

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

Development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality: Upgrading
the Quality of Life of the people in social, economic and political
aspects According to the concept of geopolitics,
spatial development

โดย

นายอนุชา พละกุล
นางสาวอภิชนา ฤกษ์ชัย
นางสาวนิรวรรณ ทองมี
นางสาวดาวนภา เกตุทอง

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๔

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิต

ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

Development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality: Upgrading
the Quality of Life of the people in social, economic and political
aspects According to the concept of geopolitics,
spatial development

โดย

นายอนุชา พลทะกุล

นางสาวอภิชนา ฤกษ์ชัย

นางสาวนิรวรรณ ทองมี

นางสาวดาวนภา เกตุทอง

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๔

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ลิขสิทธิ์เป็นของวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality: Upgrading
the Quality of Life of the people in social, economic and political
aspects According to the concept of geopolitics,
spatial development

By

Mr. Anucha Bhalakula

Ms. Apichaya Ruechai

Mrs. Nirawan Thongmee

Ms. Dawnapa Kettong

Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2564

Research Project Funded by Phetchaburi Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

(Copyright by Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานวิจัย : การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

ผู้วิจัย : นายอนุชา พลทะกุล และคณะ

ส่วนงาน : วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีงบประมาณ : ๒๕๖๔

ทุนอุดหนุนการวิจัย : วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) สังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ๒) พัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล และ๓) การพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นข้อมูลรอง โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน ส่วนประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๔,๘๗๙ คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๗ คน ผลการวิจัยพบว่า

๑. โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ประกอบด้วย ๑) นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การเพิ่มขีดความสามารถทางการศึกษา การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ๒) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ การส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การป้องกันโรคระบาด การจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาระบบการศึกษาและสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับเทศบาล การส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง บริการ โรงแรม/รีสอร์ท การจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว การจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การจัดตั้งกลุ่มระบบเงินลงทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ “คนหาดเจ้าต้องไม่ตกงาน” ๓) นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ ได้แก่ พัฒนาอาคารสถานที่ให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร การอนุรักษ์ธรรมชาติตามวิถีชีวิตชุมชน การสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ และ๔) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ พัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจ ตั้งแต่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการ การประชุมสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ สร้างจุดแสดงสินค้าและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนองต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ ส่วน ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.557) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.544) รองลงมาด้านนโยบายการพัฒนาเมือง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.554) ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.616) และด้านนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.550)

๒. การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ประกอบด้วย ๑) การสร้างความมั่นคง ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ส่งเสริมการศึกษาด้วยกระบวนการเชิงกิจกรรม สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผนและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาชุมชน การรักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ๒) การสร้างความมั่งคั่ง ได้แก่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน การสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก (OTOP) การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริม ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม สำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ สร้างระบบตัวแทนประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่น และ๓) การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน สร้างระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจิตอาสาสมัคร สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร-หลานและชุมชนใช้ประโยชน์ และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วน ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.557) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความมั่นคง อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.554) รองลงมาด้านการสร้างความมั่งคั่ง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.603) และด้านการสร้างความยั่งยืน เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.567)

๓. การพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบล
หาดเจ้าสำราญ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ควรสนับสนุน
 สวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเล ที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร อาทิ
 ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชายฝั่งทะเล ส่งเสริมชุมชนเมืองชายทะเล ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด
 ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้รู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม
 ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด สร้างระบบการคมนาคม การขนส่ง การสาธารณสุข
 การศึกษา และการจัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตาม
 หลักทฤษฎีพึ่งพา การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล แต่ควร
 เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย ๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ การ
 ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกรและประมง การจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน การจัดระเบียบ
 ร้านค้าและบริการให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอ ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ของ
 ชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนา พื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใน
 รูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน ซึ่งอาจเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดและนอกเขตจังหวัด จัด
 ระเบียบธุรกิจบริการตามมาตรฐาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ห้าง
 ร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ที่มีพื้นที่ติดทะเล อาทิ
 สร้างแหล่งท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างทะเลกับพื้นดิน และ๓) การพัฒนาด้านการเมืองตาม
 แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน บูรณาการการ
 บริหารงานระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชน เพิ่มประสิทธิภาพการ
 บริหารจัดการงานภาครัฐ การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล จัดงบประมาณปรับปรุงและพัฒนาชุมชน
 เทศบาล นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ติดตาม และแก้ไขปัญหาทุกด้าน ตามลักษณะ
 ชุมชนที่ประสบปัญหาแตกต่างกัน จัดวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุก บางโครงการอาจต้องทำประชา
 พิจารณ์ พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชน นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล ปรับเปลี่ยนทัศนคติ
 ของนักการเมืองทุกระดับ ให้ตระหนักถึงการพัฒนามีเอกภาพ และการปรับเปลี่ยนบทบาท
 ประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง ส่วน ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาเทศบาลตำบลหาด
 เจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.607$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า ด้านการพัฒนาด้านสังคม อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.645$)
 รองลงมาด้านการพัฒนาด้านการเมือง ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.630$) และด้านการพัฒนาด้าน
 เศรษฐกิจ เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.546$)

คำสำคัญ : เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, คุณภาพชีวิต, สังคม/เศรษฐกิจ/การเมือง, ภูมิรัฐศาสตร์

Research Title : Development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality: Upgrading the Quality of Life of the people in social, economic and political aspects According to the concept of geopolitics, spatial development

Researchers : Mr. Anucha Bhalakula and Others

Department : Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year: 2564/2022

Research Scholarship Sponsor: Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) synthesize people's social, economic and political infrastructure in Hat Chao Samran Sub-District Municipality 2) to improve people's quality of life in the social, economic and political aspects at the municipal level, and 3) to develop geopolitical science. Spatial development suitable for the development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality using integrated research methodology using a qualitative research method as the main data and using quantitative research methods as secondary data The key information providers were Hat Chao Samran Subdistrict Municipality Administrators, businessmen, entrepreneurs, local politicians. and civil society representatives a total of 15 people, while the population used in the research amounted to 4,879 people using a sample of 367 people. The results showed that :

1. Infrastructure of the people in Hat Chao Samran Sub-District Municipality consists of 1) urban development policies, ie infrastructure, transportation, and public electricity maintenance. development and maintenance of water resources Improving the urban landscape to be clean and beautiful creative economy development Tourism Management Educational Empowerment Sustainable natural resource and environmental management; Prevention and treatment of drug problems epidemic prevention Welfare arrangements for children,

the elderly, the handicapped, the bedridden patients and the disadvantaged Development of the education system and educational institutions to meet municipal standards Promoting occupations of people in coastal areas such as fisheries, services, hotels/resorts Selling products to tourists arrangement of distribution areas for local products self-reliant community economic system development Establishment of a group of investment systems to promote occupational groups “The beach people must not lose their jobs.” 3) Management development policy, which is to develop buildings to support the expansion with missions and duties. to be efficient, effective, honest, transparent and accountable reach people in all areas Develop a process of community participation. promote tourism such as parking lots, shops, and a sewage collection system System for maintaining cleanliness in tourist attractions and walking routes Conservation of nature according to the way of life of the community creating activities that connect with the nation, religion, monarch and 4) economic development policies, such as developing tourist attractions to meet standards and safety. Create tourism promotion activities to stimulate the economy. Developing beaches through community involvement Create an economic chain From quality production processes, service providers, meeting relations marketing promotion Vendor/Provider Development Create an exhibition stand and sell local products. The results of the quantitative study revealed that the social, economic and political infrastructure of the Hat Chao Samran Subdistrict Municipality Overall, it was at a high level (= 4.07, S.D. = 0.587). at a high level first (= 4.18, SD = 0.549), followed by urban development policy (= 4.12, SD = 0.594), economic development policy (= 4.06, SD = 0.616) and the policy of improving the quality of life is the last rank (= 3.95, S.D. = 0.590)

2. Development and upgrading of people's quality of life in terms of society, economy and politics at the Hat Chao Samran Sub-District Municipality level consisted of: 1) building stability, i.e. encouraging people to have stable incomes enough for their livelihood; Supporting the wisdom of the community with the funding system for creating a new career or an additional career Establish a place to sell local products capacity development of local people Promote education

through activity-based processes Build food security, energy, reduce expenses, create a career. in the form of participation in planning and analyzing community development problems Preserving the interests of natural resources and the environment on land and at sea develop human resources according to the strategy;

2) creating wealth: promoting ecotourism; community product distribution Promote and develop human capital, intellectual capital, financial capital. Machine tool capital, social capital, and natural resource and environment capital. Establishment of cooperatives to develop community careers Creating goods and services to meet external buyer incentive (OTOP) standards, regular and supplementary vocational training. Improve the place, landscape and environment to be clean and beautiful. explore the needs of the people and evaluating the management of people in each area create a system of representatives to coordinate with local administrators; and

3) sustainability, which is to promote participation of people and organizations in the area. in accordance with the way of life of the community Build a basic economic development system based on the sufficiency economy principle. Promote conservation of nature and the environment Welfare arrangements for the underprivileged Promoting good health for people of all ages Develop an educational institution in the municipality for the children - grandchildren and the community to use. and promoting social responsibility. Overall, it was at a high level (= 4.07, S.D. = 0.576). Ranked at the highest level first (= 4.18, S.D. = 0.559), followed by wealth creation (= 4.04, S.D. = 0.603) and sustainability. is the last (= 3.99, S.D. = 0.567)

3. Geopolitical development, spatial development that is suitable for the development of Hat Chao Samran Sub-District Municipality consists of 1) social development according to geopolitical concepts, i.e., welfare should be supported appropriate to the coastal society; who engage in fishing and agriculture, such as promoting coastal agriculture Promote seaside town communities Promote a career in beach trade promote unity in the community to feel cherishing the living and working areas of the community Maintain clean environments, communities, rivers, canals and seashores. Build a system of transport, transportation, public health, education and land allocation to be an integrated tourist attraction between the sea

and agriculture according to the theory of dependency. Maintaining all lights Municipal history backgrounds should be displayed. but should be changed to be in line with the times; community product distribution Organizing stores and services to have enough parking spaces Promote community eco-friendly blended tourism and increase competitiveness, develop, restore and promote ecotourism. in the form of a community tourism network which may be linked to provincial and non-provincial groups Organize your service business according to standards Develop tourist attractions according to the standards of hotels, accommodation, resorts, shopping malls should participate in the development of coastal economies. According to geopolitical concepts, the area adjacent to the sea such as Create a tourist attraction that combines the sea and the land. and 3) political development according to geopolitical concepts, i.e. building political understanding in the same direction. integration of administration between local politicians Local governments and people to increase efficiency in government administration. Promotion of good governance Organize a budget for improvement and development of the municipal community Politicians perform their duties with sincerity, monitoring and solving problems in all aspects. according to the nature of the community facing different problems Drafting a proactive economic development plan Some projects may require a public hearing. Develop technology in the community, policies and municipal performance. change the attitude of politicians at all levels to realize unity development and changing the role of coordinating with the community by themselves. Overall, it was at a high level (= 4.10, S.D. = 0.607). It was at the highest level first (= 4.19, S.D. = 0.645), followed by political development (= 4.12, S.D. = 0.630) and economic development. is the last rank (= 3.99, S.D. = 0.546)

Keywords: Hat Chao Samran Subdistrict Municipality, quality of life, society/economic/political, geopolitical science

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณพระวิสุทธรังษี ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี พระพิพิธพัชรโธม รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ฝ่ายบริหาร พระครูวัชรสุวรรณาท, ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ฝ่ายวิชาการ พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี และพระสมุห์อาคม อาคมธีโร ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ที่กรุณาส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณวิจัย ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ระดับสถาบัน ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อร่วมตอบแบบประเมินตามข้อเท็จจริง ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

ขอขอบคุณอาจารย์สุบัน สวัสดิ์ประภา ที่กรุณาให้คำปรึกษาการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และอาสาเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งนายไชยเชษฐ สังข์น้อย และนายวิวัฒน์ อ่วมอ้อ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ที่ได้อาสาแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง หากผลการวิจัยนี้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง และการนำเสนอข้อมูลคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และข้อเท็จจริงในการทำวิจัยครั้งต่อไป

คณะผู้วิจัย

นายอนุชา พลทะกุล

นางสาวอภิขญา ฤกษ์ชัย

นางสาวนิรวรรณ ทองมี

นางสาวดาวนภา เกตุทอง

๑๙ กันยายน ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา.....	๓
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๗
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ.....	๗
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๗
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๙
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๓
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๔
๒.๑ ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์.....	๑๔
๒.๑.๑ นิยามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์.....	๑๔
๒.๑.๒ ขอบข่ายการศึกษาภูมิรัฐศาสตร์.....	๑๔
๒.๑.๓ วิวัฒนาการของภูมิรัฐศาสตร์.....	๑๗
๒.๑.๔ ความสำคัญของภูมิรัฐศาสตร์.....	๒๕
๒.๑.๕ ภูมิรัฐศาสตร์กับการวิเคราะห์กำลังอำนาจของประเทศ.....	๒๖
๒.๑.๖ ภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย.....	๓๒
๒.๒ ทฤษฎีการพัฒนา.....	๓๔
๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา	๓๔
๒.๒.๒ จุดมุ่งหมายของการพัฒนา.....	๓๖
๒.๒.๓ ทฤษฎีการพัฒนาที่นำมาอธิบายความยากจน.....	๓๗

2.2.4	2.2.4 ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory).....	41
2.2.5	ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (The Basic needs Theory).....	44
2.2.6	ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานกับทัศนคติต่อความยากจน.....	44
2.2.7	ทฤษฎีการพัฒนาระแสทางเลือก (Alternative Development Theories).....	46
2.3	แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน.....	67
2.3.1	ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน.....	67
2.3.2	ความจำเป็นของโครงสร้างพื้นฐาน.....	68
2.3.3	โครงสร้างพื้นฐานกับคุณภาพชีวิต.....	69
2.4	แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	69
2.4.1	ความหมายของคุณภาพชีวิต	69
2.4.2	ความสำคัญของคุณภาพชีวิต.....	75
2.4.3	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต.....	79
2.4.4	เครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต.....	82
2.5	ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	89
2.5.1	ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากร การศึกษา สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ.....	89
2.5.2	ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น : โครงสร้างและการบริหารงานบุคคลงบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ.....	94
2.6	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	97
2.7	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	106
2.7.1	กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ	106
2.7.2	กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ	107
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	108
3.1	รูปแบบการวิจัย	108
3.2	การวิจัยเชิงคุณภาพ	109
3.2.1	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	109
3.2.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	110
3.2.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
3.2.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	114

๓.๒.๕	การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	๑๑๔
๓.๓	การวิจัยเชิงปริมาณ	๑๑๕
๓.๓.๑	ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง	๑๑๕
๓.๓.๒	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๑๗
๓.๓.๓	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๒๑
๓.๓.๔	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๒๑
บทที่ ๔	สรุปผลการวิจัย.....	๑๒๗
๔.๑	โครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๒๗
๔.๒	ข้อมูลเชิงปริมาณการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๔๗
๔.๓	การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง.....	๑๖๐
๔.๔	การวิเคราะห์ภูมิรัฐศาสตร์เชิงพื้นที่.....	๑๗๐
๔.๕	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๘๕
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๙๑
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๙๑
๕.๒	การอภิปรายผล	๑๙๗
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๒๐๕
บรรณานุกรม		๒๑๓
ภาคผนวก		๒๒๓
ภาคผนวก ก	หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๒๒๔
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์	๒๓๒
ภาคผนวก ค	แบบสัมภาษณ์.....	๒๒๘
ภาคผนวก ง	แบบสอบถาม.....	๒๓๗
ภาคผนวก จ	ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC).....	๒๔๕
ภาคผนวก ฉ	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	๒๔๗
ภาคผนวก ช	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๕๑
ภาคผนวก ซ	ภาพประกอบการสัมภาษณ์.....	๒๕๖
ภาคผนวก ฌ	เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	๒๕๘
ภาคผนวก ฎ	หนังสือแสดงเจตนายินยอม	๒๖๓
ประวัติผู้วิจัย		๒๗๙

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	๑๐๒
๓.๑	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๑๐
๓.๒	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๑๑๖
๓.๓	วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ.....	๑๑๗
๔.๑	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๔๐
๔.๒	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๔๗
๔.๓	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๑๔๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานของประชาชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๕๑
๔.๕	ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง.....	๑๕๑
๔.๖	ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต.....	๑๕๒
๔.๗	ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ.....	๑๕๓
๔.๘	ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	๑๕๔
๔.๙	การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต.....	๑๕๕
๔.๑๐	ด้านการสร้างความมั่นคง.....	๑๕๕
๔.๑๑	ด้านการสร้างความมั่งคั่ง.....	๑๕๖
๔.๑๒	ด้านการสร้างความยั่งยืน.....	๑๕๗
๔.๑๓	การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๕๘
๔.๑๔	ด้านการพัฒนาด้านสังคม.....	๑๕๘
๔.๑๕	ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ.....	๑๕๙
๔.๑๖	ด้านการพัฒนาด้านการเมือง.....	๑๖๐
๔.๑๗	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการพัฒนาการยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล.	๑๖๖
๔.๑๘	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๑๗๘
๔.๑๙	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๙๘

๔.๒๐	องค์ความรู้ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง.....	๑๘๘
๔.๒๑	องค์ความรู้ด้านการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต.....	๑๘๙
๔.๒๒	องค์ความรู้ภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่.....	๑๙๐
๕.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๒๐๗
๕.๒	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๒๐๙
๕.๓	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านการพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ.....	๒๑๑

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
๒.๑	แนวทางการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินนโยบายต่างๆ	๒๗
๒.๒	การวิเคราะห์อย่างรอบด้าน	๑๐๗
๒.๓	กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ.....	๑๒๖
๓.๑	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่.....	๑๕๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบันการปกครองรูปแบบเทศบาล เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยโดยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ และได้ยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๓) ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒^๑

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นำเสนอวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

^๑ ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖, เล่ม ๗๐/ตอนที่ ๑๔/หน้า ๒๒๒/๑๗
กุมภาพันธ์ ๒๕๙๖, หน้า ๒-๙, ๓๘.

อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีไม่เป็นภาระของโลก และสามารถแก้วิกฤตประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า^๒

ทิศทางการพัฒนาพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม) มี ๕ ประการ คือ หนึ่งพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า การขนส่ง การบริการ โดยศึกษาระบบขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน สองพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา ทั้งด้านประมง และพืช อาทิ การศึกษาวิจัย การจัดตั้ง ศูนย์ประมงครบวงจรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยพัฒนาการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตรและสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นสาม สนับสนุนการศึกษาเพื่อขยายการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการศึกษา เส้นทางการค้า กับสภาพพม่าบริเวณ อำเภอบางสะพาน และบกเป็ยน (พม่า) สีส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้และพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อลดปัญหาการขัดแย้ง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกัน บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิด ประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง และเร่งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และห้าพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ เชิงสุขภาพ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดและนอกกลุ่มจังหวัด เชื่อมโยงสหภาพพม่า และฝั่งอ่าวไทย ตะวันออก-ตะวันตก พร้อมทั้งจัดระเบียบธุรกิจการให้บริการให้ได้มาตรฐาน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ ลงทุนและนักท่องเที่ยว^๓

ประเทศชาติจะได้รับการพัฒนาโดยรวมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชาติ การพัฒนา ในระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ โดยเฉพาะการพัฒนาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ต้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ไม่เป็นการดำเนินการที่ต่างคนต่างคิด ต่าง ทำ แต่อย่างไรก็ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณ แต่ควรคำนึงถึงบริบทและทิศทางการพัฒนาของคนทั้งชาติเป็นสำคัญด้วย^๔

^๒ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐), เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑, หน้า ๕

^๓ สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒, แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ พ.ศ.๒๕๕๗ - พ.ศ. ๒๕๖๐ (จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์), หน้า ๑-๕

^๔ ส่วนที่ ๓ ยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (ออนไลน์), <https://1th.me/eU52x> ค้นวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี ภายใต้วิสัยทัศน์ (VISION) คือ แหล่งผลิตอาหารคุณภาพและเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของ ASEAN โดยมีพันธกิจ ได้แก่ หนึ่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย ต่อยอด/แปรรูปเชิงสร้างสรรค์ได้ สองพัฒนาเชิงบูรณาการให้เป็นจังหวัดที่น่าอยู่อาศัยและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามยกระดับเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของ ASEAN โดยมีเป้าประสงค์รวม คือ หนึ่งสินค้าเกษตร/อาหารมีคุณภาพและปลอดภัย เกิดการต่อยอด/แปรรูปสินค้าเชิงสร้างสรรค์สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตรของจังหวัด สองเป็นจังหวัดที่น่าอยู่อาศัยและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำ ASEAN โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และเป็นแหล่งศึกษาดูงานการประชุมสัมมนาสำคัญระดับประเทศประเด็นยุทธศาสตร์ โดยแบ่งยุทธศาสตร์การพัฒนออกเป็นรายด้าน ได้แก่ หนึ่งสินค้าเกษตร-อาหารมีคุณภาพและปลอดภัย คือ การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร อาหาร และอุตสาหกรรมเกษตร ที่ปลอดภัยได้มาตรฐานและลดต้นทุนการผลิต การจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำให้มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมกับการเกษตร การส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งในและต่างประเทศ และการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ/จุลินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี สองเมืองน่าอยู่และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันการกัดเซาะและรुक้าชายฝั่งทะเล แม่น้ำ ป่าไม้และภูเขา การเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ความเข้มแข็งของสังคม และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ การสร้างสุขภายใต้แนวคิดสุขภาพดีวิถีเพชร และการการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยที่เป็นอัตลักษณ์ที่ดึงดูดใจ และสามเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของ ASEAN และแหล่งศึกษาดูงาน-ประชุมสัมมนาสำคัญระดับประเทศ ได้แก่ ส่งเสริมให้จังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศูนย์กลางของการจัดประชุมและสัมมนา และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภูมิทัศน์และกิจกรรมโดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ^๕

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ประเทศชาติจะได้รับการพัฒนาโดยรวมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชาติ การพัฒนาในระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ โดยเฉพาะการพัฒนาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ไม่เป็นการดำเนินการที่ต่างคนต่างคิด ต่าง

^๕ สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) ฉบับทบทวน, หน้า ๔๖-๕๓.

ทำ แต่อย่างไรก็ต้องคุ้มครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณแต่ควรคำนึงถึงบริบทและทิศทางการพัฒนาของคนที่ชาติเป็นสำคัญด้วย^๖ การบริหารงานระดับเทศบาลพบว่า เทศบาลตำบลมีปัญหาด้านการบริหารจัดการในการบริการสาธารณะมากที่สุดเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคด้านองค์ประกอบของการบริหารจัดการหลายๆ ด้าน ตามหลักการบริหารองค์การตลอดจนการจัดตั้งด้วยการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีองค์ประกอบการบริหารจัดการไม่สมบูรณ์ และในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประกอบกับการพัฒนาของประเทศ ได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนไป เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพราะกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นซึ่งจะมีสภาพแตกต่างกันออกไป^๗ การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลให้นโยบายในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการประชาชนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจ หรือโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะดำเนินการและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาในการกำหนดทิศทางของการบริหาร/ปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน^๘

ปัญหาการกัดเซาะชายหาด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว มีสาเหตุจากคลื่นลมที่มีความรุนแรงในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดผ่านอ่าวไทยเข้ามาปะทะกับชายฝั่งบริเวณนี้โดยตรง

^๖ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๒๕.

^๗ ปิยะนุช เงินคล้าย, ๒๕๔๗ อ้างถึงในพระมหาสมณ ปจโจปการี (จ่านิล), ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม, วารสารปัญญาภิธาน ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒): ๖๘.

^๘ สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์, รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ, วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (ฉบับพิเศษ) ก้าวสู่ทศวรรษที่ ๒ ของวิทยาลัยนครราชสีมา, ๕๒๗-๕๒๘

และการสร้างเงื่อนไขให้ตะกอนลดลง สำหรับปัญหาการรุกรานชายหาดเกิดจากการสร้างจุดชมวิว บ้านพัก และการถมดินบริเวณชายหาด^๔ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ จะต้องอาศัยข้อมูลในการวิเคราะห์ และจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในสองระดับ คือ ระดับที่แรกข้อมูลจากบนลงล่าง (Top down) คือเกิดความเชื่อมโยงตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ยุทธศาสตร์จังหวัดเพชรบุรี กรอบยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นโยบายผู้บริหารท้องถิ่น และระดับสุดท้ายข้อมูลจากล่างขึ้นบน (bottom up) โดยมีการสำรวจและเก็บข้อมูลจากแผนชุมชน ปัญหาความต้องการของประชาชนในการประชาคมท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ความเห็นจากคณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนา ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เป็นต้น ความเชื่อมโยงในภาพรวมของในระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น คือการมุ่งสร้างสังคมแห่งความสุข เกิดความมั่นคง ยั่งยืน สมดุล ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งความสำคัญของปัญหาออกเป็น ๗ ด้าน ได้แก่ หนึ่งด้านการศึกษา งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ การเดินทางในการรับส่งนักเรียน จากหมู่บ้านมายังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใหม่ ที่ตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญซึ่งอยู่ไกลจากหมู่บ้าน และค่านิยมในการส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนโรงเรียนในจังหวัด สองด้านสังคม ชุมชนไม่เข้มแข็ง ประชาชนในชุมชนขาดความสามัคคี ขาดความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างจริงจัง และงบประมาณในการพัฒนาไม่เพียงพอ ส่วนหนึ่งมาจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม สามด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะทาง และประชาชนขาดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ที่สำคัญคือกฎหมาย ข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม ไม่เอื้อต่อการพัฒนา และพื้นที่การจัดการเชื่อมต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ขาดต่อการดำเนินการ สีด้านคุณภาพชีวิต คือ บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ชุมชนไม่เข้มแข็ง และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ แม้แต่สื่อโฆษณาที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค และพฤติกรรมสุขภาพ ห้าด้านการบริหารจัดการ คือ ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานซับซ้อน และยุ่งยาก บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดความคิดสร้างสรรค์ และขาดการประสานงานที่ดี ระหว่างหน่วยงาน ส่วนหนึ่งมาจากการเมืองระหว่างประเทศขาดเสถียรภาพ ระเบียบกฎหมาย นโยบายส่วนกลาง ในลักษณะสื่อจากบนลงล่าง เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของท้องถิ่น บางครั้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล มีจำนวนน้อยและล่าช้าไม่เป็นไปตามแผน หกด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญบางสาขา ขาดข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนา งบประมาณ

^๔ ธงชัย สีฟ้า, การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการจัดการพื้นที่ชายฝั่งเฉพาะ: ชายฝั่งทะเลเพชรบุรี, วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม - ๒๕๕๓) : ๕๘.

ไม่เพียงพอสู่การพัฒนา และขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการคมนาคมจากการบรรทุกน้ำหนักเกินส่งผลให้ถนนชำรุดเร็วขึ้น และเจ็ดด้านเศรษฐกิจ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ กลุ่มอาชีพไม่เข้มแข็ง และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^{๑๐}

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ไว้เจ็ดยุทธศาสตร์ ได้แก่ หนึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมืองรวม สองยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย สี่ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ห้ายุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หกยุทธศาสตร์การพัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเจ็ดยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๑๑} แม้แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ยังส่งผลกระทบต่อความสำคัญทั้งหมด ๕ ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ด้านราคา การให้บริการ และด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากในจังหวัดเพชรบุรี คือ ในช่วงระยะเวลาและฤดูกาล อาทิ ช่วงปิดเปิดภาคเรียนของนักศึกษา ช่วงพักผ่อนวันหยุดยาวตามเทศกาล สถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ล้วนมีความสำคัญกับการอยู่รอดของธุรกิจร้านค้าของฝากท้องถิ่น ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนควรมีการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก^{๑๒} หาดเจ้าสำราญ เป็นพื้นที่เทศบาลระดับตำบล ของอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งติดทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก โดยมีระยะทางจากอ่าวไทยฝั่งตะวันออกประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การพัฒนาหัวข้อวิจัย และนำเสนอต่อผู้อำนวยการวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เพื่อให้แนวทางวิจัยสอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของมหาวิทยาลัย กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย

^{๑๐} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๒๖-๒๙.

^{๑๑} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๒๓.

^{๑๒} ประสงค์ อุทัย และคณะ, ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี, วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ปี ที่ ๗ เล่มที่ ๑๔ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑: ๑๒.

และนวัตกรรม รัฐบาล และนโยบายเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จากนั้นผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิภาคแล้ว จึงสังเคราะห์เป็นหัวข้อวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองระดับเทศบาล และพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๒.๓ เพื่อพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญเหมาะสมกับสภาพต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่

๑.๓.๒ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรดำเนินการอย่างไร

๑.๓.๓ การพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรมีทิศทางอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่โดยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงสังเคราะห์เป็นตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

๑) ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และหมู่บ้านที่อาศัย

๒) นโยบายการพัฒนา ประกอบด้วย นโยบายการพัฒนาเมือง นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต นโยบายพัฒนาการบริหารจัดการ และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

๓) แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมทะเล ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคง การสร้างความมั่งคั่ง และการสร้างความยั่งยืน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาด้านสังคม ๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และ ๓) การพัฒนาด้านการเมือง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/ด้านประชากร ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key-informant) ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จำนวน ๕ คน นักธุรกิจ จำนวน ๕ คน ผู้ประกอบการ จำนวน ๕ คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๕ คน และผู้แทนภาคประชาสังคม จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๒๕ คน

๒) ประชากร (population) ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยมีประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๘๒ คน เป็นชายจำนวน ๒,๓๕๕ คนเป็นหญิงจำนวน ๒,๕๓๕ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒,๓๗๕ ครัวเรือน^{๑๓}

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยใช้จังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่การศึกษา ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้ตามหลักภูมิรัฐศาสตร์ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขยายอำนาจรัฐ ปัจจัยทางลักษณะที่เอื้ออำนวยให้บางประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจ และสามารถอธิบายการกำหนดนโยบายต่างประเทศ อาณาเขตพื้นที่

^{๑๓} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, (ออนไลน์), <https://bit.ly/35mrsAL> ค้นวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔, หน้า ๔.

ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ แนวพรมแดน ฮาร์ตแลนด์ รีมแลนด์ และสมุทราณาภาพ มีความน่าสนใจต่อการพัฒนาอย่างชัดเจน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๓ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน โดยมีรายละเอียดของข้อมูล ดังนี้

๑) เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๓ ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นปัญหาแนวทางการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม โดยปรับปรุงแก้ไขหัวข้อให้สอดคล้องกับพื้นที่

๒) เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ ผู้วิจัยได้เสนอหัวข้อวิจัยต่อสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อพิจารณาอนุมัติ

๓) เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๔ ผู้วิจัยได้ส่งเคราะห์ข้อมูลด้านวรรณกรรมและข้อมูลเชิงเชิงสัมพันธ์ และเชิงพื้นที่

๔) เดือนพฤษภาคม-กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้วิจัยปรับแก้โครงร่างวิจัยและหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (try out) และลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

๕) เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๔ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเตรียมรูปเล่ม เพื่อเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และเตรียมความพร้อมในนำเสนอความก้าวหน้าวิจัย

๖) เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๔ ผู้วิจัยนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และแก้ไขปรับปรุงจัดทำเล่มฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำส่งสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ต่อไป

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐ ที่มุ่งพัฒนาประเทศชาติให้ความทันสมัย ผ่านนโยบายรัฐบาล กระทรวง แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบล ที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางนโยบายของเทศบาล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

การยกระดับคุณภาพชีวิต หมายถึง ความสามารถในการสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ ที่มีรายได้มากพอและสม่ำเสมอ เพื่อนำไปบำรุงครอบครัวให้มีความสะดวกสบาย ตามลักษณะการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์

นโยบายการพัฒนา หมายถึง แผนการดำเนินการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญตามนโยบาย ได้แก่ นโยบายการพัฒนาเมือง นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนี้

๑) นโยบายการพัฒนาเมือง หมายถึง บทบาทของเทศบาลที่เอื้อต่อการพัฒนาที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน เพื่อสร้างเมืองที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และการเจริญเติบโตของเมือง

๒) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง บทบาทของเทศบาลที่วางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

๓) นโยบายพัฒนาการบริหารจัดการ หมายถึง บทบาทของเทศบาลที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถในการจัดการระบบงานของเทศบาล ที่ส่งผลต่อการบริการประชาชนในทุกด้าน เพื่อยกระดับการบริหารงานให้มีความรวดเร็ว

๔) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง บทบาทของเทศบาลที่วางแผนด้านเศรษฐกิจให้ตอบสนองต่ออาชีพ ธุรกิจ การท่องเที่ยว ของประชาชนภายในเขตเทศบาล ให้ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง

โครงสร้างพื้นฐานด้านสังคม หมายถึง เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญต้องดำเนินการให้บริการสาธารณะด้านสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่

โครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ หมายถึง เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญต้องดำเนินการให้บริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย การส่งเสริมเกษตรกรรมทั้งการเพาะปลูกและการประมง การประกอบอาชีพทางอุตสาหกรรม การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์กรรม การรับจ้าง และการให้บริการการท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานการเมือง หมายถึง เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญต้องดำเนินการให้บริการสาธารณะด้านการเมืองแก่ประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย พัฒนาด้านสังคมสงเคราะห์และการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน พร้อมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในด้านการเมือง การบริหาร และการปกครองให้กับประชาชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการระหว่างภาครัฐกับประชาชนในรูปแบบต่างๆ และสร้างระบบบริหารจัดการภาครัฐที่ดีในท้องถิ่น

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลตำบล ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีบทบาทหน้าที่ดำเนินการบริหารจัดการเขตพื้นที่ของเทศบาลทั้งหมด

คุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม หมายถึง ประชาชนทุกวัยของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ต้องได้รับการศึกษาตามความเหมาะสมและความสามารถของตน ตลอดจนได้รับการแนะนำการดำรงชีวิตตามหลักศาสนา ทั้งยังต้องมีส่วนร่วมในการการอนุรักษ์ประเพณีอันทรงคุณค่าของชุมชน

ท้องถิ่น รวมไปถึงการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น

คุณภาพชีวิตของประชาชนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ประชาชนทุกวัยของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ต้องพัฒนาระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถรองรับการขยายตัวและรองรับสินค้าภาคเกษตรกรรม การเพาะปลูก การประมง อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การรับจ้าง และการให้บริการการท่องเที่ยว

คุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการเมือง หมายถึง การได้รับผลตอบแทนเชิงประจักษ์ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านสาธารณสุข ด้านการเมือง ด้านการบริหาร และด้านการปกครอง ตลอดจน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการระหว่างภาครัฐกับประชาชน และการสร้างระบบบริหารจัดการภาครัฐที่ดีของเทศบาลตำบล

ภูมิรัฐศาสตร์ หมายถึง สภาพแวดล้อมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขยายอำนาจรัฐ ปัจจัยทางลักษณะที่เอื้ออำนวยให้บางประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจ และสามารถอธิบายการกำหนดนโยบายต่างประเทศ อาณาเขตพื้นที่ ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ แนวพรมแดน ฮาร์ตแลนด์ ริมแลนด์ และสมุทรานาภาพ ดังนี้

๑. อาณาเขตพื้นที่ หมายถึง รัฐมีขนาดปานกลางไม่ใหญ่โตกว้างขวางจนเกินไป สามารถบริหารจัดการได้ด้วยรัฐบาลกลางแห่งเดียว ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงและมีเอกภาพในการกำกับดูแล

๒. ที่ตั้งของรัฐ หมายถึง ประเทศอยู่บนพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย สร้างความมั่นคงให้กับรัฐได้จากการรุกรานของศัตรูทั้งทางบกและทางทะเล รัฐมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศ และรัฐยังติดกับทะเล

๓. รูปร่างของรัฐ หมายถึง รัฐทั้งมีพื้นที่ดินแดนติดต่อกัน ไม่มีส่วนใดยืดยาวไปยังรัฐอื่น จึงสะดวกต่อการกำกับดูแลความมั่นคง และการคมนาคมระหว่างเขตปกครอง

๔. ภูมิอากาศ หมายถึง สภาพอากาศของรัฐหรือประเทศชาติมีความสมดุลตลอดทั้งปี เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย เพราะปลูก ฝึกอากาศดี ออกปฏิบัติราชการครอบคลุมทั่วประเทศ

๕. ภูมิประเทศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพ และทางธรรมชาติของแผ่นดิน รวมไปถึง ความสูงต่ำของผิวโลก ทะเลสาบ ถนน และเมืองต่าง ๆ ของไทยมีตามเหมาะสม

๖. แนวพรมแดน หมายถึง พื้นที่บริเวณชายเขตแดนมีความคาบเกี่ยวระหว่างประเทศ ที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน และมีสภาพเป็นไปตามเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ โดยไม่มีข้อกำหนดที่แน่ชัด

ว่า ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ ทั้งในด้านยาว และด้านกว้าง ลึกเข้าไปในประเทศหนึ่งประเทศใดมากหรือน้อยเท่าใด ขณะที่แนวพรมแดนของหาดเจ้าสำราญ ติดกับทะเลอ่าวไทยและพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี

๗. ฮาร์ตแลนด์ หมายถึง ทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา ที่มีจุดยุทธศาสตร์สำคัญ บริเวณดินแดนยูเรเชีย ครอบคลุมจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลบอลติกและทะเลดำทางตะวันตก จนกระทั่งถึงเขตไซบีเรียทางตะวันออก และครอบคลุมพื้นที่ทางเหนือจากมหาสมุทรอาร์กติกลงมาจรดเทือกเขาหิมาลัยทางใต้ รวมถึงส่วนที่ราบสูงอิหร่านและที่ราบสูงมองโกเลียเข้ามาไว้ด้วย โดยเรียกดินแดนบริเวณนี้ว่า “ดินแดนหัวใจ”

๘. रिमแลนด์ หมายถึง ดินแดนของทวีปยุโรปและเอเชีย

๙. สมุทรานูภาพ หมายถึง การเป็นมหาอำนาจด้วยการควบคุมทางทะเล เนื่องจากภูมิศาสตร์ทางทะเลมีความสำคัญด้านการขนส่งและการคมนาคม ประเทศที่สามารถครอบครองเส้นทางการคมนาคมทางทะเลได้มากจะเป็นชาติมหาอำนาจ

หาดเจ้าสำราญ หมายถึง พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ติดกับทะเลและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาเชิงพื้นที่ หมายถึง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งบูรณาการกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นการคัดเลือกตามลักษณะตามพิเศษของพื้นที่ อาทิ เป็นชุมชนดั้งเดิม เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่น่าสนใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่ติดทะเลมีชายหาดเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ หมายถึง การพัฒนาเฉพาะประเด็นที่สอดคล้องกับการวิจัย ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้ ได้แก่ การพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการเมือง และการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ดังนี้

๑) การพัฒนาด้านสังคม หมายถึง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพื่อให้ปลอดจากความยากจน ความไม่รู้ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความหวงโหย ตลอดจนมุ่งที่จะให้ประชาชนตระหนักถึงศักยภาพ ศักดิ์ศรีความใฝ่ฝัน และ ความพึงพอใจในชีวิตของตนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การพัฒนาสังคม ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ยกย่องตนเอง และเป็นอิสระจากการตกเป็นทาสของพันธนาการทั้งปวง

๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ให้มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งความมั่นคง

ทางเศรษฐกิจ มีความสงบทั้งภายในและภายนอกประเทศ และประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีสุขภาพแข็งแรง

๓) การพัฒนาด้านการเมือง หมายถึง กระบวนการทางการเมือง ที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่ปรารถนา นอกจากนี้การพัฒนาทางการเมืองยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองให้ทันสมัย การพัฒนาระบบการเมือง ระบบบริหาร ระบบเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ และการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๖.๒ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล

๑.๖.๓ สามารถนำเสนอการพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๖.๔ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ไปปรับใช้กับการสัมมนา การบรรยาย และพัฒนาเทศบาลตำบลเชิงพื้นที่

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสามารถดำเนินการต่อบัตถุประสงค์ การวิจัยที่กำหนดไว้ โดยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่เชื่อถือได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยกำหนดการเสนอโดยละเอียด ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์
- ๒.๒ ทฤษฎีการพัฒนา
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
- ๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

๒.๑.๑ นิยามทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์

ทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขยายอำนาจรัฐ^๑ นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายปัจจัยทางลักษณะของภูมิรัฐศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้บางประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจ และสามารถอธิบายการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ที่มีผลมาจากลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์^๒

^๑ โกวิท วงศ์สุววัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, (นครปฐม: ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, ๒๕๔๕), ม.ป.น..

^๒ นรุตม์ เจริญศรี, ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่: บีบุ๊กออฟปีปริ้นซ์, ๒๕๕๖), หน้า ๗๐-๗๒.

รูดอล์ฟ เจลเลน (Rudolf Kjellen) ผู้ริเริ่มใช้คำว่า “ภูมิรัฐศาสตร์” มองว่า การที่จะสามารถเข้าใจรัฐใดรัฐหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ของรัฐนั้นเสียก่อน ทั้งอาณาเขตพื้นที่ ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ หรือแม้กระทั่งแนวพรมแดน นอกจากนี้เจลเลน ได้กล่าวไว้ว่าประเทศที่จะเป็นมหาอำนาจได้นั้น ไม่จำเป็นต้องทำการขยายอาณาเขตเพียงอย่างเดียว แต่การสร้างอำนาจสามารถกระทำได้โดยการใช้วัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีของประเทศเป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจได้เช่นกัน

เซอร์ ฮาลฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Sir Halford Mackinder) ได้เสนอทฤษฎีฮาร์ทแลนด์ (Heartland Theory) เป็นทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่า เกาะ โลก (World Island) ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ของทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา มีจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญอยู่ในบริเวณดินแดนยูเรเชีย โดยดินแดนแห่งนี้ครอบคลุมจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลบอลติกและทะเลดำทางตะวันตกไปจนกระทั่งถึงเขตไซบีเรียทางตะวันออก และครอบคลุมพื้นที่ทางเหนือจากมหาสมุทรอาร์กติกลงมาจรดเทือกเขาหิมาลัยทางใต้ รวมถึงส่วนที่ราบสูงอิหร่านและที่ราบสูงมองโกเลียเข้ามาไว้ด้วย โดยเรียกดินแดนบริเวณนี้ว่า “ดินแดนหัวใจ” นอกจากนี้ แมคคินเดอร์ ยังได้สรุปทฤษฎีฮาร์ทแลนด์เอาไว้ว่า

ผู้ใดสามารถครอบครองยุโรปตะวันออก ผู้นั้นจะเข้าควบคุมดินแดนหัวใจ

ผู้ใดสามารถครอบครองดินแดนหัวใจ ผู้นั้นจะเข้าควบคุมเกาะโลก

ผู้ใดสามารถครอบครองเกาะโลก ผู้นั้นจะเข้าควบคุมโลก

นิโคลัส จอห์น สปีกแมน (Nicholas John Spykman) ได้เสนอทฤษฎีริมแลนด์ (Rimland Theory) เป็นทฤษฎีที่สืบเนื่องมาจากทฤษฎีฮาร์ทแลนด์ ของแมคคินเดอร์ โดยกล่าวว่า ดินแดนหัวใจไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ หากแต่ดินแดนที่มีความสำคัญจะอยู่ถัดออกมาจากดินแดนหัวใจที่เรียกว่าดินแดนครึ่งวงกลมริมใน ซึ่งได้แก่ ดินแดนของทวีปยุโรปและเอเชีย ยกเว้นดินแดนในตะวันออกกลางตะวันออกไกล ตะวันออกใกล้ และเอเชียอาคเนย์ เนื่องจากบริเวณเหล่านี้เป็นบริเวณกันชน (Buffer Zone) โดย สปีกแมน ได้สรุปทฤษฎีริมแลนด์เอาไว้ว่า

ผู้ใดสามารถควบคุมริมแลนด์ ผู้นั้นจะเข้าครอบครองยูเรเชีย

ผู้ใดสามารถครอบครองยูเรเชีย ผู้นั้นจะเข้าควบคุมชะตาของโลก^๓

อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน (Alfred Thayer Mahan) ได้เสนอทฤษฎีสमुทธานุภาพ (Sea Power) โดยกล่าวว่า การเป็นมหาอำนาจคือการควบคุมทางทะเล เนื่องจากภูมิศาสตร์ทางทะเลมี

^๓ มนู วัลยะเพ็ชร์, ภูมิศาสตร์การเมือง, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๔-๒๒.

ความสำคัญในด้านการขนส่งและการคมนาคม ประเทศที่สามารถครอบครองเส้นทางการคมนาคมทางทะเลได้มากจะเป็นชาติมหาอำนาจ^๔

ซบิกนิว เบรซซินสกี (Zbigniew Kazimierz Brzezinski) ได้เสนอแนวคิด The Grand Chessboard เป็นทฤษฎีที่ทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ว่าด้วยศักยภาพของอเมริกา ในการขยายความเป็นเจ้าโลกของตนให้ยืนยาวออกไป ถึงแม้ว่าอดีตในขณะนั้นซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนหน้าเหตุการณ์ ตึกเวิลด์เทรดถล่ม ยังกำลังรู้สึกพิงพอใจกับแสงเรืองรองของความยิ่งใหญ่ที่ตนเองเพิ่งช่วงชิงชัยมาได้ใหม่ จนมีฐานะเป็นอภิมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวของโลก แต่เบรซซินสกีกลับสามารถจินตนาการต่อไปได้แล้วถึงความเครียดเค้นทางภูมิรัฐศาสตร์ที่จะต้องปรากฏออกมาให้เห็น และบ่อนทำลายฐานะดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา ถึงแม้สหรัฐฯ ในเวลานั้นดูเหมือนมหาอำนาจใหญ่ที่กำลังครองโลกทั้งใบเอาไว้ แต่ยูเรเชียก็ยังคงเป็นสนามการแข่งขันที่สำคัญที่สุดของโลก โดยที่การมีอำนาจครอบงำทั่วทั้งมหาทวีปยูเรเชียถือเป็นพื้นฐานแกนกลางสำหรับความยิ่งใหญ่ของโลก

อเล็กซานเดอร์ ดูกิน (Alexandr Dugin) ได้เสนอแนวคิด รากฐานของภูมิศาสตร์การเมือง: อนาคตทางภูมิรัฐศาสตร์ของรัสเซีย (The Foundation of Geopolitics: The Geopolitical Future of Russia) ภูมิศาสตร์การเมืองเป็นโลกทัศน์แห่งอำนาจวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพลังงานและของพลังงาน อีกทั้งยังเป็นศาสตร์แห่งการปกครอง ภูมิศาสตร์การเมืองนั้นเป็นชนชั้นนำอย่างแท้จริง เพราะมีเพียงชนชั้นสูงเท่านั้นที่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องได้ภูมิศาสตร์การเมืองยังถูกมองว่าเป็นโลกทัศน์เช่นเสรีนิยมหรือลัทธิมาร์กซ์ซึ่งจำเป็นต้องมีการลดทอนตีความความเป็นจริงที่ซับซ้อนผ่านแนวคิดของ spatial man ซึ่งการดำรงอยู่ของสิ่งแวดล้อมถูกกำหนดโดยการบรรเทาภูมิทัศน์และพื้นที่เชิงคุณภาพ ข้อเสนอของเขาถูกเปรียบเทียบกับนโยบายรัสเซียในปัจจุบันและการคิดเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ

อีกทั้งเป็นทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ที่กล่าวถึงว่า การต่อสู้เพื่อการปกครองโลกของรัสเซียยังไม่สิ้นสุด และรัสเซียยังคงเป็นพื้นที่เวทีของชนชั้นกลางต่อต้านการปฏิวัติของชนชั้นกลางใหม่ ต่อต้านการปฏิวัติอเมริกา จักรวรรดิยูเรเชียจะถูกสร้างขึ้นโดยยึดหลักการพื้นฐานของศัตรูการปฏิเสธความเชื่อความสัมพันธ์ระหว่างยุโรปและสหรัฐอเมริกา และไม่ยอมให้ค่าความเป็นเสรีเป็นอิสระเหนือรัสเซีย

๒.๑.๒ ขอบข่ายการศึกษาภูมิรัฐศาสตร์

การศึกษาภูมิรัฐศาสตร์ คือ การศึกษานโยบายทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับโลกและรัฐ โดยส่วนประกอบของภูมิรัฐศาสตร์นั้น สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑) ส่วนที่ไม่มั่นคง คือ ประชากร ความนึกคิด และท่วงทีของกลุ่มชน และ ๒) ส่วนที่คงที่ คือ พื้นที่ ที่ตั้ง และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น ความมั่นคงและอำนาจรัฐ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติภายในรัฐนั้น ซึ่งมี

^๔ Alfred Thayer Mahan, *The Influence of Seapower Upon History 1660-1783*, (Boston: Little, Brown, 1987). No page.

ความมั่นคงนี้ จะกลายเป็นทรัพย์สินและอำนาจรัฐ เนื่องจากความสามารถของประชากรในการผลิตจากทรัพยากรนั้นๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะเห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญของความเป็นประเทศมหาอำนาจ คือ มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ สำหรับเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประชากรที่มีคุณภาพ นอกจากนี้คุณสมบัติที่จำเป็นอื่นๆ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางวิทยาการ อันจะเป็นรากฐานในการส่งเสริมความมั่นคงให้กับประเทศ ความมั่นคงของการเมืองภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม “ภูมิรัฐศาสตร์” แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) ภูมิรัฐศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นในข้อเท็จจริงทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ และภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ในการเอื้อหรือจำกัดต่อจุดมุ่งหมายทางการเมือง ๒) ภูมิรัฐศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องระวาง ที่ซึ่งเน้นถึงเรื่องของภูมิประเทศ พรมแดน สถานที่ตั้ง และยุทธศาสตร์ทางการทหารโดยใช้ภูมิประเทศเป็นหลัก และ ๓) ทฤษฎีทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่เน้นถึงแนวความคิดทฤษฎีในรูปของอุดมคติ หรือสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อพยายามพัฒนาให้เป็นไปได้ในอนาคต^๕

สำหรับการวิจัยนี้สนใจศึกษาเฉพาะประเด็น ภูมิรัฐศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นในข้อเท็จจริงทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ และภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ในการเอื้อหรือจำกัดต่อจุดมุ่งหมายทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

๒.๑.๓ วิวัฒนาการของภูมิรัฐศาสตร์

การศึกษาภูมิรัฐศาสตร์เริ่มมาตั้งแต่สมัยโบราณประมาณ ๒,๐๐๐ ปี แต่ยังคงมีลักษณะกว้างที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์มนุษย์เป็นหลัก (Human Geography) โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ต่อมาวิชาภูมิรัฐศาสตร์ได้มาเป็นวิชาสำคัญในปลายศตวรรษที่ ๑๙ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ภูมิรัฐศาสตร์มีแนวคิดสำคัญ^๖ ดังนี้

๒.๑.๓.๑ แนวคิดความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม^๗

(The Study of Environmental Relationship)

แนวคิดนี้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะแวดล้อมทางกายภาพและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับมนุษย์ แบ่งออกเป็น ๓ ยุคหลักๆ ดังนี้

๑) ยุคโบราณ

อริสโตเติล (๓๘๔ B.C. – ๓๒๒ B.C.) สมัยนี้อาณาจักรกรีกมีสภาพเป็นนครรัฐ ส่งผลให้อริสโตเติลเห็นว่าประเทศควรจะมีภูเขาล้อมเพื่อป้องกันข้าศึก และควรจะต้องอยู่กับ

^๕ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์वासนา, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

^๖ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์वासนา, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒-๑๘.

^๗ อ่างแล้ว, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๑๓-๑๕.

อ่าว เพื่อจะได้เกิดประโยชน์จากการพาณิชย์นาวี การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม อาจจะทำให้ประเทศสามารถที่จะขยายอำนาจและอาณาเขตออกไปได้ ท่านได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ต่อประชากรอย่างชัดเจนในผลงานของท่านที่ชื่อ การเมือง (Politics) ว่า โดยทั่วไปประชากรของประเทศในเขตนาน โดยเฉพาพวกที่อยู่ในทวีปยุโรปจะเต็มไปด้วยชีวิตจิตใจ แต่มักจะขาดทักษะและสติปัญญา ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้อธิบายได้ว่า ทำไมชาวยุโรปจึงยังคงรักษาความเป็นเสรีอยู่ได้ แต่ไม่อาจพัฒนาเป็นความก้าวหน้าทางการเมือง และขาดความสามารถในการปกครองผู้อื่น ส่วนประชากรชาวเอเชียกลับเต็มไปด้วยทักษะและสติปัญญา แต่ขาดความมีชีวิตจิตใจ และก็เพราะเหตุผลนี้เองที่ทำให้ยังคงความเป็นเมืองอยู่ได้ แต่ชาวกรีกมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่กึ่งกลางระหว่างยุโรปกับเอเชีย จึงทำให้ได้รับองค์ประกอบทั้งสองประการ จึงยังคงไว้ซึ่งความก้าวหน้าอย่างสูงสุดทางการเมือง และยังสามารถแสดงความสามารถในการปกครองประชาชนอื่นๆ อีก ถ้าชาวกรีกสามารถผนึกความเป็นเอกภาพในการปกครองได้

สตราโบ (๖๓ B.C. – A.D.๒๔) ได้สำรวจจักรวรรดิโรมันและเขียนไว้ในหนังสือชื่อ ภูมิศาสตร์ (Geography) ว่าหน่วยการปกครองที่ใหญ่มักจะมีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง โดยมีผู้ปกครองคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่อย่างเหมาะสม ทั้งยังได้ข้อคิดเกี่ยวกับจักรวรรดิโรมันว่า โรมันกลายเป็นศูนย์กลางและจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม มีลม ฟ้า อากาศ และทรัพยากรที่ดียอดเยี่ยม

ฮิปโปคราติส (๔๖๐ B.C. – ๓๗๖ B.C.) ได้กล่าวถึงชนชาติเอเชียว่า ไม่ชอบทำสงครามและมีความเชื่อซ้ากว่าชาวยุโรป เพราะดินแดนเอเชียมีสภาพอากาศที่สม่ำเสมอ ต่างจากชาวยุโรปที่เป็นคนภูเขาที่มีรูปร่างสูงแข็งแกร่ง เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีความอดทนมาก ส่วนมากที่อยู่ในทุ่งหรือที่ลุ่มในยุโรปที่มีอากาศอบอุ่น รูปร่างจึงมีกำลังดีเต็มไปด้วยเนื้อหนัง แต่ไม่มีความอดทนกล้าหาญเหมือนพวกชาวเขา

มีผู้วิจารณ์ความคิดเห็นของนักคิดกลุ่มนี้ว่าเป็นความคิดเห็นที่ว่าคนใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยปัจจัยอันใดอันหนึ่งเพียงอันเดียวและแก้ไขไม่ได้ซึ่งเป็นการกำหนดตายตัวจนเกินไป นัทมีข้อโต้แย้งในเรื่องที่ว่าอากาศและสิ่งแวดล้อมนั้นทำให้คุณเข้มแข็งโดยยกตัวอย่างในออสเตรเลีย นิวซีแลนด์แอฟริกาใต้ซึ่งนับว่าอยู่ในเขตที่มีอากาศร้อนสม่ำเสมอซึ่งน่าจะทำให้เฉยชาแต่ประเทศดังกล่าวก็มีความเจริญพบกับยุโรป

อย่างไรก็ดีความคิดตามแนวนี้มีความน่าเชื่อถือแต่ก็อย่างที่จะสามารถโต้แย้งได้ในสมัยสงครามเย็น นายคาร์โล อฟอร์ซา (Carlo Sfarza) นายการุณอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของอิตาลีมีความเชื่อว่าประเทศอิตาลีไม่มีสถานที่ที่เป็นคอมมิวนิสต์ไปได้เนื่องจากลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นเหมาะสมกับคนในที่ราบประเทศอิตาลีพื้นที่เป็นภูเขาจึงไม่น่าจะเป็นคอมมิวนิสต์ได้ซึ่งในเรื่องนี้ก็สามารถที่จะโต้แย้งได้ว่าประเทศภูฏานทิเบต ก็มีพื้นที่เป็นภูเขาแต่ก็ตกอยู่หน้าคอมมิวนิสต์

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นยุโรปตะวันออกก็ตกอยู่คุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ประธานาธิบดี แฮร์รี เอส ทรูแมน ของสหรัฐอเมริกาได้ใช้แผนการมาร์แชลเข้ามาสกัดกั้นและช่วยเหลือภูมิภาคแถบนี้

บ้างก็ว่ารัฐถูกกำหนดขึ้นโดยลักษณะทางดินฟ้าอากาศ คือ นอกเหนือจาก ลักษณะทางกายภาพแล้ว อำนาจทางการเมืองก็ยิ่งเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของสภาพอากาศ พวก ที่ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเชื่อว่า อากาศเปลี่ยนแปลงได้และชีวิตคนก็ขึ้นกับภูมิอากาศ แต่ในปัจจุบันมนุษย์สามารถที่จะใช้พัฒนาการเทคโนโลยี (Technology Development) ทำให้ สามารถที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับอากาศได้ดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ตามปกติควรจะขึ้นอยู่กับคุณภาพ และคุณสมบัติของมนุษย์ ไม่ใช่สภาพอากาศ ทั้งนี้คุณภาพของมนุษย์ก็สามารถทำให้ความเป็นอยู่ เปลี่ยนแปลงไป

เอส เอฟ มาร์คแฮม (S. F. Markham) กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “สภาพดิน ฟ้าอากาศและพลังงานของชาติ (Climate & The Energies of Nation)” ว่า “(ที่ว่า) ความสามารถ ของมนุษย์นี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับอากาศได้ โดยใช้วิทยาการทางเทคโนโลยี ถือว่าเป็นความจริง” ซึ่งถือได้ว่า เป็นทฤษฎีธรรมชาติ (The school of Nature Law) ว่าด้วยกฎ ธรรมชาติ มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในจักรวาลทั้งหมด ย่อมเป็นไปโดยมีระเบียบ และมีความหมาย ทุกคนจะต้องยอมรับเอาสิ่งที่เกิดขึ้นมาอยู่แล้ว โดยจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ บุคคลที่ เปลี่ยนแปลงหรือขัดขวางนั้น จะถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ที่ไม่นับถือในอำนาจของพระเจ้า เป็นหน้าที่ของ มนุษย์ที่จะเลือกพื้นที่ในโลกให้เหมาะสมกับเวลาเพื่อที่จะสร้างประเทศ เขตแดน และขนาดของ ประเทศขึ้นมา ซึ่งก็คือความเหมาะสมที่พระเจ้าสร้างขึ้นมาให้แก่มนุษย์นั่นเอง

๒) ยุคกลางหรือยุคมืด

แม้ว่าในยุคนี้นักปรัชญาทางศาสนาจะมีอิทธิพลเหนือความคิดทาง ภูมิศาสตร์ แต่ก็ยังมีการนำสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและการเมืองมาใช้เช่นกัน บุคคลสำคัญในยุคนี้ ได้แก่

ฌอง โบแดง (ค.ศ.๑๕๓๐ - ๑๕๙๖) และ มองเตสกีเออ (ค.ศ.๑๖๘๙ - ๑๗๕๓) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของอากาศที่มีต่อการรุกราน ความสามารถในการจัดโครงสร้าง องค์กรหรือกำหนดกฎหมายแก่กลุ่มประชากรในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังศึกษา เน้นหนักในทางนิยัตินิยมสิ่งแวดล้อม (Environmental Determinism) ที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรม ทางการเมืองมนุษย์ แนวคิดนี้ค่อยๆ ขยายกว้างออกไปอย่างช้าๆ จนกลายเป็นความสัมพันธ์ทางด้าน วิทยาศาสตร์ ที่สามารถแปลความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ทุกแง่มุม ในเรื่องที่ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพได้อย่างชัดเจน

๓) ยุคใหม่

ในช่วงกลางศตวรรษที่ ๑๙ ความคิดทางสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาพัฒนาอย่างเป็นระบบมีแบบแผน ส่วนใหญ่จะเป็นผลมาจากนักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ คาร์ล วิกเตอร์ (Kail Victor) (ค.ศ. ๑๗๗๙ - ๑๘๕๙) ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาภูมิศาสตร์ อยู่ที่มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ซึ่งสนใจในเรื่องอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวัฒนธรรมและอารยธรรมอีกด้วย วิกเตอร์ได้นำเอาทฤษฎีการคัดสรรโดยธรรมชาติ ของชาร์ล ดาร์วิน มาใช้โดยตั้งเป็นทฤษฎีอินทรีย์แห่งวัฒนธรรม (Organic Theory of Culture) โดยเขาเห็นว่า วัฒนธรรมก็เหมือนกับสิ่งมีชีวิตต่างๆ คือ มีการเกิด การเจริญเติบโต และการตายสูญสลายไป ผู้ที่อยู่รอดได้คือผู้ที่แข็งแกร่ง เขาได้นำทฤษฎีนี้มาปรับเข้ากับกฎทางการเมือง กล่าวคือ การที่จะทำให้วัฒนธรรมหรืออารยธรรมอยู่รอดต่อไปได้นั้น จะต้องมีการต่อสู้เพื่อดินแดน ต้องบดขยี้องค์ประกอบที่อ่อนแอกว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะเหนือดินแดน

วิกเตอร์ มองรัฐในแง่ที่เป็นชีวภาพ (Organic view of the state) เป็นลัทธิที่เชื่อว่า สิ่งใดก็ตามในโลกนี้ สามารถที่จะเกิดขึ้นมาได้ เจริญขึ้น หรือเสื่อมลง และต้องดับสูญไป ผู้ที่มีความเชื่อในลัทธินี้ จะมีความเชื่อว่า รัฐย่อมเกิดขึ้นมา เจริญเติบโตขึ้น เสื่อมลง และจะสูญไปในที่สุด และหากว่ารัฐนั้นต้องการที่จะอยู่รอดต่อไป ก็จะต้องทำการขยายดินแดน เป็นผลยิ่งทำให้ผู้ที่ถือปฏิบัติในลัทธินี้เห็นว่า รัฐสองรัฐจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยเด็ดขาด ส่งผลให้แนวความเชื่อเช่นนี้เห็นว่า นโยบายของรัฐจึงควรจะเป็นไปในแง่ของการขยายดินแดนและรุกรานผู้อื่น เพื่อความอยู่รอดของตนเองและขยายอาณาเขตของตนให้กว้างขวางต่อไป

๒.๑.๓.๒ แนวคิดอำนาจของชาติ (The Study of National Power)^๔

แนวคิดนี้เป็นการศึกษาถึงพื้นฐานภูมิศาสตร์ชาติของพลังแห่งชาติและระหว่างชาติ โดยบุคคลที่ถือเป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ ตามแนวคิดอำนาจของชาตินี้ เป็นนักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมันมีชื่อว่า เฟรดริก รัชเชล (Friedrich Ratzel) เขาเกิดเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๔๔ มีผลงานที่สำคัญและมีเสียงเสียงเรื่อง ภูมิศาสตร์มานุษยวิทยา (Antropogeographie) และประวัติศาสตร์มนุษยชาติ (History Of Mankind) ทั้งนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๐๑ รัชเชลได้เขียนบทความชิ้นหนึ่งชื่อว่า ที่อยู่อาศัย (Lebensraum) ซึ่งบทความชิ้นนี้ได้รับการยกย่องว่า เป็นเสมือนจุดกำเนิดของแนวคิดอำนาจของชาติในทางภูมิศาสตร์รัฐศาสตร์ แนวคิดสำคัญของรัชเชลได้แก่ รัฐประกอบขึ้นมาด้วยองค์ประกอบ ๒ ประการ คือ ประชากรและดินแดน ดังนั้นแล้วรัฐจึงเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิต (Organic State) คือ รัฐสามารถที่จะเจริญเติบโตได้เหมือนกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังนั้น พรหมแดนของรัฐจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการเจริญเติบโตของรัฐ กล่าวคือรัฐใดที่มีกำลังอำนาจที่เข้มแข็งก็จะใช้กำลัง (กองทัพ) รุกรานรัฐอื่นเพื่อปรับปรุงอาณาเขตดินแดนของรัฐแนวความคิดของรัฐ

^๔ อ่างแล้ว, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๑๕-๑๙.

เซลดังกล่าวนี้ ได้รับการนำไปใช้โดยประเทศเยอรมัน และเป็นชนวนก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัสเซียได้ถึงแก่กรรมในวันที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ ๑๙๐๔

แนวคิดของดังกล่าวเขาได้นำเอาแนวความคิดของวิตเตอร์มาพัฒนาต่อ โดยเขาได้นำเอาความคิดเรื่องอำนาจของรัฐของอริสโตเติล สตราโบ และนักปราชญ์ทั้งหลายที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและอำนาจรัฐ มาวางระบบแบบแผนเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ที่มีต่ออำนาจของรัฐ

ต่อมานักภูมิรัฐศาสตร์และนักการเมืองได้ปรักปรำรัสเซียอย่างมาก ในฐานะที่เป็นผู้นำด้านภูมิศาสตร์ที่ทำให้เยอรมันกลายเป็นคนโหดร้ายในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะนำเอาหลักการภูมิศาสตร์ของเขาไปใช้ในทางที่ผิด โดยเนื้อแท้แล้วเขามีหลักการที่จะวางวิชาภูมิศาสตร์ ให้สอดคล้องกับวิชาอื่นจากถูกต้องที่สุด และพยายามให้สอดคล้องกับแนวคิดสมัยใหม่ด้วย อย่างไรก็ตาม นอกจากรัสเซียแล้วยังมีนักคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ ในสำนักแนวคิดอำนาจของชาติที่น่าสนใจอีกหลายท่านต่อไปนี้

รูตอล์ฟ เจลเลน (Rudolf Kjellen) (ค.ศ.๑๘๖๔ - ๑๙๒๒) เป็นชาวสวีเดน และเคยเป็นอาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์และการปกครอง อยู่ที่มหาวิทยาลัยโกเตเบอร์ก เจลเลนมีความเชื่อในเรื่องรัฐชีวภาพ (Organic State) เช่นเดียวกับ เพรดริก รัทเซล และเขาเห็นว่า อำนาจเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะคอยค้ำจุนรัฐให้คงอยู่ได้

เจลเลน เป็นผู้ที่ริเริ่มใช้คำว่า ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) โดยเขาเห็นว่า การที่จะสามารถเข้าใจรัฐใดๆ ได้อย่างลึกซึ้งนั้น จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องภูมิศาสตร์ของรัฐนั้นเสียก่อน ไม่ว่าจะเป็นอาณาเขตพื้นที่ ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ แนวพรมแดน ซึ่งเขาได้ให้ความเห็นไว้ว่า รัฐจะสามารถเป็นรัฐมหาอำนาจได้นั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) มีเนื้อที่กว้างขวาง ๒) สามารถที่จะติดต่อกับโลกภายนอกได้สะดวก และ ๓) จะต้องมีความพร้อมหรือดินแดนติดต่อกันเป็นผืนเดียว

ในการนี้ เขาได้พิจารณาถึงประเทศมหาอำนาจสมัยนั้น ได้แก่ รัสเซีย อังกฤษและเยอรมัน เห็นว่ารัสเซียแม้จะเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลและติดต่อกันเป็นผืนเดียว แต่ทว่ารัสเซียไม่มีทางออกทะเลที่สะดวก ทำให้การติดต่อกับโลกภายนอกเป็นไปอย่างยากลำบาก ส่วนอังกฤษนั้นเป็นประเทศที่มีลักษณะเป็นเกาะ สามารถที่จะติดต่อเชื่อมโยงกับโลกภายนอกได้สะดวก อีกทั้งอังกฤษมีกองทัพเรือที่มีแสนยานุภาพเกรียงไกร แต่พื้นที่ดินอยู่กระจัดกระจายไม่รวมติดต่อกันเป็นผืนเดียว สำหรับส่วนเยอรมันขาดลักษณะข้างต้นทั้งสามประการ

อย่างไรก็ตาม เขาได้ให้ทัศนะไว้ว่าประเทศที่จะเป็นมหาอำนาจได้นั้น ไม่จำเป็นต้องทำการขยายอาณาเขตแต่เพียงอย่างเดียว การสร้างอำนาจสามารถทำได้โดยการใช้ความล้ำหน้าทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของประเทศ เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจขึ้นมาได้ ทั้งนี้สิ่งที่จะ

แสดงควมมีอำนาจของรัฐก็คือ การที่รัฐมีแนวพรมแดนที่เข้มแข็ง ยากแก่การรุกรานของข้าศึกศัตรู และความสามัคคีของคนในชาติ

อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน (Alfred Thayer Mahan) (ค.ศ. ๑๘๔๐ - ๑๙๑๔)

ทฤษฎีแสนยานุภาพ ถูกเสนอโดยอัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน เขาเป็นนายทหารเรือชาวอเมริกัน และเป็นนักประวัติศาสตร์ เคยเป็นอาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์ และยุทธศาสตร์ทางเรือ ที่วิทยาลัยกองทัพเรือ เขาให้ความสำคัญกับเรื่องของสมุทรทรานูภาพเป็นอย่างมาก โดยได้เขียนหนังสือชื่อ “อิทธิพลของสมุทรทรานูภาพในประวัติศาสตร์” ถูกเผยแพร่เมื่อปีคศ ๑๘๙๐ โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของอำนาจทางทะเลที่มีต่อกิจการทหาร

มาฮานมีความเห็นว่า ประเทศที่จะเป็นมหาอำนาจได้นั้น จะต้องเป็นประเทศที่มีกำลังอำนาจควบคุมทางทะเลและมหาสมุทร และเห็นว่าไม่มีประเทศใดที่จะพัฒนาเป็นมหาอำนาจทางบกและทางทะเลได้ในเวลาเดียวกัน เขายกตัวอย่างประเทศอังกฤษว่า มีลักษณะเป็นเกาะจึงไม่ต้องกังวลกับการรุกรานทางบก จึงทำให้อังกฤษสร้างเสริมกำลังทางทะเลให้ยิ่งใหญ่จนได้ชื่อว่า “เจ้าสมุทร” นอกจากนี้การที่อังกฤษสามารถที่จะเข้าควบคุมจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญทางทะเล หรือด่านสมุด (Ocean Gateways) ซึ่งเป็นชุมทางและทางผ่านของเส้นทางเดินสมุทรเอาไว้ได้ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อังกฤษกลายเป็นประเทศมหาอำนาจ เขายังเห็นว่า ประเทศที่จะรับช่วงการเป็นเจ้าสมุทรต่อจากอังกฤษก็คือสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เพราะสหรัฐอเมริกามีที่ตั้งอยู่บนทวีป และติดกับมหาสมุทรทั้งสองด้าน คือ มหาสมุทรแอตแลนติกและมหาสมุทรแปซิฟิก ทั้งยังไม่จำเป็นต้องกังวลกับการรุกรานทางบก เพราะประเทศเพื่อนบ้านคือแคนาดานั้น ไม่เข้มแข็งทางการทหาร ดังนั้นกำลังทางเรือจะต้องช่วยให้การรุกรานสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ทั้งนี้ยังอาจใช้กำลังทางเรือเข้าทำลายฐานที่มั่นของศัตรู ในกรณีที่สามารถเดินเรือเข้าไปได้ ช่วยให้การเข้ายึดพื้นที่ได้สะดวกมากขึ้น นี่คือนแนวคิดสมุทรทรานูภาพ อันเป็นความสามารถของกำลังรบทางเรือ

เซอร์ฮาฟฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Sir Halford Mackinder) (ค.ศ. ๑๘๖๑ - ๑๙๔๗)

ทฤษฎีฮาร์ตแลนด์ ถูกเสนอโดยเซอร์ฮาฟฟอร์ด แมคคินเดอร์ ชาวอังกฤษ และทรงานเป็นอาจารย์สอนวิชาภูมิศาสตร์อยู่มหาวิทยาลัยลอนดอน ทฤษฎีของเขามีส่วนสำคัญมากในการก่อสงครามโลกครั้งที่ ๒

แมคคินเดอร์ เห็นว่าพื้นที่ของทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกันนั้น เป็นพื้นดินที่มีความต่อเนื่องกันเป็นผืนเดียว เขาเรียกผืนดินคีนนี้ว่า “เกาะโลก (World Island) เพราะมีจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง คือ บริเวณดินแดนในแถบยูเรเชีย โดยดินแดนนี้เริ่มจากชายฝั่งทะเลบอลติกและทะเลดำในตะวันตก ไปจนถึงเขตไซบีเรียในตะวันออก และทางเหนือเริ่มจากมหาสมุทรอาร์กติกลงมาจรดเทือกเขาหิมาลัยทางใต้ บริเวณนี้ได้รวมเอาส่วนใหญ่ของที่ราบสูงอิหร่านทางตะวันตกเฉียงใต้ และที่ราบสูงมองโกเลียทางตะวันออกเฉียงใต้เข้ามาไว้ด้วยกัน เขาเรียกบริเวณนี้ว่า

“ดินแดนหัวใจ (Heart Land)” และเห็นว่ากำลังทางเรื่อนั้น จะเข้ามาในบริเวณดินแดนหัวใจนี้ได้ยาก ยกเว้นแต่ทางด้านทะเลตะวันตก ซึ่งเขาก็เห็นว่า ใ้ย่างไรก็ยังไม่เป็นที่กังวลนัก เพราะในยุทธนาวิระหว่างอังกฤษกับเยอรมันที่แถบคาบมหาสมุทรแอตแลนติก ในปีค.ศ ๑๙๑๙ นั้น เรือรบของอังกฤษไม่สามารถที่จะข้ามช่องแคบดาร์เดเนลส์ของตุรกีเข้าไปในทะเลดำได้ ทั้งเรือดำน้ำและทุ่นระเบิดของเยอรมัน ก็สามารถป้องกันไม่ให้อังกฤษสามารถเข้าไปในทะเลบอลติกได้ ส่วนทางบกนั้น ดินแดนหัวใจถูกล้อมรอบไปด้วยภูเขา ทะเลทราย และน้ำแข็งในมหาสมุทรอาร์กติก ดังนั้นการบุกรุกทางทางบกก็ทำได้ยากเช่นกัน นอกจากนี้ เขายังเห็นว่า หากใครสามารถครอบครองดินแดนหัวใจได้แล้ว ก็จะสามารถบุกไปยังยุโรปตะวันออกและยุโรปตะวันตกได้โดยง่ายซึ่งที่ตั้งของเยอรมันเป็นยุทธศาสตร์ที่เกื้อกูลต่อดินแดนหัวใจ เพราะว่าถ้ารวมเอาเยอรมันเข้ากับดินแดนหัวใจแล้ว ก็จะสามารถขยายอิทธิพลไปได้จนกระทั่งจรดชายฝั่งยูเรเชียเลยทีเดียว

ดินแดนหัวใจนั้น ถูกล้อมรอบด้วยดินแดนของทวีปยุโรปและเอเชีย อันได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ฯลฯ เขาเรียกบริเวณนี้ว่า “ดินแดนครึ่งวงกลมริมใน (Inner Marginal Crescent)” ส่วนดินแดนที่อยู่ถัดออกมาจากบริเวณดินแดนครึ่งวงกลมใน ได้แก่ ทวีปแอฟริกา ทวีปออสเตรเลีย ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ เขาเรียกบริเวณที่เหลือเหล่านี้ว่า “ดินแดนครึ่งวงกลมริมนอก (Outer, Insular Crescent)”

นิโคลัส จอห์จ สปีกแมน (Nicholas John Spykman) (ค.ศ.๑๘๙๓ - ๑๙๕๓)

ทฤษฎีริมแลนด์ ถูกเสนอโดยนิโคลัส จอห์จ สปีกแมน ชาวอเมริกัน และเป็นอาจารย์สอนวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอยู่ในมหาวิทยาลัยเยล เขาเห็นว่า ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะกำหนดนโยบายต่างประเทศ เพราะเป็นสิ่งที่มั่นคง ถาวร นอกจากนี้ เขาได้ให้นิยามของภูมิรัฐศาสตร์ว่าเป็นการวางนโยบายสำหรับความมั่นคงของประเทศ โดยอาศัยปัจจัยทางภูมิศาสตร์

แนวคิดของสปีกแมน สืบเนื่องมาจากความคิดเรื่องดินแดนหัวใจของ แมคคินเดอร์ โดยสปีกแมนมองว่า ดินแดนหัวใจนั้นไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ แต่ดินแดนที่มีความสำคัญนั้น คือบริเวณที่อยู่ถัดออกมาจากดินแดนหัวใจ ซึ่งได้แก่บริเวณที่อยู่รอบดินแดนยูเรเชีย หรือก็คือดินแดนที่แมคคินเดอร์เรียกว่า ดินแดนครึ่งวงกลมริมในนั่นเอง แต่ทั้งนี้ยกเว้นตะวันออกกลาง ตะวันออกไกล ตะวันออกไกล และเอเชียอาคเนย์ เพราะถือว่าบริเวณเหล่านี้เป็นดินแดนกันชน (Buffer Zone) ระหว่างอำนาจทางบกและอำนาจทางทะเล โดยเขาเรียกบริเวณนี้ว่า “ริมแลนด์ (Rimland)”

โดนัลด์ ดับเบิลยู ไมนิค (Donald W. Minic)

ไมนิค เป็นนักภูมิรัฐศาสตร์ชาวอเมริกา ได้เขียนหนังสือเรื่อง ดินแดนหัวใจและดินแดนในประวัติศาสตร์ของยุโรปและเอเชีย (Heartland & Rimland in Eurasian History) ขึ้นในปีค.ศ ๑๙๕๖ เขาได้แบ่งดินแดนออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) ริมแลนด์ภายในทวีป (Continental Rimland)

๒) ริมแลนด์ริมทะเล (Maritime Rimland)

ทั้งนี้ การที่ริมแลนด์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทดังกล่าวนี้ เขาได้พิจารณาในแง่ของการเข้าข้างในทวีป และการมองออกข้างนอกทะเล ประเทศที่เป็นริมแลนด์ในทวีปจะมองเข้ามาข้างในทวีป ยกตัวอย่างเช่น ประเทศจีน เนื่องจากจีนต้องมองเข้าไปในทวีป เพราะกลัวรัสเซียจะรุกราน เป็นต้น ส่วนในประเทศที่เป็นริมแลนด์ริมทะเล จะมองเข้าไปข้างในข้างนอก ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทย เพราะในยุคหนึ่งข้าศึกศัตรูมักจะมาจากทางทะเล เป็นต้น เขาได้พิจารณาปัจจัยในด้านต่างๆ อาทิ ด้านความสามารถ ด้านความรู้เมียบของนโยบาย และวัฒนธรรมของรัฐแถบริมแลนด์ว่าจะกำหนดอย่างไร ซึ่งก็เท่ากับได้กำหนดหน้าที่ของดินแดนหัวใจ (Functional Heartland) นั้นเอง

เขาได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายและความโน้มเอียงทางการเมืองของประเทศใดๆ ก็ตาม ที่อยู่ในดินแดนริมขอบ อาจจะไม่สอดคล้องกับระหว่างมองเข้าข้างในและมองออกจากริมขอบได้ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และความกดดันทางประวัติศาสตร์และการเมือง ตัวอย่างของประเทศที่เขายกตัวอย่างขึ้นมาสนับสนุนทฤษฎีของเขาก็คือประเทศไทย ซึ่งจะมึนโยบายมองออกข้างนอกไปทะเล หรือมองเข้าข้างในไปทวีป ก็แล้วแต่เหตุการณ์และความกดดันทางการเมือง ในยุคแรก ไทยมองเข้าไปในทวีป ก็เพราะข้าศึกส่วนใหญ่รุกรานมาจากภายในทวีป อาทิ พม่า เขมร เป็นต้น ระยะเวลาต่อมา ไทยมองออกไปทางทะเล เพราะข้าศึกที่อาจจะรุกรานได้บุกมาทางทะเล คือ ลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตกในยุคสงครามเย็น ไทยก็ย้อนกลับมามองเข้าไปภายในทวีปอีก เพราะข้าศึกอาจจะรุกเข้ามาทางผืนแผ่นดินใหญ่ตอนเหนือ ได้แก่ สหภาพโซเวียตและจีน

ตามทฤษฎีของไมนิก ไม่สามารถที่จะกล่าวได้ว่าใครคลุมดินแดนหัวใจอยู่ และจะสามารถครอบครองดินแดนริมขอบได้ด้วย แต่กระนั้นก็กล่าวได้ว่าภายในสภาพบางประการ ผู้ที่ครอบครองดินแดนหัวใจอยู่ จะมีโอกาสครอบครองดินแดนริมขอบ และในที่สุดก็อาจจะครอบครองโลกทั้งหมดได้ตามแนวคิดนี้

๒.๑.๓.๓ แนวคิดภูมิภาคทางการเมือง (The Study of Political Regions)^๙

ยุคต้นของศตวรรษที่ ๒๐ งานเกี่ยวกับอำนาจของประเทศยังคงมีอยู่ แต่แนวโน้มมุ่งไปศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาภูมิศาสตร์การเมืองเฉพาะเรื่อง ในปี.ศ ๑๙๒๐ มีหนังสือเกี่ยวกับวิชาปัญหาและพรมแดน การประชุมระหว่างรัฐบุรุษของโลก ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้อาศัยความรู้ในวิชานี้ช่วยในการทำแผนที่ใหม่ของยุโรปอาทิ ู๊ดโรว์ วิลสัน (Woodrow Willson) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านวิชานี้แนะนำ คือ ดร.ไอโซฮาร์ โบว์แมน (Isaiah Boman) ขณะนั้นเป็นผู้ช่วยการสมาคมภูมิศาสตร์อเมริกา ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อวิชาการเมืองระหว่างประเทศมาก ผลงานของเขาเป็นที่รู้จักดีภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศ โบว์แมนได้ศึกษาและจัดแบ่งภูมิวิทยาของสหรัฐอเมริกา และจัดพิมพ์เป็นหนังสือเรื่องภูมิศาสตร์วิทยาป่าไม้

^๙ อ้างแล้ว, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๑๙.

(Forest Physiography) เขาได้ขยายสมาคมภูมิศาสตร์จนกระทั่งกลายเป็นสมาคมที่มีความสำคัญระดับโลก หนังสือที่มีชื่อเสียงอีกเล่มหนึ่งคือ โลกใหม่ : ปัญหาทางภูมิศาสตร์การเมือง (The New World : Problem in Political Geography) ถูกพิมพ์ในปีค.ศ ๑๙๒๑ เขาได้อภิปรายปัญหาดินแดนทางภูมิศาสตร์การเมือง ๒ แนว คือ ๑) แบบมีระบบ (Systematic) และ ๒) มีดินแดน บริเวณทางการเมือง (Regional)

ดังนั้นโบว์แมนจึงนับว่าเป็นนักภูมิรัฐศาสตร์ ที่ปฏิบัติงานด้านรักษาความสงบและสันติภาพให้แก่โลก โดยการขยายการทำแผนที่ความร่วมมือระหว่างประเทศทางทวีปอเมริกาได้ ทำให้เกิดการวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสำรวจ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้วิชาภูมิศาสตร์มีประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่างๆ ทั่วโลกสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

๒.๑.๔ ความสำคัญของภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-politics Geography)^{๑๐}

ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ที่มีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อความเป็นไปของโลกเป็นอย่างยิ่งทั้งที่โดยทฤษฎีแล้วในบางครั้งขาดความสมเหตุสมผล แต่ทว่าสิ่งที่ทำให้ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์มีความสำคัญคือ บรรดาผู้นำของรัฐบาลต่างๆ ให้ความเชื่อถือกับทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ และพยายามนำไปปรับใช้ดังเช่น ทฤษฎีสหรัฐานภาพ เมื่อรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่มีความเชื่อในทฤษฎีนี้ จึงทำการเสริมสร้างกองทัพเรือให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ส่วนทฤษฎีฮาร์ทแลนด์อันเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง และถูกสหภาพโซเวียตนำมาปรับใช้เนื่องจาก พื้นที่ของประเทศสหภาพโซเวียตปลุกคลุมบริเวณที่เรียกว่า “ดินแดนหัวใจ” เนื่องจากทฤษฎีนี้ได้เสนอให้มีการยึดครองดินแดนหัวใจ และแผ่ขยายอำนาจออกมายุโรปตะวันออก ซึ่งพื้นที่ที่ได้กล่าวมาข้างต้นส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ทฤษฎีนี้จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดัน ให้เกิดการสร้างกองพลรถถังขึ้นมาใช้ทดแทนทหารม้า ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการรบก้าวกระโดดไปอีกขั้นหนึ่ง

สำหรับทฤษฎีริมแลนด์อาจกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีที่สำคัญที่สุดของประเทศในค่ายโลกเสรีนิยม นำโดยสหรัฐอเมริกาในยุคสมัยสงครามเย็น เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ตั้งขึ้นมา เพื่อเป็นทฤษฎีแก้กลับทฤษฎีฮาร์ทแลนด์ (Heartland Theory) ได้ทุกสหภาพโซเวียตควบคุมไว้หมดแล้ว ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงต้องใช้ทฤษฎีริมแลนด์ มาแก้ไขทฤษฎีฮาร์ทแลนด์เสีย และผลจากทฤษฎีนี้ทำให้สหรัฐอเมริกาแสวงหาประเทศที่อยู่ชายขอบของทวีป หรือที่อยู่ในพื้นที่ “ริมแลนด์” มาเป็นพันธมิตรเพื่อสกัดกั้นไม่ให้สหภาพโซเวียตมีทางออกสู่ทะเลได้ กลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญ คือ การตั้งสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (NATO) ก็มีจุดประสงค์ที่จะสกัดกั้นไม่ให้สหภาพโซเวียต ออกมาทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้ หากจะผ่านออกมาทางทะเลแดง จำต้องผ่านคลองสุเอซ แต่ถูกประเทศอังกฤษควบคุมเอาไว้เช่นกัน

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕, ๗๕.

ความสำคัญของทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ จึงขึ้นอยู่กับผู้นำของรัฐบาลต่างๆ ให้ความเชื่อถือต่อทฤษฎี และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการของประเทศ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆ อย่างเชื่อมโยง ในการสงครามก็เช่นเดียวกันทหารได้รับประโยชน์จากทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ ในการแก้ไขปัญหาทหารยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ทว่าในปัจจุบันทฤษฎีนี้ไม่ได้มีประโยชน์เพื่อจะเตรียมสงครามเท่านั้น แต่ยังใช้เป็นทฤษฎีเพื่อค้นหาสมมติฐานแห่งสงคราม และหาวิธีการระงับยับยั้งไม่ให้เกิดสงคราม หรือรูปแบบของสงครามจะเปลี่ยนไปตามวิธีการใช้จิตวิทยาแทนอาวุธ นอกจากนี้ ภูมิรัฐศาสตร์ควรถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของนักการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อรักษาสัมพันธ์ทางการทูตให้มั่นคง ส่งเสริมความผาสุกและสวัสดิภาพของพลเมืองโลกต่อไป

ดังนั้น อย่างไรก็ตาม โจฮัน รูดอล์ฟ คเจลเลน (Johan Rudolf Kjellen) เห็นว่า รัฐมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) ลักษณะของภูมิทางรัฐศาสตร์ (Topopolitik) ๒) รัฐศาสตร์กายภาพ (Physiopolitik) และ ๓) รูปแบบโครงสร้างรัฐศาสตร์ (Morphopolitik) โดยข้อ ๑ และ ข้อ ๒ มีลักษณะเช่นเดียวกับ Lage และ Raum ซึ่งหมายถึงตำแหน่ง และอาณาเขต ส่วนโครงสร้างรัฐศาสตร์ คือ สิ่งที่มีสัมพันธ์กับรูปร่าง (shape) และรูปแบบของรัฐ (the form of a state) จากลักษณะทั้ง ๓ ประการดังกล่าวข้างต้นนี้ คเจลเลน เสนอว่ารัฐที่จะสามารถเป็นมหาอำนาจได้จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ๓ ประการ ดังนี้

- ๑) ต้องอยู่ในตำแหน่งที่จะติดต่อโลกภายนอกได้สะดวก (ทางออกทะเล)
- ๒) ต้องมีพื้นที่และอาณาเขตที่กว้างขวาง
- ๓) ต้องมีเนื้อที่หรือดินแดนที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียว

แต่ทว่า คเจลเลนยังได้ให้ทัศนะไว้ว่า สิ่งหนึ่งที่จะเป็นเครื่องมือการสร้างอำนาจให้แก่ชาติ คือ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าล้ำสมัย อำนาจของรัฐบาล รัฐมีพรมแดนเข้มแข็ง และความสามัคคีของพลเมืองของชาติ

๒.๑.๕ ภูมิรัฐศาสตร์กับการวิเคราะห์กำลังอำนาจของประเทศ^{๑๑}

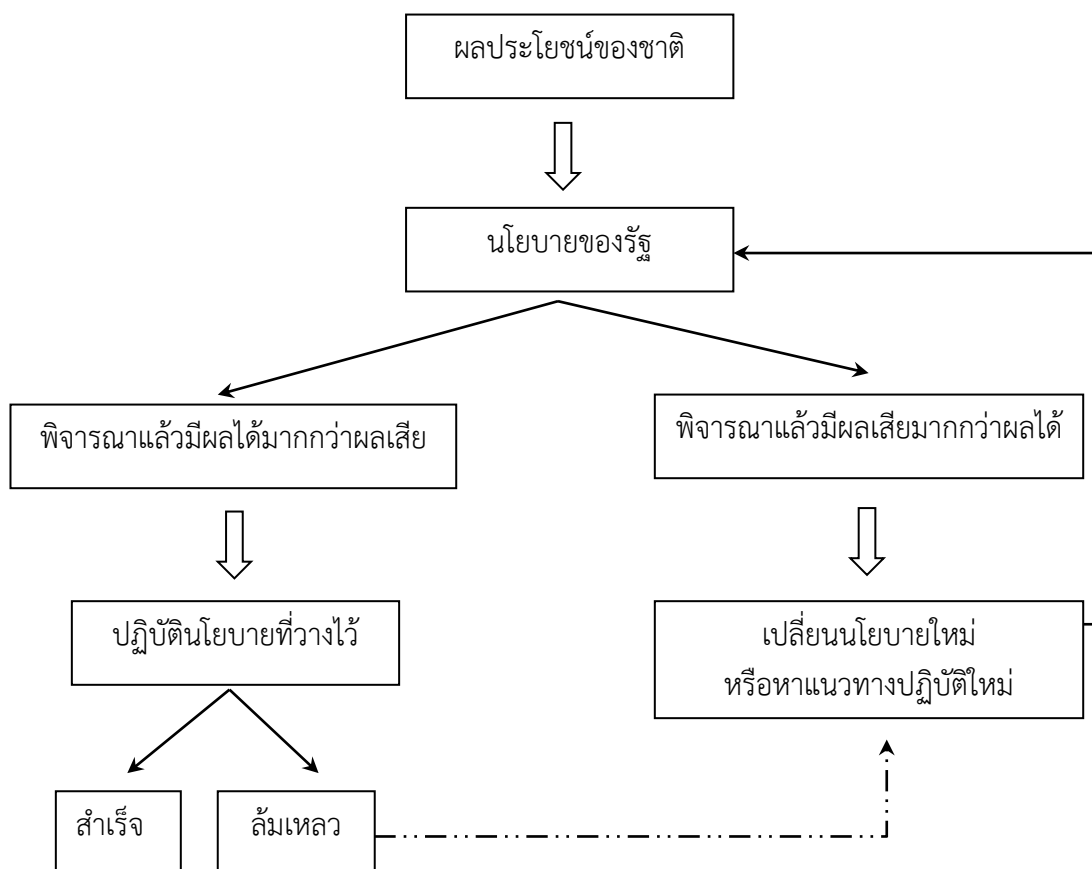
๒.๑.๕.๑ ผลประโยชน์ของชาติและความสามารถของประเทศ

จากการศึกษาทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่พึงระลึกเอาไว้อยู่เสมออย่างหนึ่งก็คือ การกำหนดนโยบายต่างๆ ของประเทศ ต้องมีพื้นฐานที่วางอยู่บน “ผลประโยชน์ของชาติ” การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะนำทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ ไปทำการประยุกต์ใช้เพื่อกิจกรรมต่างๆ ของประเทศ จำเป็นต้องนำไปประยุกต์ใช้บนพื้นฐานผลประโยชน์แห่งชาติเปรียบเสมือนกับตัวเราซึ่งตั้งสมมติฐานว่า เป็นบุคคลที่มีเหตุผลยอมตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะพิจารณาแล้วว่าเราจะได้ผลประโยชน์จากสิ่งทีกระทำนั้น หากเห็นว่าสิ่งใดที่กระทำแล้วจะเสียผลประโยชน์ เราจะไม่กระทำสิ่งนั้น แต่หากเราก็กทำลงไปแล้วเกิดผลเสียหายขึ้นมา เหตุเพราะเรา

^{๑๑} อ่างแล้ว, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๑๓๖.

พิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ผิดพลาด หรือไม่สามารถทำตามความมุ่งหวังให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้สำเร็จ ซึ่งอาจมีผลมาจากปัจจัยอย่างอื่น โดยสามารถแสดงให้เห็นตามแผนภูมิข้างต้นได้ดังนี้

แนวทางการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินนโยบาย^{๑๒}

แผนภูมิที่ ๒.๑ แนวทางการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินนโยบายต่างๆ

ดังนั้นในประเด็นนี้ ควรพิจารณาผลประโยชน์ของชาติให้ชัดเจนว่าคืออะไร เนื่องจากการวางนโยบายทั้งภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศ ย่อมสอดคล้องกับพื้นฐานของผลประโยชน์ของประเทศทั้งสิ้น ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

๑) ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดผลประโยชน์ของชาติ

๑.๑) ความอยู่รอดและความปลอดภัยของประเทศ

ผลประโยชน์ข้อนี้หรือว่าสำคัญที่สุดด้านความมั่นคง ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศนั้น จะส่งให้ประเทศตัดสินใจเข้าสู่สงครามโดยทันที หากเกิดความรู้สึกว่าความมั่นคง

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๑๓๗

ปลอดภัยของประเทศตกอยู่ในภาวะคุกคาม กล่าวคือ หากเปรียบเสมือนกับร่างกายที่ทองยั้งหิว ความสนุกสนาน ความสะดวกสบาย ย่อมไม่ใช่สิ่งที่ต้องการ ซึ่งมีกรณีตัวอย่างดังนี้

อยุธยา มีสถานะเป็นเหมือนกับหอกข้างแคร่ของชนชาติพม่า เนื่องจากอาณาจักรพม่านั้นประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อย การที่จะรวบรวมประเทศให้เป็นปึกแผ่นได้ จึงไม่ใช่เรื่องง่ายครั้งรวบรวมประเทศชาติเป็นปึกแผ่น ไม่นานชนกลุ่มน้อยที่เป็นเมืองขึ้นต่างๆ ก็มักจะแยกตัวออกหรือทำการแข็งเมือง โดยเข้ามาอาศัยราชอาณาจักรอยุธยา ดังนั้นการที่จะทำให้อาณาจักรพม่ามีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น จึงจำต้องทำลายกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเสี้ยนหนามต่อความมั่นคงของพม่า จึงเป็นเหตุให้พม่าต้องยกทัพมาทำลายกรุงศรีอยุธยา กระทั่งกรุงศรีอยุธยาแยกถึง ๒ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๑๑๒ และ พ.ศ. ๒๓๑๐

ความมั่นคงปลอดภัยขอยกมาประเทศไทย ครั้งสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เพราะสมัยนั้นเป็นยุคลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ได้แผ่อิทธิพลเข้ามาครอบครองประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ บรรดาประเทศที่อยู่รายล้อมประเทศไทย ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสและอังกฤษจนหมด ทั้งพม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม แต่แม้ว่าไทยกลับยังสามารถอยู่รอดจากการตกเป็นเมืองขึ้นได้ นั่นเพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการตามนโยบายด้านการต่างประเทศ โดยสร้างสมดุลอำนาจของอังกฤษและฝรั่งเศส ขึ้นในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ กล่าวคือประเทศไทยยอมเสียสละดินแดนบางส่วนให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศส เพื่อที่จะรักษาความอยู่รอดของเอกราชเอาไว้ เปรียบเสมือนคนที่ถูกรถทับขาแขนแตกละเอียดจำเป็นต้องตัดขาออกเพื่อรักษาชีวิตไว้ ฉะนั้นการที่ประเทศไทยเสียดินแดนบางส่วนให้จักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและอังกฤษ เพื่อที่จะรักษาเอกราชและความอยู่รอดของประเทศไทยทั้งหมดไว้ นั่นเอง

การที่ประเทศอังกฤษประกาศสงครามต่อประเทศเยอรมัน ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ เพราะเห็นว่าเยอรมันโจมตีประเทศเบลเยียม ซึ่งเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ใกล้กับประเทศอังกฤษ ดังนั้น หากประเทศมหาอำนาจใดสามารถครอบครองเบลเยียมได้ ก็เหมือนกับว่ามีอาวุธมาวางจอยอยู่ที่หน้าประตูบ้านของประเทศอังกฤษ การกระทำของเยอรมันจึงถือว่าคุกคามความปลอดภัยของอังกฤษ จึงต้องประกาศสงครามกับเยอรมัน

ส่วนจีนได้ส่งทหารเข้าไปในเกาหลี เพื่อทำการรบกับกองทัพของสหประชาชาติในสงครามเกาหลี ในปีคศ ๑๙๕๐ ก็เนื่องมาจากการที่เกาหลีนั้น เปรียบเสมือนกับหอกข้างแคร่ของจีนอีกประการหนึ่ง เมื่อญี่ปุ่นจะบุกจีนครั้งใด ญี่ปุ่นจะลุคมาตามเกาหลีทุกครั้ง ดังนั้นเมื่อกองทัพของสหประชาชาติเข้าไปในเกาหลีเหนือ ใกล้กับพรมแดนของจีนเข้าไปทุกที จีนจึงตัดสินใจทำสงครามเพื่อป้องกันความปลอดภัยของประเทศ ซึ่งตนมีความรู้สึกกลัวถูกรุกราก

สำหรับกรณีของสหรัฐอเมริกา ถูกผู้ก่อการร้ายจี้เครื่องบินโดยสารพุ่งเข้าชนตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ และอาคารเพนตากอน ที่ทำการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่

๑๑ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๑ หรือเรียกว่าเหตุการณ์ ๙/๑๑ ทัดด้วยการ การกระทำครั้งนี้ทำให้ ประธานาธิบดีจอร์จ วอลเกอร์ บุช ประกาศสงครามปราบปรามกลุ่มผู้ก่อการร้ายทันที

๑.๒) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการนำประเทศไปสู่ ความเจริญรุ่งเรืองด้านมหานาอำนาจทางเศรษฐกิจ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น เป็นหมู่เกาะที่มีเนื้อที่เพียง ๓ ใน ๔ ของเนื้อที่ประเทศไทย แต่ถูกจัดให้เป็นมามากทางเศรษฐกิจอันดับ ๒ ของโลกในขณะนั้น รองลงมา จากสหรัฐอเมริกา ทั้งที่ญี่ปุ่นมีเนื้อที่น้อยกว่าสหรัฐอเมริกาหลายสิบเท่า ประชากรน้อยกว่า ทรัพยากรธรรมชาติยิ่งน้อยกว่าสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่ประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มักจะเป็น ประเทศอุตสาหกรรม ย่อมเป็นประเทศมหานาอำนาจทางการทหาร เพราะว่าเมื่อสามารถสร้าง โรงงานผลิตรถยนต์ได้ การผลิตรถถังย่อมสามารถทำได้ไม่ยาก เมื่อมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การ ต่อเรือบรรทุกเครื่องบิน หรือเรือประจัญบานก็ทำได้ไม่ยาก จึงมีการคาดคะเนกันว่า ประเทศญี่ปุ่นนั้น มีความสามารถที่จะผลิตอาวุธนิวเคลียร์ และสามารถสร้างกองทัพขนาดใหญ่โต และมีอาวุธ ยุทธโศปกรณ์พร้อม ภายในเวลาไม่กี่เดือนหากมีความจำเป็นเกิดขึ้น

ปัจจุบันความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ได้เริ่มเปลี่ยนโฉมหน้าจากบรรดาประเทศ อุตสาหกรรม ไปสู่ประเทศที่มีวัตถุดิบสำคัญอย่างเช่นน้ำมัน ซึ่งรัสเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากร น้ำมันในปริมาณมาก และเมื่อต้นปี พ. ศ. ๒๐๐๖ บริษัทแก๊สรัสเซียตัดการส่งก๊าซให้ยูเครน ส่งผล กระทบกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศกลุ่มอาหรับและประเทศที่มีน้ำมันเป็น สินค้าออก แม้จะมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นอย่างมหาศาลในระยะเวลาไม่นานนัก แต่ฐานะทาง เศรษฐกิจของบรรดาประเทศ ที่ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าหลักกลับไม่สู้จะมั่งคั่งนัก เพราะยังไม่มี การพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศยุคอุตสาหกรรม

ผลประโยชน์ทางด้านความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ สามารถที่จะเป็นฉนวนก่อให้เกิด ปัญหาระหว่างประเทศ กล่าวคือสมัยหนึ่งประเทศไทยเคยรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น เนื่องจาก ประเทศไทยเสียเปรียบดุลการค้าแก่ประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก หรือปัญหาการแย่งขายข้าวใน ตลาดโลกของชาติต่างๆ ในกลุ่มประเทศผู้ผลิตข้าว

ผลประโยชน์ของชาติด้านความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทวีความสำคัญมาก ขึ้นถึงขนาดบางประเทศยอมที่จะลดความเป็นชาตินิยมลง เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยมี ตัวอย่างให้เห็นชัดเจนที่สุดคือกลุ่มสหภาพยุโรป^{๑๓} ซึ่งมีประเทศสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรป ตะวันตก มีการรวมกลุ่มกันจำนวน ๒๗ ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ กรีซ โปรตุเกส สเปน ออสเตรีย ฟินแลนด์ สวีเดน ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย สโลวีเนีย

^{๑๓} วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, สหภาพยุโรป, (ออนไลน์), <http://1ab.in/slo> ค้นวันที่ ๑๘ มกราคม

บัลแกเรีย โรมาเนีย และโครเอเชีย (อังกฤษออกจากสหภาพยุโรปเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ค.ศ.๒๐๒๐) ประเทศเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความเป็นชาติมาอย่างยาวนาน ในปัจจุบันก็บียอดที่จะลดความเป็นชาติของตนลง เพื่อมาอยู่ร่วมกันในองค์กรระหว่างประเทศ เรียกว่า สหภาพยุโรป ซึ่งมีบทบาท คือ มีอำนาจเหนือรัฐ มีเขตสหภาพศุลกากร มีนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกัน^{๑๔} เป็นต้น ส่วนในกรณีของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เช่นเดียวกันได้มีการร่วมมือกันจัดตั้ง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีประเทศสมาชิก ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน โดยมีเป้าหมาย คือ การร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจ อาทิ การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้น

๑.๓) การขยายอำนาจของประเทศ

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้ทำการแข่งขันการขยายอำนาจของประเทศ หรืออย่างน้อยที่สุด ก็พยายามที่จะรักษาอำนาจที่มีอยู่เอาไว้ไม่ให้ลดลง และถ้าหากว่ามีโอกาสที่จะขยายอำนาจเมื่อไหร่ ก็พร้อมทำการขยายอำนาจโดยทันที และถ้าสามารถที่จะมีอำนาจยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกได้ก็จะเป็นการดีที่สุด เพราะว่าอำนาจที่ได้มานั้นก็จะสร้างความมั่นคงปลอดภัย และผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ดังเช่นประเทศอังกฤษในยุคล่าอาณานิคม ได้เข้าทำการยึดครองประเทศอินเดียเป็นอาณานิคม ทำให้อังกฤษได้ทั้งยุทธศาสตร์ที่สำคัญ และตลาดสำหรับเอาไว้จำหน่ายสินค้าสำเร็จรูปตลอดจนเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ขายป้อนโรงงานอุตสาหกรรมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงอำนาจของประเทศ จำเป็นต้องหาขอบเขตความหมาย ซึ่งก็คือความสามารถของประเทศหนึ่ง ที่สามารถทำให้ประเทศอื่น กระทำตามที่ตนปรารถนาได้

๑.๔) เกียรติภูมิของประเทศ

ประเด็นนี้นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการวางนโยบายต่างประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปก็เห็นได้จากการที่ประเทศหนึ่ง ส่งข้าราชการไปประจำยังสถานทูตในประเทศต่างๆ ก็จะมีการเพิ่มเงินพิเศษให้เพื่อความอยู่ดีกินดี โดยมีนัยให้ชาวต่างประเทศรับทราบถึงความเพียรพร้อมของประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงการรักษาคำสัตย์ และเกียรติภูมิของประเทศนั่นเอง

๒) ผู้กำหนดผลประโยชน์ของชาติ

๒.๑) กำหนดโดยประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของแนวนโยบายของรัฐนั้นๆ

ประเทศใดจะกำหนดผลประโยชน์ของชาติอย่างไร เป็นผลมาจากประวัติศาสตร์ของชาตินั้นๆ ด้วย อาทิ หลักการมอนโรของสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้มีนโยบายโดดเดี่ยว (Isolation) โดยสหรัฐอเมริกาจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับองค์การการเมืองโลก และไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การสันนิบาตชาติ เมื่อครั้งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๑ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะได้ไม่ต้องยุ่งเกี่ยวแทรกแซง หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในสงครามโลกในภูมิภาคอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภายในทวีปอเมริกา แต่ปรากฏว่า

^{๑๔} จิตรเดช มหาวรรณกิจ, สหภาพยุโรปกับบทบาทต่อโลกปัจจุบัน, ใน สหภาพยุโรปโฉมใหม่ และ ๒๕ ประเทศสมาชิก, (กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด, ม.ป.ป.), หน้า ๓-๘.

สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นในฐานะประเทศมหาอำนาจ จะหลบเลี่ยงการเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมืองโลกไม่ได้ “ไม่เล่นการเมือง แต่การเมืองมาเล่น” ทำให้อเมริกาต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในฐานะผู้นำ ภายหลังจากสหรัฐอเมริกาโดนกองทัพอากาศของญี่ปุ่นถล่มที่ เพิร์ล ฮาร์เบอร์ ทำให้สหรัฐอเมริกาตระหนักว่า จะวางท่าที่นิ่งเฉยต่อสถานการณ์ไม่ได้ ดังนั้น จึงเสนอให้มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่มีจุดมุ่งหมายในการรักษาสันติภาพของโลก โดยทำหน้าที่แทนองค์การสันนิบาตชาติ มีสหรัฐอเมริกาเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง เนื่องจากได้เรียนรู้ประสบการณ์ของประวัติศาสตร์ และมีวิวัฒนาการตามแนวนโยบายการต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสมในปัจจุบัน

๒.๒) กำหนดโดยผู้มีอำนาจทางการเมืองของประเทศ

ใครก็ตามที่มีอำนาจในบ้านเมืองย่อมกำหนดนโยบาย ตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสมต่อสถานการณ์ขณะนั้น เพื่อให้เป็นแนวทางที่มุ่งหมายตามที่ตนคาดหวังไว้ ซึ่งผู้ที่เข้ามามีอำนาจในทางการเมืองของประเทศ เปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่บางสมัยก็อาจจะยาวนาน บางสมัยก็อาจจะสั้น การกำหนดผลประโยชน์ของประเทศ ก็เพื่อที่จะนำไปวางนโยบายต่างประเทศนั่นเอง ซึ่งเป็นปกติที่ปฏิบัติกันทั่วโลก แต่ที่สำคัญ ผลประโยชน์ของประเทศในทัศนะของผู้มีอำนาจทางการเมืองแต่ละยุคสมัย ย่อมมีความแตกต่างกันตามเงื่อนไขทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๒.๓) กำหนดโดยประชามติหรือกลุ่มอิทธิพลในประเทศ

การกำหนดผลประโยชน์ของชาติโดยประชามติหรือกลุ่มอิทธิพลนี้มีผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศเข้ามาที่เดียวโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยเนื้อเรื่องนี้มีตัวอย่างมาที่จะผลิตข้าวสาลีได้มากจนเหลือกินเหลือใช้และสหภาพโซเวียตต้องการที่จะซื้อเพราะว่าสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการจ่ายให้แก่สหภาพโซเวียตเพราะว่าสหภาพโซเวียตนโยบายต่างประเทศที่เป็นศัตรูกับสหรัฐอเมริกาบรรดาชาวนาอเมริกันต้องการให้ขายข้าวสาลีให้แก่สหภาพโซเวียตเพื่อที่พวกตนจะได้เงินกำไรจึงได้มีการแสดงมาจากประชามติขึ้นมาทางนี้ต้องเข้าใจด้วยว่าชาวนาในสหรัฐอเมริกานั้นเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลมาก รักมากที่สุด กลุ่มชาวนาก็สามารถณรงค์ชักชวนให้รัฐบาลตกลงขายค่าสาลีให้กับสหภาพโซเวียตจนสำเร็จหรือในกรณีของการทำสงครามเวียดนามของสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการอยู่เป็นระยะเวลาผ่านไปหลายรัฐบาลจนกระทั่งประชาชนเบื่อหน่ายกับสงครามและเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุจึงได้ทำการเดินขบวนประท้วงให้ญาติกับรัฐบาลยุติการทำสงครามเวียดนามซึ่งทำให้ในที่สุดรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องถอยต้องถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามเป็นต้นที่กรณีตัวอย่างคือการลงประชามติว่ารัฐธรรมนูญของประเทศประชาธิปไตยเป็นต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับร่างประชาติรัฐธรรมนูญฉบับปีพศ ๒๕๖๐ ของประเทศไทย

๓) ความสามารถของชาติ

องค์กรหรือบุคคลใดที่จะกำหนดผลประโยชน์ของชาติ รวมทั้งการที่จะกำหนดสถานะ หรือบทบาทของประเทศอย่างไร ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของชาติด้วย

เพราะว่า แต่ละประเทศมีความสามารถที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นองค์ประกอบในการพิจารณาความสามารถของชาติดังนี้

๓.๑) สถานที่ตั้งของประเทศทางภูมิศาสตร์กับทางด้านยุทธศาสตร์

ปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สภาพภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และอิทธิพลของประเทศ ซึ่งสรุปเป็นองค์ประกอบย่อย ๓ ประการ คือ ๑) ขนาดของประเทศ ๒) รูปร่างของประเทศ และ ๓) สถานที่ตั้งของประเทศ

๓.๒) ความสามารถทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ประเทศที่มีทรัพยากรมากย่อมได้เปรียบประเทศที่มีทรัพยากรน้อย การผลิตอุตสาหกรรมหนักของประเทศอุตสาหกรรม วัสดุที่มีความจำเป็นอย่างมากก็คือ เหล็กกล้า (Steel) ซึ่งวัสดุที่นำมาผลิตเหล็กกล้า คือ แร่เหล็ก ถ่านหิน น้ำมัน เพื่อใช้ในเครื่องยนตร์ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ชี้ให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจ และความสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจ จะส่งผลกระทบต่อการเมืองด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม กรณีความสามารถด้านทรัพยากรธรรมชาติ ต้องพิจารณาโดยระมัดระวัง อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และสามารถที่จะเป็นชาติมหาอำนาจได้ แต่ประเทศแถบตะวันออกกลางมีทรัพยากรน้ำมันมาก อาทิ อิหร่าน อิรัก ซาอุดีอาระเบีย แต่กลับไม่สามารถเป็นชาติมหาอำนาจได้ ทว่า ประเทศญี่ปุ่นซึ่งแทบไม่มีทรัพยากรธรรมชาติ แต่สามารถเป็นชาติมหาอำนาจทางเศรษฐกิจได้ นั่นเพราะ ประชากร นโยบายรัฐบาล และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

๓.๓) ความสามารถในด้านกำลังคน

กำลังคนหรือทรัพยากรมนุษย์ นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสุขต่อความอยู่รอดของชาติ ซึ่งสามารถทำให้เป็นชาติที่มีอำนาจได้ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คือ ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีความรู้ทางเทคโนโลยีสูง มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตน มีความเป็นระเบียบวินัย เป็นปัจจัยนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ แม้ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ จะไม่เอื้ออำนวยก็ตาม ตัวอย่างประชากรที่มีคุณภาพ คือ ประชากรของประเทศญี่ปุ่น ชาววัยของประเทศอิสราเอล เป็นต้น การพัฒนาความสามารถด้านกำลังคนจำเป็นต้องส่งเสริมทั้งชายและหญิง

๒.๑.๖ ภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย

๒.๑.๖.๑ ภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศไทย^{๑๕}

ประเทศไทยมีขนาดพื้นที่ ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ ๑๙๘,๐๐๐ ตารางไมล์ ซึ่งถือว่ามีขนาดความใหญ่โตกว้างขวางระดับปานกลาง คือ มีขนาดเท่ากับประเทศที่มี

^{๑๕} สมชาย เตชะพรหมพันธ์, ภูมิศาสตร์ประเทศไทย : มุมมองเชิงภูมิศาสตร์, (ชลบุรี : คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๐), หน้า ๒๑-๒๒.

ขนาดพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสเปน ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น ประเทศพม่า ประเทศอียิปต์ และประเทศแอฟริกาใต้ ส่วนประเทศที่มีขนาดใหญ่กว่า อาทิ ประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศรัสเซีย ประเทศจีน ส่วนประเทศที่มีขนาดเล็กกว่า อาทิ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอิสราเอล ประเทศบรูไน เป็นต้น

ปัจจุบันภูมิรัฐศาสตร์ของไทยปรากฏชัดเจน ในยุคความร่วมมือระหว่างประเทศแบ่งบานทั่วโลก ความร่วมมือระหว่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากชัยภูมิตำแหน่งที่ตั้งของไทย สามารถเข้าร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาคต่างๆ อาทิ APEC ASEAN BIMSTEC GMS นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมุ่งการค้าระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการขนส่งทางเรือมากยิ่งขึ้น ไทยจึงสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ด้วยการขนส่งทางทะเล ไปสู่ประเทศต่างๆ ได้ประมาณ ๑๐๐ ประเทศได้โดยตรง จึงถือว่าไทยยังมีแนวทางในการพัฒนาการขนส่งทางทะเลอีกหลายประเด็น ส่วนหนึ่งเพราะมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๒,๒๔๐ กิโลเมตร ดังนั้นโอกาสในการพัฒนาท่าเรือยังมีอีกมาก ซึ่งส่งผลต่อการค้าและการขนส่งทางทะเลเช่นกัน

ผู้นำประเทศไทยมีความต้องย้ายเมืองหลวง ไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่เห็นว่าจะมีความเหมาะสม โดยในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นรัฐบาลเคยเสนอย้ายเมืองหลวงจากกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมารัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เสนอย้ายไปยังจังหวัดขอนแก่น ครั้นสมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เสนอให้ย้ายไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เสนอให้ย้ายไปยังจังหวัดนครนายก แต่พื้นที่ทั้งหมดไม่ได้รับการตอบสนองทั้งจากรัฐบาลและประชาชน จึงไม่สามารถดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้

๒.๑.๖.๒ ภูมิรัฐศาสตร์ของหาดเจ้าสำราญ^{๑๖}

หาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ในตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร เป็นชายหาดที่เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญมาแต่สมัยโบราณ มีประวัติเล่ากันมาว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาที่นี่ พร้อมด้วยสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงพอพระราชหฤทัยในความงามของหาดนี้มาก ทรงประทับแรมอยู่หลายวัน จนชาวบ้านเรียกหาดนี้ว่า หาดเจ้าสำราญ จากหาดเจ้าสำราญไปทางใต้ประมาณ ๗ กิโลเมตร เป็นชายหาดปึกเตียน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อีกแห่งของจังหวัดเพชรบุรี หาดเจ้าสำราญเจริญถึงขีดสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ซึ่งเป็นหาดที่มีชื่อเสียงมากกว่าหาดอื่นๆ ในสมัยนั้น โดยโปรดเกล้าให้สร้างค่ายหลวงขึ้นเรียกว่า "ค่ายหลวงบางทะเล" ตามชื่อของตำบลบางทะเล ที่เป็นที่ตั้งโดยมี "พระตำหนักบริเวณริมหาดแห่งนี้เรียกว่า "พระตำหนักหาดเจ้าสำราญ"

^{๑๖} วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, หาดเจ้าสำราญ, (ออนไลน์), <http://1ab.in/KPv> ค้นวันที่ ๑๘ มกราคม

ภายหลังทรงหายจากพระประชวร ทรงได้เปลี่ยนชื่อตำบลเสียใหม่ ด้วยชื่อเดิมเห็นว่าไม่เป็นมงคล เป็นตำบลหาดเจ้าสำราญ ตามชื่อของหาดแต่ต่อมาทรงได้ย้ายพระตำหนักไปยังจุดที่เป็น พระราชานิเวศน์มฤคทายวัน ในปัจจุบันเพราะหาดเจ้าสำราญมีแมลงวันชุมเนื่องจากพระตำหนักแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านชาวประมง จนพระองค์แอบได้ยินข้าราชการบริพารในพระองค์บ่นว่า "หาดเจ้าสำราญแต่ข้าราชการบริพารเบื่อ" และหาดแห่งนี้ยังขาดแคลนน้ำจืดจึงโปรดให้ย้ายไปในที่สุด

ชายหาดแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าไปพักผ่อนแห่งหนึ่ง มีบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีสัตว์ทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทั้ง ปูเสฉวน หอย แมงกะพรุน มีที่พักพร้อม มีร้านสะดวกซื้ออยู่ใกล้เคียง สามารถลงเล่นน้ำได้ ในบริเวณใกล้เคียงมีหมู่บ้านชาวประมง ชายหาดแห่งนี้ทรายถูกพัดถมขึ้นมาเรื่อยๆ จึงมีทรายที่ละเอียดมากในส่วนของต้นหาด ที่นี่จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ต้องไปไกลมาก และมีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง

๒.๒ ทฤษฎีการพัฒนา

๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต กล่าวว่า การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือความทันสมัยที่มั่นคงยั่งยืนด้วยความชอบธรรม แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมนั้น ๆ โดยไม่ลืมรากเหง้าของตัวเองสำหรับการพัฒนาประเทศจะมีขอบข่ายครอบคลุมทุกระบบและบริบททั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม ความมั่นคงและรวมถึงการพัฒนาการบริหารด้วย อย่างไรก็ตามบางครั้งมนุษยก็เร่งการพัฒนาในอัตราที่เร็วกว่าธรรมชาติที่ค่อยเป็นค่อยไป การพัฒนา คือความสำเร็จรอบด้านในการปรับปรุงการพัฒนา อาทิ ระบบการจัดตั้งมั่นคงเข้มแข็ง ประชาชนมีความตื่นตัวทางด้านการเมืองสูงสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสงบมั่นคง โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการพื้นฐานที่จำเป็นและปราศจากความยากจน^{๑๗}

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “การพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ” อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้พยายามอธิบายไว้ในหนังสือต่าง ๆ หลายเล่ม อาทิ พจนานุกรม Merriam-Webster’s Dictionary ได้ให้ความหมาย Development ไว้ ๒ ความหมาย^{๑๘} ดังนี้

ความหมายแรก หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าจากระดับกลางหรือจากสิ่งที่ยากกว่า ไปสู่รูปแบบที่สูงขึ้นและสลับซับซ้อนมากขึ้น อาทิ การเจริญเติบโตจากเมล็ดไปเป็นต้นไม้ เป็นต้น

^{๑๗} เมตต์ เมตต์การ์ณจิต. ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก. (กรุงเทพฯ: บุ๊คสพอยท์วิชาการ, ๒๕๕๖), หน้า ๑๕๙.

^{๑๘} สุมิตร สุวรรณ. รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา. (นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป. ๒๕๕๔, หน้า ๒๐.

ความหมายที่สอง หมายถึง วิวัฒนาการ ผลิดอกออกผล การเจริญเติบโต ก้าวหน้า
ความก้าวหน้า

ปกรณัม ปรียากร ได้กล่าวว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามขั้นตอน
โดยธรรมชาติ อาจเป็นลักษณะการขยายตัว การเติบโตหรือการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น

ดิณ ปรัชญพฤทธิ ให้ความหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนา มีความหมายทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม ในทางตรง หมายถึง การบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่เจริญก้าวหน้า สำหรับ
ในทางอ้อมนั้น หมายถึง การทำให้สมรรถนะทางการบริหารมีความแข็งแกร่ง หรือเป็นการพัฒนาการ
บริหารนั่นเอง (Development of Administration: DOA or D&A)^{๑๙}

ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม ให้ความหมายว่าการพัฒนา หมายถึง การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ทำให้
ความสำคัญเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางผลผลิต การเพิ่มรายได้ของประชาชน โดยพิจารณารวมถึงการ
เพิ่มรายได้ต่อหัวของประชาชน และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตมวลรวมประชาชาติ^{๒๐}

เมตต์ เมตต์การุณจิต ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ
ด้านอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือความทันสมัยที่มั่นคงยั่งยืนด้วย
ความชอบธรรม แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมนั้น ๆ โดยไม่ลืมรากเหง้าของ
ตัวเองสำหรับการพัฒนาประเทศจะมีขอบข่ายครอบคลุมทุกระบบและบริบททั้งด้านเศรษฐกิจ
การเมือง การปกครอง สังคม ความมั่นคงและรวมถึงการพัฒนาการบริหารด้วย อย่างไรก็ตามบางครั้ง
มนุษย์ก็เร่งการพัฒนาในอัตราที่เร็วกว่าธรรมชาติที่ค่อยเป็นค่อยไป การพัฒนา คือความสำเร็จรอบ
ด้านในการปรับปรุงการพัฒนา อาทิ ระบบการจัดตั้งมั่นคงเข้มแข็ง ประชาชนมีความตื่นตัวทางด้าน
การเมืองสูงสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความสงบมั่นคง โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
สังคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการพื้นฐานที่จำเป็นและ
ปราศจากความยากจน^{๒๑}

แกนต์ (Gant)^{๒๒} ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” คือ มีค่าทั้งหลายที่เกี่ยวข้องไม่ว่า
จะเป็นคำว่า “การพัฒนา” (Developed) “ยังไม่พัฒนา” (Underdeveloped) “ด้อยพัฒนา”

^{๑๙} ดิณ ปรัชญพฤทธิ. การบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

^{๒๐} ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม, ๒๕๕๒, ๖-๘, หน่วยที่ ๗ แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา. ใน ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม และ
คณะ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

^{๒๑} อ่างแล้ว, เมตต์ เมตต์การุณจิต, ๒๕๕๖, หน้า ๑๘.

^{๒๒} Gant, G. F. *Development administration: Concepts, goals, methods*. (Medison:
University of Wisconsin Press, 1979), p. 3.

(Underdeveloped) และ “พัฒนาน้อย”(Less Developed) ล้วนเป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงถึงเงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ แนวคิดในการพัฒนามีหลายแนว อาทิ การพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมความเป็นเมือง การพัฒนาชนบท การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการพัฒนาที่เป็นทางเลือกรวมทั้งอาจมีหลายแง่มุม อาทิ การเพิ่มรายได้ต่อหัว การปรับปรุงมาตรฐานสุขภาพ การลดอัตราการไม่รู้หนังสือ และการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันประชาธิปไตย^{๒๓}

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ เห็นว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงปรารถนา เพียงแต่การพัฒนาไม่ใช่เป็นกระบวนการคงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด และมีแนวคิดที่อธิบายกระบวนการพัฒนาหลายแนวคิด รวมทั้งนักวิชาการมีจุดเน้นต่างกัน อาทิ นักเศรษฐศาสตร์เน้นผลผลิตทางเศรษฐกิจ นักสังคมวิทยาสถาปนศาสตร์เน้นการเปลี่ยนแปลงสังคม นักรัฐศาสตร์เน้นการพัฒนาประชาธิปไตย นักบริหารเน้นการพัฒนาสมรรถนะหรือประสิทธิภาพการทำงานของระบบราชการ^{๒๔}

กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งรวมถึงการบรรลุถึงคุณค่าพื้นฐานของวัฒนธรรมในแต่ละสังคม ทั้งเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดการปฏิบัติและการกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลดีที่ใกล้เคียงกับจุดหมายที่ตั้งไว้เน้นการเปลี่ยนแปลงโดยมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างมีเป้าประสงค์ที่ชัดเจน

๒.๒.๒ จุดมุ่งหมายของการพัฒนา

ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้ความพยายาม เพื่อดำเนินการพัฒนาไปสู่การตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งความจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้กำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาว่า สถานภาพปัจจุบันของประชาชนมีเป้าหมายเป็นอย่างไร กับการคำนึงถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ในทางวิชาการ และสภาพการณ์สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ระดับความจำเป็นพื้นฐานของตนเอง ความจำเป็นพื้นฐาน ในที่นี้จะรวมถึงความจำเป็นทั้งในทางวัตถุและความจำเป็นในทางจิตใจด้วย อีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานนี้ เป็นทฤษฎีที่มุ่งแก้ปัญหาความยากจน และระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอย่างจริงจัง โดยใช้ความจำเป็นพื้นฐานเป็นเป้าหมาย ซึ่งหลักการดังกล่าวจะนำไปสู่กลุ่มเป้าหมายทางด้านพื้นที่ที่ยากจน (Place Poverty) และกลุ่มประชากรที่ยากจน (People Poverty) อันเป็นเป้าหมายที่มุ่งเน้นปัจเจกบุคคล^{๒๕}

^{๒๓} เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, *การบริหารการพัฒนา*. (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

^{๒๔} อ่างแล้ว, เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, ๒๕๕๘, หน้า ๔.

^{๒๕} Streenten, P. Basic needs: Premises and promises. Washington, D.C.: World Bank, 1979, pp. 28-31.

๒.๒.๓ ทฤษฎีการพัฒนาที่นำมาอธิบายความยากจน

นักวิชาการศึกษาความยากจนหลายท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในการศึกษาความยากจนนอกจากอาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีความยากจนโดยตรง ยังสามารถอาศัยทฤษฎีการพัฒนาเข้ามาร่วมศึกษาได้ด้วยทั้งนี้เพราะ “ความยากจนเป็นเป้าหมายสำคัญสุดยอด (Ultimate Goal) อีกประการหนึ่งของกาพัฒนาประเทศ” ฉะนั้น เราสามารถนำทฤษฎีการพัฒนามาใช้กับการศึกษาความยากจนได้โดยตรงเช่นกัน^{๒๖} เพื่อให้การรอกการมองความยากจนครอบคลุมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจทฤษฎีการพัฒนา โดยพยายามเน้น (Focus) ในส่วนของการประยุกต์ใช้ว่า ทฤษฎีการพัฒนาเหล่านี้ได้อธิบายเกี่ยวกับความยากจนเอาไว้อย่างไรบ้าง ทฤษฎีการพัฒนามีหลากหลาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเลือก ๔ ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยรายละเอียดทั้ง ๔ ทฤษฎี ดังนี้

๒.๒.๓.๑ ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory)

๑) สารสำคัญของทฤษฎี

ทฤษฎีภาวะทันสมัย เป็นทฤษฎีดั้งเดิมที่เกิดจากผลงานของนักวิชาการหลายแขนงทั้งแขนงสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลงานของ Spencer (๑๘๙๓), Durkhiem (๑๘๗๔) และ Lewis (๑๘๘๓) ผลงานเหล่านี้ถือเป็นฐานรากที่สำคัญของทฤษฎีภาวะทันสมัย โดยความหมายที่กระชับและเข้าใจง่ายที่สุดทันสมัยนิยม ก็คือ “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบของสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมที่ทันสมัยซึ่งภาวะทันสมัยนี้ยึดเอาแบบอย่างของสังคมตะวันตกที่มีความก้าวหน้ากว่าทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและด้านองค์ประกอบทางสังคม” อีกนัยหนึ่งภาวะทันสมัย (Modernization) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยีเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากสังคมกำลังพัฒนาไปสู่ลักษณะที่เป็นเช่นสังคมตะวันตกอิทธิพลของภาวะทันสมัยนี้ไม่เพียงแต่ด้านวัตถุ (Material Modernization) เท่านั้น แต่รวมไปถึงแบบแผนความรู้สึกนึกคิด แบบแผนพฤติกรรมและค่านิยมวัฒนธรรมด้วย^{๒๗}

^{๒๖} George, V. Wealth, poverty and starvation: A world perspective. London: Wheat sheaf Book. 1988.; Lipton, M. Why poor people stay poor: A study of urban bias in world development. Cambridge, MS: Harvard University Press, 1977.; Sandbrook, R. The politics of basic needs: Urban aspects of assaulting poverty in Africa. London: Heinemann, 1982.

^{๒๗} Moor, M. E. Social change. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1963, p. 89.

ทฤษฎีภาวะทันสมัย สร้างขึ้นมาจากพื้นฐานทฤษฎีหลายทฤษฎี ซึ่งไม่สามารถนำรายละเอียดมากล่าวในที่นี้ได้หมด อาทิ รากฐานจากทฤษฎีทวิลักษณ์ (Dualism-Based)^{๒๘} (Chodak) รากฐานทางค่านิยมและจิตวิทยา (Vaule and Psychological Based)^{๒๙} (Chodak; McClelland) รากฐานทางเศรษฐศาสตร์ทุนนิยม (Economic Capitalism Based)^{๓๐} (Rostow) และรากฐานทางระบบการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย (Democratic Based)^{๓๑} (Almond & Powell) เป็นอาทิ

ปกรณ์ ปริยาภรณ์ ได้สรุปว่า แก่นแท้ของทฤษฎีภาวะทันสมัย ไว้ ๖ แนวทาง^{๓๒} ได้แก่

๑. ในระบบเศรษฐกิจสังคมย่อมจะมีความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง “ภาวะตามประเพณี (Traditional)” กับ “ภาวะทันสมัย (Modern)” แทรกอยู่ในทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และชีวิตส่วนตัวของคน (Personnal Life) ภาวะสองแบบที่แตกต่างกันนี้ได้รับการกำหนดความหมายในด้านความล้ำหลัง (Primitive) วิธีการลดความแตกต่างระหว่างสองภาวะนี้ คือ กระบวนการสร้างภาวะทันสมัย

๒. ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว (Developed Countries) ก้าวลงไปสู่ภาวะทันสมัยด้วยตัวของตัวเอง ประเทศด้อยพัฒนา (Undeveloped Countries) ประสบความล้มเหลวที่จะดำเนินกระบวนการสร้างภาวะทันสมัยได้อย่างเต็มที่ กระบวนการดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้ในบางพื้นที่เท่านั้น อันเป็นผลให้สังคมด้อยพัฒนามีสภาวะทางเศรษฐกิจสังคมแบบทวิลักษณ์ (Socio-Economic Dualism) ที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกัน (Disparity) ค่อนข้างสูงระหว่างการผลิตและกับภาคส่วนต่าง ๆ ภายในประเทศ

๓. วิธีการจัดสภาวะสังคมทวิลักษณ์ ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับขั้นตอนของการเจริญเติบโต (Stages of Growth) ตามแนวคิดของ Rostow (๑๙๖๒) ลักษณะของ

^{๒๘} Chodak, S. **Social development: Five approaches with conclusions from comparative analysis.** Oxford: Oxford University Press, 1973, pp 45-65.

^{๒๙} Chodak, S. **Social development: Five approaches with conclusions from comparative analysis.** Oxford: Oxford University Press, 1973,, pp. 149-205 ; McClelland, **The achieving society.** Oxford: Van Nostrand, 1961 etc.

^{๓๐} Rostow, W. W. **The stages of economic growth.** London: Cambridge University Press; Kuznets, S. **Economic growth and income inequality.** The American Economic Review, 45 (1), 1955, 1-28.

^{๓๑} Almond, G. A. & Powell, Jr., G. B. **Comparative politics: A developmental approach.** Boston: Little Brown & Co, 1966; Huntington, S. P. **Political order in changing societies.** New Haven: Yale University Press. 1968; etc.

^{๓๒} ปกรณ์ ปริยาภรณ์. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน อุทัย เลหาวิเชียร (บรรณาธิการ), **การบริหารการพัฒนา.** (กรุงเทพฯ: มูลนิธิเอเชีย, ๒๕๒๘), หน้า ๓๐-๓๑)

ความก้าวหน้าตามลำดับเช่นนี้ เกิดขึ้นจากสังคมยอมรับการเพิ่มสมรรถนะด้วยการดูดซับ (Absorption) วิทยาการทันสมัย (Modern Technology) ด้วยไม่มีการข้ามขั้นตอน^{๓๓}

๔. จุดหมายปลายทางของภาวะทันสมัยทางเศรษฐกิจ ก็คือการสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่ทันสมัยประสบความสำเร็จ หรือการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตแบบสังคมอุตสาหกรรม (Industrialization) และการสร้างชุมชนเมือง (Urbanization) ให้เกิดขึ้น

๕. จุดหมายปลายทางการจัดระเบียบทางสังคมและการเมือง (Socio-Political Order) ก็คือ การดำเนินการตามการตามวิธีการของประเทศยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ ในการสร้างระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) เพื่อก้าวไปสู่ความทันสมัยทางการเมือง

๖. วิศวกรสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ที่มีความรู้ความเข้าใจความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (Technological Progress) ของประเทศตะวันตก รวมทั้งเข้าใจถึงวิธีการจัดระเบียบทางสังคมและการเมืองแบบทันสมัย บรรดาผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสถียรภาพของความทันสมัย

วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์ ได้สรุปว่า ภาวะทันสมัยก็คือ “เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสังคมของประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า (Advanced Industrialized Societies) กับสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing Societies) โดยเปลี่ยนจากสังคมที่มีสถาบันและค่านิยมดั้งเดิมล้าหลังไปสู่สังคมที่มีรูปแบบของความทันสมัย”^{๓๔}

เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้สรุปว่า ภาวะทันสมัยก็คือ มีมูลเหตุที่ก่อกำเนิดมาจากความต้องการที่จะเปลี่ยนสถานะที่เป็นอยู่ (ดั้งเดิม) ไปสู่ความทันสมัยด้วยเหตุผลในแนวความคิด^{๓๕} ได้แก่

๑. สถานะดั้งเดิม สังคมดั้งเดิมนั้นดำรงชีวิตอยู่กับการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบแผนของบรรพชนอย่างเหนียวแน่น ยากที่จะปรับเข้ากับสภาวะการณ์ใหม่ ๆ ระบบเครือญาติมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสูง ในด้านการสาธารณสุขมีความเชื่อว่าผู้เจ็บป่วยจะหายหรือไม่ขึ้นอยู่กับโชคชะตาหรืออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เหนือธรรมชาติ ในด้านการปกครองก็ใช้รูปแบบในลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพของวิถีสังคมกล่าวคือ เมื่อผู้คนไร้การศึกษาขาดความเป็นระเบียบ รัฐจึงปกครองโดยใช้อำนาจเข้าควบคุมอย่างเข้มงวด จึงทำให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนถูกจำกัด ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสังคม

^{๓๓} Rostow, W. W. The stages of economic growth. London: Cambridge University Press. 1962.

^{๓๔} วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์. **ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน**. (กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๖๒.

^{๓๕} อ่างแล้ว, เมตต์ เมตต์การุณจิต, ๒๕๕๖, หน้า ๑๖๑-๑๖๒.

๒. สภาวะความทันสมัย นักพัฒนามองว่า แม้ว่าผู้คนในสังคมจะยึดติดกับวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษก็ตามแต่เมื่อมีการพัฒนาทั้งระบบการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิมในเชิงประจักษ์ สังคมก็พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการยอมรับเอาสิ่งใหม่ ๆ มายึดถือปฏิบัติแทน ความเชื่อในอดีตบางสิ่งบางอย่างได้กลายมาเป็นข้อสรุปว่า เป็นสิ่งที่มั่งงาย เพราะไม่สามารถหาหลักฐานมาพิสูจน์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากอะไรสังคมก็จะมองและเปรียบเทียบกับสังคมอื่นที่มีการพัฒนาด้วยเหตุผลและมีลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เกิดการตัดสินใจที่จะก้าวไปสู่สิ่งใหม่ ในการเปลี่ยนแปลงนี้เรียกกันว่า การพัฒนาและความทันสมัย

กล่าวโดยสรุป พื้นฐานอุดมการณ์ของทฤษฎีภาวะทันสมัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทฤษฎีภาวะทันสมัยเป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บน หลักการของการพัฒนาแบบทุนนิยมสังคมทวิลักษณ์อุดมการณ์ปกครองแบบตะวันตก (ประชาธิปไตยเสรี) ลักษณะของทฤษฎีจึงเป็นทฤษฎีเชิงกระบวนการวิธี (Procedural Theory) โดยมีลักษณะผสมผสานวิธีแนวคิดจากหลายสาขา และมีอิทธิพลมาจากประเทศสังคมตะวันตกที่ผ่านการพัฒนาแล้ว ไปยังประเทศที่ด้อยการพัฒนาเป็นอย่างมาก

๒.๒.๓.๒ ทฤษฎีภาวะทันสมัยกับทัศนะต่อความยากจน

ทฤษฎีทันสมัยนิยม มองความยากจนที่องค์ประกอบภายใน โดยอาศัยแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Assumption) ที่สำคัญหลายประการโดยจอร์จ (George) สามารถสรุปสังเขปเป็นรายละเอียด^{๓๖} ดังนี้

ประการแรก เห็นว่าความยากจนและความมั่งคั่งเป็นเสมือนขั้วสองขั้วที่ตรงกันข้าม (Dichotomous) โดยความมั่งคั่งเป็นขั้วบวกและความยากจนเป็นขั้วลบฉะนั้น วิธีการเดียวที่แก้ไขความยากจนให้ได้ก็คือ เปลี่ยนแปลงสภาพความยากจนไปเป็นสภาพความมั่งคั่งให้ได้ โดยนัยนี้เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา “การเจริญเติบโตไปสู่ความมั่งคั่ง” นั่นเอง

ประการที่สอง ปัจจัยในการสร้างความมั่งคั่งเกิดจากการสร้างสรรค์ปัจจัยภายในให้ก้าวหน้า (Advanced Indigenous Factors) เป็นปัจจัยในการประกอบทุน แรงงาน ที่ดินและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์ (Interest) ที่ได้จากความมั่งคั่งนี้ สามารถจัดสรรปันส่วนให้เกิดความเป็นธรรมได้โดยอาศัยกลไกตลาดเสรี ดังนั้นสังคมที่สมดุลจะกำหนดความเป็นธรรมขึ้นได้ตามธรรมชาติ

ประการที่สาม ในบางกรณีระบบตลาดทำงานไม่ได้ผล การแก้ไขปัญหาความยากจนจึงต้องอาศัยการแทรกแซงจากรัฐบาลบ้างตามความเหมาะสม หลักการแทรกแซงก็คือ พยายามให้คนจนมีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของทุนหรือเป็นผู้ประกอบการบ้างรวมทั้งการปรับวัฒนธรรมความยากจน (Culture of Poverty) อาทิจ ความเฉื่อยชา (Apathy) ความเกียจคร้าน (Laziness) ความคร่ำครึ

^{๓๖} George, V. Wealth, poverty and starvation: A world perspective. London: Wheat sheaf Book, 1988, pp. 10-13.

(Traditionism) และหนักไม่เอาเบาไม่สู้ (Resignation) เป็นต้น ให้เป็นวัฒนธรรมแห่งความมั่งคั่ง (Culture of Wealth) ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมแห่งความยากจนดังกล่าวแล้ว

ประการที่สี่ การพัฒนาที่ต้องอาศัยทุน แรงงานและเทคโนโลยีนั้นจะเกิดขึ้นพร้อมกันทุกพื้นที่ในคราวเดียวกันไม่ได้ ดังนั้น จำเป็นต้องสร้างจุดศูนย์กลางความเจริญ (Growth Pole) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการแปรวัติจากสังคมนอก (Peripheral) ให้เป็นสินค้าที่มีราคาสูงอันจะนำความมั่งคั่งมาให้ ฉะนั้นในระยะแรกๆ ของการพัฒนาความเหลื่อมล้ำ (Inequality) ภายในสังคมจะมีมากแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปสัก ระยะความเหลื่อมล้ำนี้จะหมดไป เพราะจะเกิดปรากฏการณ์ (Phenomenon) ที่เรียกว่า การกระจายความมั่งคั่งไปยังสังคมนอก (Trickle Down Effect)

๒.๒.๔ ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory)

๒.๒.๔.๑ สาระสำคัญของทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีภาวะทันสมัยได้รับความสนใจในช่วงหนึ่ง แต่ต่อมาในทศวรรษ ๑๙๖๐-๑๙๗๐ ได้มีนักบริหารการพัฒนาหลายกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์ และปฏิเสธทฤษฎีภาวะทันสมัย ซึ่งเห็นว่า แม้การสร้างเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม รวมถึงการบริหาร จะก่อให้เกิดความทันสมัยก็ตาม แต่หลักการและแนวคิดดังกล่าวก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เพราะในความเป็นจริงประเทศเหล่านี้ก็ยังมีสภาพยากจนและล้าหลังอยู่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขมูลฐาน คุณภาพชีวิต แนวคิดที่จะส่งเสริมกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาให้พัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้ทรัพยากรการผลิตภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า ดูเหมือนจะเป็นหลักการที่ดี แต่ในข้อเท็จจริงแล้วหลายสิ่งหลายอย่าง กลุ่มประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศโลกที่ ๓ กลับต้องพึ่งพาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ เทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญ การเงินที่นำมาลงทุนหรือแม้แต่ด้านการศึกษาและวิทยาการต่างๆ^{๓๗} จากแนวคิดดังกล่าว จึงมีการเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนา ซึ่งนักทฤษฎีการพัฒนาพึ่งพา (Dependency Theory) ที่สำคัญ ได้แก่

๑. Andre Gunder Frank ชาวเยอรมัน ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา พบว่า การพัฒนาของกลุ่มประเทศเหล่านี้ถือว่าไม่ทันสมัยยังมีความด้อยพัฒนา ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประเทศมหาอำนาจล่าเมืองขึ้นและเข้าครอบงำบางการโครงสร้างเศรษฐกิจดั้งเดิมของประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมรวมถึงประเทศในแถบแอฟริกาด้วย เป็นเหตุให้โครงสร้างทางสังคมต่าง ๆ ถูกทำลายคนพื้นเมืองถูกล่ามาเป็นทาสมีการทำธุรกิจค้าทาส สร้างความร่ำรวยอย่างมหาศาลแก่นักธุรกิจ ชนเผ่าพื้นเมือง อาทิ ชนเผ่าอินคา (Incas) และชนเผ่า อัซเตก (Aztecs) ในทวีปอเมริกาใต้ถูกทำลายอารยธรรมดั้งเดิมในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนให้เจริญก้าวหน้าได้ ก็ต่อเมื่อต้องหลุดพ้นการพึ่งพาจากประเทศทุนนิยม ต้องพึ่งพาตนเอง (Self-Reliant) เป็นหลัก โดยการจัดระเบียบสังคมใหม่

^{๓๗} อ่างแล้ว, เมตต์ เมตต์การุณจิต, ๒๕๕๖, หน้า ๑๖๔-๑๖๕.

๒. Fernando Cardoso นักวิชาการชาวบราซิล ได้วิเคราะห์และวิจารณ์ ทฤษฎีภาวะทันสมัยอย่างถึงแก่น โดยเห็นว่าเงื่อนไขที่ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องพึ่งพาประเทศที่เจริญและมีอำนาจ ส่งผลให้เกิดการถูกเอารัดเอาเปรียบเป็นต้นว่าขายวัตถุดิบในราคาถูก แต่ต้องซื้อสินค้านำเข้าในราคาสูง ซึ่งการเอารัดเอาเปรียบนี้ไม่ได้เกิดจากภายนอกประเทศเท่านั้น แต่ยังมีมูลเหตุจากภายในประเทศอีกด้วย ซึ่งภายในประเทศนั้นเกิดจากชนชั้นที่มีอิทธิพลร่วมมือกับชาวต่างประเทศ เพื่อกอบโกยผลประโยชน์จากประชากรที่ด้อยการศึกษา ในด้านภายนอกประเทศเกิดจากนโยบายของรัฐ ที่ปล่อยให้บรรดาบริษัทข้ามชาติต่างๆ ที่มีกำลังการเงินเข้ามาลงทุนธุรกิจ ขยายเทคโนโลยี เสนอระบบการเงินช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ที่แฝงไว้ซึ่งการเอารัดเอาเปรียบอย่างมีเงื่อนไข สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ทำให้ประเทศด้อยพัฒนา ต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจทั้งสิ้น^{๓๘}

๓. Dos Santos ได้อธิบายความหมายของ “การพึ่งพา” ว่าเป็นสถานการณ์เชิงเงื่อนไขที่ระบบเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศหนึ่งจะตกอยู่ในสภาพใดก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับ การขยายตัวและพัฒนาของกลุ่มอื่น

สถานการณ์เงื่อนไขดังกล่าว เมื่อประมวลสรุปรวมจากความคิดของนักทฤษฎีคนสำคัญของกลุ่มนี้แล้ว เห็นว่ามีจุดร่วมกันสามประการ คือ

ประการแรก ความอุดมสมบูรณ์อันเนื่องมาจากการพัฒนาจะถูกผูกติดอยู่ระหว่างประเทศพัฒนาหลักกับประเทศบริวาร โดยประเทศพัฒนาหลักจะมีพลังดูดซับผลประโยชน์เป็นส่วนใหญ่จึงทำให้ร่ำรวย แต่ประเทศบริวารจะยากจนลงไปเรื่อย ๆ

ประการที่สอง การเชื่อมโยงระหว่างนายทุนและชนชั้นนำระหว่างประเทศหลักกับนายทุนภายในประเทศบริวาร ทำให้มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์

ประการที่สาม ความไม่เท่าเทียม (Inequality) จะส่งผลต่อเนื่องระยะยาวและจะขยายตัวออกเรื่อย ๆ จากระดับภายในประเทศเป็นระดับนานาชาติ อันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองได้^{๓๙}

จากที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีพึ่งพามาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีพึ่งพาเป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนหลักการของการพัฒนาแบบพึ่งพาภายนอกอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการพึ่งพาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่ใช้ในการผลิตจากประเทศตะวันตกที่เจริญแล้ว ทำให้ประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งเป็นบริวารนั้นตกอยู่ในสถานภาพการเป็นหนี้สินประเทศที่พัฒนาแล้วโดยไม่เจตนา

๒.๒.๔.๒ ทฤษฎีพึ่งพากับทัศนะต่อความยากจน

ทฤษฎีพึ่งพามองความยากจนหรือความด้อยพัฒนาต่างกับทฤษฎีภาวะทันสมัยในด้านที่ว่า “ทฤษฎีทันสมัยเห็นว่าความยากจนเกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน (Endogenous Factors)

^{๓๘} อ่างแล้ว, เมตต์ เมตต์การุณจิต, ๒๕๕๖, หน้า ๑๖๕-๑๖๖.

^{๓๙} อ่างแล้ว, ปกรณ์ ปริยากร, ๒๕๒๘, หน้า ๔๐.

ของประเทศกำลังพัฒนาเอง” แต่ทฤษฎีที่พบบ่อยว่า ความยากจนของประเทศด้อยพัฒนาทั้งหมดเกิดขึ้นเนื่องจากเงื่อนไขต่างๆ ที่ประเทศพัฒนาแล้วสร้างขึ้นเงื่อนไขต่างๆ เกิดขึ้นจากลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑. โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมศูนย์กลาง (Centre) และสังคมรอบนอก (Peripheries) เป็นโครงสร้างที่ทำให้เกิดความบกพร่อง ในการกระจายความมั่งคั่ง (Misdistributions) กล่าวคือ สังคมศูนย์กลางจะมีอำนาจในการกำหนดปัจจัยที่มีคุณค่าทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น สังคมศูนย์กลางจะใช้พลังที่เหนือกว่านี้ดูดซับเอาความมั่งคั่งต่างๆ จากสังคมรอบนอกอย่างเต็มที่ และตอบแทนให้ในลักษณะที่จำกัดเป็นอันมาก ดังนั้น การเอาเปรียบอย่างเต็มที่และตอบแทนให้ในลักษณะที่จำกัดเป็นอันมาก เป็นการเอาเปรียบ (Exploitation) ระหว่างสองสังคมนี้ สังคมรอบนอกต้องยากจนอยู่ร่ำไป^{๔๐}

๒. โครงสร้างภายในของสังคมบริวารรอบนอกมักเป็นโครงสร้างที่อ่อนแอ (Weakness) และเฉื่อยชา (Apathy) ต่อการพัฒนาจึงเป็นโอกาสให้สังคมศูนย์กลางที่มีความก้าวหน้าเข้ามาครอบงำ ฉะนั้น ภาวะความด้อยพัฒนาหรือความยากจนนั้น จะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับความอ่อนแอภายในของสังคมด้อยพัฒนาเองด้วย^{๔๑}

๓. ความยากจนในชนบทนั้น สาเหตุหลักไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในชนบทเอง แต่ทว่าเกิดจากความลำเอียงของตัวเมือง (Urban Biased) กล่าวคือ ในการพัฒนาประเทศ นักพัฒนาเองมักจะนิยมให้สังคมชนบทเป็นสังคมบริวาร ที่คอยหล่อเลี้ยงความเจริญเติบโตให้แก่เมือง ฉะนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ ถนน และน้ำ เป็นต้น ก็เป็นไปเพื่อดึงดูดผลผลิตจากชนบทให้เข้าสู่เมืองได้สะดวกขึ้น สินค้าชนบทมักถูกควบคุมราคาโดยวิธีการต่างๆ เพราะเป็นสินค้าเกษตรและมีความจำเป็นในการดำรงชีพ ส่วนสินค้าเมืองเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ แต่มีพลังจูงใจและมีราคาแพง ดังนั้น อำนาจการดูดซับความมั่งคั่งสาเหตุหลักมาจากความอคติระหว่างเมืองและชนบทนี้เอง^{๔๒}

^{๔๐} Frank, A. G. *Capitalism and underdevelopment in Latin America*. New York: Monthly Review Press. 1967, pp. 9-18; Amin, S. *Unequal development: An essay on the social formations of peripheral capitalism*. New York: Monthly Review Press. 1976; Wallerstein. I. *The modern world-system I: Capitalist agriculture and the origins of the European world-economy in the sixteenth century*. New York: Academic Press. 1974, pp. 7-8.

^{๔๑} Cardoso, F. H.; Faletto, E. *Dependency and Development in Latin America*. Berkeley: University of California Press, 1979, pp. 172-173.

^{๔๒} Lipton, M. *Why poor people stay poor: A study of urban bias in world development*. Cambridge, MS: Harvard University Press, 1977, pp. 13-14, 65.

๒.๒.๕ ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (The Basic needs Theory)

๒.๒.๕.๑ สารสำคัญของทฤษฎี

ตั้งแต่ปี ๑๙๖๐ เป็นต้นมา ผลแห่งการพัฒนาจากทฤษฎีการเจริญเติบโตแบบทุนนิยม และทฤษฎีภาวะทันสมัย ทำให้เกิดช่องว่างกับประชาคมโลกมากมาย กล่าวคือจำนวนพลโลกที่ยากจนเพิ่มขึ้น เกิดสังคมอลเวงในประเทศกำลังพัฒนา โดยทั่วไปความไม่เป็นธรรมจากผลแห่งการพัฒนาปรากฏชัด ฉะนั้น จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานขึ้น เพื่อต่อสู้กับความยากจน (Mass Poverty) และความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยเฉพาะ ซึ่งมุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเชิงระบบ

๒.๒.๕.๒ หลักการสำคัญของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน

ความหมายของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายต่างกันไปหลายแบบ อาทิ Joham Galtung ให้ทัศนะแรกว่า ได้จำแนกความจำเป็นพื้นฐานด้วย ๒ องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเป็นปัจจัยทางวัตถุ ได้แก่ ความปลอดภัยสวัสดิการ และองค์ประกอบที่ไม่ใช่วัตถุ อันได้แก่ ความมั่นคง ปลอดภัยและเสรีภาพ^{๔๓} ทัศนะที่สอง องค์การแรงงานสากลได้กล่าวว่า ความจำเป็นพื้นฐานมี ๒ องค์ประกอบ คือ ๑) ความจำเป็นพื้นฐานของบุคคลและครัวเรือน หมายถึง ความพออยู่พอกิน และ ๒) ความจำเป็นพื้นฐานด้านสาธารณะ ซึ่งเน้นความจำเป็นที่พึงมีในชุมชน อาทิ น้ำสะอาด เครื่องนุ่งห่ม การคมนาคม การศึกษา และสาธารณสุข^{๔๔} เป็นต้น

๒.๒.๖ ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานกับทัศนะต่อความยากจน

รากเหง้าของความยากจนในประเทศกำลังพัฒนา มิใช่เกิดจากการว่างงานหรือขี้เกียจทำงาน แต่ทว่า “เกิดจากการทำงานหนักแต่ได้ผลผลิตต่ำ” ไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ซึ่งเขาเรียกว่า “ผู้ยากจนที่ทำงาน (Working Poor)” ฉะนั้น แนวทางในการพัฒนาจึงควรเน้นที่ ๑) ส่งเสริมโอกาสขยายรายได้ที่ดีแก่ผู้ยากจน ๒) สร้างเครือข่ายการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับความยากจน ๓) ควรมุ่งตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในระดับครัวเรือนให้เพียงพอ ๔) สร้างการมีส่วนร่วมและการพึ่งพาตนเองของผู้ยากจน ในวิถีทางที่ผู้ยากจนเหล่านั้นถนัดและตอบสนองได้อย่างถาวรขึ้นมาให้ได้^{๔๕} กล่าวโดยสรุป Streenten เห็นว่า ปัญหาความยากจนมาจาก ความไร้โอกาสและไร้ประสิทธิภาพในการทำงาน ควบคู่ไปกับความขาดแคลนทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ (เพราะความบกพร่องในการยั้งชีพ) ในที่สุดก็ทำให้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยสิ้นเชิง ฉะนั้น แนวทางแก้ไขปัญหาก็ต้องแก้ที่สาเหตุเหล่านี้

^{๔๓} ILO. *Employment, Growth and Basic Needs*. Geneva: International Labour Organization, 1976, p. 3.

^{๔๔} ILO, *Ibid*, 1976, p. 3-4.

^{๔๕} Streenten, *Ibid*, 1979, pp. 29-30.

Hicks มีความเห็นแย้งออกมาว่า สาเหตุส่วนใหญ่ของความยากจนเกิดจาก ๑) ผู้ยากจน คือ ผู้ด้อยในความรู้ความสามารถ ไม่มีความรู้เพียงพอทางด้านสุขภาพและโภชนาการ ไม่มีการศึกษา ไม่มีงานที่ดี และที่สำคัญ คือ เมื่อมีรายได้ผู้ยากจนมักไม่ได้ใช้รายได้อย่างฉลาด ทั้งนี้เพราะเขาไม่ใช่ผู้จัดการที่ตีตนเอง ๒) การที่ครัวเรือนยากจน มิได้หมายความว่า รายได้ของเขาไม่เพียงพอแต่อาจหมายความว่า เขาไม่สามารถบริหารรายจ่ายของเขาให้ดีเพียงพอที่จะสนองความต้องการของครัวเรือนได้ ฉะนั้นการมุ่งเพิ่มรายได้เพียงพออย่างเดียวไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา แต่การจัดหาสิ่งของและบริการที่จำเป็นให้แก่ผู้ถูกละเลย อาจเป็นวิธีการแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่า ๓) การพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) ของคนยากจน ไม่ใช่จะสร้างขึ้นได้ง่ายดาย โดยผู้ยากจนเพียงลำพัง แต่เป็นความจำเป็นที่รัฐต้องช่วยเหลืออย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพราะปัญหาความไม่สามารถพึ่งตนเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยพื้นฐานที่รัฐไม่สามารถจัดทำให้ได้อย่างเพียงพอ อาทิ บริการน้ำประปาโรงพยาบาล สุขาภิบาล และสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะจัดให้โดยมีประสิทธิภาพได้ ก็โดยบริการของรัฐบาลเท่านั้น ฉะนั้น ต้องพิจารณาระดับการพึ่งตัวเอง และระดับการพึ่งพาจากรัฐให้ชัดเจนเสียก่อนจึงจะสมควร ๔) สาเหตุของความยากจนมีหลากหลาย จึงไม่สามารถนำวิธีการแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียว สำหรับปัญหาทุกปัญหาได้ ฉะนั้น นักการพัฒนาจึงควรจะมีระมัดระวัง ก่อนที่จะดำเนินการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา^{๔๖}

Sandbrook เป็นนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง ที่ได้ศึกษาความยากจนในแนวทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานไว้มากมายเขาอธิบายว่า รากเหง้าแห่งความยากจนไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับโครงสร้างของอำนาจที่ประกอบขึ้นมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ โครงสร้างอำนาจระหว่างทุนกับแรงงาน โครงสร้างอำนาจระหว่างเมืองกับชนบท เป็นต้น ฉะนั้นการแก้ปัญหาความยากจนโดยมุ่งทางวัตถุ (Material Deprivation) เพียงอย่างเดียวอาจไม่ได้ผล วิธีแก้ที่ถูกต้องก็คือ จักระเบียบโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมเสียใหม่ เพื่อให้เกิดดุลยภาพในการจัดสรรทรัพยากรให้ถูกต้อง^{๔๗}

Kuznet's Hypothesis พิจารณาจากกรณีไต้หวันและเกาหลี ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ความไม่เสมอภาค (Inequality) ก็มีมากขึ้นทุกทีด้วย เขาย้ำว่าประเทศด้อยพัฒนาในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นั้น ไม่เหมือนกับประเทศด้อยพัฒนาในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ฉะนั้น จึงเอาเปรียบเทียบกันไม่ได้^{๔๘} นอกจากนี้จะแย้งความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ ออร์ธอดอกซ์แล้ว แชนบรูคยังไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มธนาคารโลก ที่มุ่งให้ขจัดความยากจน โดยอาศัยกลยุทธ์การ

^{๔๖} Hicks, N. L. Is there a tradeoff between growth and basic needs? *Finance and Development*, 17 (2) (1980), 17-20.

^{๔๗} Sandbrook, R. *The politics of basic needs: Urban aspects of assaulting poverty in Africa*. London: Heinemann. 1982.

^{๔๘} Kuznet's Hypothesis *Ibid*, 1955, p. 1.

พัฒนาแบบเน้นความเจริญเติบโตและการกระจายรายได้ควบคู่กันไป (Redistribution with Growth) ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาที่มุ่งเพิ่มรายได้ประชาชาติจะไม่สามารถเข้าถึงคนจนได้ เพราะโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมไม่เอื้ออำนวยดังกล่าวแล้ว^{๔๙} การแก้ปัญหา^{๕๐} จำเป็นต้องศึกษารากฐานของระบบเศรษฐกิจการเมือง (Political Economic Roots) ให้เข้าใจแล้วจึงทำการแก้ไขโครงสร้างเสียใหม่ ซึ่งการแก้ไขนี้พวกชนชั้นนายทุนจะขัดขวาง ดังนั้น ต้องหันเข้าหาอำนาจทางการเมือง สร้างกลุ่มการเมืองที่มีฐานมาจากคนยากจน เมื่อได้อำนาจทางการเมืองแล้วก็ทำการแก้ไขโครงสร้างของทุนเสียใหม่ โดยเอาทุนไปอยู่รอบนอก (Peripheral Capitalism) ให้มากขึ้น และสมดุลกับนายทุนภายในเมือง (Centre Capitalism) ทั้งนี้ โดยรัฐบาลต้องปรับโครงสร้างการเจริญเติบโตเสียใหม่ รวมทั้งต้องลงทุนอย่างหนักและต่อเนื่องแก่เขตรอบนอกด้วย^{๕๐}

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีความจำเป็นขั้นพื้นฐานนั้น เป็นทฤษฎีทางสายกลางระหว่างทฤษฎีภาวะทันสมัยและทฤษฎีพึ่งพา ที่เสนอมิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาจากกรอบความคิด ในการวางแผนจากส่วนกลางไปสู่การวางแผนจากระดับล่าง (Bottom-Up Planning) ขึ้นมา ซึ่งความต้องการความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนในแต่ละประเทศนั้น ๆ มีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงควรกำหนดความจำเป็นขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ และความเหมาะสมของประชาชนในประเทศของตนให้ชัดเจนได้มากที่สุด

จากแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง ๓ ทฤษฎี ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายและกระบวนการพัฒนาของทฤษฎีภาวะทันสมัย และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานนั้น มีความชัดเจนมากกว่าทฤษฎีพึ่งพา โดยทฤษฎีภาวะทันสมัย จะเน้นในเรื่องของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม และพยายามเพิ่มรายได้ต่อหัวของประชากรให้มาก ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหลุดพ้นจากความยากจน แต่ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนนั้นเน้นการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบผสมผสานกันอย่างมีคุณภาพ

๒.๒.๗ ทฤษฎีการพัฒนากระแสทางเลือก (Alternative Development Theories)

ภายหลังการพัฒนาประเทศตามแนวทางของทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) ซึ่งเป็นต้นแบบของการพัฒนาและแพร่กระจายไปทั่วโลก ได้ประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดผลดีโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ดังเช่นในกรณีของประเทศญี่ปุ่นและอีกหลายประเทศในเอเชียจนได้กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Countries หรือ NICs) คือ เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง และไต้หวัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวนี้ถึงแม้จะเกิดผลดี แต่ก็เกิดปัญหาในหลายด้านไปทั่วโลกเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม อาทิ ภาวะเรือนกระจก

^{๔๙} Sandbrook, Ibid, 1982, pp. 5-6.

^{๕๐} Sandbrook, Ibid, 1982, p. 2.

ภาวะโลกร้อนอันเกิดจากการฉีกขาดของชั้นบรรยากาศโลก และเหตุการณ์สารกัมมันตภาพรังสีรั่วไหลจากโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ระเบิด จนเกิดแนวคิดการพัฒนา ขึ้นใหม่หลายแนวคิดและในหลายประเทศ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประเทศต่างๆ ที่มักเรียกว่า “ทฤษฎีกระแสรอง” หรือ “กระแสทางเลือก” อาทิ การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เศรษฐกิจแบบตลาดทางสังคม (Social Market-Economy) เศรษฐศาสตร์สีเขียว (Green Economics) เศรษฐศาสตร์ทางเลือก (Alternative Economics) เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ (Buddhist Economics) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ประชาสังคม (Civil Society) ท้องถิ่นนิยม (Localism) ชายขอบนิยม (Marginalism) และสตรีนิยม (Feminism)^{๕๑} เป็นต้น

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างยั่งยืนกลายเป็นแนวคิดที่ถูกพูดถึงมากที่สุด เนื่องจากสามารถอธิบายและเสนอแนวทางแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการพัฒนาตามทฤษฎีความทันสมัยได้ เนื่องจากการพัฒนาอย่างยั่งยืนทำให้ศูนย์กลางการพัฒนาอยู่ที่คน (People-Centered) แทนที่จะเป็นตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงกลายมาเป็นทางเลือกเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ เนื่องจากคนสามารถเป็นหน่วยเชิงคุณภาพได้พอ ๆ กับหน่วยเชิงปริมาณ^{๕๒} ในการประชุมคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (The UN World Commission on Environment and Development หรือ WECD) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้นิยาม “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ว่าหมายถึง “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ริรอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง”^{๕๓}

दनัย กิติภรณ์ กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพิจารณาประเด็นการพัฒนาในมิติที่กว้างกว่าการพัฒนาโดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะพิจารณาการพัฒนาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว

^{๕๑} คาร์ล เซกซ์ไนด์เลอร์, ๑๐ ปีหลังจากริโอ: วิพากษ์การพัฒนาอย่างยั่งยืน. (มีทนา โกสุมภ์, เดชาทองสูงเนิน และพิเชษฐ์ นันทา, แปล). เชียงใหม่: มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานประจำประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ๒๕๔๕ ก, หน้า ๖๙; สุมิตร สุวรรณ. **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**. (นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป. ๒๕๕๔).

^{๕๒} คาร์ล เซกซ์ไนด์เลอร์. **การพัฒนาที่ยั่งยืน: ยาสารพัดนึก? กรณีศึกษาประเทศไทยจากแง่มุมทางวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. (ธีรพงษ์ ลัพธวรรณ และอภิชาติ ดวงดี, แปล). เชียงใหม่: มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานประจำประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ๒๕๔๕ ข, หน้า ๒๖.

^{๕๓} กมลินทร์ พินิจภูวดล, กิตติภูมิ เนียมหอม และพันธ์รบ ราชพงศา. **รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)**. (กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน), ๒๕๖๐), หน้า ๑๒.

ยังมีการนำมิติด้านเวลาเข้ามาพิจารณาประกอบด้วย กล่าวคือ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในปัจจุบันให้ดีขึ้น ซึ่งสามารถทำได้โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมด้วย^{๕๔}

การรักษาธรรมชาติและอาณาจักรของสิ่งมีชีวิต ไม่เพียงเป็นปัญหาของระบบนิเวศน์ หรือปัญหาสังคม หรือเป็นปัญหาเศรษฐกิจ แต่เป็นการบูรณาการของปัญหาทั้งสามเข้าด้วยกัน ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงต้องมีเป้าหมายการพัฒนาทั้ง ๓ ด้านอย่างเหมาะสมและสมดุล เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Objectives of Sustainable Development) จึงแบ่งออกได้เป็น ๓ ด้าน^{๕๕} คือ

๑. เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Objectives) เน้นเรื่องความเจริญเติบโตที่เพียงพอที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และควมมีประสิทธิภาพ

๒. เป้าหมายการพัฒนาสังคม (Social Objectives) เน้นการสนับสนุนให้ประชาชนมีแบบแผนการบริโภคที่เหมาะสม อยู่ในระดับที่ทรัพยากรธรรมชาติสามารถรองรับได้ ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อร่วมคิด ร่วมพัฒนาให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน มีการกระจายผลผลิตอย่างเป็นธรรมและผลิตสินค้าที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๓. เป้าหมายการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Ecological Objectives) เน้นเรื่องความเคารพต่อระบบนิเวศน์ มีรูปแบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถพลิกฟื้นให้กลับสู่สภาพเดิมทางธรรมชาติให้ได้มากที่สุด ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตสามารถตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของตนเองได้

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ได้สรุปแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนจะคำนึงถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีความเชื่อมโยงกันและสามารถเปรียบเทียบกับกระบวนทัศน์ที่ยั่งยืนในระดับองค์กรไว้^{๕๖} ดังนี้

^{๕๔} ดนัย กิติกรรณ์. **ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓.

^{๕๕} พายัพ พยอมยงค์. (๒๕๕๐). **หน่วยที่ ๑ กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา**. ในสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประมวลสาระชุดวิชา กระบวนการพัฒนาและทางเลือกสาธารณะ หน่วยที่ ๑-๕, หน้า ๑-๑ - ๑-๓๓. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๕๐, หน้า ๑-๑๘.

^{๕๖} พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, **CSR กับการพัฒนาที่ยั่งยืน**, วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมาธิราช ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๕, หน้า ๓.

๑. เป็นเรื่องของการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมภายใต้ข้อจำกัดทางสภาพแวดล้อม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของคนในรุ่นต่อไป

๒. คำนึงถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีความเชื่อมโยงกัน อาทิ การขจัดความยากจนจำเป็นต้องคำนึงถึงการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและความเป็นธรรมทางสังคมประกอบกัน

๓. มุ่งหมายที่จะบรรลุถึงสถานะแห่งความยั่งยืนของสังคมโลกโดยรวม ไม่ใช่เพื่อความยั่งยืนหรือความสามารถในการอยู่รอดขององค์กรใดองค์กรหนึ่งซึ่งหมายรวมถึง วิธีการบริโภคอย่างยั่งยืน และแหล่งทรัพยากรที่ยั่งยืน

ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุกด้านและทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยมีคนเป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายของการพัฒนา เพื่อให้คนกินดีอยู่ดีและมีความสุข ทั้งในคนรุ่นนี้และรุ่นต่อไป

ลำดับต่อไปจะนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่จะใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป ได้แก่ การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการพัฒนาแบบคู่ขนานหรือเศรษฐกิจสองระบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Education for Sustainable Development)

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงต้องใช้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเช่นเดียวกัน การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นการศึกษาที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการสร้างองค์ประกอบทางการศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนสู่ความสมดุลขององค์ประกอบทั้ง ๓ ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ให้เดินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๗} คือ

๑. การดำเนินงานของการศึกษา จะต้องทำให้สมาชิกในสังคมสามารถรู้หนังสือในระดับขั้นมีปัญญาในการแก้ไขปัญหา เป็นสังคมแห่งปัญญา (Education Society) และสามารถสร้างทักษะในการดำรงชีวิต ในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีปรัชญาในการดำรงชีวิตในรูปของการมีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้แก่ความสามารถจัดสรรทรัพยากรให้พอเพียงได้ตั้งแต่ระดับครอบครัว ที่สามารถมีการพัฒนาให้เกิดวัตถุดิบทางด้านอาหารอย่างพอเพียงได้

^{๕๗} กาญจนา เจริญศรี. การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable Development (ESD). วารสารสมาคมวิจัย, ๒๑(๒), ๒๕๕๙: ๑๓-๑๘.

๒. การตัดสินใจด้านการศึกษา การเลือกการตัดสินใจเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้จากการให้การศึกษาและการวิจัยโดยชุมชนเป็นฐาน นามาวางแผนเลือกโอกาสทางการศึกษาที่จะทำให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นประชากรที่มีการศึกษา ไม่ว่าความรู้ที่จะสร้างชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความชำนาญและทักษะในฝีมือแรงงาน และความร่วมมือร่วมใจในการปกป้องและพิทักษ์ชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

๓. การศึกษาสร้างคุณภาพชีวิต การศึกษาจะต้องเน้นความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต อาทิ ช่วยยกระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวชุมชน และสังคม ทำให้อัตราการเสียชีวิตของเด็กทารกลดลง และมีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของคนรุ่นหลังให้ดีขึ้น ที่เห็นได้จากสภาพที่ดีมีมาตรฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

๔. การบริหารจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม การบริหารจัดการการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องสร้างเครือข่าย และทำงานร่วมกับผู้อื่นจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ที่จะนำมาจัดการเป็นเนื้อหาในการให้การศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกุญแจสำคัญของความสามารถของประเทศในการที่จะพัฒนาตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายของความยั่งยืน ไม่ใช่พัฒนาให้คนมีการศึกษาในระดับสูงขึ้น แต่เป็นการยกระดับการศึกษาที่เป็นการสร้างสรรคการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า และสร้างสรรคอนาคตที่ดีให้การดำเนินชีวิตของคนรุ่นอนาคต จะต้องมีการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ เพื่อช่วยให้เกิดการสร้างผลผลิตและรูปแบบการบริโภคที่ยั่งยืน ดังนี้

๔.๑ การพัฒนาหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการศึกษาระดับต่าง ๆ ควรจะเป็นการจัดหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ๑) องค์ประกอบทั้ง ๓ ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเรียงลำดับความสำคัญและความง่ายของการศึกษา ๒) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสีเขียว ๓) การเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความหลากหลายแตกต่างกันของวัฒนธรรมของประชากรโลก เพื่อความเข้าใจอันดีและความร่วมมือในการดำเนินชีวิตโดยปราศจากความขัดแย้ง

๔.๒ การพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนให้มีสมรรถนะในด้านต่างๆ คือการคิดเชิงวิเคราะห์ การวาดภาพอนาคตที่พึงประสงค์ การตัดสินใจในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น และด้านสภาพแวดล้อมในลักษณะสมดุล การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลก อาทิ ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ความหลากหลายทางชีวภาพ ภัยพิบัติ การจัดการความเสี่ยง ระบบเมือง และวิถีชีวิต ฯลฯ เพื่อความเข้าใจและหาทางสร้างกิจกรรมหรือบทเรียนในการแก้ไขปรับปรุงให้คุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชน และสังคมดีขึ้น

๔.๓ การพัฒนาผู้อยู่นอกระบบการศึกษาและขาดโอกาส ให้มีความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส ด้วยการจัดการศึกษาให้ประชากร ที่ไม่อยู่ในกลุ่มการศึกษาในระบบได้ มีบทเรียน แบบเรียน ความรู้ที่ถ่ายทอดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้สมาชิกของชุมชนและสังคมมีการศึกษาตลอดชีวิต (Life-Long Education Society) และรู้จักยืดหยุ่น ปรับตัวให้เกิดความสมดุลในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถยืนหยัดอยู่ในโลกอย่างเป็นผู้ที่มีศักดิ์ศรีและมีอัตลักษณ์ของตนเอง

๒. ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน (Sustainable Agriculture) หรือ ระบบเกษตรกรรมทางเลือก (Alternative Agriculture) หรือ ระบบเกษตรกรรมถาวร (Permanent Agriculture หรือ Permacutlure) ล้วนเป็นระบบเกษตรกรรมที่มีหลักการใหญ่ๆ คล้ายคลึงกันคือ ให้ความสำคัญกับสมดุลของระบบนิเวศ ผลผลิต คุณภาพที่ดี และเพียงพอต่อเกษตรกรและผู้บริโภค การพึ่งพาตนเอง รวมทั้งการให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่น^{๕๘}

หลักการสำคัญที่สุดที่มีร่วมกันของเกษตรกรรมทางเลือก-เกษตรกรรมยั่งยืนคือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผลิตอาหารและปัจจัย ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากกว่าผลิต เพื่อการส่งออก (เกษตรกรจึงไม่ต้องวิ่งไปตามกระแสของตลาด) มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมีความสมดุล อาหารที่ผลิตได้เป็นอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน ทำให้ระบบเกษตรกรรมเหล่านี้ ดำเนินต่อเนื่องไปได้ยาวนานที่สุด โดยไม่มีผลกระทบด้านลบต่อระบบนิเวศวิทยา และไม่เกิดปัญหาทั้งด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ

๒.๑) ความหมายของเกษตรกรรมยั่งยืน

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายของเกษตรกรรมยั่งยืนว่า เป็นระบบเกษตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผสมผสานและเชื่อมโยงระหว่างดิน การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ การเลิกหรือลดการใช้ทรัพยากรจากภายนอก ระบบ ที่อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและ/หรือสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค ตลอดจนเน้นการใช้เทคนิคที่เป็นหรือปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการธรรมชาติของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีหลักการพื้นฐาน ๓ ประการ คือ

ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาการจัดการดินและการหมุนเวียนการปลูกพืชที่ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดการพึ่งพาเครื่องจักรและสารเคมีเพื่อการเกษตรทั้งปุ๋ยและสารป้องกันกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

^{๕๘} ทศนิยม เศรษฐบุณยสร้าง, ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน, นวซีวัน, เข้าถึงได้จาก <https://1th.me/r1hpN> ค้นวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔

ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และหาสิ่งทดแทน ตลอดจนนำทรัพยากรธรรมชาติกลับมาเวียนใช้ใหม่ อาทิ ที่ดิน น้ำ และสิ่งมีชีวิตในป่า หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมโครงสร้างของดิน และความหลากหลายทางชีวภาพ

ความยั่งยืนด้านสังคม ด้วยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพที่มีอยู่ให้มากขึ้น อย่างน้อยสำหรับเทคนิคการเกษตรบางประเภท เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความเป็นปึกแผ่นในสังคม

๒.๒) เกษตรกรรมยั่งยืนของไทย

สำหรับในประเทศไทย สมัชชาเกษตรกรรมทางเลือกครั้งที่ ๑ ปี ๒๕๓๕ ได้นำมาประมวลเป็นนิยามของเกษตรกรรมยั่งยืนไว้ว่า เป็นวิถีเกษตรกรรมที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและดำรงรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศ สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพและพอเพียงตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรและผู้บริโภค พึ่งพาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ผลิตอาหาร ให้พอเพียงต่อครอบครัวและชุมชนเป็นเบื้องต้น รวมทั้งเอื้ออำนวยให้เกษตรกรและชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อความผาสุกและความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติโดยรวม^{๕๙}

คณะทำงานวิชาการ สมัชชาเกษตรกรรมทางเลือกครั้งที่ ๓ ปี ๒๕๔๗ จึงได้เพิ่มเติมนัยความหมาย ที่ให้ความสำคัญมากขึ้นกับเป้าหมายการทำเกษตรกรรมยั่งยืน และได้ขยายความเพื่อให้เข้าใจความหมาย และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป็นหลักการ ๑๐ ประการ ของเกษตรกรรมยั่งยืนไว้ อันได้แก่^{๖๐}

๑. ใช้ประโยชน์และพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อใช้ในระบบเกษตรกรรม
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีบทบาทหลักในการพัฒนาความรู้และการวิจัยทางการเกษตร
๓. ใช้ทรัพยากรจากภายใน (พื้นที่/ระบบ) และลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก (พื้นที่/ระบบ)
๔. หลีกเลี่ยงและปฏิเสธการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเชื้อเพลิงฟอสซิล
๕. ให้ความสำคัญสูงสุดในการปรับปรุงบำรุงดินให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน
๖. ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความหลากหลายของกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในไร่นา และผสมผสานกิจกรรมการผลิตให้เกื้อกูลประโยชน์ต่อกันอย่างสูงสุด ควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ และวิธีการซึ่งไม่ใช้สารเคมีรูปแบบต่าง ๆ

^{๕๙} คณะทำงานวิชาการ สมัชชาเกษตรกรรมยั่งยืนครั้งที่ ๓. เกษตรกรรมยั่งยืน: วิถีเกษตรกรรมเพื่อความยั่งยืน : ความเรียงว่าด้วยความหมาย หลักการและนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน. (นนทบุรี: มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย), ๒๕๔๗).

^{๖๐} อ่างแล้ว, คณะทำงานวิชาการ สมัชชาเกษตรกรรมยั่งยืนครั้งที่ ๓, ๒๕๔๗.

๗. ควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ และวิธีการซึ่งไม่ใช่สารเคมีรูปแบบต่าง ๆ

๘. ปฏิบัติต่อธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตอื่นด้วยความเคารพ

๙. ผลิตอาหารที่มีคุณภาพทางโภชนาการ มีธาตุอาหารครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอแก่ความต้องการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดยตอบสนองต่อความต้องการอาหารและปัจจัยในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวและชุมชนก่อนเป็นเบื้องต้น

๑๐. เอื้ออำนวยให้เกษตรกรและชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ โดยปราศจากการครอบงำจากภายนอก

รูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ระบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืนที่สำคัญ ๆ และเป็นที่ยึดมั่นกันไป ได้แก่

๑. ระบบไ้หมุนเวียน (Shifting Cultivation) เป็นระบบเกษตรกรรมพื้นบ้าน ที่ทำกันในหลายวัฒนธรรมในอดีต แต่ปัจจุบันพอจะหลงเหลือให้เห็นได้ในหมู่กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เป็นวิธีการเพาะปลูกพืชในพื้นที่หนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง โดยจะปลูกพืชแบบผสมผสานทั้งข้าว ผัก และพืชใช้สอยต่าง ๆ รวมกันในบริเวณพื้นที่เดียวกัน เมื่อทำการเพาะปลูกไประยะหนึ่งจนดินลดความอุดมสมบูรณ์ลง ก็จะย้ายไปทำการเพาะปลูกในพื้นที่ใหม่ และปล่อยให้ดินในพื้นที่เดิมได้ฟื้นความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ แล้วจึงหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่เดิมนั้นอีกครั้ง จึงเป็นรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน ที่สามารถรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และความอุดมสมบูรณ์ของดินไว้ได้มากที่สุดระบบหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน มีการทำไร่หมุนเวียนกันอย่างผิดวิธี จนทำให้ระบบเกษตรกรรมวิธีนี้ถูกเข้าใจผิดว่า เป็นการทำการเกษตรกรรมแบบ “ไร่เลื่อนลอย” ที่ไปตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำที่สูง

๒. ระบบเกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) หมายถึง ระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยที่กิจกรรมการผลิตแต่ละชนิดเอื้อประโยชน์กันและกัน และเกื้อกูลกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการอยู่รวมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การอยู่รวมกันอาจจะอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืชกับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ ระบบเกษตรผสมผสานจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการวางรูปแบบ และดำเนินการ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดินปัจจัย การผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่ง หรือหลายชนิดภายในไร่นาแบบครบวงจร เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีการประสานเกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์ เศรษฐกิจ และผลพลอยได้จากทั้งพืชและสัตว์ สามารถเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งได้ อาทิ การเลี้ยงปลาในนาข้าวที่ได้ผลผลิตทั้งข้าวและปลาโดยไม่ต้องใช้สารเคมี การเลี้ยงไก่หรือสุกรบนบ่อปลา ทำให้ได้อาหารปลาจาก

เล่าไก่หรือสุกร หรือการเลี้ยงผึ้งในสวนผลไม้ที่ได้ทั้งน้ำ ผึ้งและมีผึ้งช่วยผสมเกสรดอกไม้ เป็นต้น นอกจากนี้การผสมผสานการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อย่างหลากหลาย แล้วยังมีการจัดการผลผลิต การเกษตรที่คำนึงถึงการตลาดด้วย

๓. ระบบไร่นาสวนผสม (Mixed/Diversefied/Polyculture Farming) เป็นระบบเกษตรกรรมที่มีกิจกรรมการผลิตหลาย ๆ ชนิด เพื่อตอบสนองการบริโภคหรือลดความเสี่ยง จากราคาตลาดของผลผลิตที่มีความไม่แน่นอน โดยไม่มีการจัดการให้กิจกรรมการผลิตเหล่านั้น มีการผสมผสานเกื้อกูลกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนไม่ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมเหมือนเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสมในระยะแรก ๆ อาจมีการเกื้อกูลกันจากกิจกรรมการผลิตบ้าง แต่กลไกการเกิดขึ้นเป็นแบบ “เป็นไปเอง” ไม่ได้เกิดจากการตั้งใจจัดการด้วย “ความรู้ความเข้าใจ” ต่อมาเมื่อเกษตรกรเริ่มมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ก็เริ่มมีการวางแผนการใช้พื้นที่และเลือกพืชที่จะปลูกเพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจมากขึ้นรวมทั้งเกิดผลพลอยได้ มีจุดขายให้เป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกด้วย

๔. ระบบไร่ป่าผสมหรือวนเกษตร (Agro Forestry) เป็นระบบเกษตรกรรมที่นำเอาหลักการความยั่งยืนถาวร ภาพของระบบป่าธรรมชาติมาเป็นแนวทางในการทำการเกษตร และมีการจัดองค์ประกอบการผลิตทางการเกษตร ให้รวมหลากหลายชนิดของพืชและสัตว์อย่างเหมาะสมและสมดุล วนเกษตร หมายถึง การใช้ที่ดินในการผลิตพืช และสัตว์ให้มากชนิด หรือมีความซับซ้อนและหลากหลายทางชีวภาพใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นการทำการเกษตร ร่วมกับการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยมีรากฐานหรือปัจจัยการผลิตที่มาจากท้องถิ่นเอง ทั้งนี้ การทำวนเกษตรจะมีลักษณะแตกต่างหรือผันแปรไปตามสภาพพื้นที่ รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และความรู้ ความสามารถในการจัดการของแต่ละท้องถิ่นเอง

ระบบวนเกษตรที่ดีควรสามารถเพิ่มการซึมซับน้ำ รักษาหน้าดินลดการสูญเสียดิน โดยให้ความสำคัญอย่างสูงกับการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล และไม้ใช้สอยต่างๆ ให้เป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ปลูก และผสมผสานกับการปลูกพืชที่ไม่ต้องการแสงแดดมากในชั้นถัดลงมา ซึ่งจะได้อาศัยร่มเงาและความชื้นจากการที่มีพืชชั้นบนขึ้นปกคลุมลักษณะพันธุ์พืชที่ใช้ควรเป็นทรงพุ่ม เพื่อลดความรุนแรงของเมื่อดฝนที่ตกกระทบผิวดิน สามารถรักษาสภาพสมดุลของสภาวะแวดล้อมให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูกร่วม อาทิ บังร่มเงาพายุ ฝน รวมทั้งควบคุมสภาพความชุ่มชื้นและอุณหภูมิ เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่ปลูกควรมีรากลึกพอที่สามารถหมุนเวียนธาตุอาหารในระดับที่ลึกขึ้นมาสู่บริเวณผิวดิน เป็นประโยชน์ต่อพืชรากตื้นที่ปลูกร่วม โดยรวมทั้งระบบควรให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรหลายด้าน อาทิ ผลผลิตในรูปแบบอาหาร ยารักษาโรค ไม้ฟืน ไม้สร้างบ้านและรายได้ สิ่งสำคัญที่สุดควรเป็นระบบที่อนุรักษ์ดินและน้ำได้ดี ปลูกได้หลายสภาพแวดล้อม และง่ายต่อการปฏิบัติในสภาพของเกษตรกร วนเกษตรที่พอประยุกต์ใช้ในประเทศไทยมีอยู่ ๓ ระบบใหญ่ คือ ๑) ระบบป่าไม้-ไร่ ๒) ระบบป่าไม้-เลี้ยงสัตว์ และ

๓) ระบบเลี้ยงสัตว์-ไร่นา-ป่าไม้ ซึ่งวิธีการนำแต่ละระบบไปประยุกต์ใช้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่เป็นเกณฑ์

๕. เกษตรธรรมชาติ (Natural Farming) เป็นระบบเกษตรกรรมที่คำนึงถึงระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ และพยายามเข้าใจกระบวนการทำงานของธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยมองว่า ธรรมชาติได้จัดทุกสิ่งทุกอย่างไว้อย่างสมดุลดีแล้ว เราจึงควรให้ความสำคัญกับธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างเต็มที่ โดยรบกวนธรรมชาติให้น้อยที่สุด รวมไปถึงการหาทางอนุรักษ์ธรรมชาตินั้นไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

แนวความคิดการทำเกษตรธรรมชาติที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ส่วนใหญ่จะมีหลักการสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ การเลียนแบบธรรมชาติของป่าที่สมบูรณ์ และใช้พลังจากสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติตามที่เป็น โดยจะรบกวนหรือแทรกแซงการทำงานของธรรมชาติให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น มีการให้ความสำคัญกับดินเป็นอันดับแรก และเน้นการปรับปรุงดินให้มีพลังเหมาะสำหรับการเพาะปลูกเหมือนดินในป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม ไม่เป็นอันตรายต่อเกษตรกรและผู้บริโภค สามารถให้ผลผลิตที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ หรือเป็นระบบเกษตรกรรมที่มีความยั่งยืนมั่นคงในระยะยาว

การทำเกษตรกรรมธรรมชาติ จะมีการจัดระบบการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน งดเว้นกิจกรรมที่ไม่จำเป็นหลัก ๆ ได้แก่ ไม่มีการพรวนดิน ไม่กำจัดวัชพืช ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นปฏิบัติการทางการเกษตรที่คำนึงถึง ดิน พืช และแมลงไปพร้อม ๆ กัน คือ มีการปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ปลูกพืชตระกูลถั่วหรือใช้เศษซากพืชคลุมดิน ปลูกพืชหลากหลายชนิด และอาศัยการควบคุมโรค แมลงศัตรูพืชด้วยกลไกการควบคุมกันเองของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ ทำให้มีการอนุรักษ์แมลงที่มีประโยชน์พร้อมไปด้วยกัน จึงเป็นการปลูกพืชในสภาพแวดล้อมที่มีความสมดุลทางนิเวศวิทยา

ปรัชญาและมุมมองของเกษตรธรรมชาติ ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการทำการเกษตรในปัจจุบันว่า ได้ไปไกลเกินขอบเขตธรรมชาติมากน้อยเพียงใด ระบบการทำเกษตรกรรมของมนุษย์ที่มุ่งเน้นการผลิตสินค้า เพื่อตอบสนองต่อระบบตลาด ได้เข้าไปแทรกแซงธรรมชาติมากจนเกินควร อาทิ การใช้จุลินทรีย์ต่างถิ่นมาปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิต การนำแมลงต่างถิ่นมาควบคุมแมลงศัตรูพืช และการใส่ปุ๋ยหมักอย่างเกินความจำเป็น เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้ไปทำลายสมดุลของระบบธรรมชาติทั้งที่มีวิธีการทำการเกษตรที่เป็นมิตรและใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่า แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในยุคสมัยที่เกษตรกรรม เป็นเพียงเครื่องมือของระบบตลาดที่ไม่คำนึงถึงผลพวงที่ตามมา ไม่ใช่วิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

๖. เกษตรทฤษฎีใหม่ (New Theory Farming) ระบบเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ ได้พระราชทานให้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยกำลังได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จากวิกฤตเศรษฐกิจฟอง

สปู่แตก แนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นวิธีทำการเกษตรที่ทำได้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยรวมของธรรมชาติ มีการหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ปัจจัยการผลิต หรือเศษเหลือใช้จากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารที่ผลิตเองไว้บริโภคอย่างพอเพียงตามอัตภาพ พอมีพอกิน ไม่อดอยาก เหมาะสำหรับพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ ๑๐-๒๐ ไร่ เน้นให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงตนเองได้แบบค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ทำกิจกรรมการเกษตรหลายอย่าง เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศ สามารถปรับใช้กับพื้นที่ขนาดใหญ่ได้ โดยจะเน้นการจัดการแหล่งน้ำ และจัดสรรแบ่งส่วนพื้นที่ทำการเกษตรอย่างเหมาะสม มีการแบ่งพื้นที่ระหว่าง แหล่งน้ำ/นาข้าว/พืชผสมผสาน/โครงสร้างพื้นฐานและที่พักอาศัย ในสัดส่วน ๓๐/๓๐/๓๐/๑๐

วิธีการของเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ เป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และเป็นฐานรากของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่าน การปลูกป่า ๓ อย่าง เพื่อประโยชน์ ๔ อย่าง คือ ป่าไม้ใช้สอยที่เป็นไม้โตเร็ว สำหรับใช้ในครัวเรือนเพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ และเป็นพลังงานหรือไม้ฟืน ป่าไม้กินได้ พวกไม้ผลและพืชผักต่าง ๆ ที่เป็นอาหารและสมุนไพรรักษาโรค ป่าไม้เศรษฐกิจหรือไม้ใหญ่ที่ปลูกไว้เพื่อขายเมื่อโต ซึ่งให้ประโยชน์ พออยู่ พอกินพอใช้ และพอร่มเย็น หรือเป็นประโยชน์ต่อระบบนิเวศ และช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกพืชที่หลากหลายอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในบริเวณพื้นที่เพาะปลูกช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และค่อย ๆ ปลดปล่อยความชื้นให้กับพืชและบริเวณโดยรอบ สร้างความสมบูรณ์และก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพภายในบริเวณพื้นที่ป่าปลูก และหากทำทั้งหมดนี้จะสามารถช่วยแก้ปัญหาความเป็นอยู่ที่ยากจนของเกษตรกร ที่จะส่งผลเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม หากสามารถสร้างระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้แม้เพียงหนึ่งในสี่ของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด ก็จะสามารถทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง มากกว่าระบบเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาสภาอุตสาหกรรมและการส่งออกอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน^{๖๑}

ทั้งนี้ ต้องเข้าใจว่าแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการอาหารในครัวเรือน และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากภายนอกดังนั้น การส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินพร้อมไปกับการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีการเกษตร หรือนำทฤษฎีใหม่ไปใช้แค่เพียงรูปแบบ โดยไม่เข้าใจเนื้อหาและปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ จะนำไปสู่แนวทางการดำเนินงานที่ไม่จัดเป็นเกษตรกรรมยั่งยืนตามความหมายและหลักการที่วางไว้

^{๖๑} สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. การเรียนรู้ร่วมกันแบบมีเข็มมุ่งสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. (กรุงเทพฯ: ฟาอภัย, ๒๕๕๑), ม.ป.น.

๗. เกษตรกรรมประณีต (Refined Farming) เป็นรูปแบบเกษตรกรรมทางรอด ที่เกิดจากการการระดมความคิดของปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน ๑๒ ท่าน ร่วมกับนักวิจัยระดับชาวบ้านท่านอื่นๆ เพื่อตอบคำถามว่า ต้องมีพื้นที่เท่าไรจึงจะทำเกษตรกรรม เลี้ยงชีวิตได้อย่างพออยู่พอกิน สามารถเลี้ยงตนเองและคนในครอบครัวได้ และต้องจัดการพื้นที่อย่างไรให้สามารถเลี้ยงตัวเองและปลดภาระหนี้ที่มีอยู่ได้ คำตอบที่ได้จากการระดมสมองคือ มีพื้นที่ ๑ ไร่ ก็สามารถจะอยู่ได้อย่างพอเพียง การทำเกษตรประณีตจึงเป็นการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ๑ ไร่ ให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พอมีพอกิน ปลดภาระหนี้สิน ปลุกไม้ยืนต้นเพื่อเป็นบ้านนาถูชีวิต

การทำเกษตรประณีตเพื่อการพึ่งพาตนเองและปลดหนี้ จะแบ่งออกเป็นสิ่งที่ทำเพื่อบริโภคเอง และส่วนที่ทำเพื่อจำหน่ายทั้งระยะสั้นและระยะยาว พื้นที่เกษตรประณีตจะมีการปลูกผักไว้กินเอง และเพื่อขาย โดยมากราคาผักจะไม่สูง จำหน่ายเป็นช่วง ๆ ตามฤดูกาล ใช้ระยะเวลาสั้น ส่วนการเลี้ยงสัตว์มีทั้งในส่วนบริโภคเองและจำหน่ายเช่นกัน อาทิ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ หมู วัว ซึ่งจะช่วยให้ออมเงินได้มากกว่าการขายผักเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีไม้ยืนต้นที่ให้ผลผลิตต่อเนื่องและในระยะยาว และสามารถนำมาแปรรูปได้สิ่งเหล่านี้จะสร้างรายได้ ช่วยปลดหนี้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และลดหรือเลิกรายจ่ายที่ไม่จำเป็นที่สำคัญคือ ต้องทำหลายอย่างในพื้นที่ ๑ ไร่ ไม่ทำเชิงเดี่ยว ทำปุ๋ยใช้เอง ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมี ใช้วิธีธรรมชาติในการไล่แมลง เก็บเมล็ดพันธุ์เอง ไม่ซื้อ ฯลฯ ผสมผสานความรู้ในการทำเกษตรกรรม ๑ ไร่ ออกแบบผังการวางกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องและมีการเกื้อกูลกันในระบบ ซึ่งรูปแบบจะไม่ตายตัว แต่จะอิงหลักการออมข้างต้น และพัฒนาเทคนิคความรู้กิจกรรมการเกษตรในพื้นที่อยู่ตลอด ต้องมีหลักคิดในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ลดรายจ่ายสร้างปัจจัยการดำรงชีวิตในพื้นที่ของตนเองให้ได้ เพื่อลดการพึ่งพิงจากปัจจัยภายนอกที่ทำให้มีค่าใช้จ่ายหรือส่งผลให้กลับไปสร้างหนี้

๘. เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) เป็นระบบการเกษตรที่ผลิตอาหาร ด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักการปรับปรุงบำรุงดิน เคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และระบบนิเวศ ลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และไม่ใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร ทั้งปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืชและศัตรูพืช รวมทั้งฮอร์โมนสังเคราะห์ที่กระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ในขณะที่เดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติ เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตและพัฒนาความต้านทานศัตรูพืช เกษตรอินทรีย์ให้ความสำคัญสูงสุดในการปรับปรุงดิน โดยเชื่อว่าดินที่สมบูรณ์ย่อมทำให้พืชและสัตว์ที่เจริญเติบโตจากผืนดินนั้น และมีความอุดมสมบูรณ์ตามไปด้วย ผู้บริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ก็จะได้รับอาหารที่มีคุณภาพดีและปลอดภัย วิธีการปรับปรุงบำรุงดินจะมีทั้งการใช้ปุ๋ยพืชสด ปลูกพืชหมุนเวียน ใช้ประโยชน์จากเศษซากพืชและมูลสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยชีวภาพ ตลอดจนใช้ธาตุอาหารเสริมจากหินแร่ต่าง ๆ มีการควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพหรือใช้สารสกัดจากพืช ที่ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ หรือไม่มีผลกระทบต่อตัวทำ

ตัวเขียนที่เป็นประโยชน์ ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ไม่มีการตัดแต่งพันธุกรรมและมีการป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมี

ในปัจจุบันระบบเกษตรอินทรีย์ได้แพร่หลายเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบผลิตทางการเกษตร ที่มีการพัฒนาระบบตลาดและมาตรฐานการผลิต ที่มีการรับรองเป็นการเฉพาะและหลากหลายลักษณะ

อย่างไรก็ตาม ความสนใจพัฒนาเกษตรกรรมอินทรีย์ โดยเอาตลาดเป็นตัวนำ มุ่งเน้นการผลิตพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อการค้าอุตสาหกรรมและ/หรือการส่งออกเป็นหลัก ฟังพาทเครื่องจักรการเกษตรแทนแรงงานคน และอยู่ภายใต้ระบบและการควบคุมของบริษัทขนาดใหญ่ แทนที่จะมุ่งเพื่อความมั่นคงด้านอาหารอย่างยั่งยืน ถือเป็นเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งให้ผลที่แตกต่างอย่างมากกับวิธีการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืน ที่คำนึงถึงความสมดุลขององค์ประกอบทั้งหมดในกระบวนการผลิตแบบองค์รวมเพื่อความยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจ การนำรูปแบบวิธีการเกษตรอินทรีย์ไปใช้เพียงบางส่วน เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นเกษตรกรรมอินทรีย์ และผ่านระบบการรับรองมาตรฐานการผลิต เพื่อผลด้านการตลาด อาจเป็นการทำลายหลักการและเป้าหมายที่แท้จริง ของระบบเกษตรกรรมอินทรีย์ในบั้นปลาย เพราะการทำเกษตรกรรมอินทรีย์ลักษณะดังกล่าว ไม่ถือเป็นเกษตรกรรมอินทรีย์ที่แท้จริง และผิดหลักการของเกษตรกรรมยั่งยืนโดยสิ้นเชิง

๙. เกษตรกรรมที่เหนือกว่าเกษตรอินทรีย์ (Beyond Organic farming) มักหมายถึงการทำเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลผลิตมากกว่าเกษตรอินทรีย์ทั่วไป หรือเน้นจำนวนชนิดและปริมาณของสารอาหารธรรมชาติ ที่เป็นประโยชน์กับร่างกายในผลผลิต

เนื่องจากระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน เป็นการรับรองมาตรฐานของกระบวนการผลิตเท่านั้น ไม่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพของผลผลิต เพราะเมื่อ ๓๐ ปีก่อน ตอนที่มีการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ยังไม่มีวิธีการและเทคโนโลยีที่จะสามารถตรวจวัดคุณภาพของผลผลิตได้ ดังนั้นเพื่อป้องกันผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์และผู้ขาย ใช้การรับรองมาตรฐานผลผลิตอินทรีย์เป็นเครื่องมือการตลาด โฆษณาคุณสมบัติของสินค้าอินทรีย์เกินความเป็นจริง ทำให้ผู้บริโภคที่ไม่รู้ข้อมูลที่แท้จริงเกิดความเข้าใจผิด หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั่วโลก จึงได้ตกลงกำหนดเป็นข้อห้าม ไม่ให้ผู้ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์อ้างข้อมูลด้านคุณภาพของผลผลิตเพื่อผลด้านการตลาดหรือการขายสินค้า

แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบันที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พัฒนาไปไกลกว่าเมื่อ ๓๐ ปีก่อนมาก วิทยาศาสตร์ได้หันมาสนใจเรื่องคุณภาพของผลผลิตการเกษตรที่อาหาร เพราะปัญหาด้านสุขภาพได้กลายเป็นปัญหาวิกฤตของสังคม จึงมีการคิดหาวิธีการและเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อนในการตรวจวัดคุณภาพของผลผลิตการเกษตร ทำให้สามารถกลับไปปรับปรุงระบบและวิธีการทำเกษตรกรรมอินทรีย์ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและรักษาระดับคุณภาพของผลผลิตอินทรีย์ให้สม่ำเสมอต่อเนื่องได้ จึงเป็นที่มาของระบบเกษตรกรรมที่เป็นมากกว่าเกษตรอินทรีย์ ในปัจจุบันยังไม่มีระบบ

การรับรองมาตรฐานด้านคุณภาพผลผลิตเกษตรอินทรีย์ แต่มีหลายหน่วยงานที่กำลังพยายามริเริ่มทำมาตรฐานด้านคุณภาพ สำหรับผลผลิตการเกษตรแต่ละชนิด

ในปัจจุบันมีระบบวิธีการเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบและเกษตรธรรมชาติเข้มข้น ที่คำนึงถึงคุณภาพผลผลิตเป็นสำคัญ พอจัดรวมเป็นระบบเกษตรกรรมที่เป็นมากกว่าเกษตรอินทรีย์ทั่วไปได้ อาทิ เกษตรชีวพลวัต (Bio-Dynamic) เกษตรชีวภาพเข้มข้น (BioIntensive) เกษตรอินทรีย์พลังชีวภาพ (Bio-Energetic) เกษตรสารอาหารเข้มข้น (Nutrient Dense Farming) และเกษตรธรรมชาติแบบเอ็มโอเอ เป็นต้น

โดยสรุป ระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ควรจะสามารถให้ผลผลิตที่มีคุณค่าสารอาหารด้านโภชนาการครบถ้วน และสามารถสร้างรายได้ในระดับที่เพียงพอ ให้ผลผลิตหลากหลายชนิด เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงด้านอาหาร ยังพอต่อการดำรงชีวิตให้กับเกษตรกร ใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ใช้ประโยชน์จากควมมีประสิทธิภาพของระบบการผลิตในที่ดินแปลงเล็ก หรือของเกษตรกรรายย่อย ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการผสมเกสรตามธรรมชาติ (Open Pollination) เพื่อให้ความเป็นเจ้าของเมล็ดพันธุ์กลับมาอยู่ในมือของเกษตรกรและชุมชน และส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์พื้นเมืองเพื่อความเหมาะสมกับท้องถิ่นที่เพาะปลูก ใช้เครื่องมือการเกษตรที่อาศัยแรงงานคนเป็นหลัก ไม่มีความซับซ้อน เพื่อลดต้นทุนด้านเศรษฐกิจและลดการใช้ต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรในดินปรับเข้าได้กับวัฒนธรรมการผลิตของท้องถิ่นและสามารถทดทอดสู่รุ่นลูกหลานต่อไปได้ เป็นวิธีที่ทำได้โดยเกษตรกรรายย่อยที่มีที่ดินแปลงเล็ก ขนาดราว ๑๐ ไร่ ไม่ว่าจะเกษตรกรผู้ผลิตจะมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับใดก็ตาม วิธีการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนไม่ควรจะพึ่งพาเครื่องจักรการเกษตรขนาดใหญ่ พึ่งพิงการใช้ปุ๋ยหรือใส่สิ่งเพิ่มเติมจำนวนมากลงในดิน (รวมทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก) ที่ไม่สามารถผลิตได้เองจากในพื้นที่ที่ทำการเกษตร ต้องใช้ทรัพยากรหรือผลผลิตจากทรัพยากร ที่ไม่สามารถหามาทดแทนได้ อาทิ น้ำมันปิโตรเลียม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เพื่อเกษตรกรชุมชนท้องถิ่น และชุมชนโลก ต้องลดน้อยถอยลง แต่ในทางกลับกันทำให้มีเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นเท่าที่จะทำได้ ความมั่นคงด้านอาหารของโลกขึ้นอยู่กับ การกลับสู่พื้นฐาน เพื่อสนับสนุนเกษตรกรรมในชนบท การทำการเกษตรและการผลิตที่ฉลาดขึ้น จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของทางแก้ปัญหา

๓. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อดูทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้าใจธรรมชาติ พร้อมทั้งรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น^{๖๒} โดยมีองค์ประกอบหลัก ๔ ประการ ดังนี้

๑. ด้านพื้นที่ เน้นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Eco-system) อาจมีบางแห่งที่รวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ไว้ อาจเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับธรรมชาติที่มี เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ธรรมชาตินั้นอาจรวมถึง แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย อาทิ จุดหมายปลายทางอยู่บนยอดเขา ที่ต้องผ่านหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีวิถีชีวิตอยู่กับป่าผืนนั้นด้วย

๒. ด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably Managed Tourism)

๓. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องกับผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจึงเป็นการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education-based Tourism)

๔. ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) ที่มีบทบาทในมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผนและร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค คอยติดตามตรวจสอบ รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วยท้องถิ่นในที่นี่อาจเริ่มต้นจากระดับฐานราก (Grass Root)

^{๖๒} สีสสมพร สุดทิจัก. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ : กรณีศึกษาถ้ำน้ำลอดเซบั้งไฟ บ้านหนองปิง เมืองบัว ละพว แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ๒๕๕๗, หน้า ๒๓.

คือ องค์กรชุมชนจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-based Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ที่หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Naturalbased Tourism) และแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) อันจะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถกระทำได้หลายรูปแบบในพื้นที่ธรรมชาติที่มีระบบนิเวศต่าง ๆ กัน กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ได้ทำการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (กิจกรรมหลัก)

๑.๑ การเดินป่า (Hiking/Trekking) เป็นการเดินป่าระยะใกล้ ๒ กิโลเมตรขึ้นไป ให้นักท่องเที่ยวได้ สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยการนำตัวเองไปสู่ธรรมชาติด้วยเส้นทางเดินเท้า ที่ตัดผ่านเข้าไปในป่าที่มีจุดสวยงามดึงดูดความสนใจตามธรรมชาติรายทาง นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติจากมัคคุเทศก์นำทางที่มีความรู้ด้านนิเวศวิทยาและชานาญพื้นที่เป็นอย่างดี

๑.๒ การศึกษาธรรมชาติ (Nature Education) สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในเรื่องต่าง ๆ ผ่านทางโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติรูปแบบต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นในพื้นที่ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกคือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor Center) ป้ายข้อความหมายทางธรรมชาติ ณ จุดต่าง ๆ ที่น่าสนใจ (Wayside Exhibit) นิทรรศการกลางแจ้ง (Outdoor Exhibit) ตลอดจนเส้นทางเดินเท้าที่จัดทำเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสัมผัสและเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับธรรมชาติในพื้นที่ (Nature Interpretive Trail) มีเอกสารแผ่นพับให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาด้วยตนเอง (Self-Guided Trail)

๑.๓ ถ่ายรูปธรรมชาติ บันทึกวีดิโอและเสียงธรรมชาติ (Nature Photography, Video Taping and Soud of Nature AudioTaping) เป็นการถ่ายรูปและการบันทึกวีดิโอภาพธรรมชาติ และสิ่งที่น่าสนใจอันเป็นรายละเอียดอยู่ในธรรมชาติ อาทิ ดอกไม้ป่า พืชหายาก และรอยเท้าสัตว์ป่า เป็นต้น การบันทึกเสียงธรรมชาตินิยมทั้งเสียงน้ำตก น้ำไหล เสียงนก แมลง และสัตว์ป่าต่าง ๆ

๑.๔ ส่องสัตว์/ดูนก (Bird Watching) เป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มสำหรับผู้สนใจเรื่องนก ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่น นกอพยพ และนกหายาก มีมัคคุเทศก์นำทางที่มีความรู้เกี่ยวกับนกและธรรมชาติของนกที่มีในพื้นที่ มีกล้องส่องตาดูนกและคู่มือดูนก (Bird Guides) เตรียมไว้ให้ และเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการยืม เพื่อใช้ในกิจการด้านการอนุรักษ์นกและถิ่นที่อยู่อาศัยของนก

๑.๕ ศึกษา/เที่ยวถ้ำ (Cave Exploring/Visiting) เป็นการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของถ้ำ อาทิ กระบวนการเกิดถ้ำ ลักษณะของหิน/แร่ และสัณฐานธรณี ประเภทของถ้ำ สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในถ้ำ การดูแลรักษาถ้ำ เป็นต้น โดยมีมัคคุเทศก์นำทาง เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

๑.๖ ศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ (Sky Interpretation) ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของท้องฟ้าและดาราศาสตร์ ชนิดของดาวและกลุ่มดาว รูปร่าง ตำแหน่งและวงโคจร ตลอดจนประวัติและตำนานพื้นบ้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้พื้นที่บริเวณที่โล่งและ/หรือบนที่สูง อาทิ เกาะแก่ง ชายหาด ทุ่งหญ้าบนเขา เป็นต้น

๑.๗ ล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (Boat Sightseeing) สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติจากการล่องเรือในลำน้ำ ในแหล่งน้ำ ธรรมชาติ ทะเล หรืออ่างเก็บน้ำที่ยังคงมีสภาพธรรมชาติแวดล้อมอยู่ มีมัคคุเทศก์ให้ความรู้

๑.๘ พายเรือแคนู (Canoeing) เรือคายัค (Kayak) เรือใบ (Browbeating) หรือเรือใบ (Sailing) สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติ พร้อมกับใช้ความสามารถในการบังคับเรือและได้ออกกำลังกาย ทำได้ทั้งในลำน้ำ ในแหล่งน้ำธรรมชาติ ทะเล หรืออ่างเก็บน้ำที่ยังคงมีสภาพธรรมชาติแวดล้อมอยู่

๑.๙ ดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น (Snorkel Skin Diving) เป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินและใกล้ชิดกับธรรมชาติใต้ทะเลที่มีสีสันสวยงาม ความลึกไม่เกิน ๐.๙ เมตร ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพืชและสัตว์ใต้น้ำ โดยไม่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจเพียงหน้ากาก (Snorkel) มีการทำเส้นทางดำน้ำใต้ทะเล (Undersea Self-Guided Trail) และมีคู่มือศึกษาทรัพยากรใต้ทะเลให้แก่นักท่องเที่ยว

๑.๑๐ ดำน้ำลึก (Scuba Diving) ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ เพื่อเพลิดเพลินและใกล้ชิดกับธรรมชาติใต้ทะเล ความลึกไม่เกิน ๓๐ เมตร ตามแหล่งปะการังหลายชนิดที่ยังอุดมสมบูรณ์และสวยงาม โดยมีพืชและสัตว์ใต้ทะเลประเภทอื่น ๆ เป็นส่วนประกอบ มีการทำเส้นทางดำน้ำใต้ทะเล (Undersea Self-Guided Trail) และมีคู่มือศึกษาทรัพยากรใต้ทะเลให้แก่นักท่องเที่ยว

๒. กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทชื่นชมธรรมชาติ และประเภทตื่นเต้นผจญภัยทำหายกับธรรมชาติ (กิจกรรมเสริม) ได้แก่

๒.๑ ชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (Relaxing) เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ในลักษณะการเดินเล่นตามเส้นทางที่จัดไว้ให้ และ/หรือตามชายหาดต่าง ๆ หรือเป็นจุดอยู่กับที่ โดยนักท่องเที่ยวได้นั่งรถยนต์ไปตามทางผ่านธรรมชาติที่สวยงาม และมีจุดพักหยุดชมธรรมชาติที่สวยงามแปลกตา ตลอดจนลำดับของสภาพภูมิทัศน์สองข้างทางที่มีความ

หลากหลาย (Sequences of Landscape) ณ จุดต่าง ๆ ควรมีป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติที่อยู่รอบตัวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวมีคุณค่ามากขึ้น

๒.๒ ขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Terrain/Mountain Biking) ต้องอาศัยอุปกรณ์คือ จักรยานภูเขา (Mountain Bike) เส้นทางขี่จักรยานมีความลาดชันในระดับต่างๆ กันตลอดเส้นทาง ตั้งแต่ ๐-๒๐% สภาพภูมิประเทศมีลักษณะต่าง ๆ ที่ท้าทายและไม่น่าเบื่อ ตลอดจนมีจุดสนใจและความงามตามธรรมชาติ

๒.๓ ปีน/ไต่เขา (Rock/Mountain Climbing) เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความยากลำบากที่ธรรมชาติสร้างไว้ บริเวณที่อนุญาตให้มีการไต่เขาหรือปีนเขา ควรมีความปลอดภัยในระดับหนึ่ง และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับธรรมชาติ ทั้งในและนอกขอบเขตที่จัดไว้ให้ในเส้นทางปีน/ไต่เขา

๒.๔ พักแรมด้วยเต็นท์ (Tent Camping) มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่พักแรมแบบเต็นท์ที่มีการพัฒนาแล้วในเขตบริเวณต่าง ๆ จนกระทั่งพักแรมกลางป่าที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้อยู่กับธรรมชาติและสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยไม่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัยเกินความจำเป็น ทำร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ อาทิ การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ส่องสัตว์/ดูนก ฯลฯ

๒.๕ เครื่องร่อนขนาดเล็ก (Hang Glider) อาศัยเครื่องร่อนที่ไม่ใช่เครื่องยนต์แต่อาศัยหลักอากาศพลศาสตร์ (Aerodynamic) เป็นตัวบังคับให้เครื่องร่อนบินชมธรรมชาติจากที่สูง บริเวณส่งเครื่องร่อนที่หน้าผา

๒.๖ ล่องแพยาง/แพไม้ไผ่ (White Water Rafting) มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ และได้รับความตื่นเต้น สนุกสนานเร้าใจ จากความเร็วของกระแสน้ำ ความต่างระดับของลำน้ำ และสภาพภูมิทัศน์สองฝั่ง มีมัคคุเทศก์ ที่มีความสามารถในการล่องเรือ/แพ และมีความรู้ด้านธรรมชาติวิทยา

๒.๗ พักผ่อนรับประทานอาหาร (Picnicking) เป็นกิจกรรมพักผ่อน โดยการนำอาหารมารับประทานหรือซื้อจากร้านค้าใกล้เคียงในบริเวณที่จัดไว้ให้ มักกระทำร่วมกับกิจกรรมประเภทอื่น ๆ อาทิ การเที่ยวน้ำตก การเดินป่า เดินชมธรรมชาติ ฯลฯ

๒.๘ เที่ยวน้ำตก (Waterfall Visit/Exploring) เป็นกิจกรรมที่นิยมที่สุดสำหรับการเที่ยวป่า-เขาที่มีน้ำตกเป็นองค์ประกอบสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว อาจมีกิจกรรมหลายอย่างประกอบ เช่น เล่นน้ำตก เดินสำรวจน้ำตก นั่งรับประทานอาหารหรือชมทิวทัศน์บริเวณน้ำตก

๒.๙ เล่นกระดานโต้คลื่น (Wind Surfing) เป็นกิจกรรมทางน้ำที่ให้ความสนุกสนานตื่นเต้นตลอดจนความพึงพอใจความสามารถของตนเอง ในการบังคับกระดานโต้คลื่นได้ บริเวณที่เล่นเป็นแหล่งน้ำที่กว้างโล่ง มีกระแสลมแต่ไม่ปั่นป่วน รอบข้างมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม

๔. เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)

เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีลักษณะ ๓ ประการ คือ ๑) ความเหมาะสม (Apt) เพื่อใช้กับสถานการณ์นั้นอย่างมีความเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ๒) ความยั่งยืน (Sustainable) ปราศจากการทำลายสภาพแวดล้อม หรือก่อให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์ การทำให้ระบบนิเวศน์เสียหาย ต้องไม่ทำให้เกิดของเสียตามมา โดยลดการใช้ทรัพยากรให้น้อยลง การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ และ ๓) มีขนาดเล็ก (Small) เหมาะสำหรับเศรษฐกิจขนาดเล็กที่ชาวบ้านสามารถจัดการเองได้^{๖๓} โดยเฉพาะเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับใช้ในประเทศกำลังพัฒนา หรือชนบทที่ห่างไกลความเจริญในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งอาจไม่มีทุนทรัพย์หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพียงพอที่จะใช้และบำรุงรักษาเทคโนโลยีที่ล้ำหน้ามาก ๆ สามารถซื้อหาได้สะดวกและใช้ง่ายสำหรับคนจน สามารถเพิ่มความสามารถในการผลิตได้ โดยก่อความเสียหายทางสังคมน้อยที่สุด ชาวบ้านสามารถสร้างเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทคโนโลยีที่เหมาะสมจะต้องช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในขณะเดียวกันมีราคาต่ำ ไม่สิ้นเปลืองเชื้อเพลิง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาต่ำ สามารถใช้ทักษะ เครื่องมือ และวัสดุพื้นบ้านดูแลรักษาได้อย่างน้อยชาวบ้านสามารถซ่อมแซมเองได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเทคโนโลยี “ขั้นต่ำ” อาจใช้ประโยชน์จากงานวิจัยล่าสุดได้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมจึงมีความยั่งยืนกว่าเทคโนโลยีชนิดอื่น

การพัฒนาแบบคู่ขนาน หรือเศรษฐกิจสองระบบ (Dualistic Development or Dual Economies) นอกการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นความสมดุลของการพัฒนาในทุกมิติแล้ว ยังมีแนวคิดที่เน้นการพัฒนาอย่างสมดุลอีกรูปแบบหนึ่งคือ การพัฒนาแบบคู่ขนาน

ธีระภัทร เอกผาชัยสวัสดิ์ ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาแบบคู่ขนาน หรือเศรษฐกิจสองระบบ (Dual Economies) โดยการพัฒนาประเทศใช้ทั้งกระแสหลักและกระแสทางเลือกผสมผสานคู่ขนานกันไป กระแสการพัฒนาหลักเป็นการมองภาพในระดับโลกและสากล ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาแบบตะวันตก หรือระบบทุนนิยมกับกระแสทางเลือก ที่เป็นมองภาพในระดับภายในหรือระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นหลัก หรือการพัฒนาชุมชน (Community-Based Development) ที่เน้นสร้างเศรษฐกิจชุมชน นั่นคือใช้ทฤษฎีหรือกระแสการพัฒนาแบบคู่ขนานคือ

^{๖๓} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. หน่วยที่ ๑๔ ดุลยภาพการพัฒนาระหว่างคน สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม. ใน สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประมวลสาระชุดวิชา กระบวนการพัฒนาและทางเลือกสาธารณะ หน่วยที่ ๑๑-๑๕, หน้า ๑๔-๑ - ๑๔-๔๓. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๔๙), หน้า ๑๔-๓๒.

เศรษฐกิจทุนนิยม (Capitalist Economy) ในระดับประเทศ และเศรษฐกิจชุมชน (Community Economy) ในระดับท้องถิ่น^{๖๔}

จากตัวอย่างประสบการณ์การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมา ผลจากการวิจัยเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทยได้สรุปข้อค้นพบที่สำคัญ ๓ ประการ^{๖๕} ดังนี้

๑. เศรษฐกิจไทยประกอบด้วยเศรษฐกิจสองระบบ คือ ระบบเศรษฐกิจชุมชนกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนที่ฝังตัวอยู่ในพื้นที่ สายญาติมิตร สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแลกเปลี่ยนเพื่อความพอเพียงยิ่งขึ้น ไม่ใช่การแข่งขันและเอาเปรียบ เขตพื้นที่อาจครอบคลุมตั้งแต่หมู่บ้านเดียว และขยายกว้างถึงเป็นเขตภาษาและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ ส่วนระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เป็นการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่เป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ผสมผสานการพัฒนาไปสู่ประเทศเกษตรกรรมแบบก้าวหน้าด้วย ดังนั้นความพยายามพัฒนาประเทศไปสู่อุตสาหกรรมตามทฤษฎีความทันสมัยนั้น ในกระแสโลกาภิวัตน์ขณะนี้จะเป็นการเข้าสู่ความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจทุนนิยมโลกอย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นหนึ่งเดียวกัน

๒. การแปรเปลี่ยนรูปของเศรษฐกิจไทยจากระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนเป็นระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เป็นกระบวนการที่เป็นไปทีละเล็กละน้อย ใช้เวลานานมาก และยังคงเกิดขึ้นจำกัด การเปลี่ยนแปลงสู่ระบบทุนนิยมในชนบทในช่วง ๑๐๐ ปี หลังสนธิสัญญาเบาว์ริง ที่เปิดประเทศเข้าสู่ระบบทุนนิยมโลกเป็นครั้งแรก สถาบันชุมชนหมู่บ้านแบบเลี้ยงตัวเองดำรงอยู่อย่างน้อยจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ แม้หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบันอีกประมาณ ๕๐ ปี ก็ยังเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบทุนนิยมอย่างล่าช้าอีก ซึ่งทำให้เกิดเศรษฐกิจสองระบบในเศรษฐกิจไทย

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบทุนนิยมที่ล่าช้านั้น เป็นเพราะลักษณะพิเศษของหมู่บ้านไทย มี การปรับตัวและการต่อสู้ของครอบครัวและชุมชนของชาวบ้านเอง ชาวบ้านปรับตัวโดยการผันการใช้แรงงานครอบครัวจากข้าวไปสู่พืชหลายชนิด ไปสู่งานบริการและการค้า โรงงานขนาดเล็กในชนบทใช้แรงงานขึ้น คือทำงานหนักขึ้น และแม้จะต้องส่งแรงงานส่วนหนึ่งไปขายในเมืองก็ยอม เพื่อรักษาครอบครัวและชุมชนเอาไว้กระบวนการพยายามรักษาตัวเองของครอบครัวและชุมชน นี้มีทั้งต่างท

^{๖๔} อธิษฐาน เอกผาชัยสวัสดิ์, ๒๕๕๔, หน้า ๑๘๕-๑๙๑ อ้างใน คำสุกษะ ทามะวง, ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๖๑, หน้า ๕๔

^{๖๕} ยศ สันตสมบัติ, ๒๕๔๖ อ้างใน คำสุกษะ ทามะวง, ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๖๑, หน้า ๕๕-๕๗.

ากัน และทั้งทำกันเป็นเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในท้องถิ่นระหว่างหมู่บ้าน และภายในเขตชาติพันธุ์และเขตวัฒนธรรม แสดงถึงความสำคัญและพลังผูกพันของสถาบันครอบครัวและชุมชนในเศรษฐกิจชาวบ้าน ซึ่งจะปรากฏเด่นชัดขึ้นมาเมื่อมีปัญหาหรือวิกฤติ สมาชิกครอบครัวช่วยกันทุกวิถีทาง เพื่อรักษาที่ดินของครอบครัว รวมตัวกันเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสู้กับระบบทุนนิยม ชาวบ้านรวมตัวกันปกป้องรักษาทรัพยากรและป่าไม้ ฯลฯ ลักษณะพิเศษของชุมชนหมู่บ้านไทยเหล่านี้เองที่อธิบายความล่าช้าของกระบวนการแปรรูปจากระบบเศรษฐกิจครอบครัวและชุมชนเป็นระบบเศรษฐกิจทุนนิยม

๓. แนวโน้มในอนาคตของเศรษฐกิจสังคมไทย ชุมชนควรมีบทบาทนำเพราะชุมชนเป็นแกนของสังคม เป็นสถาบันหรือระบบชีวิตของคนไทยที่ใหญ่ที่สุด การพัฒนาประเทศชาติที่แท้จริงจะต้องเป็นการพัฒนาที่ระบบที่ใหญ่ที่สุด ที่ผ่านมาระบบชุมชนถูกเอาเปรียบ มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ การพัฒนาในอนาคตจึงมุ่งที่เศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยมีสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรวัฒนธรรม และเครือข่ายของชุมชนในท้องถิ่นเป็นตัวกำกับและประกอบเครือข่ายของท้องถิ่นขึ้นมาเป็นประเทศชาติ เป็นระบบเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมจากฐานภายในประเทศ สำรวจเศรษฐกิจและทรัพยากรท้องถิ่นทั้งบุคคลและวัตถุของทั้งประเทศ พัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นต่าง ๆ พยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นผลิตเพื่อความพอเพียงของท้องถิ่น ก่อนผลิตเพื่อขายเป็นขั้นตอนต่อไป พยายามใช้แรงงานในครอบครัวก่อนจ้างแรงงาน โยงท้องถิ่นต่างๆ เชื่อมทุกส่วนของประเทศเข้าด้วยกัน เป็นระบบเดียวกันเน้นช่วงชิงตลาดภายในประเทศกลับคืนมาแทนเน้นการส่งออก สนใจการผลิตสิ่งของด้วยเทคโนโลยีของคนภายในประเทศ ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมและควบคุมการพัฒนาพึ่งตนเองและพึ่งกันเองภายในประเทศเป็นหลัก พัฒนาคุณภาพของประชากรด้วยการสาธารณสุขและการศึกษา ในด้านการศึกษาถือเอาระบบของท้องถิ่นและประชาชนเป็นตัวตั้งเนื้อหาสาระของวิชาความรู้ที่สอนกันในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ต้องเป็นเรื่องของท้องถิ่นมากขึ้น ประเทศที่มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่มาก ซึ่งมีคุณค่ามากทางเศรษฐกิจมีตลาดและมีราคา อาทิ อาหารและขนม ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสานสมุนไพร ของหมักดอง เหล้าไวน์ งานบริการ อาทิ นวด และต้อนรับนักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมการผลิตที่เป็นผลจากวัฒนธรรมของชุมชน

การพัฒนากระบวนเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ทั้งระดับท้องถิ่นและชาตินี้ต้องเป็นการกระทำของชาวบ้านร่วมกันเอง เกิดจากการมีส่วนร่วมกันของชาวบ้านที่จะรวมตัวกันพัฒนาอย่างอิสระตามภาวะที่สอดคล้องกับท้องถิ่น คือ มีปัญญาชนของชาวบ้าน (organic intellectual) ประกอบข้อมูลจากประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาวบ้านขึ้นเป็นระบบ แล้วส่งคืนความเข้าใจอันประกอบเป็นระบบแล้วนั้นให้แก่ชุมชน จะทำ ให้ชุมชนรู้จักตัวเอง จากจิตไร้สำนึกเป็นจิตสำนึกจะมีพลังอย่างมาก จะทำให้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับ

สรุป เส้นทางการพัฒนาชาติจะต้องมีการประสานระบบเศรษฐกิจชุมชนกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ประกอบกันขึ้นเป็นเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นการพัฒนา “เศรษฐกิจแบบคู่ขนาน” (Dual Economies) จำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่าง “ทุนนิยมตลาด” (Market Capitalism) จากบนลงล่าง (Top-Down) พัฒนาโดยรัฐ (State-Centered) เพื่อให้ภาคธุรกิจเอกชนออกไปแข่งขันกับตลาดโลกได้ กับ “ทุนนิยมที่อิงสังคม” (Social Capitalism) จากล่างขึ้นบน (Bottom-Up) พัฒนาโดยชุมชน (Community-Based or People-Centered) เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งยั่งยืนในระดับฐานราก/ชุมชน เพื่อช่วยเหลือสังคมโดยส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระยะสั้นเพราะว่า ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานเน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน คือ ทำให้ครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระดับและทุกขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นจากการได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจหรือร่วมกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจน พร้อมทั้งร่วมรับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนานั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ส่วนในระยะยาวใช้การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ประกอบด้วย การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการพัฒนาแบบคู่ขนานหรือเศรษฐกิจสองระบบ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน

๒.๓.๑ ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน

คำว่า “โครงสร้างพื้นฐาน” มีลักษณะเฉพาะขึ้นกับแต่ละท้องที่ โครงสร้างพื้นฐานของท้องที่หนึ่ง อาจไม่ใช่โครงสร้างพื้นฐานของอีกพื้นที่หนึ่งก็ได้ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ดังนี้

สามารถ ยิ่งกำแหง กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ถนน สะพาน ทางเดินเท้าชลประทาน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา โทรคมนาคม ที่เทศบาลตำบลให้บริการแก่ประชาชน^{๖๖}

^{๖๖} สามารถ ยิ่งกำแหง, แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชาวบ้านหินหล่อง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา, โครงการงานหลักสูตรวศิวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, (นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๓), หน้า ๕.

สามารถ ชนะ เห็นว่า โครงสร้างพื้นฐานเป็นการให้บริการเกี่ยวกับการก่อสร้างหรือปรับปรุงบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างอันเป็นสาธารณะต่าง ๆ อาทิ ถนน สะพาน แหล่งน้ำ อาคารสถานที่ การขนส่ง และวิศวกรรมจราจร รวมถึงกิจการอันเป็นการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ^{๖๗}

จอมพล จิตรแก้ว เสนอว่า โครงสร้างพื้นฐานเป็นโครงสร้างบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้แรงผลักดัน และสนับสนุนการเพิ่มผลผลิตของท้องถิ่นที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมขยายตัว และเป็นการลดช่องว่างการกระจายรายได้ของท้องถิ่น^{๖๘}

นนุช เครือศรี อธิบายว่า โครงสร้างพื้นฐานเป็นโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างหลักของหน่วยงาน สำหรับใช้งานในชุมชน หรือใช้บริการตามความจำเป็น คำว่า “โครงสร้างพื้นฐาน” มักถูกใช้ในความหมายที่รองรับการใช้งานของประชาชน อาทิ ถนน ระบบประปา ระบบน้ำทิ้ง ระบบไฟฟ้า และระบบสื่อสาร^{๖๙} เป็นต้น

จากการศึกษาความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน อาจสรุปได้ว่า โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง โครงสร้างก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างอันเป็นสาธารณะต่างๆ ที่จำเป็นในขั้นพื้นฐานหรือจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

๒.๓.๒ ความจำเป็นของโครงสร้างพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจที่ต้องหาแนวทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รองรับการเจริญเติบโตของชุมชนในอนาคตจึงต้องมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น^{๗๐} ดังนี้

- ๑) มีถนนโครงข่ายเชื่อมระหว่างชุมชนในเขตเทศบาลและตำบลข้างเคียง เพื่อใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและสัญจรไปมาเพื่อติดต่อกันในด้านอื่นๆ
- ๒) มีสะพานสำหรับข้ามแม่น้ำลำคลองอย่างเพียงพอ
- ๓) มีทางเดินเท้าให้ประชาชนเพื่อความปลอดภัยในการสัญจรทางเท้า
- ๔) มีระบบชลประทานอย่างเพียงพอในการทำการเกษตร

^{๖๗} สามารถ ชนะ, ๒๕๔๘ อ้างใน อมรรัตน์ บุตรเจริญ, การศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหนองแขง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี, โครงการงานหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, (นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕), หน้า ๙.

^{๖๘} จอมพล จิตรแก้ว, ๒๕๔๘ อ้างถึงใน อมรรัตน์ บุตรเจริญ, การศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหนองแขง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี, โครงการงานหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, (นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕), หน้า ๙.

^{๖๙} นนนุช เครือศรี, ๒๕๕๒ อ้างใน อมรรัตน์ บุตรเจริญ, การศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหนองแขง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี, โครงการงานหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, (นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕), หน้า ๙.

^{๗๐} อ้างแล้ว, สามารถ ยิ่งกำแหง, หน้า ๕.

๕) มีระบบไฟฟ้าที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะที่เพียงพอเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๖) มีระบบน้ำ ประปาที่สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค

๗) มีระบบโทรคมนาคมที่ทั่วถึงและเพียงพอสำหรับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทันต่อข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันและอนาคต

๒.๓.๓ โครงสร้างพื้นฐานกับคุณภาพชีวิต

โครงสร้างทางเศรษฐกิจหมายถึง ส่วนประกอบที่สำคัญทางเศรษฐกิจ แบบได้ ๓ ส่วน ดังนี้

๑) โครงสร้างการผลิต คือ การผลิตสินค้าและบริการจำแนกตามโครงสร้างการผลิตโดยใช้บัญชีผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น ๒) โครงสร้างตลาดสินค้าและบริการ แบ่งได้ ๒ ตลาด คือ ตลาดภายในประเทศ และตลาดภายนอกประเทศ และ๓) โครงสร้างของปัจจัยการผลิตและการจำแนกแจกจ่ายผลผลิต^{๗๑}

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

๒.๔.๑ ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายไว้ ดังนี้

พณิน กิติพราภรณ์ ให้คำนิยามว่าคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีคุณภาพ คือชีวิตที่มีความสุขที่เกิดจาก ๒ ทาง^{๗๒} ได้แก่ ๑) ความสุขทางกาย หมายถึง การที่เรามีความเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่น มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีสุขภาพและการดูแลสุขภาพที่ดี มีสาธารณูปโภค อาทิ การคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี อาทิ น้ำ อากาศบริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อนและสันทนาการที่ดีตามสมควร และ๒) ความสุขทางใจได้มาจากรู้จักความพอดี ความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติต่อตนเอง และผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่น ความผูกพันกันในครอบครัว และเพื่อนมนุษย์ มีความอดทน เสียสละ ทำประโยชน์ให้แก่สังคม

^{๗๑} เศรษฐศาสตร์ (เบื้องต้น), <https://bit.ly/3be8MGm> ค้นวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๔ ๒๒๕๖๔

^{๗๒} พณิน กิติพราภรณ์, ๒๕๓๑ หน้า ๕๒ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, คุณภาพชีวิตการทำงาน ของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๗.

ลีปนันท เกตุทัต ให้ความหมายคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีคุณภาพ ชีวิตที่มีความสุข ชีวิตที่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับธรรมชาติ ทั้งธรรมชาติทางกายภาพและธรรมชาติทางสังคม และสามารถปรับธรรมชาติให้เข้ากับตนเองโดยไม่เบียดเบียนสังคมและผู้อื่น^{๗๓}

นวลศิริ เปาโรหิตย์ กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมที่ตนเองอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเอง สังคมและประเทศชาติด้วย^{๗๔}

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ ให้คำนิยามว่า คุณภาพชีวิต คือ สภาพการดำรงชีวิตในสังคมที่เจ้าของชีวิตมีความพึงพอใจในช่วงเวลาหนึ่ง และความพึงพอใจนี้สามารถวัดหรือประเมินได้ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในช่วงเวลานั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือของสังคมก็ตาม^{๗๕}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่าคุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่งๆ องค์ประกอบของความเป็นพื้นฐานที่เหมาะสม อย่างน้อยก็น่าจะมีอาหารที่เพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม มีสุขภาพกายและจิตใจ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งได้รับการบริการพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประกอบการดำรงชีพอย่างยุติธรรม^{๗๖}

หทัย ชิตานนท์ ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเข้าใจปัจเจกบุคคลว่าความต้องการของเขาได้รับการตอบสนองแล้ว และไม่ถูกปฏิเสธ โอกาสต่างๆ ที่เขาจะได้รับความสุขและ

^{๗๓} ลีปนันท เกตุทัต, ๒๕๓๓ : ๒ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, **คุณภาพชีวิตการท งานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง**, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๗๔} นวลศิริ เปาโรหิตย์, **การพัฒนาคุณภาพชีวิต**. เอกสารชุดการสอนวิชาการแนะแนวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต หน่วยที่ ๑. (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๕.

^{๗๕} สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ, ๒๕๓๔ : ๑๒ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง**, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๗๖} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๐ : ๑๒ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, **คุณภาพชีวิตการท งานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง**, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

ความพึงพอใจ ไม่ว่าจะด้านสุขภาพกายหรือทางสังคม ทางเศรษฐกิจของเขาจะอยู่ในสถานภาพอย่างไร^{๗๗}

UNESCO ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตหมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข^{๗๘} ดังนี้

๑. รายได้ของครอบครัวที่พอเพียงแก่การดำรงชีวิตขั้นต้น
๒. การมีงานทำที่เพียงพอแก่การยังชีพ
๓. การศึกษาและอัตราการเรียนรู้หนังสือของประชาชน
๔. โอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ
๕. การมีเอกราชของชาติที่ปราศจากการแทรกแซงครอบงำจากรัฐบาลอื่น

UNESCO ได้นิยามคุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจ ในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม^{๗๙}

WHO ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของปัจเจกบุคคล ที่มีต่อสถานภาพชีวิตของตนเอง ตามบริบทของวัฒนธรรมและค่านิยม ที่ใช้ชีวิตอยู่และสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ ความคาดหวัง มาตรฐาน และความกังวลสนใจที่มีต่อสิ่งต่างๆ คุณภาพชีวิตเป็นนิมิตที่มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่สลับซับซ้อน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สภาวะทางจิต ระดับ

^{๗๗} หทัย ชิตานนท์, ๒๕๔๐ : ๔ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, **คุณภาพชีวิตการท างานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง**, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๗๘} UNESCO, ๑๙๘๑ : ๘๙ อ้างใน ปราณีต อินทรประสิทธิ์, **คุณภาพชีวิตการท างานของข้าราชการกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง**, สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๗๙} UNESCO, ๑๙๙๓, p. ๔๐, อ้างใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ. **รายงานการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก**. (กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

ความเป็นตัวของตัวเองความสัมพันธ์ต่างๆ ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และสัมพันธ์ภาพที่มีต่อสิ่งแวดล้อม^{๘๐}

Padilla and Grant ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่า เป็นการรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงได้ ตามภาวะสุขภาพ โดยวัดจากความสามารถในการทำงานที่ต่างๆ ของร่างกาย ทัศนคติของตนเองต่อสุขภาพความพอใจในชีวิต และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งคำว่า คุณภาพชีวิตนั้นเป็นชื่อใหม่ของความดั้งเดิม (Old Notion) ซึ่งเรียกกว้างๆ ว่าการเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) คือการเป็นอยู่ที่ดีของตนเองและสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไป ในด้านส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตจะแสดงออกในรูปของความต้องการ (Want) เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วทำให้บุคคลนั้นๆ มีความสุข หรือความพึงพอใจ แต่ในทางสังคมและสภาพแวดล้อมการมีชีวิตอย่างมีคุณภาพ ต้องไม่เป็นภาระหรือก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม^{๘๑}

Nicholas Bennet ได้อธิบายถึง ชีวิตที่มีคุณภาพแทนคุณภาพชีวิต โดยกล่าวว่า คนที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ย่อมให้ความหมายคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ไม่มีวิธีการตายตัวใดๆ ที่จะวัดคุณภาพชีวิตของบุคคล Nicholas Bennet จึงได้แบ่งชีวิตที่มีคุณภาพออกเป็น ๒ ระดับ^{๘๒} ดังนี้

๑. ระยะแรก เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพ มีความมั่นคง และอิสระจากความไม่ถูกต้อง

๒. ระดับสอง เกี่ยวข้องกับความต้องการซึ่งเป็นที่พอใจของแต่ละบุคคลเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ มีค่านิยมที่เหมาะสมกลมกลืนกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถใช้เป็นรากฐานการตัดสินใจอันสำคัญของชีวิต

๒.๒ มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนา

^{๘๐} WHO, ๑๙๙๘, p. ๑๗, อ้างใน ปรานทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๐.

^{๘๑} Padilla and Grant, ๑๙๘๕, pp. ๔๕-๖๐, อ้างใน รัตนาวดี จุฑะยานนท์, คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลนครชัยศรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐.

^{๘๒} Nicholas Bennet, ๑๙๗๕, p. ๑, อ้างใน จักรี สว่างไพโร, การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, (ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๒๕), หน้า ๖.

๒.๓ การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต

Sharma ได้เสนอความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความคิดรวบยอดที่ซับซ้อน เป็นทั้งความพึงพอใจ อันเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ และด้านสังคมในระดับจุลภาพและมหภาค^{๘๓}

Berghom and Others ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิต คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันตามองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ต่างๆ^{๘๔}

Yong and Longman กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นระดับความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันเกิดขึ้นจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล^{๘๕}

Ferrans เห็นว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกเป็นปกติสุข (Sense of Well-being) ของบุคคลซึ่งเป็นผลต่อความรู้พึงพอใจแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ^{๘๖}

กรมการพัฒนาชุมชน กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้ในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง คือ การที่จะกล่าวว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ก็ต่อเมื่อประชาชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่บรรลุดตามความจำเป็นพื้นฐานครบถ้วนทุกประการ ซึ่งเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้แล้วนั้นสามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะนั้น^{๘๗}

พัฒนา กิติพราภรณ์ ได้ให้คำจำกัดความของคุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีความสุข ซึ่งความสุขนั้นเกิดจากความสุข ๒ ทาง ได้แก่ ความสุขสุขทางกาย หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่น มีที่อยู่

^{๘๓} Sharma, ๑๙๗๕: ๔, อ้างใน อ้างถึงใน จักรี สว่างไพโร, การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, (ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕), หน้า ๗.

^{๘๔} Berghom and Others, ๑๙๘๑: ๖๖ อ้างใน เบญจวรรณ คุณรัตนภรณ์. คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๒๐.

^{๘๕} Yong and Longman, ๑๙๘๓: ๔๓ อ้างใน สุณี เวชประสิทธิ์, สุณี เวชประสิทธิ์. คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในภาคตะวันตก, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพยาบาลแม่และเด็ก (กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๒๓.

^{๘๖} Ferrans, ๑๙๙๐: ๑๕-๒๑ อ้างใน กฤษฎากมล ชื่นอ้อม, คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะเบาหวานในชุมชน จังหวัดสมุทรสาคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, (นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๕), หน้า ๓๐.

^{๘๗} กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๓๗ อ้างใน วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต, (กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๙”

อาศัย มีสุขภาพ และ Health Care ที่ดี มีสาธารณูปโภค อาทิ การคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี อาทิ น้ำ อากาศที่บริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อนและสันทนาการที่ดีตามสมควรอีกด้วย และความสุขทางใจ ที่ได้จากการรู้จักพอดี ความพอใจในสถานภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่นผูกพันในครอบครัวและเพื่อนมนุษย์มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์แก่สังคม^{๘๘}

อัจฉรา นวจินดา และ ขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ ได้นิยามความหมายของ คุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคล คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับสิ่งตอบสนองจากสิ่งที่ต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี^{๘๙}

ศิริ ฮามสุโพธิ์ กล่าวถึง คุณภาพชีวิต ว่าหมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคมเป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสามารถดำรงชีวิตที่ขอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ดีมาอย่างถูกต้องภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่^{๙๐}

ชาญชัย อินทรประวัติ ได้ศึกษาและได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของบุคคล หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์และได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ^{๙๑}

ประภาพร จินันท์ยุยา กล่าวถึง คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความรู้ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของบุคคลต่อองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิต ได้แก่ สุขภาพ สภาพแวดล้อม สถานภาพทางเศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเอง และการทำกิจกรรมทางสังคม^{๙๒}

^{๘๘} พัฒนิน กิติพราภรณ์, นานาทรศนะธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต...ของใคร, วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, ๒๕๓๑: ๔๒-๖๑.

^{๘๙} อัจฉรา นวจินดา และขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ, ความพึงพอใจ:ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ (หน้า ๑๕), (สมาคมนักประชากร, ๒๕๓๔), หน้า ๔๑-๕๖.

^{๙๐} ศิริ ฮามสุโพธิ์, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง, ๒๕๔๓), หน้า ๓๓.

^{๙๑} ชาญชัย อินทรประวัติ, การพัฒนาคุณภาพชีวิต. (นครราชสีมา: เอเชียสาส์น, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

^{๙๒} ประภาพร จินันท์ยุยา, คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ (กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๖), หน้า ๑๐.

สุกัญญา มาลาอี ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ ได้แก่ ด้านจิตใจ ความรู้ ความสามารถ อารมณ์และความรู้สึก และด้านร่างกาย คือ ความมีสุขภาพกายที่ดี สภาพความเป็นอยู่และสภาพการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม ฉะนั้นคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นชีวิตที่มีความสุขกาย สุขใจ และสามารถดำรงชีวิตด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมได้ตามสภาวะ^{๙๓}

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าคุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลในสังคม

การรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตการมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและสังคม

๒.๔.๒ ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิตว่าคุณภาพชีวิตที่ดีนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดหมายปลายทางของบุคคล ชุมชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม ประเทศใดหากประชากรในชาติโดยส่วนรวมด้อยคุณภาพ แม้ว่าประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สักเพียงใด ก็ไม่อาจทำให้ประเทศชาตินั้นเจริญและพัฒนาให้เท่าทันหรือเท่าเทียมกับประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพได้ คุณภาพของประชากรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใดจะเจริญก้าวหน้ากว่าอีกประเทศ ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สภาพบ้านเมืองได้รับผลของสงคราม แต่ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประชากรญี่ปุ่น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นยกฐานะเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว^{๙๔}

^{๙๓} สุกัญญา มาลาอี, คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต ๒, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา (ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙.

^{๙๔} ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ, ๒๕๓๒ : ๑๙ อ้างใน ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๓.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กล่าวไว้ใน หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่ และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้

รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน^{๙๕}

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ กล่าวไว้ใน มาตรา ๑๑ (๓) และมาตรา ๑๙ ที่ให้มีการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้การช่วยเหลือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น^{๙๖}

^{๙๕} ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, ๖ เมษายน ๒๕๖๐ หน้า ๗๔-๗๕.

^{๙๖} กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๔ อังโน ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะชัง จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๓-๑๔.

พัชรี หล้าแหล่ง กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้ ๑) ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับตนเองและครอบครัว คือ การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่นไร้ซึ่งปัญหา และ๒) ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับสังคมและประเทศชาติ เมื่อประชากรในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้คุณภาพชีวิตในสังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้ของประชากร เป็นต้น^{๙๗}

องค์การอนามัยโลก (WHO) ในฐานะเป็นองค์กรหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย มองเห็นว่า "ร่างกาย จิตใจ สังคมที่ดีและการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ที่ดี" ถึงแม้ว่าข้อกำหนดนี้จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกผลสัมฤทธิ์ของแนวคิดที่ว่านี้ เกิดกับกลุ่มประชาชนในวัยทำงานในโลกตะวันตกซึ่งหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้คำแนะนำในเรื่องสุขภาพภายนอกร่างกาย และมีการชักชวนให้มีการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้เชื่อมไปสู่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเรา ซึ่งในช่วงนั้นสุขภาพ (Health) ถูกให้ความหมายว่า เป็นสภาวะของความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม มิใช่หมายถึงเพียงปราศจากโรคและความอ่อนแอเท่านั้น แต่การดำเนินการพัฒนาด้านการสาธารณสุขกับการพัฒนาด้านการศึกษา ค้นคว้าความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการรักษาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้านเดียว ขณะที่การเจ็บป่วยด้านอื่นๆ กลับไม่ได้รับการดูแล ในเดือนพฤษภาคม ๑๙๙๘ ที่ประชุมสมัชชาขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization Assembly) เพิ่มคำว่า "Spiritual Well-being" หรือ "สภาวะทางจิตวิญญาณ" เข้าไปในคำนิยามเดิม ดังนั้น ความหมายของคำว่า "สุขภาพ" หลังจากนั้น จึงรวมความหมายถึง สภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ หรือสภาวะที่สมบูรณ์ทุกๆ ทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันทั้ง ๔ มิติ ซึ่งความหมายในแต่ละด้าน^{๙๘} คือ

๑. สภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

๒. สภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

^{๙๗} พัชรี หล้าแหล่ง, รายงานการวิจัย การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร, ๒๕๕๖, หน้า ๘-๙.

^{๙๘} WHO, ๑๙๙๘, อ่างใน ปรานทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่ามา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๔-๑๕.

๓. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึง การมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ เป็นต้น

๔. สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึง พระนิพพาน หรือพระผู้เป็นเจ้าหรือความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน สุขภาวะทางจิตวิญญาณ จึงหมายถึง มิติทางคุณค่าที่สูงสุดเหนือไปจากโลกหรือภาพภูมิทางวัตถุ การมีศรัทธาและมีการเข้าถึงคุณค่าที่สูงส่ง ทำให้เกิดความสุขอันประณีตลึกล้ำ

ความหมายของสุขภาวะทั้ง ๔ ด้าน สุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตเป็นสุขภาพที่ทำให้ความเข้าใจได้ง่าย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ตลอดเวลา สุขภาวะทางสังคมเป็นการแสดงออกรวมกันของสังคม ซึ่งต้องทำความเข้าใจและยอมรับรวมกันของทั้งสังคม และสุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) เป็นสุขภาพที่ทำให้ความเข้าใจได้ยากและเป็นขั้นสูงสุดของสุขภาพองค์รวมก่อนหน้า ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของแคนาดา ในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) นั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นโดย ได้ถูกบันทึกไว้ว่า "ความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและสังคม ปัจเจกบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่มและความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม" ในอนาคตไม่มีจุดสิ้นสุดแต่สามารถประยุกต์แนวคิดได้ในแต่ละบุคคล กลุ่มชุมชนหรือประชาชน สำหรับหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพนี้เป็นแนวคิดที่เน้นการปฏิบัติใหม่ขึ้นมาทั้งหมด โดยยึดเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter) และสิ่งที่เพิ่มเข้ามาในโครงสร้างของคุณภาพชีวิต มี ๕ ประเด็น ที่ผ่านมาก็คือระดับทักษะของแต่ละคน ผ่านการกระทำทางชุมชนและการให้บริการสาธารณสุข ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม นโยบาย และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในที่นี้การส่งเสริมสุขภาพ แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบสองอย่าง ได้แก่ สิ่งสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเป็นการสร้างสุขภาพโดยทั่วๆ ไป สภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการทางสังคมและทางด้านวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสุขภาพ จะนำไปสู่การพิจารณา การวางแผนออกแบบโครงสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ และการแลกเปลี่ยนเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งผลที่ตามมาที่คาดหวังในการส่งเสริมสุขภาพกับผลสะท้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ภายใต้ประเด็นหลักนี้ จึงสัมพันธ์กับคำว่า "สุขภาพที่แท้จริงเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต"

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของคุณภาพชีวิต คือ คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผล ไม่ใช่เฉพาะแต่เพียงตัวบุคคล หากแต่ยังส่งผลไปถึงประเทศชาติ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้สังคมและประเทศชาติดียิ่งขึ้นไปด้วย

๒.๔.๓ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

Wallace กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่ทำให้ความพึงพอใจ (Satisfaction) แก่บุคคลทั้งทางด้านร่างกาย (Physical) และจิตใจ (Psychological) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง^{๙๙}

Ferrel ได้สรุปถึง องค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้ ๔ ด้าน^{๑๐๐} คือ

๑. ความผาสุกด้านร่างกาย (Physical Well-being) เป็นความสุขของบุคคลในการควบคุมหรือบรรเทาความเจ็บป่วยและคงไว้ซึ่งการท าหน้าที่ของร่างกาย

๒. ความผาสุกด้านจิตใจ (Psychological Well-being) เป็นการเผชิญต่อความรู้สึกเจ็บป่วยของบุคคล เช่น ความเครียด ความรู้สึกกลัว ความวิตกกังวล

๓. ความผาสุกด้านวิญญาณ (Spiritual Well-being) ได้แก่ ความหวัง และความเชื่อในด้านศาสนา

๔. ความผาสุกด้านสังคม (Social Well-being) เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมและบทบาทในสังคม

ซาน (Zhan) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยบุคคลสามารถรู้และประเมินได้ด้วยตนเองซึ่งมีองค์ประกอบ ๔ ด้าน^{๑๐๑} ได้แก่

๑. ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) เป็นการรับรู้ในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิต

๒. ด้านอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง การยอมรับและการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง รวมถึงภาพลักษณ์ของตน

๓. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and Functioning) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านร่างกาย สุขภาพ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

๔. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socioeconomic) เป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจ ในด้านสังคมทั่วไป รวมถึง รายได้ อาชีพ และการศึกษา

^{๙๙} Wallace, ๑๙๗๔ : ๖ อ้างใน ปรานทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกาชา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๖.

^{๑๐๐} Ferrel, ๑๙๙๕ อ้างในพัชรี หล้าแหล่ง, รายงานการวิจัย การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร, ๒๕๕๖), หน้า ๙.

^{๑๐๑} พชรี หล้าแหล่ง, รายงานการวิจัย การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐.

Campbell ได้เสนอว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต มีทั้งหมด ๓ ด้าน^{๑๐๒} ได้แก่

๑. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากรและสภาพที่อยู่อาศัย

๒. ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคงของครอบครัว

๓. ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวังและความคับข้องในชีวิต

Liu ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตมีองค์ประกอบปัจจัย ๒ ด้านคือ ด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเชื่อ และค่านิยมของบุคคล ส่วนด้านที่สอง คือ ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่างๆ อาทิ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่าของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่าองค์ประกอบด้านจิตวิสัย เพราะเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ^{๑๐๓}

Power, Bullinger and WHOQOL Group กล่าวถึง เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ด้วยการทบทวนแนวคิดของคุณภาพชีวิต และศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต WHOQOL- BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม ๒ ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน^{๑๐๔} ดังนี้

๑. ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน อาทิ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตร

^{๑๐๒} Campbell, ๑๙๗๒: ๕๑ อ้างใน ธนิตา ชีร์ตัน, **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์**, สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทั่วไป, (คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

^{๑๐๓} Liu, ๑๙๗๕ : ๑๒ อ้างใน จักรี สว่างไพโร, **การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, (ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓.

^{๑๐๔} Power, Bullinger and WHOQOL Group, ๒๐๐๒: ๑๘ อ้างใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, **รายงานการวิจัย, ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก**, (กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕), หน้า ๖.

ประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์ อื่นๆ เป็นต้น

๒. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง อาทิ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียด หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต อาทิ การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

๓. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต อาทิ การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

นิศารัตน์ ศิลปะเดช ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต^{๑๐๕} ไว้ดังนี้

๑. ความสมบูรณ์ด้านร่างกายละสติปัญญา หมายถึง การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้นจะต้องมีความเป็นปกติของร่างกายและสติปัญญาเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจการงานได้ดีเช่นเดียวกับคนอื่นๆ สามารถศึกษาเล่าเรียน คิดไตร่ตรอง หาเหตุผลต่างๆ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

๒. ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใสมั่นคง ไม่แปรปรวน หงุดหงิด โมโหง่าย มีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี โอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่น การมีพื้นฐานจิตใจที่ดี จะช่วยให้คุณเกิดความสุขและสงบในการดำรงชีวิต

๓. ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป อันเนื่องมาจากมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความสามารถในการปรับตัว ยอมรับความสามารถและความสำคัญของผู้อื่น ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของบุคคลและสิ่งแวดล้อม และการมีความคิดที่จะปรับปรุงพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงคุณค่าและประโยชน์ตลอดไป การมีความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้คุณมีชีวิตที่เหมาะสมกลมกลืน และเข้ากันได้ดีกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

^{๑๐๕} นิศารัตน์ ศิลปะเดช, ๒๕๔๐: ๖๖-๖๗ อ้างใน ธนิตา ชีร์ตัน, **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์**, สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป, (คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธบุรี, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑.

๔. ความสมบูรณ์ด้านปัจจัยการดำรงชีพ หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหาสิ่งจำเป็นต่างๆ ที่จะช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างดีตามฐานะของตนเอง ตลอดจนสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และยุคสมัย ปัจจัยจำเป็นเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัย ๔ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การพักผ่อน บุคคลจะต้องจัดทำให้มีความจำเป็นในสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของตน การมีปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตที่พอเพียง ย่อมช่วยให้บุคคลมีความสะดวกสบายไม่ลำบาก และย่นนำไปสู่ความสุขและความพอใจในชีวิต

จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต สามารถจำแนกเป็น ๒ ด้าน คือ ประกอบด้วย ข้อคำถาม ๒ ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย และอัตวิสัย มีองค์ประกอบได้เป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสุขภาพกาย การรับรู้สภาพทางร่างกาย ๒) ด้านจิตใจ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง ๓) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น และ ๔) ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

๒.๔.๔ เครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต

การจำแนกเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุลได้นำเสนอเครื่องมือชี้วัดแต่ละชนิดมีทั้งหมด ๓ กลุ่ม เครื่องมือชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นอัตวิสัย และเครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย โดยมีรายละเอียด^{๑๐๖} ดังนี้

๒.๔.๔.๑ เครื่องมือชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมและมีเสถียรภาพ ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มสูงขึ้น และท้ายที่สุดทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น โดยสามารถวัดการพัฒนาเศรษฐกิจจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความอยู่ดีกินดีของประชาชน ดังนี้

๑) ดัชนีวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นถึง การขยายตัวทางเศรษฐกิจ อาทิ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ รายได้ประชาชาติ เป็นต้น

๒) ดัชนีวัดความอยู่ดีกินดีของประชาชน แสดงให้เห็นถึง ระดับความเป็นอยู่ของประชาชน อาทิ อัตราการอ่านออกเขียนได้ อายุเฉลี่ยของประชากร อัตราการตายของทารก อัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร เป็นต้น ทั้งนี้ดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นดัชนีพื้นฐานเบื้องต้นที่จะสะท้อนภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

^{๑๐๖} สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกทุก ๑๐๐ ตัวชี้วัด และ ๒๖ ตัวชี้วัด โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารกรมสุขภาพจิต, ๒๕๔๐, หน้า ๔-๑๕.

๒.๑) ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศ หรือเป็นของต่างประเทศ ในทางตรงข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศ ก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์ในประเทศมีการจัดทำทั้งตามราคาปัจจุบันและราคาคงที่โดย GDP ณ ราคาปัจจุบัน คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาตลาดของสินค้าและบริการเหล่านั้น ขณะที่ GDP ณ ราคาคงที่คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาปีที่กำหนดเป็นปีฐาน การวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ถือหลักทางภูมิศาสตร์เป็นหลัก (ผลิตในประเทศเหมารวมทั้งหมด) GDP วัดได้จาก ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านรายได้ ๒) ด้านรายจ่าย ๓) ด้านผลผลิตตัวอย่างเช่น สมมติระบบเศรษฐกิจมีการผลิตสินค้าเพียงชนิดเดียว สินค้าที่ทำการผลิตขึ้นในประเทศนั้นมี ๑๐ หน่วย และแต่ละหน่วยราคาขายเท่ากับ ๔ บาท GDP ในระบบเศรษฐกิจที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวเท่ากับ ๔๐ บาท

$$GDP = \text{ราคาต่อหน่วยของสินค้า} \times \text{ปริมาณของสินค้าที่ผลิตได้}$$

๒.๒) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) แสดงถึงความสามารถในการผลิต การบริโภคของคนไทยทั้งประเทศ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็นมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ซึ่งผลิตขึ้นโดยคนไทยในประเทศและคนไทยในต่างประเทศ

$$GNP: GDP + \text{รายได้สุทธิจากปัจจัยการผลิตต่างประเทศ}$$

๒.๔.๔.๒ เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นวัตถุวิสัย ประกอบด้วย สุขภาพ โภชนาการ การศึกษา การเรียนรู้ ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวิตการทำงาน หลักประกันทางสังคม ความปลอดภัยส่วนบุคคล ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม และเสรีภาพของมนุษย์

๒.๔.๔.๓ เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ ปฏิบัติการของบุคคล และการรับรู้ ซึ่งถือเป็นคุณภาพชีวิต ระดับการเรียนรู้เกี่ยวกับความสุข ความพึงพอใจในชีวิต เกี่ยวกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อม การทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย การใช้เวลาว่าง ซึ่งตัวอย่างของเครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย มีดังนี้

๑) เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL)

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL) เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่มีทั้งหมด ๖ องค์ประกอบ ๑๐๐ ตัวชี้วัด ถูกพัฒนาโดยทีมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group) โดยมี Dr. John Orley นายแพทย์ใหญ่เป็นผู้นำในการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขึ้นมา ทีมงานจะประกอบด้วยศูนย์ปฏิบัติการภาคสนามจำนวน

๑๕ ประเทศ ในการพยายามสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ที่สามารถนำไปใช้อย่างสากล ไม่ว่าจะวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นที่จะแตกต่างกันอย่างไรเหตุผลที่ WHO พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตมีสาเหตุดังต่อไปนี้

๑.๑) หลายปีที่ผ่านมา การประเมินคุณภาพชีวิตมุ่งไปที่การวัดคุณภาพ มักใช้ตัวบ่งชี้ทางสุขภาพที่เคยใช้กันมาก่อน อาทิ อัตราการตาย อัตราการ (WHO, ๑๙๙๑, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถินันดรกุล และคณะ, ๒๕๔๑, น. ๑๘) มีการนับรวมไปถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคภัย และความเสื่อมถอย ในความสามารถที่จะดำเนินชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การวัดการรับรู้ในเรื่องสุขภาพ และการประเมินสถานภาพที่สามารถทำงานได้/ทำงานไม่ได้ เครื่องมือเหล่านี้เริ่มต้นด้วยการแยกวัดผลกระทบที่เกิดจากการเจ็บป่วย ไม่ได้ใช้วัดคุณภาพชีวิตโดยตรง ซึ่งถูกกล่าวว่า เป็นการวัดที่ผิดเป้าหมายในเรื่องสุขภาพ^{๑๐๗}

๑.๒) เครื่องมือวัดสถานะสุขภาพ ส่วนใหญ่ถูกพัฒนามาจากทางอเมริกาเหนือและอังกฤษ และการแปลภาษาเหล่านี้ไปใช้ในประเทศอื่นๆ เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและไม่เป็นที่พอใจด้วยหลายๆ เหตุผล^{๑๐๘}

๑.๓) การรักษาทางการแพทย์มีการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องจักรกลมากขึ้นจะให้ความสำคัญเฉพาะการกำจัดโรคและอาการเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการ ที่จะนำเอารากเหง้าของความเป็นมนุษย์เข้ามาสู่กระบวนการดูแลสุขภาพ จากการเรียกร้องหา เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต สำหรับใช้ในกระบวนการดูแลสุขภาพ ความสนใจจึงมุ่งไปเรื่องของสุขภาพ และผลของวิธีการรักษาจะเพิ่มความสนใจไปในเรื่องของความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ของผู้ป่วย การเริ่มต้นพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตเกิดขึ้น จากความต้องการที่จะวัดคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง จากข้อผูกมัดที่ต้องส่งเสริมสุขภาพ และการดูแลรักษาสุขภาพอย่างองค์รวมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๑) การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อ (WHOQOL-BREF)

เครื่องมือชี้วัด WHOQOL-๑๐๐ จะให้รายละเอียดของการวัดในแต่ละหัวข้อย่อย (Fact) ได้มากเพื่อทำการหาข้อมูลให้ได้โดยเร็ว WHOQOL-BREF ฉบับทดลองใช้จึงถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่มีขนาดสั้นๆ โดยอาศัยข้อมูลจากการใช้เครื่องมือชี้วัด WHOQOL นำร่องในครั้งแรกและข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการใช้ WHOQOL-๑๐๐ ฉบับทดสอบ

^{๑๐๗} Fallowfield, ๑๙๙๐, อ้างใน สุวัฒน์ มหัตถินันดรกุล ปรีทรรศ ศิลปะกิจ และวนิดา พูนไพศาลชัย, รายงานการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ, (เชียงใหม่: กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๑๘.

^{๑๐๘} Satorius & Kuyken, ๑๙๙๔; Kuyken Orley, Hudelson & Satorius, ๑๙๙๔, อ้างใน สุวัฒน์ มหัตถินันดรกุล ปรีทรรศ ศิลปะกิจ และวนิดา พูนไพศาลชัย, รายงานการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ, (เชียงใหม่: กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๑๙.

ภาคสนามที่รวบรวมมาจากศูนย์ภาคสนาม ๒๐ ศูนย์จาก ๑๘ ประเทศ เพื่อใช้ในครั้งนี้ เครื่องมือ WHOQOLBREF ประกอบด้วย ข้อคำถามมาเพียง ๑ ข้อ จากแต่ละหมวดใน ๒๔ หมวด ที่อยู่ในเครื่องชี้วัด WHOQOL-๑๐๐ และรวมกับหมวดที่เป็นคุณภาพชีวิตและสุขภาพทั่วไปโดยรวมอีก ๒ ข้อ คำถามเครื่องชี้วัด WHOQOL-BREF มีการจัดทำไว้ ๑๙ ภาษาที่แตกต่างกัน

๑.๓.๒) การนำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-๑๐๐ และ WHOQOLBREF ไปใช้

เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตทั้งสองชนิดสามารถนำไปใช้ในการทดลองทางคลินิก ใช้หาค่าคะแนนพื้นฐาน (Baseline Score) ในพื้นที่ๆ ต้องการและสามารถชี้วัดการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ใช้มาตรการอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งยังคาดหวังว่าเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในกรณีที่การดำเนินของโรคนั้นๆ ดูเหมือนว่า อาการจะดีขึ้นหรือรุนแรงขึ้นเพียงบางส่วน และในกรณีที่การรักษาอาจจะเป็นแค่การบรรเทาอาการให้ดีขึ้น มากกว่าจะเป็นการรักษาให้หายขาดเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-๑๐๐ ประกอบด้วยข้อคำถาม ๒ ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ๖ ด้าน ดังนี้

๑.๓.๑.๑) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน อาทิ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวดการรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับ และพักผ่อนรวมถึงการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

๑.๓.๑.๒) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง อาทิ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเองการรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิดความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล เป็นต้น

๑.๓.๑.๓) ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

๑.๓.๑.๔) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) คือ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความ

ช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

๑.๓.๑.๕) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต อาทิ การรับรู้ว่าคุณมีชีวิต อยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

๑.๓.๑.๖) ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality Religion/Personal Beliefs) คือ รวมไปถึงการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่างๆ ของคน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต อาทิ การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิตมีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

ในปี ๑๙๙๖ กลุ่มองค์การอนามัยโลก (The WHO Group) ได้นำเสนอ WHOQOL-๑๐๐ เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่เป็นสากล สามารถนำไปใช้ในประเทศต่างๆ ได้ไม่จำกัดในด้านภาษาและวัฒนธรรมซึ่งในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยและหาความถูกต้องทางด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยและภาษาอังกฤษแปลกลับไปเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง^{๑๐๙} และ เยาวลักษณ์ กลิ่นหอม ได้นำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-๑๐๐ ฉบับภาษาไทยที่แปลไว้แล้ว มาใช้หาคุณภาพชีวิตของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยจิตเภท ที่พาผู้ป่วยมารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค ได้เท่ากับ ๐.๘๙ และในปีเดียวกันกลุ่มองค์การอนามัยโลก (The WHO Group) ได้พัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อ โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เหลือเพียง ๒๖ ตัวชี้วัด โดยข้อคำถามในฉบับย่อเป็นคำถามที่มีอยู่ในฉบับ ๑๐๐ ตัวชี้วัด ซึ่งให้นิยามคุณภาพชีวิตว่าเป็นสถานะความเป็นอยู่ที่ดีของร่างกาย จิตใจและสังคมการรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้น วัฒนธรรมและค่านิยมจะส่งผลกับเป้าหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน^{๑๑๐} คือ

^{๑๐๙} กิติกร มีทรัพย์, ๒๕๓๗, อ่างใน สุวัฒน์ มหัตถนิรันดร์กุล ปรีทรรศ ศิลปะกิจ และวนิดา พูนไพศาลชัย, รายงานการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ, (เชียงใหม่: กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๒๑.

^{๑๑๐} เยาวลักษณ์ กลิ่นหอม, ๒๕๔๐: ๒๑ อ่างในปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๒๒-๒๓.

๑) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สุขภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน อาทิ การรับรู้สุขภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานของตน เป็นต้น

๒) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้ทางสภาพจิตใจของตนเอง อาทิ การรับรู้ความรู้สึกทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความคิด การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

๓) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือและได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

๔) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต การรับรู้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อม การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระมีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต เป็นต้น

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวคิดของ Power, Bullinger and WHOQOL Group เครื่องวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม ๒ ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน^{๑๑๑} เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-๓๖ Item Health Survey (SF-๓๖) เป็นหนึ่งในเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ที่ได้รับการทดสอบแล้วว่าได้มาตรฐาน แบบสอบถามนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีผู้นำไปแปลและใช้เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพในประเทศต่างๆ มากกว่า ๑๐ ประเทศ เครื่องมือวัดนี้เป็นแบบสอบถามที่มีขนาดสั้นกระชับและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดระดับสุขภาพกาย (Physical Health) จิตใจ (Mental Health) รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมด้านสังคม (Social Functioning) ของกลุ่มคนทั่วไปและผู้ป่วยโรคต่างๆ อาทิ เบาหวาน ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนกระดูกหัวเข่า ผู้ป่วยลำไส้ และผู้ป่วยจิตเภท (Schizophrenia) เป็นต้น

^{๑๑๑} Power, Bullinger and WHOQOL Group ๒๐๐๒, p. ๒๑, อ่างใน ชุมพร ฉ่ำแสง อุมารพร เคนศิลา นัยนา ตั้งใจดี และกิตติพงษ์ คงสมบูรณ์, ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีจังหวัดนครนายก, คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕, หน้า ๑๙-๒๒.

๒.๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-๓๖ Item Health Survey (SF-๓๖)

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-๓๖ Item Health Survey (SF-๓๖) ถูกสร้างและพัฒนาโดย The Medical Outcome Trust ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยคำถาม ๓๕ ข้อ เกี่ยวกับสุขภาพ มีจำนวนทั้งหมด ๓๖ ข้อ โดยแบ่งเป็น ๘ มิติ (Dimension) ได้แก่

- ๑) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (Role Limitations due to Physical Problems)
- ๒) ด้านความเจ็บปวด (Bodily Pain)
- ๓) ด้านสุขภาพทั่วไป (General Perception)
- ๔) ด้านการท างหน้าที่ทางสังคม (Social Functioning)
- ๕) ด้านพลังงาน (Vitality)
- ๖) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางด้านอารมณ์ (Role Limitations due to Emotional Problems)
- ๗) ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (General Mental Health)
- ๘) การเปรียบเทียบสุขภาพ (Reported Transition)

๒.๒) การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-๓๖ Item Health Survey (SF-๓๖)

ในประเทศไทยได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-๓๖ Item Health Survey (SF-๓๖) ฉบับภาษาไทยโดย วชิร เลอमानกุล และ อารณีย์ มีแต่้ม^{๑๑๒} คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และประสิทธิภาพของการรักษาในผู้ป่วย การทดสอบเครื่องมือวัดในคนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก จำนวน ๖๐ คน และกลุ่มที่สอง จำนวน ๕๖๙ คน อายุตั้งแต่ ๑๗ ปีขึ้นไป ระยะเวลาตั้งแต่ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ ผลการวิจัย พบว่า มีอัตราข้อมูลที่ขาดหายไป โดยเฉลี่ย ร้อยละ ๑.๔ ความตรงด้าน Convergent และ Discriminant Validity เท่ากับร้อยละ ๙๑.๔ และร้อยละ ๙๖.๔ ตามลำดับ มิติด้านพลังงานและความเหนื่อยล้า มีความสัมพันธ์กับมิติด้านอารมณ์ที่เป็นสุขค่อนข้างสูงความตรงซึ่งวัดโดย Know Group Validity มีแนวโน้มเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือสามารถวัดความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีโรคประจำตัวและไม่มีโรคประจำตัวได้ ความเที่ยงซึ่งวัดโดย Cronbach's Alpha Coefficient มีค่าตั้งแต่ ๐.๖๓ ถึง ๐.๗๗ เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-

^{๑๑๒} วชิร เลอमानกุล, และ อารณีย์ มีแต่้ม, การพัฒนาแบบสอบถามคุณภาพชีวิต SF-๓๖ ฉบับภาษาไทย, วารสารไทยเภสัชสาร, ๒๕๔๓: ๙๒-๑๑๑.

๓๖ ItemHealth Survey (SF-๓๖) ที่แปลเป็นภาษาไทยมีคุณสมบัติสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ ในหลายๆ ประการ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างของมิติ Vitality และ Mental Health ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎี

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องของคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOLBREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม ๒ ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านร่างกาย ๒) ด้านจิตใจ ๓) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ ๔) ด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๒.๕.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากร การศึกษา สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๕.๑.๑ ประวัติของตำบลหาดเจ้าสำราญ

หาดเจ้าสำราญ ในรัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เคยโปรดให้สร้างพระตำหนักที่ประทับที่ริมหาด เรียกว่า “ค่ายหลวงหาดเจ้าสำราญ” แต่ปัจจุบันนี้ แม้จะไม่มีพระตำหนักแล้ว หาดเจ้าสำราญก็ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้ที่ชื่นชอบความเงียบสงบสันโดษ ได้สัมผัสกับชีวิตที่เรียบง่ายของหมู่บ้านชาวประมง หรือถ้าต้องการพักในรูปแบบที่สะดวกสบาย ก็มีโรงแรมที่ได้มาตรฐาน บังกะโล และบ้านพักรับรอง รวมทั้งร้านอาหารไว้บริการ สำหรับหาดเจ้าสำราญ มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

๒.๕.๑.๒ สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๙ ก ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ โดยเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลตำบลหาดเจ้าสำราญเป็นเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีพื้นที่ในความรับผิดชอบประมาณ ๑๙.๔๕๕ ตารางกิโลเมตร โดยมีตราประจำเทศบาลเป็นรูปชายทะเลหาดเจ้าสำราญปัจจุบันสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ๒๒๖/๑๑๕ ถนนเพชรบุรี - หาดเจ้าสำราญ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี

๒.๕.๑.๓ สภาพทั่วไปลักษณะที่ตั้ง/อาณาเขต และเขตการปกครอง

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อยู่ในเขตตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกของอำเภอเมืองเพชรบุรี ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๙.๔๕๕ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑๒,๑๕๙ ไร่

๒.๕.๑.๔ สภาพภูมิประเทศ และลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีลักษณะเป็นที่ราบลาดเอียงลงสู่อ่าวไทยมีลำคลองธรรมชาติไหลผ่านพื้นที่เทศบาล ๓ สาย ได้แก่ คลองบางทะเล คลอง หัวตาลและ คลองใหญ่ มีถนนกั้นน้ำเค็ม ๑ สาขา จากอำเภอบ้านแหลม ผ่านตำบลหาดเจ้าสำราญไปอำเภอท่ายาง ลักษณะภูมิอากาศ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมี ๓ ฤดูกาล ตามอากาศทั่วไปของประเทศสภาพมีอากาศเย็นสบาย ไม่ร้อนจัดหรือหนาวจัด ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล หนาวในรอบปีประมาณ ๒ - ๓ สัปดาห์

๒.๕.๑.๕ อาณาเขต

ทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ตรงเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองพลับ ตรังริมทางหลวงจังหวัดเพชรบุรี - หาดเจ้าสำราญพากเหนือ เส้นเขตถือตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองพลับไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือถึงเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลนาพันสามแล้วถือตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลนาพันสามไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือถึงหลักเขตที่ ๒ ซึ่งตั้งอยู่ตรงเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลแหลมผักเบี้ยจากหลักเขตที่ ๒ คือ ตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลแหลมผักเบี้ยไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๓ ซึ่งตั้งอยู่ริมทะเล

ทิศใต้ ตั้งแต่หลักเขตที่ ๔ ถือตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองขนานไปทางทิศตะวันตก ถึงหลักเขตที่ ๕ ซึ่งอยู่ตรงริมคลองชลประทานสาย ๓ ผังใต้

ทิศตะวันออก ตั้งแต่หลักเขตที่ ๓ เลียบตามริมฝั่งทะเลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ตรงเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองขนาน

ทิศตะวันตก ตั้งแต่หลักเขตที่ ๕ ถือตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองขนานไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ ๖ ตรงเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองพลับจากหลักเขตที่ ๖ ถือตามเส้นแบ่งเขตตำบลหาดเจ้าสำราญกับตำบลหนองพลับไปทางทิศเหนือบรรจบหลักเขตที่ ๗

๒.๕.๑.๖ ประชากร

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๙๒ คน เป็นชายจำนวน ๒,๓๕๕ คนเป็นหญิงจำนวน ๒,๕๓๕ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒,๓๗๕ ครัวเรือน

๒.๕.๑.๖ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม/ขนส่ง ในเขตเทศบาลหาดเจ้าสำราญมีการใช้ติดต่อและขนส่งเพียงเส้นทางรถยนต์เท่านั้นซึ่งแยกได้ดังนี้

๑. ถนนสายหลัก

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๑๗๗ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ เป็นเส้นทางสายหลักที่ใช้ติดต่ออำเภอเมืองเพชรบุรี สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องทางวิ่ง ผิวจราจรกว้าง ๗.๐๐ ม. และมีเขตทางกว้าง ๓๐.๐๐ ม.

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๑๘๗ เป็นถนนสายหลักอีกเส้นหนึ่งซึ่งเชื่อมต่อจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอยายาย สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๑๐.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง และมีเขตทางกว้าง ๒๐.๐๐ ม.

- ทางหลวงชนบท หมายเลข พบ. ๔๐๒๘ เป็นถนนสายหลักเรียบชายทะเล เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอชะอำสภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร กว้าง ๘.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง

- ทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๐๓๓ เป็นถนนสายหลักเรียบชายทะเล เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอบ้านแหลมสภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร กว้าง ๘.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง

๒. ถนนสายรอง

- ถนนสายทางเข้าหมู่ที่ ๔ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ ใช้ติดต่อกับบ้านบางทะเล มีสภาพผิวจราจรเป็นถนนคอนกรีต ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม.

- ถนนสายแยกหาดเจ้าสำราญ - นาพันสาม (ถนน อบจ.เพชรบุรี) ใช้ติดต่อกับบ้านดอนบ้านใหม่ และบ้านบางทะเล มีสภาพผิวจราจรเป็นผิวทางลาดยางกว้าง ๗.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง

- ถนนสายทางเข้า หมู่ ๑,๒ เป็นถนนวิงเลียบชายหาด ใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างบ้านหาดเจ้าสำราญ หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๒ สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีต ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม.

- ถนนสายทางเข้าหมู่ ๒ ตอนแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ (ตอนแยกเข้าสถานีพักพิ้นทหารบก) เป็นถนนวิงเลียบชายหาด ใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๖.๐๐ ม.

- ถนนสาย บ้านโคกพลับ-บ้านดอนนาลุ่ม (ทางหลวง อบจ.เพชรบุรี) เป็นถนนแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๘๗ ใช้ติดต่อกับบ้านโคกพลับ หมู่ ๓ และบ้านหนองตะพุก หมู่ ๗ สภาพผิวจราจรลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๗.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง

- ถนนสายทางเข้าหมู่ที่ ๖ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ เข้าหมู่ที่ ๕ ใช้ติดต่อกับบ้านสมอลก หมู่ที่ ๕ สภาพผิวจราจรเป็นลาดยาง ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม. ยาว ๕๕๐.๐๐ ม. และเป็นผิวจราจรกว้าง ๔.๐๐ ม. ยาว ๑,๙๘๗ ม.

๓. ถนนสายย่อยหรือถนนลูกรังหรือหินคลุก

ถนนสายย่อยเป็นถนนที่เชื่อมโยงพื้นที่ในเขตชุมชนเข้าด้วยกันโดยถนนซอยจะกระจายอยู่ตามกลุ่มชุมชนทั่วไป สภาพผิวจราจรส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง คอนกรีต หินคลุก และลูกรัง ขนาดผิวจราจรเล็กมีระยะเขตทางกว้างประมาณ ๓.๐๐ - ๕.๐๐ ม. ดังนี้

- ซอย ๓ หมู่ที่ ๒ สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ยาว ๓๕๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๔.๐๐ ม.

- สายทางเข้าวัดหาดเจ้าสำราญ หมู่ที่ ๒ สภาพผิวจราจรเป็นลาดยางและคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ยาวประมาณ ๓๒๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม.

- สายทางเข้าหมู่ที่ ๓ ยาวประมาณ ๒,๒๒๐ ม. สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม. ยาวประมาณ ๑,๙๕๐ ม.

- สายทางเข้าหมู่ที่ ๖ สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีต ยาวประมาณ ๕๐๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม.

- สายทางหมู่ที่ ๗ สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีตและลูกรัง ยาวประมาณ ๑,๒๐๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๔.๐๐ ม. ส่วนที่เป็นคอนกรีตประมาณ ๙๓๐ ม.

- สายบางทะเล - ดอนบ้านใหม่ (ถนน อบจ.เพชรบุรี) สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีต ยาวประมาณ ๖๓๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม.

การไฟฟ้า ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีการให้บริการด้านไฟฟ้า ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการจ่ายกระแสไฟฟ้า ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๙๘๔ ครัวเรือน

การประปา ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ การให้บริการด้านการประปา ดำเนินการโดยประปาส่วนภูมิภาค ให้บริการแก่ประชาชน ครอบคลุมพื้นที่ ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๙๕๒ ครัวเรือนรวมแล้วมีปริมาณการใช้น้ำประปา ๑๙,๓๕๖ คิวต่อเดือน

๒.๕.๑.๗ การสื่อสารและโทรคมนาคม

การไปรษณีย์ - โทรเลข ในเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ๑ แห่ง ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ เป็นที่เช่าจากเอกชน การให้บริการจ่ายจดหมาย สามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาล ทั้งหมด ๗ หมู่บ้านจำนวน ๑,๙๘๔ ครัวเรือน ซึ่งครบทุกครัวเรือน โดยเปิดบริการตั้งแต่วันจันทร์ถึง วันศุกร์ เวลาประมาณ ๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.

โทรศัพท์ ในเขตเทศบาลยังมีโทรศัพท์ส่วนตัวจำนวน ๕๑๒ เลขหมาย ข่ายวิทยุสื่อสารในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีการใช้วิทยุสื่อสารในอาชีพประมงเป็นส่วนใหญ่

๒.๕.๑.๘ ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร ลักษณะต่าง ๆ ของการประกอบอาชีพ

๑. เกษตรกรรม (เพาะปลูก, ประมง)

๒. อุตสาหกรรม

๓. พาณิชยกรรม

๔. รับจ้าง

๕. การบริการท่องเที่ยว

๒.๕.๑.๙ การเกษตรกรรม

- ทำนาในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีพื้นที่ทำนาประมาณ ๕,๓๐๔ ไร่

- บ่อกุ้งและบ่อปลา ๓๐๕ ไร่

- พื้นที่นาเกลือ ๗๗๕ ไร่

- ประมงในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีเนื่องจากพื้นที่ของเทศบาล ติดชายทะเลระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร โดยลักษณะเป็นการทำประมงชายฝั่ง เป็นประมงขนาด กลางถึงขนาดเล็ก

๒.๕.๑.๑๐ อุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญไม่มีโรงงาน อุตสาหกรรม ขนาดใหญ่จะมีเพียงโรงสีข้าวขนาดเล็ก จำนวน ๓ แห่ง เป็นแรงงานในครอบครัว

๒.๕.๑.๑๑ การพาณิชยกรรม/การบริการ

การพาณิชยกรรมและการบริการส่วนใหญ่จะเป็นการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ โดย อาคารร้านค้าต่าง ๆ จะตั้งอยู่ในเขตชุมชนบริเวณริมทางหลวง แผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ และถนน หาดเจ้าสำราญโดยแบ่งประเภทร้านค้าได้ดังนี้

- ร้านขายของชำ ๒๕ ร้าน

- ร้านอาหารเครื่องดื่ม ๔๗ ร้าน

- ร้านเสื้อผ้า ๒ ร้าน

- ร้านบริการเสริมสวย ๑๑ ร้าน

- ร้านจำหน่ายยา ๒ ร้าน

- โรงแรม ๓๓ แห่ง

- ปั้มน้ำมัน ๒ แห่ง

๒.๕.๑.๑๒ การท่องเที่ยว เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงามเป็นชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๖ กิโลเมตร เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงและมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจรวมทั้งมีสถานที่พักผ่อน โรงแรม รีสอร์ท ที่สวยงามหลายแห่ง

๒.๕.๑.๑๓ การปศุสัตว์ ในเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เป็นตัว โดยเลี้ยงเพื่ออนุบาลสัตว์แล้วขายเท่านั้น

๒.๖.๑.๑๔ ด้านสังคม

การศึกษา ศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมการศึกษา ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด ๓ แห่ง เป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในสังกัด สพฐ.ทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ ทำการสอนตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนครู ๙ คน นักเรียน ๕๓ คน และห้องเรียน ๑๑ ห้อง

- โรงเรียนบางทะเล ทำการสอนตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาถึงประถมศึกษา มีจำนวนครู ๗ คน นักเรียน ๙๓ คน และห้องเรียน ๘ ห้อง

- โรงเรียนบางกุกา ทำการสอนตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาถึงประถมศึกษา มีจำนวนครู ๔ คน นักเรียน ๔๓ คน และห้องเรียน ๘ ห้อง (ข้อมูล ปี ๒๕๖๐)

ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญนับถือศาสนาพุทธ โดยมีพุทธสถาน ๓ แห่ง คือ วัดหาดเจ้าสำราญ วัดบางทะเล และวัดดอนบ้านใหม่

ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ทำบุญวันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันออกพรรษา งานประเพณีที่มีกันทั่วประเทศ เช่น ลอยกระทงสงกรานต์ เป็นต้น

๒.๕.๑.๑๕ การสาธารณสุขในเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑ แห่งตั้งอยู่บนถนนเทศบาล ๑ ให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในเขตเทศบาล และพื้นที่โดยรอบ มีเจ้าหน้าที่จำนวน ๔ คน โดยมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อประชากรเท่ากับ ๑: ๒,๐๐๐ มีประชากรเข้ามาใช้บริการเฉลี่ย ๓,๘๐๐ คน ต่อปี นอกจากนี้ยังมีร้านขายยา จำนวน ๒ ร้าน คลินิก จำนวน ๑ แห่ง

๒.๕.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น: โครงสร้างและการบริหารงานบุคคลงบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ

๑) ฝ่ายการเมือง แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

(๑) ฝ่ายบริหาร เรียกว่า นายกเทศมนตรีประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ๑ คนและรองนายกเทศมนตรี ๒ คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี ๑ คน เลขานายกเทศมนตรี ๑ คน

(๒) ฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า สภาเทศบาล ประกอบด้วย ประธานสภาเทศบาล ๑ คน รองประธานเทศบาล ๑ คน และสมาชิกสภาเทศบาล ๑๐ คน

๒) ฝ่ายข้าราชการประจำ แบ่งเป็น ๕ กอง คือ

(๑) สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการในกิจการ เทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน และนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการงานประชาสัมพันธ์ งานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานการเจ้าหน้าที่ งานรักษาความสงบเรียบร้อย และงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของส่วนใด

(๒) กองคลัง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน และการบัญชี พัสดุ ทรัพย์สินของเทศบาล งานผลประโยชน์ของเทศบาล ตลอดจนงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวกับการเงินที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของส่วนใด หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(๓) กองช่าง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ ทางระบายน้ำ ส่วนสาธารณสุข งานสาธารณสุขโรคเกี่ยวกับไฟฟ้า หรืองานอื่น ๆ ที่ ได้รับมอบหมาย

(๔) กองสาธารณสุข มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน และระงับโรคติดต่อ การสุขาภิบาลและการรักษาความสะอาด งานสัตว์แพทย์ ตลาดสด ตลอดจนงานสาธารณสุขอื่นๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

(๕) กองการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา งานกีฬา และนันทนาการ และงานศาสนาวัดนธรรมท้องถิ่นตลอดจนงานการศึกษาอื่นๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

จากหน่วยงานทั้ง ๕ กอง มีอัตรากำลัง ๖๑ อัตรา ปัจจุบันมีพนักงานข้าราชการเทศบาลดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน ๒๒ คน ลูกจ้างประจำ ๑ คน พนักงานจ้าง ๓๘ คน การคลังของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตารางแสดงรายรับ - จ่าย ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

การมีส่วนร่วมของประชาชน

เทศบาลแบ่งพื้นที่ภายในเขตเทศบาลออกเป็นชุมชนย่อยต่าง ๆ รวม ๗ ชุมชน คือ

๑. ชุมชนบ้านหาดเจ้าสำราญนอก
๒. ชุมชนบ้านหาดเจ้าสำราญใน
๓. ชุมชนบ้านโคกพลับ
๔. ชุมชนบ้านบางทะเล
๕. ชุมชนบ้านสมอกล
๖. ชุมชนบ้านบางกุ่ม

๗. ชุมชนบ้านหนองตะพุก

โดยเทศบาลได้จัดตั้งองค์กรของประชาชนขึ้นมาในชุมชนต่าง ๆ ข้างต้น ได้แก่ ประธานชุมชน และรองประธานชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรประชาชนดังกล่าวเป็นแกนกลางในการสะท้อนปัญหา ความต้องการและการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวม นอกจากนี้ ยังเป็นตัวแทนของ ชุมชนในการประสานงานและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเทศบาล ในอันที่จะ ช่วยกันส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น รวมทั้ง การพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความ เจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหลายรูปแบบ มีการวางแผนการดำเนินการทั้งระยะสั้นและระยะยาว สิ่งสำคัญที่สุดได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและ บุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ

๑. แหล่งน้ำ

๑.๑ หนอง บึง จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่

- สระน้ำสาธารณะหมู่ที่ ๓ บ่อที่ ๑ คิดเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำประมาณ ๒,๐๐๐ ลบ.ม.
- สระน้ำสาธารณะหมู่ที่ ๓ บ่อที่ ๒ คิดเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำประมาณ ๑,๘๐๐ ลบ.ม.
- สระน้ำสาธารณะหมู่ที่ ๔ คิดเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำประมาณ ๑๘,๐๐๐ ลบ.ม.
- สระน้ำสาธารณะหมู่ที่ ๕ คิดเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำประมาณ ๒,๘๐๐ ลบ.ม.

๑.๒ คลอง ลำธาร ห้วย จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่

- คลองบางทะเล
- คลองหัวตาล
- คลองใหญ่

๑.๓ การระบายน้ำ

- พื้นที่น้ำท่วมถึง คิดเป็นร้อยละ ๒๑% ของพื้นที่ทั้งหมด
- ระยะเวลาเฉลี่ยมีน้ำท่วมขังนานที่สุด ๕๑ ชม. ประมาณช่วงเดือนพฤษภาคม

๒. ขยะ

- ปริมาณขยะ
- รถยนต์ที่ใช้จัดเก็บขยะ รวม ๒ คัน แยกเป็น

รถยนต์คันที่ ๑ รถเก็บขนขยะ ขนาดความจุ ๔ ตัน ซื้อเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗

รถยนต์คันที่ ๒ รถเก็บขนขยะ ขนาดความจุ ๑ ตัน ซื้อเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘

- ขยะที่เก็บขนได้ จำนวน ๑๖ ลบ.หลา / วัน
- ขยะที่กำจัดได้ จำนวน ๑๒ ลบ.หลา / วัน

กำจัดขยะโดยวิธี กองบนพื้น กองบนพื้นแล้วเผา ฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ หมักทำปุ๋ย และเผาในเตาเผาขยะ อื่น ๆ (นำไปทิ้งที่เทศบาลเมืองชะอำ)

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิชาติ ดวงธิดาสาร ไพรัช บุญประกอบวงศ์ และสิทธิเดช วงศ์ปรัชญา ได้วิจัยเรื่อง ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่ที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ คือ ๑) แนวทางด้านปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ๒) แนวทางด้านดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ๓) แนวทางด้านปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ๔) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน^{๑๑๓}

วาระชัย เล่งสวัสดิ์ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ ทิพรรัตน์ บุบผะศิริ และเกรียงชัย ปิงประวัต ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ผลการวิจัยพบว่า ๑) สืบเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบันพระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมในหมู่ประชาชนไทย-ลาว ซึ่งภาครัฐมีการใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ๒) การแข่งขันและการลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ขนาดตลาดเล็กทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้มการลงทุนคุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงานชาวลาวพิธีการและเอกสารทางการค้าที่สลับซับซ้อน และมีการลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน ๓) ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดัน ส่งเสริม และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในสปป.ลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและผ่านแดนตลอดจนผลักดันและเร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของสปป.ลาว อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด^{๑๑๔}

^{๑๑๓} อภิชาติ ดวงธิดาสาร ไพรัช บุญประกอบวงศ์ และสิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, **ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่ที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ**. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๕๖ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔: ๘๖.

^{๑๑๔} วาระชัย เล่งสวัสดิ์ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ ทิพรรัตน์ บุบผะศิริ และเกรียงชัย ปิงประวัต, **บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)**. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔): ๕๐.

ศรัญญา ราชรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเลอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านนิติธรรมรองลงมา ด้านคุณธรรมด้านความรับผิดชอบด้านความโปร่งใสด้านความคุ้มค่าและด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับข้อเสนอแนะคือพนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเล ควรพัฒนาหน้าที่ของตนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนควรกำหนดนโยบายในการบริหารเชิงบูรณาการโดยนำจุดแข็งและจุดอ่อนของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านมาเชื่อมโยงกันควรจัดโครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการประสานงานเชิงกลยุทธ์ควรมีการกำหนดนโยบายให้พนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเลเป็นศูนย์กลางของประชาชนเพิ่มโอกาสให้แก่บุคลากร ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของเทศบาลมากขึ้น^{๑๑๕}

อรณิชฐ์ แสงทองสุข ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดีโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดีอยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านการรวมกลุ่มทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพชีวิตด้านสภาพอารมณ์ที่ดีอยู่ในระดับมาก^{๑๑๖}

อนรรฆ อีสหาะ ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

^{๑๑๕} ศรัญญา ราชรักษ์, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเลอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๓): ๑๙๒.

^{๑๑๖} อรณิชฐ์ แสงทองสุข, รายงานการวิจัย, การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนนทบุรี, (กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๖๓), หน้า ๗๘-๘๐.

ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน^{๑๑๗}

เสรี วรพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการ เทศบาลเมืองนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สรุปผลสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการของเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด คือ งานบริการถ่ายรายได้หรือภาษี (ชำระภาษีโรงเรียน) ร้อยละ ๙๗.๔๙ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) รองลงมาคืองานบริการด้านโยธา การขออนุญาตปลูกสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ ๙๖.๓๓ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) งานบริการด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม (การบริการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้พิการ) ร้อยละ ๙๕.๘๐ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) และงานบริการด้านสาธารณสุข (ศูนย์บริการสาธารณสุข) ร้อยละ ๙๕.๑๐ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้น) ตามลำดับ^{๑๑๘}

ธีรวิทย์ ทองนอก ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารจัดการองค์การด้วยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของเทศบาลเมืองหนองปรือให้มีการยึดมั่น และประพฤติปฏิบัติดำรงตนอยู่ในหลักพุทธธรรม คุณธรรม และจริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสังคหวัตถุ ๔ หลักอิทธิบาท ๔ และหลักโลกบาลธรรม ๒) การบริหารจัดการองค์การแบบมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม โดยการพัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอภิธานิยธรรม ๗ หลักสัปปุรุษธรรม ๗ และหลักอริยสัจ ๔ และ ๓) การบริหารจัดการองค์การด้วยการเสริมสร้างจริยธรรม โดยกำหนดให้มีการสอดแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรมไว้ในโครงการและกิจกรรมต่างๆ ครั้งละน้อยๆ แต่บ่อยๆ และต่อเนื่องตามความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร ๔ สำหรับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ผลสำเร็จที่เทศบาลเมืองหนองปรือได้รับนั้นมาจากการที่เทศบาลเมืองหนองปรือได้มีการนำหลัก

^{๑๑๗} อนรรฆ อีสเฮาะ, **คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา**, สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๖๒), หน้า ๕๕-๕๖.

^{๑๑๘} เสรี วรพงษ์, **รายงานการประเมินผล, ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการเทศบาลเมืองนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม**, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, (๒๕๖๑), หน้า ๑๐๙-๑๑๓.

โกลบอลธรรมไปใช้ในการบริหารจัดการองค์การให้สามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุด^{๑๑๙}

อ้อวดี สุนทรวิภาต ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงบนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง บนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย ๒๑ องค์ประกอบ ภายใต้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๑๐ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักประสิทธิภาพ มี ๒ องค์ประกอบ คือ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ลดขั้นตอนและระยะเวลาปฏิบัติงาน ๒) ด้านหลักประสิทธิผล มี ๔ องค์ประกอบคือ มีวิสัยทัศน์ ปฏิบัติตามพันธกิจ มีการจัดการความเสี่ยง ติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงงาน ๓) ด้านหลักการตอบสนอง มี ๒ องค์ประกอบ คือ บริการอย่างมีคุณภาพ และสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ ๔) ด้านหลักการรับผิดชอบ มี ๒ องค์ประกอบ คือ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีระบบติดตามและประเมินผล ๕) ด้านหลักความโปร่งใส มี ๓ องค์ประกอบ คือเปิดเผยข้อมูลครบถ้วน ฟังความคิดเห็นจากทุกด้าน และตรวจสอบได้ ๖) ด้านหลักนิติธรรมมี ๒ องค์ประกอบ คือ ออกกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติ ๗) ด้านหลักความเสมอภาค มี ๑ องค์ประกอบ คือ ให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ๘) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มี ๒ องค์ประกอบ คือ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และเปิดโอกาสให้กับบุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการ ๙) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มี ๑ องค์ประกอบ คือ มอบอำนาจการบริหารและตัดสินใจ และ๑๐) ด้านหลักคุณธรรม มี ๒ องค์ประกอบ คือ ความถูกต้องดีงาม และปฏิบัติเป็นตัวอย่าง

๒. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียง บนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่ละองค์ประกอบทั้ง ๑๐ ด้าน มีค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด^{๑๒๐}

^{๑๑๙} อ้อวดี สุนทรวิภาต, การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี, ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๓๓-๑๔๐.

^{๑๒๐} อ้อวดี สุนทรวิภาต, การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงบนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๐), หน้า ๒๙๓-๓๑๓.

จिरายุ ททรัพย์สิน และคณะ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒. การบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ด้วยความถูกต้อง ความดีงามเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม ๒) ด้านหลักคุณธรรม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่นความถูกต้องดีงาม สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ๓) ด้านหลักความโปร่งใส คือ กระบวนการทำงานและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ ๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงานในการทำงานร่วมกัน ๕) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร และผู้บริหารใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และ ๗) ด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

๓. แนวทางการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวม พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการพิจารณาคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับคำนึงถึงความเป็นธรรมและเสมอภาคในแต่ละกรณี ด้านหลักคุณธรรม ควรมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการสรุปรายงานและเปิดเผยให้สาธารณชนรับทราบอย่างทั่วถึงควรมีฝ่ายกลั่นกรองหรือฝ่ายตรวจสอบภายในของหน่วยงานมีประสิทธิภาพเพียงพอ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรเพิ่มช่องทางหรือวิธีการในรับฟังคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชน ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนรวมถึงประชาชนเสนอความคิดเห็น ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีการติดตามประเมินผลและจัดการกับผลการปฏิบัติงานในที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ด้านหลักความคุ้มค่า ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและสังคม ควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและสังคม ด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนควรมีการกระจายอำนาจการบังคับบัญชาในทุกภาคส่วน

เพื่อให้บริการที่ตอบสนองต่อความหลากหลายขอประชาชนที่มากขึ้นบุคลากรในหน่วยงานควรมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีคุณภาพภายในที่สูงขึ้น^{๑๒๑}

ศศิประภา ไผ่งาม ได้วิจัยเรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่างไทย-เมียนมา ทำให้เกิดเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนด้านโครงสร้างพื้นฐาน อันจะนำสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและความเชื่อมโยงด้านประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ครั้งใหม่ในภูมิภาคอาเซียน ส่วนผลการวิจัยเพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมา พบว่า เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบโดยการปรับปรุงดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายประกอบไปด้วย โครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีจุดเด่นในเชิงยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเมียนมา อาเซียน เอเชีย ตะวันออกและเอเชียตะวันตก โดยจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเนื่องจากโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีศักยภาพเป็นประตูการค้าในการเชื่อมเครือข่ายการขนส่งระดับภูมิภาคด้านตะวันตกของทวีปเอเชียโดยสามารถขนส่งสินค้าไปเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาและยุโรป รวมทั้งหากสามารถขยายฐานการลงทุนและการผลิตของไทยตามโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายจะช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของไทย เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๑๒๒}

วิษณุ ปัญญาองค์ และสถาพร วิชัยรัมย์ ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ มี ๖ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

^{๑๒๑} จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ, รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน, วารสารธรรมทรรศน์ ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐: ๑๖-๑๗.

^{๑๒๒} ศศิประภา ไผ่งาม, เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา, วารสารวิจัย มสศ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ SDU Res. J. ๑๓ (๓): Sep-Dec ๒๕๖๐: ๒๓-๒๔.

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย และ ปัจจัยด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม^{๑๒๓}

ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยองค์กรปกครองท้องถิ่น บนฐานเครือข่ายความร่วมมือกรณีศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีการริเริ่มเครือข่ายความร่วมมือร่วมกัน มีตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาททั้งในด้านการวางแผนตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร มีการจัดโครงสร้างการทำงานร่วมกันในรูปแบบ คณะกรรมการและภาคีเครือข่าย มีการตัดสินใจร่วมกันแบบผสมผสานทั้งโดยผู้บริหารและโดย คณะกรรมการในเครือข่าย และมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดให้ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ คือ ความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับบุคคลและความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับองค์กร^{๑๒๔}

ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และคุณภาพชีวิตโดยรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

๒) คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสัมพันธภาพ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านโครงการภายในชุมชนผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

^{๑๒๓} วิษณุ ปัญญาณรงค์ และสถาพร วิชัยรัมย์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์. รมยสาร ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๖๐: ๒๗๒.

^{๑๒๔} ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ, การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น บนฐานเครือข่ายความร่วมมือกรณีศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด, การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๙๖-๑๐๐.

๓) ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปรกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พบว่า ตัวแปรในด้านเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมเมื่อวัดด้วยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย และแบบวัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สามารถแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ด้านที่ ๑ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการให้มีความต่อเนื่องยั่งยืน ด้านที่ ๒ การส่งเสริมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม ควรมีการอนุรักษ์สืบสานและส่งเสริมประเพณีที่ดีงาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และการสร้างองค์ความรู้ของประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชน ด้านที่ ๓ การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่ ๔ การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการอบรมความรู้เฉพาะทาง และการส่งเสริมให้มีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และด้านที่ ๕ ด้านความมั่นคงปลอดภัยการส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้สามารถดูแลความปลอดภัยในชุมชน^{๑๒๕}

กานดา เตชะชั้นหมาก กาสัก เตชะชั้นหมาก และปัญญา อนันตธนาชัย ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า

๑) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากและอยู่ในระดับมากทุกด้าน (ร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ สติปัญญา และการพัฒนาตนเอง)

๒) การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีในเชิงปฏิฐานในระดับน้อย โดยมี ๔ องค์ประกอบของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีเชิงปฏิฐานในระดับน้อย ได้แก่ (๑) การบรรลุวัตถุประสงค์ (๒) การควบคุมและการประเมินผล (๓) การงบประมาณ และ (๔) การมีส่วนร่วมของประชาชน

๓) รูปแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ๑) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี โดยทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับมาก เรียงลำดับความสำคัญ คือ (๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) ทุนทางสังคม/วัฒนธรรม/เศรษฐกิจ/สิ่งแวดล้อมของตำบล (๓) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล (๔) ชมรมผู้สูงอายุตำบล (๕)

^{๑๒๕} ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์, การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙), หน้า ๘๔-๘๕.

หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ/เอกชนที่อยู่ในเขตปกครอง และ (๖) หน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ/เอกชนที่อยู่นอกเขตปกครอง และ (๗) การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ดำเนินการได้ใน ๒ ลักษณะ คือ หนึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตรง และสองการระดมความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจากหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ทั้งที่ตั้งอยู่ในและนอกเขตปกครอง^{๑๒๖}

ฐิติอลินา ใจเพียร ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับฟังความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจ ตามลำดับ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผนด้านขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านขั้นตอนการจัดทำแผน ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคมเจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้าโดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในแผนการดำเนินงาน การติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น ต้องออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียดถึงสาเหตุที่แผนพัฒนา ซึ่งประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนของชุมชน ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน^{๑๒๗}

^{๑๒๖} กานดา เต๊ะชั้นหมาก กาสัก เต๊ะชั้นหมาก และปัญญา อนันตธนาชัย, รูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙: ๑๘๗-๑๘๘.

^{๑๒๗} ฐิติอลินา ใจเพียร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (ลำปาง: บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, ๒๕๕๘) หน้า ๙๕-๙๘.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๒.๗.๑ กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

- ๑) การสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
- ๒) การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลเจ้าสำราญ
- ๓) ข้อเสนอแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

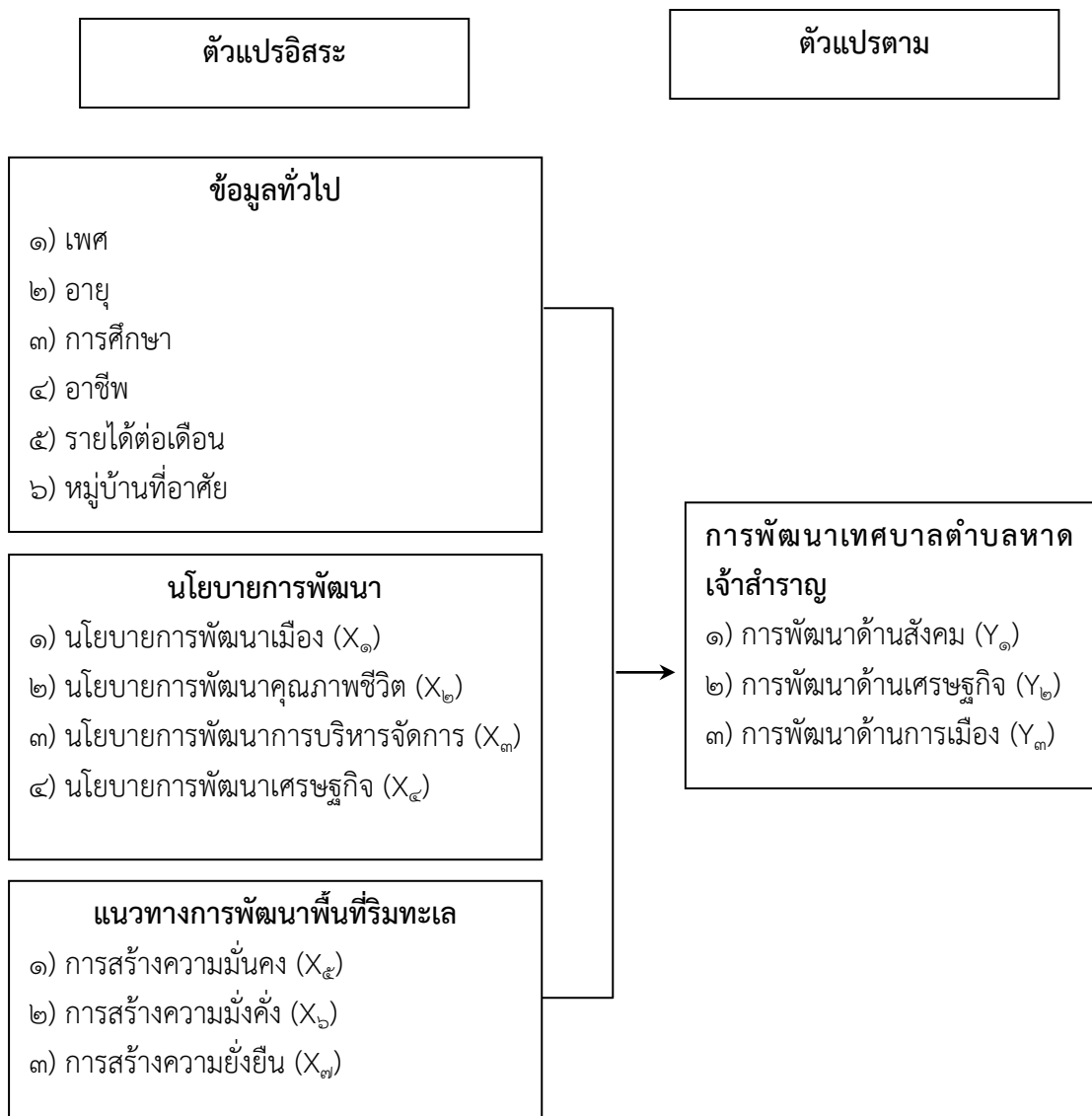
การสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐาน	การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต	ข้อเสนอแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่	ภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
ค้นคว้าหนังสืองานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	แบบสัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์	๑) การพัฒนาด้านสังคม ๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ๓) การพัฒนาด้านการเมือง

ตารางที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

๒.๗.๒ กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ และการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตามแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ และแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ของนิโคลัส จอห์น สปีกแมน (Nicholas John Spykman) ด้วยทฤษฎีริมแลนด์ (Rimland Theory) ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ

แผนภูมิที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒.๕ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำผลที่ได้ไปทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลต่อไป

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลด้วยการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตาม แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ดังนี้

๓.๒.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ศึกษาได้จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จำนวน ๒ คน ประกอบด้วย

- ๑) นางศิริรัตน์ ทรงความดี นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
- ๒) นายสุทัศน์ อุ่นใจ ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

กลุ่มที่ ๒ นักธุรกิจ จำนวน ๒ คน ประกอบด้วย

- ๑) นางบุษบา รอดอัน
- ๒) นางวรรณมา ตีประดิษฐ์

กลุ่มที่ ๓ ผู้ประกอบการ จำนวน ๒ คน ประกอบด้วย

- ๑) นายอำนาจ พืชรานุกูลการ
- ๒) นางวิชุดา สมุทรประยุด

กลุ่มที่ ๔ นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๒ คน ประกอบด้วย

- ๑) นายชัชราวุธ กาญจนกิตติศักดิ์
- ๒) นางสาวณัฏฐนันท์ ไบมิเด็น

กลุ่มที่ ๕ ผู้แทนภาคประชาสังคม จำนวน ๗ คน ประกอบด้วย

- ๑) นายทวีศักดิ์ จารุแพทย์ ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑
- ๒) นายสุบัน สวัสดิ์ประภา ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒
- ๓) ด.ต. มานพ ตีประดิษฐ์ ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓
- ๔) นางเฉลียว คชพันธ์ ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔
- ๕) นางปทุมยา จารุแพทย์ ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕
- ๖) นางสาวกัลย์กมล แซ่โจ้ว ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖
- ๗) นางเนาวรัตน์ สวัสดิ์ประภา ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๗

รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน ๑๕ คน

ตารางที่ ๓.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๒
๒	นักธุรกิจ	๒
๓	ผู้ประกอบการ	๒
๔	นักการเมืองท้องถิ่น	๒
๕	ผู้แทนภาคประชาสังคม	๗
	รวมทั้งสิ้น	๑๕

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ๔ วิธี คือ ๑) การสังเกต (Observation) ๒) ตำราและเอกสาร (Texts & Documents) ๓) การสัมภาษณ์ (Interviews) และ ๔) การบันทึกวีดิทัศน์และโสตทัศนูปกรณ์ (Audio & video recording)^๑ ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น และมุมมอง ค่านิยมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติระบุไปถึง การบอกเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้น ได้มีปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์หรือ สภาวะแวดล้อมอย่างไร และที่สำคัญการสัมภาษณ์จะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตมาพรรณนาได้^๒

๑ การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Questions) ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) กำหนดโจทย์การวิจัย (Research Question) เป็นเกณฑ์หลัก

๒) กำหนดวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการทราบเพื่อให้สอดคล้องกับโจทย์การวิจัย

^๑ Silverman. D., *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*, (London: Sange, 2000), pp. 90.

^๒ Creswell. J. W., *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*, 3 nd, (Thousand oaks, CA: Sage, 2013), pp.121.

๓) กำหนดข้อคำถามเชิงโครงสร้าง (Structural Interview Guideline) ซึ่งเป็นการตั้งคำถาม แบบปลายเปิด (Open ended Questions) เป็นเกณฑ์

๔) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้ต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๕) นำแบบสัมภาษณ์ที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

๗. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ ข้อมูลหลัก

๒. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑. นำแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือไม่จำเป็นออกไปเพื่อให้ได้ ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒. นำแบบสัมภาษณ์ที่อาจารย์ที่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแล้ว มาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๒.๓.๑ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การศึกษาวิจัยจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยที่มาของแหล่งข้อมูลเหล่านี้จะได้อาจมาจาก ๒ แหล่งข้อมูล ดังนี้

๑) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ แผนพัฒนาภูมิภาค ๔ จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี และนโยบายของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๒) ศึกษาจากข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ งานวิจัย บทความ ความรู้ ดุษฎีนิพนธ์ วารสารอินเทอร์เน็ต และผลงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานของ

ประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จากนั้นจึงจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนั้นมาประมวลเนื้อความ และเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนาต่อไป

๓.๒.๓.๒ การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

หลังจากวิจัยเอกสารแล้วเสร็จและนำมาประมวลผลเป็นข้อสรุปเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดแล้ว จึงจัดทำและพัฒนาเป็นแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาดังนี้

๑) **แบบบันทึก (Record Form)** ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเทป เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเทปออกมา เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) **แบบสังเกต (Observation)** ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล โดยวิธีการสังเกตการณ์โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เข้าร่วม ขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยสังเกตการณ์ความตั้งใจในการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ

๓) **การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์ (Interview)** การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) จากแนวคิดของ Patton ที่ระบุว่า การสัมภาษณ์เป็นการสื่อสารที่จะทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมใด ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะทราบว่าโครงสร้างพื้นฐานเป็นอย่างไร การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตมีอะไรบ้าง และภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ควรดำเนินการอย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้จะนำมาประมวลผลจัดหมวดหมู่ (Categories) การใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการถัดมาได้แก่การจัดการเก็บข้อมูลไมล์ และฮูเบอร์มันกล่าวถึงการจัดการข้อมูลว่า ในการบริหารจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นเนื่องจากข้อมูลมีที่มาจากหลายแหล่ง บางครั้งอาจเป็นวัสดุต่าง ๆ ต้องจัดการให้มีความง่ายยืดหยุ่น^๓

โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ๑๕ คน สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น เมื่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์จากการแนะนำตนเอง และการเขียนตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ บอกวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ โดยในจะถามความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงสร้างไว้

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือคำร้องถึงวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งแนวคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิและนัดวันเวลาในการให้สัมภาษณ์

^๓ Miles. M. B., & Huberman. A. M., *An Expanded Sourcebook of Qualitative Data Analysis*. 2 ed , (Thousand Oaks CA: Sage, 1994), p. 5

๒. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแนวทางในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตาม แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ บันทึกข้อมูลด้วยการบันทึกเทปและการจดบันทึก โดยใช้ เวลาในการสัมภาษณ์ตั้งแต่ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง

๓. การฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการฝึกอบรมผู้ช่วยนักวิจัยให้ ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความหมายหรือคำจำกัดความต่างๆ ที่ใช้ในเครื่องมือการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถามหรือข้อคำถาม รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและความเชื่อมั่นของผู้เข้าอบรม ก่อนลงสนามจริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็นที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑) นโยบายการพัฒนาเมืองเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควร ดำเนินการอย่างไร

๒) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควร ดำเนินการอย่างไร

๓) นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ควรดำเนินการอย่างไร

๔) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควร ดำเนินการอย่างไร

ประเด็นที่ ๓ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑) การสร้างความมั่นคงของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ควรมียุทธศาสตร์อย่างไร

๒) การสร้างความมั่งคั่งของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ควรมียุทธศาสตร์อย่างไร

๓) การสร้างความยั่งยืนของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ควรมียุทธศาสตร์อย่างไร

ประเด็นที่ ๔ แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนา เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑) การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร

๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร

๓) การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร

ประเด็นที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

๓.๒.๓.๓ อภิปรายผลการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกมาเรียบเรียงเพื่ออภิปรายผลการวิจัย

๓.๒.๓.๔ สรุปผลการวิจัย ที่ได้จากอภิปรายผล เพื่อเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ พร้อมด้วยการแก้ไขปรับปรุง หากได้รับคำแนะนำจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ต่อไป

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis and synthesis) ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยการตีความ (interpret) เทียบเคียงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว และนำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในรูปของความเรียง

๓.๒.๕ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า เป็นการใช้กระบวนการวิธีที่หลากหลาย (the multiple-method approach) โดยพิจารณาความสอดคล้อง และความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล แล้วมาหาข้อสรุป และตีความในรูปแบบการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบ “Triangulation” หรือที่ เดนซิน (Denzin)^๔ เรียกว่า “การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า” เป็นการใช้นิเทศน์ที่หลากหลายในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

๑. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

๒. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) โดยตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

^๔ Denzin, N. K. *Sociological Methods: A source Book*. (Chicago: Aldine, ๑๙๗๘) หน้า ๓๙๐.

๓. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) โดยการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน อาทิ การใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากเอกสารประกอบด้วย

๔. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulate) เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลมาต่างกันหรือไม่ และอย่างไร โดยใช้ผู้วิจัยหลายคนในการรวบรวมข้อมูล ทั้งการผู้สัมภาษณ์หรือการสังเกต ดังนั้น ในส่วนการเก็บข้อมูลไม่ต้องการตรวจสอบ เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง

สรุปการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ส่วนการเก็บข้อมูลไม่ต้องการตรวจสอบ เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านหาดเจ้าสำราญนอก จำนวน ๒๕๗ ครัวเรือน หมู่ที่ ๒ บ้านหาดเจ้าสำราญใน จำนวน ๘๙๙ ครัวเรือน หมู่ที่ ๓ บ้านโคกพลับ จำนวน ๒๕๘ ครัวเรือน หมู่ที่ ๔ บ้านบางทะเล จำนวน ๔๔๙ ครัวเรือน หมู่ที่ ๕ บ้านสมอลก จำนวน ๑๑๕ ครัวเรือน หมู่ที่ ๖ บ้านบางกุกา ๓๗๕ จำนวน และหมู่ที่ ๗ บ้านหนองตะพุก จำนวน ๓๖ ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น ๒,๓๘๙ ครัวเรือน โดยมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๔,๘๗๕^๕ คน

๒) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างและขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample random sampling) คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane)^๖ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ หรือมีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๓๖๗ คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร (Sample Size) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน ขนาดของประชากร

^๕ ข้อมูลเทศบาล, วันที่ปรับปรุงข้อมูลล่าสุด : ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒,
<http://www.hadchaosamran.go.th/about> ค้นวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๔

^๖ ยุทธ ไกรวรรณ, *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*, (กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

$$e \text{ แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง } (0.05)$$

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{4,879}{1 + 367 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{4,879}{1 + 367 (0.0025)}$$

$$n = \frac{4,879}{1 + 4,879}$$

$$n = 367 \text{ ตัวอย่าง}$$

๓) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญทั้ง ๗ หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น ๓๖๗ คน ซึ่งถือว่าครอบคลุมพื้นที่ศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่สามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบตามจำนวน หรือแบบสอบถามไม่สมบูรณ์อีกร้อยละ ๕ จากนั้นจึงนำตัวอย่างที่ได้มาจัดสรรจำนวนตามสูตรการคำนวณแต่ละหน่วยงาน แล้วจึงทำการแจกแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง^๗

ที่	พื้นที่ประชากร	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
		(คน)	(คน)
๑	ประชาชนหมู่ที่ ๑ บ้านหาดเจ้าสำราญนอก	๔๑๙	๓๑
๒	ประชาชนหมู่ที่ ๒ บ้านหาดเจ้าสำราญใน	๑,๓๙๖	๑๐๕
๓	ประชาชนหมู่ที่ ๓ บ้านโคกพลับ	๖๐๔	๔๕
๔	ประชาชนหมู่ที่ ๔ บ้านบางทะเล	๑,๓๒๗	๙๙
๕	ประชาชนหมู่ที่ ๕ บ้านสมอลก	๓๘๙	๒๙
๖	ประชาชนหมู่ที่ ๖ บ้านบางกุงา	๖๑๒	๔๖
๗	ประชาชนหมู่ที่ ๗ บ้านหนองตะพุก	๑๓๒	๑๒
	รวมทั้งสิ้น	๔,๘๗๙	๓๖๗

^๗ ข้อมูลเทศบาล, <http://1ab.in/blQf> ค้นวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๔

ตารางที่ ๓.๓ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ^๔

ที่	พื้นที่	จำนวนประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
๑	หมู่ที่ ๑ บ้านหาดเจ้าสำราญนอก	๔๑๙	$n_๑ = (๔๑๙/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๓๑$
๒	หมู่ที่ ๒ บ้านหาดเจ้าสำราญใน	๑,๓๙๖	$n_๒ = (๑,๓๙๖/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๑๐๕$
๓	หมู่ที่ ๓ บ้านโคกพลับ	๖๐๔	$n_๓ = (๖๐๔/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๔๕$
๔	หมู่ที่ ๔ บ้านบางทะเล	๑,๓๒๗	$n_๔ = (๑,๓๒๗/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๙๙$
๕	หมู่ที่ ๕ บ้านสมอโลก	๓๘๙	$n_๕ = (๓๘๙/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๒๙$
๖	หมู่ที่ ๖ บ้านบางกุงา	๖๑๒	$n_๖ = (๖๑๒/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๔๖$
๗	หมู่ที่ ๗ บ้านหนองตะพุก	๑๓๒	$n_๗ = (๑๓๒/๔,๘๗๙) \times ๓๖๗ = ๑๐$
	รวม	$N = ๔,๘๗๙$	$n = ๓๖๗$

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีลักษณะคำถามปลายปิด ซึ่งสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒินำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อหาความสัมพันธ์ในการพัฒนาเทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. การสร้างเครื่องมือ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถามในการวิจัย เป็นคำถามปลายปิดจำนวน ๖ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นจำนวน ๖ ข้อ
- ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน เป็นจำนวน ๑๘ ข้อ
- ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นจำนวน ๑๒ ข้อ
- ตอนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นจำนวน ๑๓ ข้อ
- ตอนที่ ๕ เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด

^๔ ปัญญา คล้ายเดช, ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์, (ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๖๐)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ ๒ ในแต่ละข้อเป็นชนิดมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scale) ของเรนซิส ลิเคิร์ท หรือเรียกว่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert type) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้คือ

ระดับ ๕ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อคำถามมีความสำคัญมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อคำถามมีความสำคัญมาก

ระดับ ๓ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อคำถามมีความสำคัญปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อคำถามมีความสำคัญน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อคำถามมีความสำคัญน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามมีความสำคัญมากที่สุด ได้ ๕ คะแนน

ข้อคำถามมีความสำคัญมาก ได้ ๔ คะแนน

ข้อคำถามมีความสำคัญปานกลาง ได้ ๓ คะแนน

ข้อคำถามมีความสำคัญน้อย ได้ ๒ คะแนน

ข้อคำถามมีความสำคัญน้อยที่สุด ได้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสำหรับข้อคำถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) ในการอภิปรายผล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (๕ - ๑) / ๕ \\ &= ๐.๘ \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น สามารถแบ่งได้ คือ

๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง เห็นด้วยมาก

๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อย

๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

๒. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

๑) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยจะหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน ๕ รูป/คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓	รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔	ผศ.ดร.ยุพธนา ปราณีต	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕	อาจารย์ ดร. กาญจนา คำจตุ	ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมุ่งหวังได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๘ ขึ้นไป

๒) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบัก (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๒

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินด้านความเที่ยง ในการวัดหรือวัดความคงที่ภายในของแบบประเมิน (internal consistency) ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด รวมทั้งเป็นการวัดความสม่ำเสมอหรือความคงที่ของเครื่องมือวิจัย โดยใช้สถิติที่ใช้วัดความเที่ยงคือ สัมประสิทธิ์ความเที่ยง (reliability coefficient) หรือการหาค่า Cronbach's Alpha ของเครื่องมือหรือมาตรวัดในแต่ละด้าน (โดยเฉพาะการหาค่าความเที่ยงของรูปแบบการวัดที่เป็น Likert scale) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง หรือ Cronbach's Alpha มีค่าตั้งแต่ ๐ ถึง +๑ ถ้าค่ามากกว่า ๐.๗๐ ถึง ๐.๙๕ แสดงว่าเครื่องมือหรือมาตรวัดนั้นมีความเที่ยงระดับดีถึงดีมาก อย่างไรก็ตามเครื่องมือที่มีค่า Cronbach's Alpha สูงมาก (เช่นมากกว่า ๐.๙๕) ไม่ได้หมายความว่าเครื่องมือชุดนั้นมีคุณภาพสูง

เสมอไป แต่อาจเนื่องมาจากมีจำนวนข้อคำถามที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น หรือเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อมีความซ้ำซ้อนกัน (item redundancy) ในกรณีนี้จึงควรพิจารณาตัดข้อคำถามที่เกิดความซ้ำซ้อนออกจากเครื่องมือ หรือผู้วิจัยควรพิจารณาค่าคุณภาพความตรงของเครื่องมือประกอบการตัดสินใจด้วย จึงกล่าวได้ว่าเครื่องมือที่มีจำนวนข้อคำถามที่มากเกินไป นอกจากจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการหาค่าความเที่ยงแล้ว ยังทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่ายในการทำมาตราวัด เกิดปัญหาเรื่องความสมบูรณ์ในการตอบคำถาม (missing data) ของเครื่องมือ และจะส่งผลในเรื่องความคลาดเคลื่อนต่อค่าความเที่ยงของเครื่องมืออีกด้วย อย่างไรก็ตามหากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง หรือค่า Cronbach's Alpha มีค่าต่ำ ก็สามารถพิจารณาจาก ค่า Cronbach's Alpha if item deleted คือค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยหากคำถามข้อนั้นถูกตัดออกจากเครื่องมือวิจัย เพื่อเป็นการเพิ่มความเที่ยงของเครื่องมือ^๙

๔) การนำแบบสอบถามไปใช้

นำเครื่องมือที่พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ที่ได้ทดลองใช้และปรึกษาร่วมกับคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๕) การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาเอกสาร แนวคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

(๒) ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

(๓) สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต ภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ และคำถามลักษณะปลายเปิด

(๔) นำเสนอแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(๕) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

^๙ สัญญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ และ อัญลักษณ์ รุจิภักดิ์ , “การพัฒนาเครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์.” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๖) : ๒๕-๔๑.

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการและขั้นตอนการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาชนจากหมู่ที่ ๑ บ้านหาดเจ้าสำราญนอก ประชาชนจากหมู่ที่ ๒ บ้านหาดเจ้าสำราญใน ประชาชนจากหมู่ที่ ๓ บ้านโคกพลับ ประชาชนจากหมู่ที่ ๔ บ้านบางทะเล ประชาชนจากหมู่ที่ ๕ บ้านสมอลก ประชาชนจากหมู่ที่ ๖ บ้านบางกุฬา และประชาชนจากหมู่ที่ ๗ บ้านหนองตะพุก ในการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

๒) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือแบบสอบถามที่ได้แจกตามกลุ่มตัวอย่างที่กระจายตัวอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ทั้ง ๗ หมู่บ้าน ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงไว้แล้ว พื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดไว้ที่ระยะเวลาประมาณ ๔-๘ สัปดาห์ หลังจากได้แบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ให้เหลือจำนวน ๓๖๗ ชุด ด้วยตนเอง ถัดจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างน้อยร้อยละ ๙๐ ขึ้น จึงจะถือว่าสมบูรณ์ ขณะเดียวกัน ได้ระบุหมายเลขกำกับไว้ที่มุมขวาของแบบสอบถามแต่ละฉบับ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและสร้างความสับสนขณะคัดแยก และสะดวกต่อการกรอกลงมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในขั้นตอนต่อไป

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทั้งหมดทุกฉบับที่ได้รับกลับคืนมา แล้วดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ละฉบับตามลำดับหมายเลขที่กำกับไว้ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต และภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

(๓) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจับกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงในลักษณะเชิงบรรยาย

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

- ๑) จัดกลุ่มเอกสารที่จะวิเคราะห์ สั่งเคราะห์ออกเป็นกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ
- ๒) นำข้อมูลจากกลุ่มเอกสารมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่
- ๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยจะประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ที่ได้นำมาวิเคราะห์ ในลักษณะเชิงบรรยาย
- ๔) สร้างรูปแบบ “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำชี้แนะ
- ๕) วิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม และปรับปรุงรูปแบบอีกครั้งตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจัดระเบียบข้อมูลให้มีความต่อเนื่องตามลำดับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
- ๖) เมื่อได้รูปแบบที่สมบูรณ์แล้วจึงนำมาจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
- ๗) นำเสนอบทความทางวิชาการและผลการวิจัยต่อสาธารณชน
 ๑. วิทยาลัย และแบบสอบถามเพื่อการวิจัยส่งขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 ๒. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลาดำเนินการทั้งหมดประมาณ ๕ เดือน โดยใช้วิธีการ ๒ รูปแบบ คือ
 - ๒.๑ การส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือ แบบสอบถามออนไลน์
 - ๒.๒ การนำแบบสอบถามไปส่งให้ผู้ตอบและผู้ตอบกรอกแบบสอบถามเองหรือส่งกลับทางไปรษณีย์ หรือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในกรณีที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกตอบแบบสอบถามตามลำพัง และสามารถช่วยให้ผู้วิจัยสามารถชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบได้อย่างชัดเจน
๘. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล
 ๑. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาแล้วตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งแล้วถ่ายข้อมูลลงในแบบลงรหัส (Coding Form)
 ๒. ทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
 ๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระดับโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต และภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ได้แก่ (๑) ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และ(๒) ระดับความคิดเห็นใช้สถิติการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ดังนี้

๑. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 F แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนเป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร } \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

๓. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fx^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบน
 $\sum fx^2$ แทน ผลรวมคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองทุกตัว
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง
 f แทน ความถี่ของข้อมูล

๒) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression

Analysis: MRA) โดยกำหนดตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ คือ นโยบายการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมทะเล และตัวแปรตาม คือ การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยสมการถดถอยที่ใช้ในการทดสอบเป็นดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + e$$

โดย Y = การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
 X_1 = นโยบายการพัฒนา
 X_2 = แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมทะเล

๓). การนำเสนอข้อมูล (เชิงปริมาณ)

การศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ ในบทที่ ๔ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ ในบทที่ ๔ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป : เป็นข้อมูลทั่วไปเชิงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ได้แก่ ๑) เพศ ๒) อายุ ๓) การศึกษา ๔) อาชีพ ๕) รายได้ต่อเดือน และ ๖) หมู่บ้านที่อาศัย

ตอนที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐาน : เป็นการนำเสนอข้อมูลของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และกำหนดค่าคะแนนของการวัดและเกณฑ์ระดับการglomเกลตาทางการเมือง ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง มีส่วนglomเกลตาน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง มีส่วนglomเกลตาน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง มีส่วนglomเกลตาปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง มีส่วนglomเกลตามาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีส่วนglomเกลตามากที่สุด

ตอนที่ ๓ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต : เป็นการนำเสนอผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าคะแนนการวัดและเกณฑ์ระดับ ดังนี้

- ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง มีการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด
 ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง มีการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตน้อย
 ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง มีการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง
 ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง มีการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตมาก
 ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตมากที่สุด

ตอนที่ ๔ ภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ : เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับระดับพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญรูปแบบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าคะแนนการวัดและเกณฑ์ระดับความตื่นตัวทางการเมือง ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง มีการพัฒนาเชิงพื้นที่น้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง มีการพัฒนาเชิงพื้นที่น้อย
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง มีการพัฒนาเชิงพื้นที่มาก
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีการพัฒนาเชิงพื้นที่มากที่สุด

ดังนั้นจึงสามารถแสดงขั้นตอนการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังแผนภูมิที่ ๓.๑ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต
 ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลที่ได้
<p>ระยะที่ ๑ การเตรียม การวิจัย</p>	<p>ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ศึกษาวิเคราะห์บริบท พื้นที่ สภาพปัญหาของปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากการศึกษา และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับเยาวชน</p>	<p>สร้างกรอบแนวคิด การวิจัย</p>
<p>ระยะที่ ๒ การดำเนินการ การวิจัย</p>	<p>การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย</p> <p>๑) สร้างแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์</p> <p>๒) ตรวจสอบความเที่ยงตรง เพื่อหาค่าความสอดคล้อง IOC จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน</p> <p>๓) ทดสอบค่าความเที่ยงตรง ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient) จากการแจกแบบสอบถามกับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>๑) แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างตามขอบเขตพื้นที่ การศึกษา</p> <p>๒) เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม</p> <p>๓) ประเมินผลโดยใช้สถิติที่เหมาะสมกับสมมติฐาน</p>	<p>รูปแบบตาม สมมติฐาน</p>
<p>ระยะที่ ๓ การตรวจสอบ การสรุปผลการวิจัย</p>	<p>๑) หาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ตัวแบบ</p> <p>๒) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์และการ สนทนากลุ่ม</p> <p>๓) นำเสนอข้อมูลต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมตามรูปแบบการพัฒนา เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิ รัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่</p>	<p>สรุปผลการวิจัย การพัฒนา เทศบาลตำบลหาด เจ้าสำราญ: การ ยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชาชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองตาม แนวคิดภูมิ รัฐศาสตร์การ พัฒนาเชิงพื้นที่</p>

แผนภูมิที่ ๓.๑ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ :

การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) สังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ๒) พัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล และ๓) พัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยดังนี้

- ๔.๑ โครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
- ๔.๒ ข้อมูลเชิงปริมาณการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
- ๔.๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- ๔.๔ การวิเคราะห์ภูมิรัฐศาสตร์เชิงพื้นที่
- ๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ โครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีประชากร พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๘๒ คน เป็นชายจำนวน ๒,๓๕๕ คน เป็นหญิงจำนวน ๒,๕๓๕ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒,๓๗๕ ครัวเรือน โดยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ^๑ ดังนี้

๑. การคมนาคม/ขนส่ง เขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีการใช้ติดต่อและขนส่งเพียงเส้นทางรถยนต์เท่านั้น โดยสามารถแยกได้ดังนี้

^๑ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๔-๖.

๑) ถนนสายหลัก ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๑๗๗ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ เป็นเส้นทางสายหลักที่ใช้ติดต่ออำเภอเมืองเพชรบุรี สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องทางวิ่ง ผิวจราจรกว้าง ๗.๐๐ ม. และมีเขตทางกว้าง ๓๐.๐๐ ม. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๑๘๗ เป็นถนนสายหลักอีกเส้นหนึ่งซึ่งเชื่อมต่อจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอท่ายาง สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๑๐.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง และมีเขตทางกว้าง ๒๐.๐๐ ม. ทางหลวงชนบท หมายเลข พบ. ๔๐๒๘ เป็นถนนสายหลักเรียบชายทะเล เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอชะอำ สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร กว้าง ๘.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง และทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๐๓๓ เป็นถนนสายหลักเรียบชายทะเล เป็นเส้นทางใช้ติดต่อขนส่งกับอำเภอบ้านแหลม สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร กว้าง ๘.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง

๒) ถนนสายรอง ได้แก่ ถนนสายทางเข้าหมู่ที่ ๔ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ ใช้ติดต่อกับบ้านบางทะเล มีสภาพผิวจราจรเป็นถนนคอนกรีต ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม. ถนนสายแยกหาดเจ้าสำราญ – นาพันสาม (ถนน อบจ.เพชรบุรี) ใช้ติดต่อกับบ้านดอนบ้านใหม่ และบ้านบางทะเล มีสภาพผิวจราจรเป็นผิวทางลาดยางกว้าง ๗.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง ถนนสายทางเข้า หมู่ ๑,๒ เป็นถนนวิงเลียบชายหาด ใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง บ้านหาดเจ้าสำราญ หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๒ สภาพผิวจราจรเป็นคอนกรีต ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม. ถนนสายทางเข้าหมู่ ๒ ตอนแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ (ตอนแยกเข้าสถานีพักพิงทหารบก) เป็นถนนวิงเลียบชายหาด ใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๖.๐๐ ม. ถนนสาย บ้านโคกพลับ-บ้านดอนนา ลุ่ม (ทางหลวง อบจ.เพชรบุรี) เป็นถนนแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๘๗ ใช้ติดต่อกับบ้านโคกพลับ หมู่ ๓ และบ้านหนองตะพุก หมู่ ๗ สภาพผิวจราจรลาดยาง ๒ ช่องจราจร ผิวจราจรกว้าง ๗.๐๐ ม. พร้อมไหล่ทาง และถนนสายทางเข้าหมู่ที่ ๖ เป็นถนนที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๗๗ เข้าหมู่ที่ ๕ ใช้ติดต่อกับบ้านสมอลก หมู่ที่ ๕ สภาพผิวจราจรเป็นลาดยาง ผิวจราจรกว้าง ๕.๐๐ ม. ยาว ๕๕๐.๐๐ ม. และเป็นผิวจราจรกว้าง ๔.๐๐ ม. ยาว ๑,๙๘๗ ม.

๓) ถนนสายย่อยหรือถนนลูกรังหรือหินคลุก ถนนสายย่อยเป็นถนนที่เชื่อมโยงพื้นที่ในเขตชุมชนเข้าด้วยกันโดยถนนซอยจะกระจายอยู่ตามกลุ่มชุมชนทั่วไป สภาพผิวการจราจรส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง คอนกรีต หินคลุก และลูกรัง ขนาดผิวจราจรเล็กมีระยะเขตทางกว้างประมาณ ๓.๐๐ – ๕.๐๐ ม. ได้แก่ ซอย ๓ หมู่ที่ ๒ สภาพผิวการจราจรเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ยาว ๓๕๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๔.๐๐ ม. สายทางเข้าวัดหาดเจ้าสำราญ หมู่ที่ ๒ สภาพผิวการจราจรเป็นลาดยางและคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ยาวประมาณ ๓๒๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม. สายทางเข้าหมู่ที่ ๓ ยาวประมาณ ๒,๒๒๐ ม. สภาพผิวการจราจรเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม. ยาวประมาณ ๑,๙๕๐ ม.

สายทางเข้าหมู่ที่ ๖ สภาพผิวการจราจรเป็นคอนกรีต ยาวประมาณ ๕๐๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม.
 สายทางหมู่ที่ ๗ สภาพผิวการจราจรเป็นคอนกรีตและลูกรัง ยาวประมาณ ๑,๒๐๐ ม. กว้างเฉลี่ย
 ๔.๐๐ ม. ส่วนที่เป็นคอนกรีตประมาณ ๙๓๐ ม. สายบางทะเล - ดอนบ้านใหม่ (ถนน อบจ.เพชรบุรี)
 สภาพผิวการจราจรเป็นคอนกรีตยาวประมาณ ๖๓๐ ม. กว้างเฉลี่ย ๕.๐๐ ม.

๒. การไฟฟ้า ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีการให้บริการด้านไฟฟ้า ดำเนินการโดย
 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการจ่ายกระแสไฟฟ้า ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๙๘๔
 ครัวเรือน

๓. การประปา ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ การให้บริการด้านการประปา
 ดำเนินการโดยประปาส่วนภูมิภาค ให้บริการแก่ประชาชน ครอบคลุมพื้นที่ ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๙๕๒
 ครัวเรือน รวมแล้วมีปริมาณการใช้น้ำประปา ๑๙,๓๕๖ คิวต่อเดือน

ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์การสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม
 เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ดังนี้

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายการพัฒนาเมือง

การจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และทั่วถึงทุกพื้นที่ในเขต
 เทศบาล จัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะและการบำรุงรักษาอย่างทั่วถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
 และการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม^๒ พัฒนาไปพร้อมกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน
 สังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม รัฐควรให้ความสำคัญในการ
 กระจายอำนาจอย่างแท้จริงให้กับท้องถิ่น เนื่องจากการพัฒนาท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับ
 ประชาชนมากที่สุด รับผิดชอบต่อปัญหา ความต้องการอย่างแท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น สามารถ
 ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้^๓ ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ และการมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้ง
 ร่างกายจิตใจ ตลอดจนการดำรงชีพในครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง^๔ พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจเชิง
 สร้างสรรค์ บริหารจัดการการท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถทางการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต บริหาร
 จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้
 มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ นโยบายต้องจับต้องได้และเป็นธรรม^๕
 เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นตามแผนที่ระบุไว้ (ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น)

^๒ สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๓ สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ่นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๔ สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๕ สัมภาษณ์วรรณดา ติประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

และจะดำเนินการตามแผนตามโครงการ เช่น การปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับปรุงฝารางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นผิวถนนที่มีปัญหา ปรับปรุงคลองระบายน้ำ เป็นต้น^๖ พัฒนาด้านโครงสร้าง พื้นฐานเบื้องต้น ด้านไฟฟ้ามีแสงสว่างทุกพื้นที่ ด้านคมนาคมต้องอยู่ในสถานที่สมบูรณ์^๗ การพัฒนาให้ ชุมชนเข้มแข็ง คือ การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมต่างๆ ของท้องถิ่น และประชาชนทุกคนใน ท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่เราเห็นชอบนั้นๆ เช่น ควรจัดให้มีประชาคม หมู่บ้าน คือ ผู้นำท้องถิ่นพบประชาชน วางแผน จัดการ สรุปผล เพื่อพัฒนาให้ตำบลทาดเจ้าฟ้า พัฒนา ไปในอนาคตข้างหน้าได้^๘ พัฒนาปรับปรุงรักษา (ถนน แหล่งน้ำ การคมนาคม) พัฒนาขยายเขตบริการ ไฟฟ้าให้ทั่วถึง ระบบงานจราจร^๙ ดูแลระบบประปา ไฟฟ้าให้ใช้งานได้ปกติอย่าดับบ่อย ไฟส่องสว่างใน บางจุดมีเสาไฟ แต่ไม่มีการเปิดใช้งาน ดูแลโรงแรมที่พัก รีสอร์ท ให้ได้มาตรฐานทั้งความสะอาด ราคา การให้บริการ มีระบบรักษาความปลอดภัยทั้งประชาชนเองและผู้มาท่องเที่ยว^{๑๐} ประชุมประชาคม ประชาชนในพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ๗ หมู่ เพื่อสำรวจความเห็นและความต้องการเกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนา^{๑๑} พัฒนาด้านสาธารณสุขปโภคให้ใช้การได้ปกติ พัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาผู้ประกอบการ ร้านอาหาร^{๑๒} มีไฟฟ้าสาธารณะทุกหมู่บ้าน ปรับปรุงภูมิทัศน์สะอาดสวยงาม ปรับปรุงถนนสาธารณะ ให้สะดวก^{๑๓} ด้านการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่องชัดเจน พยายามจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมมีผลงานโดดเด่น เพื่อสร้างความ มั่นใจให้กับผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนดีใกล้บ้าน แทนการเข้าไปเรียนในตัว เมือง ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการบังคับใช้กฎหมาย หรือข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง เช่น การทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองและท้องทะเล การสร้างมลพิษทางเสียง อากาศ เป็นต้น ด้านสังคม ความ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เช่น ต่อยอดโครงการนวัตวิถีชุมชน โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

^๖ สัมภาษณ์อำนาจ พิชรานุกูลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลทาดเจ้าฟ้า, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๗ สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยูต, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลทาดเจ้าฟ้า, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๘ สัมภาษณ์ชัชราวุฑ กาญจนกิตติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^๙ สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเด็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐} สัมภาษณ์ทวิศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๓} สัมภาษณ์เฉลีย์ว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ฐานชุมชนประมง ฐานสาหร่ายพวงองุ่น ฐานป่าโกงกาง เป็นต้น แล้วจัดรถรางนำเที่ยวในวันหยุด อาจนำมาซึ่งรายได้ และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาหาดเจ้า ไม่ใช่เที่ยวเพราะมาเล่นน้ำทะเลเพียงอย่างเดียว^{๑๔} ด้านสิ่งแวดล้อมพัฒนาด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ และสถานที่ท่องเที่ยวของตำบลหาดเจ้าสำราญ สร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนได้มีสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อน^{๑๕} ทั้งนี้รูปแบบการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้แก่

๑) วิธีการและกระบวนการดำเนินการ คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน การระดมความคิดสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับภาคีเครือข่ายและประชาชน ร่วมตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน ผลที่ได้คือการสะท้อนข้อมูลภาพรวมของชุมชน และนำเสนอร่างแผนงานให้ประชาชนได้รับรู้ และร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแผน ความเหมาะสม และตรงกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งช่วยกันจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหา นั้น และ๒) การจัดทำแผนและดำเนินการตามแผน มีแนวทางในการดำเนินการ คือ การจัดลำดับความสำคัญของแผนกิจกรรมว่า เรื่องใดมีความสำคัญและต้องลงมือทำก่อน และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่น และการนำแผนความต้องการในการพัฒนาชุมชน ที่ได้บูรณาการเข้ากับแผนงานของเทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ ผลที่ได้ตามแนวทางการดำเนินการดังกล่าว เทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ ได้ทำโครงการที่อยู่ในแผน การจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชุมชน คือ เวทีประชาคมชุมชน “คืนข้อมูล ความรู้ให้ชุมชน” เพื่อเสนอข้อมูลการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในการวิเคราะห์และวางแผน แนวทางขับเคลื่อนแผนพัฒนาในแต่ละด้าน ในเทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ โดยจัดเวทีประชาคมทั้ง ๖ ชุมชน^{๑๖}

๔.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การบริหารจัดการขยะ การรณรงค์คัด

^{๑๔} สัมภาษณ์ปฎิญา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๕} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่โจ้ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๖} สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล และสีบตระกูล คำโหมง, ยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาเทศบาลเพื่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืนของเทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี, วารสารสิรินธรปริทรรศน์, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๖.

แยกขยะและการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบ^{๑๗} ด้านการศึกษาพัฒนาและยกระดับการศึกษา ขยาย ปรับปรุงสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันโรคให้มีความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ประจำหมู่บ้าน พัฒนาและยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต จัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการกีฬา และการออกกำลังกาย ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน^{๑๘} มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสวัสดิการทางสังคมทุกครัวเรือนให้ครบถ้วน^{๑๙} ให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มวัยเรียน คนพิการ ผู้สูงวัย ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยการเยี่ยมเยียน ฟังฟู แนะนำ ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ระบบการศึกษาทุกช่วงวัย ให้ประกอบอาชีพได้หลากหลาย ขยายโอกาสการจ้างงานในชุมชน “คนหาเช้าต้องไม่ตกงาน” ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีให้กับคนในชุมชน เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชน ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบการจัดการสุขภาพที่ดี^{๒๐} ด้านสาธารณสุข จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้ประกอบการมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ในเรื่องของสุขภาพอาหาร และคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสิ่งแวดล้อมกีฬา/นันทนาการ จัดสร้างสนามกีฬา/ปรับปรุงสวนสุขภาพ ให้ประชาชนที่ออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของเทศบาลทั้งระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล โดยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา^{๒๑} ด้านผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียง ให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลให้ความช่วยเหลือ และได้รับการดูแลใส่ใจอย่างเต็มที่ ด้านการศึกษาเน้นให้ผู้เรียนเป็นหลัก ด้านการสาธารณสุข จัดให้มีการส่งเสริม ป้องกันบรรเทาเรื่องสุขภาพ^{๒๒} ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ประมง และธุรกิจบริการ (โรงแรม, รีสอร์ท) รายได้หลักของชุมชนมาจากนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักผ่อนในวันหยุด

^{๑๗} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๘} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ่นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๙} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์วรรณมา ดิประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑} สัมภาษณ์อำนาจ พิชรานุกุลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยุด, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

นั้น ซึ่งถ้ามีผู้มาใช้บริการท่องเที่ยวชายหาดเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้คนในชุมชนมีรายได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วย แต่ปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนยิ่งแย่เพิ่มขึ้น เพราะช่วงโควิด-๑๙ ทำให้ไม่มีรายได้มาหมุนเวียนในครอบครัว ทำให้คุณภาพชีวิตคนในชุมชนแย่ลง^{๒๓} พัฒนาส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและอาชีพ พัฒนาด้านสาธารณสุข พัฒนาด้านการศึกษา พัฒนาด้านสวัสดิการสังคม^{๒๔} จัดพื้นที่ที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน สนับสนุนส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประมง แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาอาชีพและแปรรูปอาหารทะเล ให้หลากหลาย สะอาด ถูกหลักอนามัย^{๒๕} ส่งเสริมให้การศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคน ให้รู้คุณภาพชีวิตที่ดีและทุกองค์กร ครอบครัว ศาสนา และส่วนราชการ ประสานการพัฒนาในทิศทางนั้น^{๒๖} ต้องให้ประชาชนทุกระดับมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส การจัดทำฐานข้อมูล^{๒๗} มีสวัสดิการให้แก่เด็กและผู้สูงอายุ ป้องกันปัญหาเรื่องยาเสพติด ส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่^{๒๘} ด้วยการ ๑) พัฒนากาย เพื่อให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ ๒) พัฒนาอารมณ์ เพื่อให้อารมณ์เบิกบาน สนุกสนานร่าเริง ปราศจากความเครียด ๓) พัฒนาสังคม เพื่อให้เป็นคนที่มีการติดต่อ ได้รับความยกย่อง เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ๔) พัฒนาความคิด เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ๕) พัฒนาจิตใจ เพื่อให้เป็นคนที่มีความค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน ๖) พัฒนาปัญญา เพื่อให้เป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ๗) พัฒนาวินัย เพื่อให้เป็นคนมีระเบียบ เคารพและปฏิบัติตามหน้าที่ต่างๆ ได้ ไม่ประพฤตินอกนอกกลุ่มนอกทาง^{๒๙} ส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง คือ มีการจัดตั้งกลุ่มระบบของเงินทุน และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ^{๓๐} แนวทางการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนชนทุกคน หรือเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันพัฒนา โดย

^{๒๓} สัมภาษณ์ชัชวราวุธ กาญจนเกียรติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเต็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๕} สัมภาษณ์ทวิศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๖} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๗} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๘} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๒๙} สัมภาษณ์ปณญา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๐} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่โจ้ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

คำนึงถึงความคิดเห็น หรือความต้องการของสาธารณชนด้วยการฟังตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้เป็นเบื้องต้น เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนชนมีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตต่อไป การให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประชาชนต้องเข้าใจให้ถูกต้องก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดี มีสุขได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีเจ้าหน้าที่จากรัฐคอยช่วยเหลือ สนับสนุนดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ที่สำคัญต้องติดตามและประเมินผล เพื่อทำการวิเคราะห์แก้ไขปัญหามาและปรับปรุงต่อไป^{๓๑}

๔.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายการบริหารจัดการ

ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากระบวนการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ควรสร้างความเข้มแข็งชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ^{๓๒} พัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุง การบริหารงานเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใส สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้มากที่สุด พัฒนาสถานที่ อาคาร สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจ อำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้มากที่สุด^{๓๓} ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขูปโภค ด้านสุขภาพอนามัย ทั้ง ๓ ด้าน ควรส่งเสริมให้ด้านชุมชนหรือมีประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ทั้งชุมชนทราบอย่างทั่วถึง^{๓๔} ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จากทุกภาคส่วนของชุมชน มีความจริงใจในการบริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงานและมีการประเมินผล และต่อยอดให้ยั่งยืน นโยบายเชิงรุกด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงชุมชน^{๓๕} ส่งเสริมสนับสนุนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินงาน กิจกรรม และโครงการให้สำเร็จลุล่วง ปรับปรุงการให้บริการประชาชนของเทศบาล สามารถให้บริการแก่ประชาชนด้วยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง จัดหาวัสดุอุปกรณ์

^{๓๑} ดาวนภา เกตุทอง และโชติ บดีรัฐ, การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย, วารสารวันมูฮอแมต อองแฮกรพทศศาสตรปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๑-๔๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๓} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ๋นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๔} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๕} สัมภาษณ์วรรณภา ทิประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนทราบรู้ข่าวสารของเทศบาล หรือประชาสัมพันธ์งานต่างๆ มากขึ้น^{๓๖} พัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่กับชาวบ้านแบบยั่งยืน^{๓๗} การให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมให้สวยงาม น่าอยู่อาศัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดิน (ทางเท้า) ไม่ให้มีร้านค้าหัดเร่มาตั้งขาย เพื่อปิดกั้นการจราจรบริเวณถนน ซึ่งจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในภายหลังได้ และการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลนั้น ซึ่งตำบลหาดเจ้าสำราญ มีจุดด้อยในด้านนี้มาก คือการเก็บขยะตามถนนนั้นยังมีกลิ่นที่รบกวน และเศษปฏิกูลบางอย่างก็ยากต่อการทำลายได้^{๓๘} พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน การคมนาคม ไฟฟ้าสาธารณะ) การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พื้นที่เกษตร มีแหล่งน้ำที่เพียงพอ มีการคมนาคมที่สะดวก ประชาชนมีความรู้ ความซื่อสัตย์ในอาชีพของตนเอง^{๓๙} ปรับปรุงระบบไฟฟ้าให้สมบูรณ์ไม่ดับบ่อย เรื่องท่องเที่ยวมีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า ไฟส่องสว่างจุดต่อแหลม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ เช่น ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล รักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร^{๔๐} จากประชาคมในข้อ ๑ ร่วมวางแผนการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เดิม และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัย^{๔๑} ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมให้มีการบริหารที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้^{๔๒}สามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐได้ ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ^{๔๓} ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชน ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของ

^{๓๖} สัมภาษณ์อำนาจ พิชรานุกูลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๗} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยูต, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๘} สัมภาษณ์ชัชชราวุท กาญจนศิริศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๓๙} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเต็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๐} สัมภาษณ์วิศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๑} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๒} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๓} สัมภาษณ์เฉลีย์ว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลาย จัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร สร้าง ภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการส่งเสริมความมั่นคงของ ครอบครัว^{๔๔} ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล และเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในการเสนอแนวคิดการพัฒนา^{๔๕} อย่างไรก็ตาม การจัดการเครือข่ายความร่วมมือสาธารณะ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ควรดำเนินการ ๑) ด้านยุทธศาสตร์ ให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่หลักในการบริหารจัดการ มีการทบทวนยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนงานต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบท การพัฒนาประเทศและนำมากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล กำหนดแผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุม เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนงานและโครงการ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ๒) ด้านการออกแบบเครือข่าย พื้นฐานของการดำเนินโครงการ ต่าง ๆ มีการออกแบบเครือข่าย โดยการจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการทำงานระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ โดยที่มีเทศบาลตำบลเป็นแกนหลักของการทำงานในรูปแบบเครือข่าย หรือมี ลักษณะการสร้างเครือข่าย (Network typology) แบบเครือข่ายการปรึกษาหารือ (Consultative model) ซึ่งเป็นการจัดการบนพื้นฐานของเครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปเป็นผู้ริเริ่ม (State initiative) หรือเป็นเครือข่ายจัดตั้ง โดยการดำเนินงานของภาครัฐ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาล ในการผลักดันโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาสาธารณะในพื้นที่ หรือเข้ามาร่วมใน โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ๓) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย มีการใช้การ ประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และกระตุ้นให้เกิดสำนึกอยากเข้าร่วม การกับโครงการต่าง ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถใช้เป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร และประสานงานร่วมกับเครือข่าย อาทิ Line Facebook และการประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุ เป็นต้น ๔) ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ เทศบาลตำบลมีการดำเนินการแตกต่างกัน แต่สอดคล้องกันเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานในโครงการต่างๆ โดยใช้การแจกแบบสำรวจเป็นหลัก และ ๕) ด้านการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทศบาลตำบลศรีธาตุและเทศบาลตำบลนาจัวอาศัยการประชุม เพื่อสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดข้อบกพร่องน้อยที่สุด และ

^{๔๔} สัมภาษณ์ปณญา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๕} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่โจ้ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

อาจมีการเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ ส่วนเทศบาลตำบลหนองบัว อาศัยวิธีการเรียนรู้จากการถอดบทเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ โดยการนำบุคลากรไปศึกษาดูงาน^{๔๖}

๔.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

พัฒนาด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในการผลิตสินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย และการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น^{๔๗} มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของชุมชนรากหญ้าให้อยู่ดีกินดี มีการช่วยเหลือด้านการศึกษา สำหรับคนที่ด้อยโอกาส คนยากจน คนพิการ คนชรา คนว่างงาน ตลอดจนผู้ประสบภัยต่างๆ อย่างทั่วถึง”^{๔๘} พัฒนา ฟืนฟู ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาหาร จัดระบบระเบียบให้เที่ยงธรรมโปร่งใสและยั่งยืน รวมถึงการแก้ไขปัญหาผลกระทบในระยะยาว สร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจที่สมบูรณ์ในทุกด้าน ส่งเสริมคุณภาพผู้ผลิต ผู้ให้บริการ การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาด พัฒนาผู้ขายสินค้า ผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก กลไกทางการตลาดที่เป็นธรรม ฯลฯ จนถึงกระบวนการจัดการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลในขั้นสุดท้าย”^{๔๙} พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์หน้าหาดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น การเฝ้าระวังความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในการลงเล่นน้ำ บริการเสื้อชูชีพ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพที่มี/ทำในชุมชนให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น”^{๕๐} ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มรวบตัวในกลุ่มแม่ค้าผู้ประกอบการ ให้รักษามาตรฐานราคาแบบไม่เอาเปรียบผู้บริโภค”^{๕๑} หาดเจ้าสำราญโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวทางทะเล ควรเริ่มการพัฒนาชายหาด ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ดูสะอาด และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชายหาดด้วย เพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวในเร็ววัน ด้านอาหารทะเลสดและแปรรูป เพราะนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว

^{๔๖} ศรัณย์ เจริญศิริ และสรัญญา จุฑานิล, การจัดการเครือข่ายความร่วมมือสาธารณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรธานี, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม -ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๑๘-๑๑๙.

^{๔๗} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ่นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๘} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๔๙} สัมภาษณ์วรรณมา ดิประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๐} สัมภาษณ์อำนาจ พิชรานุกูลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๑} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยุด, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ชายหาดก็จะมาซื้ออาหารทะเลสดจากแพปู แพปลา หรือเรือประมง”^{๕๒} พัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พัฒนาส่งเสริมการลงทุน พัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง”^{๕๓} มีจุดแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ โดยจัดอบรมในรูปแบบต่างๆ ในเรื่องการแปรรูปอาหารทะเล การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้น่าสนใจ และดึงดูดลูกค้า จัดระบบร้านค้าให้ราคาอาหารไม่สูงเกินไปสมเหตุสมผล”^{๕๔} ส่งเสริมอาชีพดั้งเดิม และส่งเสริมการพัฒนาสู่การผลิตให้หลากหลายรูปแบบและเป็นระบบ และยั่งยืน”^{๕๕} ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้วิถีชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสินค้าชุมชน ส่งเสริมการฝึกอาชีพเสริมต่างๆ”^{๕๖} ส่งเสริมการลงทุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว”^{๕๗} สร้างเวทีการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น วิเคราะห์ศักยภาพในขีดความสามารถของท้องถิ่น วางแผนพัฒนาตามแนวทาง ส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะต่างๆ พัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับวิธีการผลิต พัฒนาระบบตลาด”^{๕๘} มีการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก คนชรา ผู้ยากจน (ผู้) ด้อยโอกาส”^{๕๙} ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเภท สาธารณูปโภคต่างๆ ถนนหมู่บ้าน ท่อระบาย และสาธารณูปการ เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก สบาย ช่างสาร สื่อสารให้ประชาชนรับรู้ให้ทั่วถึง ดำรงความเป็นธรรม การบริหารทรัพยากรบุคคล พัฒนารายได้ของประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ สนับสนุนการผลิตสินค้าหนึ่งตำบล จัดหาตลาดในการจำหน่าย^{๖๐} แนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร คือ ประเด็นด้านสาธารณสุข เบื้องต้นเทศบาลตำบลบางทรายใหญ่ สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ และประสานต่อไปยังสาธารณสุขจังหวัด เพื่อดำเนินการต่อ สำหรับประเด็นด้านสังคม ๑) ปัญหายาเสพติด ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อแก้ไข และต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างเทศบาล ประชาชนในพื้นที่ ดำรวจ รวมถึงการปลูกฝังที่ดีจากครอบครัว ๒) ปัญหาอุบัติเหตุและการจราจร การแก้ไขโดยอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจ แขวงทางหลวง สยามคมชาวไร่อ้อย ๓) ปัญหาการเข้าเมืองของชาวต่างชาติในการเข้ามาใช้แรงงาน ต้องมีระบบในกาคัดกรองคนเข้าเมืองที่ต้องอาศัยระบบเทคโนโลยี และตำรวจตรวจคนเข้า

^{๕๒} สัมภาษณ์ชัชวราวุธ กาญจนเกียรติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๓} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเด็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๔} สัมภาษณ์ทวีศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๕} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๖} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๗} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๘} สัมภาษณ์ปยุญา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๕๙} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่ไฉ่ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๖๐} สัมภาษณ์ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๗, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

เมืองบูรณาการการทำงานร่วมกับตำรวจพื้นที่ ทหาร และผู้นำชุมชน และ ๔) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ต้องเกิดจากการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง^{๖๑} ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันและอนาคต ๕ ปี ข้างหน้า เป็นการกำหนดภาพอนาคตรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในอาศัย TERMS พบจุดแข็ง คือ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การออมและการลงทุน ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การมีจิตสำนึกพึ่งพาตนเอง และสังคมพหุวัฒนธรรม^{๖๒}

ดังนั้นจึงสรุปผลได้ว่า พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ บริหารจัดการการท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถด้านการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่องชัดเจน พยายามจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมมีผลงานโดดเด่น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการ ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนดีใกล้บ้าน แทนการเข้าไปเรียนในตัวเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการบังคับใช้กฎหมาย หรือข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง อาทิ การทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองและท้องทะเล การสร้างมลพิษทางเสียง อากาศ เป็นต้น ด้านสังคม ความเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน อาทิ ต่อยอดโครงการนวัตกรรมชุมชน โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ฐานชุมชนประมง ฐานสาหร่ายพวงองุ่น ฐานป่าโกงกาง เป็นต้น แล้วจัดรถรางนำเที่ยวในวันหยุด อาจนำมาซึ่งรายได้ และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาหาดเจ้า ไม่ใช่เที่ยวเพราะมาเล่นน้ำทะเลเพียงอย่างเดียว พัฒนากาย เพื่อให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ พัฒนาอารมณ์ เพื่อให้อารมณ์เบิกบาน สนุกสนานร่าเริง ปราศจากความเครียด พัฒนาสังคม เพื่อให้เป็นคนที่มีความเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือซึ่งกันและกัน พัฒนาความคิด เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาจิตใจ เพื่อให้เป็นคนที่มีความค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน พัฒนาปัญญา เพื่อให้เป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล พัฒนาวินัย เพื่อให้เป็นคนมีระเบียบ เคารพและปฏิบัติตามหน้าที่ต่างๆ ได้ ไม่ประพฤติดนองนอกกลุ่มนอกทาง สร้างระบบการบริหารงาน โดยเน้น

^{๖๑} สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ, บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางทรายใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร, วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ม.ป.น.

^{๖๒} ไสภิน จิระเกียรติกุล เอมอร เจียรมาศ และนวนิยา ยศวิไล, การกำหนดภาพอนาคตการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๕๒ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๑๙.

หลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต และโปร่งใสตรวจสอบได้ การบริหารงานเชิงรุกเข้าถึงประชาชน ในพื้นที่อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาของเทศบาล และเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ในการเสนอแนวคิด การพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ควบคู่สร้าง ความเข้มแข็งชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการ ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาด เจ้าสำราญ

ตารางที่ ๔.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านโครงสร้างพื้นฐานของ ประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
๑	นโยบายการพัฒนาเมือง	<p>-พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์ บริหารจัดการ การ ท่องเที่ยว เพิ่มขีด ความสามารถทางการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต บริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การ บริหารจัดการองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องให้ ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็น เจ้าของ นโยบายต้องจับต้องได้ และเป็นธรรม</p> <p>-การจัดโครงสร้างพื้นฐานด้าน การคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และทั่วถึงทุกพื้นที่ ในเขตเทศบาล จัดให้มีไฟฟ้า สาธารณะและการบำรุงรักษา</p>	<p>-โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษา แหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์ เมืองให้สะอาดสวยงาม</p> <p>-พัฒนาทั้งด้านสังคม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รัฐ ควรกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น อย่างแท้จริง เพราะท้องถิ่น ใกล้กับประชาชนจึงทราบ ปัญหาและความต้องการของ ประชาชน</p> <p>-การพัฒนาเศรษฐกิจเชิง สร้างสรรค์ การบริหารจัดการ การ ท่องเที่ยว เพิ่มขีด ความสามารถทางการศึกษา -ก า ร บ ริ ห า ร จั ด ก า ร</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>อย่างทั่วถึง การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ และการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม</p> <p>-ด้านการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่องชัดเจน พยายามจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรมมีผลงานโดดเด่น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดีใกล้บ้าน แทนการเข้าไปเรียนในตัวเมือง</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการบังคับใช้กฎหมาย หรือข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง อาทิ การทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลองและท้องทะเล การสร้างมลพิษทางเสียง อากาศ เป็นต้น ด้านสังคม</p> <p>ความเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน อาทิ ต่อยอดโครงการนวัตกรรมชุมชน โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ฐานชุมชนประมง ฐานสาหร่าย พวงองุ่น ฐานป่าโกงกาง เป็นต้น แล้วจัดตารางนำเที่ยวในวันหยุด อาจนำมาซึ่งรายได้และความประทับใจแก่</p>	<p>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ การสร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ</p> <p>-เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ดำเนินการตามนโยบาย แผน และโครงการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับปรุงฝารางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นผิวถนนที่มีปัญหา ปรับปรุงคลองระบายน้ำ</p> <p>-ส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้มแข็งในลักษณะประชาคมหมู่บ้าน</p> <p>-ผู้นำท้องถิ่นพบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผน จัดการ สรุปผลการพัฒนาเพื่ออนาคต เป็นกระบวนการพัฒนาแบบประชาคมหมู่บ้านทั้ง ๗ หมู่</p> <p>-การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>นักท่องเที่ยวที่มาหาดเจ้าไม่ใช้เที่ยวเพราะมาเล่นน้ำทะเลเพียงอย่างเดียว</p>	
๒	<p>นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต</p>	<p>-ให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มวัยเรียน คนพิการ ผู้สูงวัย ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน โดยการเยี่ยมเยียน ฟังฟู แนะนำ ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกาย และจิตใจ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ระบบการศึกษาทุกช่วงวัย ให้ประกอบอาชีพได้หลากหลาย ขยายโอกาสการจ้างงานในชุมชน “คนหาดเจ้า ต้องไม่ตกงาน” ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีให้กับคนในชุมชน เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชน ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบการจัดการสุขภาพที่ดี</p> <p>-ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การบริหารจัดการขยะ การรณรงค์คัดแยกขยะและการกำจัดขยะ</p>	<p>-ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส</p> <p>-การบริหารจัดการขยะด้วยการคัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี</p> <p>-การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบ พัฒนาระบบการศึกษาและสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับเทศบาล จัดตั้งศูนย์การศึกษาประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคน</p> <p>-บูรณาการทุกองค์กร ครอบคลุม ศาสนา และส่วนราชการ เพื่อการพัฒนาสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ ส่งผลต่อครอบครัวอบอุ่น</p> <p>-ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมด้านกีฬา สนามกีฬา นันทนาการ ปรับปรุงสวนสุขภาพ เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชนได้</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>อย่างถูกวิธี และการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> -พัฒนากาย เพื่อให้ร่างกายมีสุขภาพ แข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ -พัฒนาอารมณ์ เพื่อให้อารมณ์เบิกบาน สนุกสนานร่าเริง ปราศจากความเครียด -พัฒนาสังคม เพื่อให้เป็นคนที่ มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือซึ่งกันและกัน -พัฒนาความคิด เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ -พัฒนาจิตใจ เพื่อให้เป็นคนที่ มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน -พัฒนาปัญญา เพื่อให้เป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล -พัฒนาวินัย เพื่อให้เป็นคนที่ระเบียบ เคารพและปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆ ได้ ไม่ประพฤตินอกนอกกลุ่มนอกทาง 	<p>แสดงออกอย่างสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> -ผู้ประกอบการต้องตระหนัก ในระบบสาธารณะสุขตามหลัก สุขาภิบาลและเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค -ส่งเสริมอาชีพของประชาชน ในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง ธุรกิจบริการโรงแรม/รีสอร์ท ค่าขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนาเป็นระบบ เศรษฐกิจชุมชน พึ่งตนเอง การจัดตั้งกลุ่มระบบ เงินลงทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ “คนหาเช้าต้องไม่ตกงาน”
๓	นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> -ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จากทุกภาคส่วนของชุมชน มีความจริงใจในการ 	<ul style="list-style-type: none"> -พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับ การขยายตัวกับภารกิจและ

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>บริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงานและมีการประเมินผล และต่อยอดให้ยั่งยืน นโยบายเชิงรุกด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงชุมชน</p> <p>-สร้างระบบการบริหารงาน โดยเน้นหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต และโปร่งใสตรวจสอบได้ การบริหารงานเชิงรุกเข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างรวดเร็ว และ ทัว ถึง ส่ง เสริม กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาของเทศบาล และเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ในการเสนอแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน</p> <p>-ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชน ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลาย จัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร สร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว</p>	<p>อำนาจหน้าที่ เพื่ออำนาจความสะดวกแก่ประชาชน</p> <p>-สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการรับฟัง เสนอความคิดเห็น และแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน พื้นที่ การเกษตรต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ</p> <p>-การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ที่สะท้อนความจริงใจต่อการบริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงาน และประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของพื้นที่ แต่ปรับตัวไปตามยุคสมัยการพัฒนา</p> <p>-เทศบาลควรปรับปรุงการให้บริการประชาชน ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง เข้าถึงประชาชนทุกระดับ</p> <p>-พัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการทอ ง เที ย ว พั น ฒ น า แห ล่ ง</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
			<p>ท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร</p> <ul style="list-style-type: none"> -การอนุรักษ์ธรรมชาติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน -รักษาความสะอาดตามท้องถนนและฟุตบาท อาจห้ามการตั้งร้านค้า/หาบเร่ แต่มีการจัดสรรพื้นที่ขายโดยเฉพาะ -ประชาชนมีความรู้และซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๔	นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	<p>-พัฒนาฟื้นฟู ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาหาร จัดระบบระเบียบให้เที่ยงธรรม โปร่งใสและยั่งยืน รวมถึงการแก้ไขปัญหาผลกระทบในระยะยาว สร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจที่สมบูรณ์ในทุกด้าน ส่งเสริมคุณภาพผู้ผลิต ผู้ให้บริการ การประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาด พัฒนาผู้ขายสินค้า ผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก กลไกทางการตลาดที่เป็นธรรม ฯลฯ จนถึงกระบวนการจัดการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลในขั้นสุดท้าย</p>	<p>-หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล จึงควรส่งเสริมการลงทุน เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> -ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน อาทิ อาหารสด อาหารทะเล อาหารแปรรูป ที่

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>-ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ควรสร้างความเข้มแข็งชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการค้าปลีกชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของภาคเจ้าสำราญ</p> <p>-สร้างเวทีการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นวิเคราะห์ศักยภาพในขีดความสามารถของท้องถิ่นวางแผนพัฒนาตามแนวทางส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะต่างๆ พัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับวิธีการผลิตพัฒนาระบบตลาด</p>	<p>ได้จากแปป/แปปลา/เรือประมง</p> <p>-ส่งเสริมการค้าปลีกชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพัฒนาไปสู่การค้าปลีกชีวิต</p> <p>-พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของภาคเจ้าสำราญ ถือเป็น การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์หน้าหาดอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เฝ้าระวังความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวขณะเล่นน้ำ บริการเสื้อชูชีพ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนให้มีรายได้</p> <p>-พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนระดับล่าง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้ทุพพลภาพ ผู้ชราภาพ ผู้ว่างงานผู้ประสบภัยต่างๆ</p> <p>-การสร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจตั้งแต่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการ การประชุมสัมพันธ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ กลไกการตลาดที่เป็นธรรม</p> <p>-ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่ค้า</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
			ผู้ประกอบการ รักษา มาตรฐานราคาสินค้าไม่เอา เปรียบผู้บริโภค อาจสร้างจุด แสดงสินค้าและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนอง ต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ อาทิ การแปรรูปอาหารทะเล การ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ การจัดระบบร้านค้า การกำจัด ราคาตามมาตรฐาน และ เงื่อนไขของชุมชน

๔.๒ ข้อมูลเชิงปริมาณการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ตอบแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้
วิเคราะห์ผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ
นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่	ตำแหน่ง	จำนวน
๑	ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๒
๒	นักธุรกิจ	๒
๓	ผู้ประกอบการ	๒
๔	นักการเมืองท้องถิ่น	๒
๕	ผู้แทนภาคประชาสังคม	๗
	รวม	๑๕

จากตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้า
สำราญนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน
๑๕ คน

๔.๒.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสอบถามประชาชนบ้านหาดเจ้าสำราญนอก บ้านหาดเจ้าสำราญใน บ้านโคกพลับ บ้านบางทะเล บ้านสมอลก บ้านบางกุกา และบ้านหนองตะพุก สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ค่าร้อยละ
๑	เพศ		
	ชาย	๑๔๗	๔๐.๑๐
	หญิง	๒๒๐	๕๙.๙๐
	รวม	๓๖๗	๑๐๐
๒	อายุ		
	ไม่เกิน ๒๐ ปี	๑๗	๔.๖๐
	๒๑-๒๕ ปี	๘๘	๒๔.๐๐
	๒๖-๓๐ ปี	๒๕	๖.๘๐
	๓๑-๓๕ ปี	๕๑	๑๓.๙๐
	๓๖-๔๐ ปี	๒๙	๗.๙๐
	๔๑-๔๕ ปี	๓๕	๙.๕๐
	๔๖-๕๐ ปี	๓๓	๙.๐๐
	๕๑-๕๕ ปี	๔๒	๑๑.๔๐
	๕๖-๖๐ ปี	๓๗	๑๐.๑๐
	๖๑ ปีขึ้นไป	๑๐	๒.๗๐
		รวม	๓๖๗
๓	การศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓๗	๓๗.๓
	ปริญญาตรี	๑๒๐	๓๒.๗
	ปริญญาโท	๑๗	๔.๖
	ปริญญาเอก	๙	๒.๕
	อื่นๆ	๘๔	๒๒.๙
	รวม	๓๖๗	๑๐๐

ที่	สภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ค่าร้อยละ
๔	อาชีพ		
	ข้าราชการ	๒๐	๕.๔
	รัฐวิสาหกิจ	๑๑	๓.๐
	พนักงานของรัฐ	๑๒	๓.๓
	เจ้าของกิจการ	๒๑	๕.๗
	พนักงานบริษัท	๑๖	๔.๔
	พนักงานร้านค้า	๓๒	๘.๗
	ธุรกิจส่วนตัว	๓๕	๙.๕
	อาชีพอิสระ	๑๕๔	๔๒.๐
	เกษตรกรกรรม	๔๐	๑๐.๙
	อื่นๆ	๒๖	๗.๑
	รวม	๓๖๗	๑๐๐
๕	รายได้		
	๙๐๐๐ บาท	๕๑	๑๓.๙๐
	๙๐๐๑-๑๕๐๐ บาท	๑๗๒	๔๖.๙๐
	๑๕๐๐๑-๒๐๐๐๐ บาท	๗๒	๑๙.๖๐
	๒๐๐๐๑-๓๐๐๐๐ บาท	๒๙	๗.๙๐
	๓๐๐๐๑ บาทขึ้นไป	๔๓	๑๑.๗๐
	รวม	๓๖๗	๑๐๐
๖	หมู่บ้านที่อาศัย		
	หมู่ที่ ๑	๓๑	๘.๔๐
	หมู่ที่ ๒	๑๐๕	๒๘.๖๐
	หมู่ที่ ๓	๔๕	๑๒.๓๐
	หมู่ที่ ๔	๙๙	๒๗.๐๐
	หมู่ที่ ๕	๒๙	๗.๙๐
	หมู่ที่ ๖	๔๖	๑๒.๕๐
	หมู่ที่ ๗	๑๒	๓.๓๐
	รวม	๓๖๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๐ และเพศชาย จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๐ ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๐ รองลงมาอายุระหว่าง ๓๑ - ๓๕ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๐ อายุระหว่าง ๕๑ - ๕๕ ปี จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๐ อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๐ ปี จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ อายุระหว่าง ๔๑ - ๔๕ ปี จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๐ ปี จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐ อายุระหว่าง ๓๖ - ๔๐ ปี จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๐ อายุไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๐ และ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๐ รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๐ อื่นๆ จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๐ ปริญญาโท จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๐ และปริญญาเอก จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐ รองลงมาทำเกษตรกรรม จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙๐ ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ พนักงานร้านค้า จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐ อื่นๆ จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๐ เจ้าของกิจการ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๐ ข้าราชการ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๐ พนักงานบริษัท จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๐ พนักงานของรัฐ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ และรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ ส่วนใหญ่รายได้ ๙,๐๐๑ - ๑,๕๐๐ บาท จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๐ รองลงมารายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ รายได้ ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ รายได้ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๐ และรายได้ต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๐ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖๐ รองลงมาหมู่ที่ ๔ จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๐ หมู่ที่ ๖ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ หมู่ที่ ๓ จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๐ หมู่ที่ ๑ จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๐ หมู่ที่ ๕ จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ และอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐

๔.๒.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

๑) โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	โครงสร้างพื้นฐานของประชาชน	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง	๔.๑๒	๐.๕๙๔	มาก	๒
๒	ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๓.๙๕	๐.๕๙๐	มาก	๔
๓	ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ	๔.๑๘	๐.๕๔๙	มาก	๑
๔	ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	๔.๐๖	๐.๖๑๖	มาก	๓
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๐๗	๐.๕๘๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๕๔๙) รองลงมาด้านนโยบายการพัฒนาเมือง ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = ๐.๕๙๔) ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๔.๐๖$, S.D. = ๐.๖๑๖) และด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๕$, S.D. = ๐.๕๙๐)

ตารางที่ ๔.๕ ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง

ที่	ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลได้ดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยอันเป็นแหล่งกำเนิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔.๓๗	.๗๖๗	มาก	๑
๒	เทศบาลได้ดำเนินการเร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม	๔.๑๕	.๗๑๗	มาก	๒
๓	เทศบาลได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชายหาดเจ้าสำราญและชุมชน	๔.๐๘	.๘๕๔	มาก	๓
๔	เทศบาลได้ดำเนินการจัดระบบการดูแลความ	๔.๐๐	.๘๓๘	มาก	๕

ที่	ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๕	ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว เทศบาลได้ดำเนินการจัดหาและพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานสาธารณูปโภคให้เพียงพอทุกชุมชน	๔.๐๕	.๘๕๔	มาก	๔
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๑๒	.๕๙๔	มาก	

ตารางที่ ๔.๕ ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = .๕๙๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลได้ดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยอันเป็นแหล่งกำเนิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๓๗$, S.D. = .๗๖๗) รองลงมาเทศบาลได้ดำเนินการเร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D. = .๗๑๗) เทศบาลได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชายหาดเจ้าสำราญและชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = .๘๕๔) เทศบาลได้ดำเนินการจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคให้เพียงพอทุกชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = .๘๕๔) และเทศบาลได้ดำเนินการจัดระบบการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = .๘๓๘)

ตารางที่ ๔.๖ ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ที่	ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	๓.๙๗	.๘๐๙	มาก	๓
๒	เทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษาทุกระดับ	๓.๙๙	.๗๙๑	มาก	๒
๓	เทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	๓.๘๗	.๘๓๓	มาก	๕
๔	เทศบาลได้ดำเนินการจัดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓.๙๖	.๘๑๙	มาก	๔
๕	เทศบาลได้ดำเนินการบริการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน	๔.๐๐	.๘๘๒	มาก	๑
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๓.๙๕	.๕๙๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .๕๙๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลได้ดำเนินการบริการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .๘๘๒) รองลงมาเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษาทุกระดับ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .๗๙๑) เทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .๘๐๙) เทศบาลได้ดำเนินการจัดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .๘๑๙) และเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .๘๓๓)

ตารางที่ ๔.๗ ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ

ที่	ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม	๔.๔๗	.๗๑๒	มาก	๑
๒	เทศบาลได้ดำเนินการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี	๔.๓๐	.๗๓๔	มาก	๒
๓	เทศบาลได้ดำเนินการเน้นกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๔.๐๖	.๗๖๗	มาก	๔
๔	เทศบาลได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน	๓.๙๙	.๗๗๓	มาก	๕
๕	เทศบาลได้ดำเนินการสร้างเสริมทัศนคติของบุคลากรให้บริการประชาชนด้วยความ ซื่อสัตย์ ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๔.๐๙	.๗๖๕	มาก	๓
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๔.๑๘	.๕๔๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ ด้านนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .๕๔๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม อยู่ใน

ระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = .๗๑๒) รองลงมาเทศบาลได้ดำเนินการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = .๗๓๔) เทศบาลได้ดำเนินการสร้างเสริมทัศนคติของบุคลากรให้บริการประชาชนด้วยความ ซื่อสัตย์ ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{X} = ๔.๐๙$, S.D. = .๗๖๕) เทศบาลได้ดำเนินการเน้นกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{X} = ๔.๐๖$, S.D. = .๗๖๗) และเทศบาลได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = .๗๗๓)

ตารางที่ ๔.๘ ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

ที่	ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนา เพิ่มทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย	๔.๑๒	.๗๗๒	มาก	๑
๒	เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	๔.๐๔	.๗๙๔	มาก	๓
๓	เทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการประมงชายฝั่งที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔.๐๕	.๗๕๖	มาก	๒
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๐๖	.๖๑๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๘ ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๖$, S.D. = .๖๑๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนา เพิ่มทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = .๗๗๒) รองลงมาเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการประมงชายฝั่งที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = .๗๕๖) และเทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = .๗๙๔)

๒) การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต

ตารางที่ ๔.๙ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต

ที่	การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ด้านการสร้างความมั่นคง	๔.๑๘	๐.๕๕๙	มาก	๑
๒	ด้านการสร้างความมั่งคั่ง	๔.๐๔	๐.๖๐๓	มาก	๒
๓	ด้านการสร้างความยั่งยืน	๓.๙๙	๐.๕๖๗	มาก	๓
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๔.๐๗	๐.๕๗๖	มาก	

ตารางที่ ๔.๙ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๕๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความมั่นคง อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๕๕๙) รองลงมาด้านการสร้างความมั่งคั่ง ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = ๐.๖๐๓) และด้านการสร้างความยั่งยืน เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = ๐.๕๖๗)

ตารางที่ ๔.๑๐ ด้านการสร้างความมั่นคง

ที่	ด้านการสร้างความมั่นคง	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลได้สร้างความมั่นคงปลอดภัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกในทุกๆระดับ	๔.๑๔	.๗๙๘	มาก	๓
๒	เทศบาลได้สร้างระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล	๔.๔๕	.๗๒๖	มาก	๑
๓	เทศบาลได้สร้างสังคมที่มีความปรองดอง เพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง	๔.๒๒	.๗๕๒	มาก	๒
๔	เทศบาลได้สร้างเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย รายได้ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	๔.๐๘	.๗๗๑	มาก	๔
๕	เทศบาลได้สร้างฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคงทุกด้าน	๔.๐๑	.๗๗๗	มาก	๕
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๔.๑๘	.๕๕๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๐ ด้านการสร้างความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = .๕๕๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลได้สร้างระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = .๗๒๖) รองลงมาเทศบาลได้สร้างสังคมที่มีความปรองดอง เพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = .๗๕๒) เทศบาลได้สร้างความมั่นคงปลอดภัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกในทุกระดับ ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D. = .๗๙๘) เทศบาลได้สร้างเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย รายได้ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = .๗๗๑) และเทศบาลได้สร้างฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคงทุกด้าน เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = .๗๗๗)

ตารางที่ ๔.๑๑ ด้านการสร้างความมั่งคั่ง

ที่	ด้านการสร้างความมั่งคั่ง	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลมีการขยายตัวของเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียม	๔.๐๘	.๗๖๘	มาก	๑
๒	เทศบาลสามารถสร้างรายได้จากฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต	๔.๐๒	.๘๐๔	มาก	๓
๓	เทศบาลสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า	๔.๐๔	.๗๘๐	มาก	๒
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๔.๐๔	.๖๐๓	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๑ ด้านการสร้างความมั่งคั่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = .๖๐๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลมีการขยายตัวของเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = .๗๖๘) รองลงมาเทศบาลสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = .๗๘๐) และเทศบาลสามารถสร้างรายได้จากฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคตเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๔.๐๒$, S.D. = .๘๐๔)

ตารางที่ ๔.๑๒ ด้านการสร้างความยั่งยืน

ที่	ด้านการสร้างความยั่งยืน	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลสามารถพัฒนาความเจริญที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง	๔.๐๕	.๗๘๑	มาก	๑
๒	เทศบาลสามารถผลิตเครื่องบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามกฎระเบียบของการพัฒนาเทศบาล	๓.๙๖	.๗๖๙	มาก	๓
๓	เทศบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ในการพัฒนาทุกระดับอย่างสมดุลยั่งยืน	๓.๙๖	.๗๗๔	มาก	๓
๔	เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๔.๐๒	.๘๐๖	มาก	๒
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๓.๙๙	.๕๖๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๒ ด้านการสร้างความยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = .๕๖๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลสามารถพัฒนาความเจริญที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๐๕$, S.D. = .๗๘๑) รองลงมาเทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = ๔.๐๒$, S.D. = .๘๐๖) เทศบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการพัฒนาทุกระดับอย่างสมดุลยั่งยืน ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. = .๗๗๔) และเทศบาลสามารถผลิตเครื่องบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามกฎระเบียบของการพัฒนาเทศบาล เป็นอันดับสุดท้ายเท่ากัน ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. = .๗๖๙)

๓) การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตารางที่ ๔.๑๓ การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ด้านการพัฒนาด้านสังคม	๔.๑๙	๐.๖๔๕	มาก	๑
๒	ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	๓.๙๙	๐.๕๔๖	มาก	๓
๓	ด้านการพัฒนาด้านการเมือง	๔.๑๒	๐.๖๓๐	มาก	๒
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๑๐	๐.๖๐๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๓ การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๖๐๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาด้านสังคม อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๖๔๕) รองลงมาด้านการพัฒนาด้านการเมือง ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = ๐.๖๓๐) และด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = ๐.๕๔๖)

ตารางที่ ๔.๑๔ ด้านการพัฒนาด้านสังคม

ที่	ด้านการพัฒนาด้านสังคม	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	การมีส่วนร่วมส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	๔.๓๖	.๘๕๐	มาก	๑
๒	การสร้างชุมชนน่าอยู่ด้วยความเอื้ออาทร มีน้ำใจ มีคุณธรรม จริยธรรม	๔.๒๕	.๗๙๕	มาก	๒
๓	การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว	๓.๙๘	.๗๖๑	มาก	๓
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๑๙	.๖๔๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๔ ด้านการพัฒนาด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D. = .๖๔๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๓๖$, S.D. = .๘๕๐) รองลงมาการสร้างชุมชนน่าอยู่ด้วยความเอื้ออาทร มีน้ำใจ มีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = ๔.๒๕$, S.D. = .๗๙๕) และการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๘$, S.D. = .๗๖๑)

ตารางที่ ๔.๑๕ ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ที่	ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีสินค้าและบริการทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อคนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๓.๙๔	.๗๖๖	มาก	๕
๒	เทศบาลมีสร้างระตลาดที่สมดุลในตลาดทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน	๔.๐๓	.๗๗๓	มาก	๒
๓	เทศบาลสร้างความยุติธรรมในการกระจายรายได้ การกำหนดราคา ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน	๔.๐๔	.๗๘๗	มาก	๑
๔	เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนมีอิสระในการเลือกอาชีพที่เอื้อต่อวิถีการดำรงชีวิตเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน	๓.๙๗	.๗๖๐	มาก	๔
๕	เทศบาลสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินของท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม	๔.๐๑	.๘๑๐	มาก	๓
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		๓.๙๙	.๕๔๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๕ ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = .๕๔๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลสร้างความยุติธรรมในการกระจายรายได้ การกำหนดราคา ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = .๗๘๗) รองลงมาเทศบาลมีสร้างระตลาดที่สมดุลในตลาดทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = ๔.๐๓$, S.D. = .๗๗๓) เทศบาลสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินของท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = .๘๑๐) เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนมีอิสระในการเลือกอาชีพที่เอื้อต่อวิถีการดำรงชีวิตเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๙๗$,

S.D. = .๗๖๐) และเทศบาลเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีสินค้าและบริการทำให้ รายได้ที่เหมาะสมต่อคนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๔$, S.D. = .๗๖๖)

ตารางที่ ๔.๑๖ ด้านการพัฒนาด้านการเมือง

ที่	ด้านการพัฒนาด้านการเมือง	ผลการวิเคราะห์			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	เทศบาลส่งเสริมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	๔.๐๘	.๘๔๗	มาก	๑
๒	เทศบาลส่งเสริมการเป็นคณะกรรมการในชุมชน	๓.๙๙	.๘๕๒	มาก	๔
๓	เทศบาลส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	๓.๙๓	.๘๔๐	มาก	๕
๔	เทศบาลส่งเสริมการร่วมประชุมเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน	๔.๐๑	.๘๐๐	มาก	๓
๕	ด้านการรับรู้ข่าวสารของเทศบาล	๔.๐๓	.๘๑๙	มาก	๒
	ค่าเฉลี่ยโดยรวม	๔.๑๒	.๖๓๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๖ ด้านการพัฒนาด้านการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = .๖๓๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทศบาลส่งเสริมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = .๘๔๗) ด้านการรับรู้ข่าวสารของเทศบาล ($\bar{X} = ๔.๐๓$, S.D. = .๘๑๙) เทศบาลส่งเสริมการร่วมประชุมเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = .๘๐๐) เทศบาลส่งเสริมการเป็นคณะกรรมการในชุมชน ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = .๘๕๒) และเทศบาลส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๓$, S.D. = .๘๔๐)

๔.๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การวิเคราะห์การพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนา คือ หาดเจ้าสำราญมุ่งเน้นสู่สากล พัฒนาคน ชุมชน เศรษฐกิจ วางรากฐานการท่องเที่ยวแบบปลอดภัยและยั่งยืน โดยมีภารกิจด้านปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตและประชาคมอาเซียนพัฒนาระบบการศึกษาและสาธารณสุข ปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการตลอดจนความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนควบคู่กับวิถีชีวิตชุมชน อนุรักษ์และ

พัฒนาศิลปะวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น และพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้จากการมีส่วนร่วม สำหรับยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย การส่งเสริมเศรษฐกิจและอาชีพให้กับประชาชน การสวัสดิการสังคม (ผู้สูงอายุ/คนพิการ/ผู้ด้อยโอกาส/ผู้ป่วยเอดส์) การศึกษา การสาธารณสุข และการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ^{๖๓} ดังนั้นนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกระดับทั้งผู้มีฐานะดี คนชั้นกลาง ผู้มีรายได้น้อย และด้อยโอกาส ให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี ที่จะอยู่อาศัยได้อย่างเท่าเทียมกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสะดวกสบาย ความสะอาดถูกสุขอนามัยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนได้รับการศึกษา ความรู้ การฝึกอบรม ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว สิทธิของประชาชนและความยุติธรรมได้รับการคุ้มครอง โดยมีกระบวนการปฏิบัติแต่ละด้าน^{๖๔} ดังนี้

๔.๓.๑ การพัฒนาทางการศึกษา

๑) ส่งเสริมการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

การสร้างความมั่นคง สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ หนุนเสริมและส่งเสริมภาคการผลิตและบริการ ส่งเสริมการลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาด พัฒนาระบบวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้า ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น *การสร้างความมั่นคง* พัฒนานวัตกรรม เพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เตรียมพร้อมการกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ปรับระบบการผลิตทางการประมง ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ เพิ่มศักยภาพด้านการผลิตและบริการเดิม และต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการโดยใช้เทคโนโลยี *การสร้างความยั่งยืน* พัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยผ่านการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ทำงานตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำวิธีการพัฒนาที่ได้ผลมาใช้แก้ไข

^{๖๓} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๒๑-๒๒, ๒๔.

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒.

ปัญหาที่สำคัญของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการลงมือทำ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพ^{๖๕}

๒) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กก่อนวันเรียน

การสร้างความมั่นคง หนุนรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดการพนัน ให้การสงเคราะห์จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ *การสร้างความมั่งคั่ง* ส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ยากจน และผู้ด้อยโอกาสอย่างเพียงพอ *การสร้างความยั่งยืน* ส่งเสริมการจัดตั้ง เสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน^{๖๖}

๓) ส่งเสริมพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษาทุกระดับ

การสร้างความมั่นคง ให้กับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ยกกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม *การสร้างความมั่งคั่ง* ให้กับประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการ สร้างความมั่งคั่ง *การสร้างความยั่งยืน* ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วน ในสังคม^{๖๗}

๔) ส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา ระบบสารสนเทศทุกสถานการศึกษา และประชาชน ทั่วไป

การสร้างความมั่นคง พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย *การสร้างความมั่งคั่ง* และ*การสร้างความยั่งยืน* ปรับปรุงทัศนคติของคนด้อยการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่^{๖๘}

๕) ส่งเสริมพัฒนาสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้

การสร้างความมั่นคง ส่งเสริมให้ประชาชนจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง จัดชุดรักษาความปลอดภัย นักท่องเที่ยวเป็นรูปธรรม *การสร้างความมั่งคั่ง* มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ *การสร้างความยั่งยืน* การจัดระเบียบของร้านค้า โรงแรม ให้ถูกสุขลักษณะ^{๖๙} *การสร้างความมั่นคง* มี

^{๖๕} สัมภาษณ์ปยุณา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๖๖} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่ไฉ่ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๖๗} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ๋นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๖๘} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๖๙} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น *การสร้างความมั่นคง* มีการสำรวจการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ จัดกลุ่มชุมชนและมีแกนนำประสานกับผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาจุดต่างๆ *การสร้างความยั่งยืน* ร้านค้า ร้านอาหารให้มาตรฐาน สะอาด ราคาไม่สูงเกินไป ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท ได้มาตรฐานมีระบบรักษาความปลอดภัย ความสะอาด ราคาตามเกณฑ์ที่ฝ่ายบริหารกำหนด ร่วมกับผู้ประกอบการ^{๗๐}

๔.๓.๒ การพัฒนาด้านสังคม

๑) ส่งเสริมและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

การสร้างความมั่นคง ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต สนับสนุนการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ ส่งเสริมประชาชนและชุมชนมีความปรองดองสามัคคี และสนับสนุนระบบการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่วน*การสร้างความมั่นคง* ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อาทิ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สนับสนุนการจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอก เพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ สำหรับ*การสร้างความยั่งยืน* ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ยึดถือและปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับผิดชอบต่อสังคม การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิต โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง^{๗๑} *การสร้างความมั่นคง* เน้นการบริหารจัดการของสภาวะแวดล้อมของชุมชนในสังคมให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อย คนในชุมชนอยู่ดีกินดี กินดี และมีความสุข รักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล *การสร้างความมั่นคง* ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ควรวางแผนในเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจในเบื้องต้นก่อน การบูรณาการเมืองสู่ท้องถิ่น *การสร้างความยั่งยืน* มีระบบการกำกับดูแลที่ดีและการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจและมีการบริหารจัดการการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อสังคม^{๗๒}

๒) การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างความมั่นคง สร้างความมั่นคงในชุมชนด้านอาหาร พลังงาน ลดรายจ่าย สร้างอาชีพ สนับสนุนอาชีพ โดยการร่วมสนับสนุน/พัฒนา ให้ชุมชนมีส่วนร่วม/คิด วางแผนวิเคราะห์ปัญหาให้ขับเคลื่อนการพัฒนา ไปด้วยกันให้เกิดผลลัพธ์ที่ส่งผลถึงความภาคภูมิใจของชุมชน *การสร้างความมั่นคง*

^{๗๐} สัมภาษณ์วิศกดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๑} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๒} สัมภาษณ์ชัชชราวุธ กาญจนเกียรติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

คั้ง ชุมชนต้องมีงาน มีอาชีพ มีทุน มีรายได้ โดยการส่งเสริมพัฒนา สนับสนุนอาชีพ สนับสนุนในรูปแบบกองทุน เพื่อสร้างโอกาส มีรายได้แบบยั่งยืน *การสร้างควมยั่งยืน* เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส สร้างสุขภาพที่ดีให้เกิดขึ้นกับคนทุกช่วงวัยในชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม จัดให้มีสวัสดิการ^{๗๓} *การสร้างควมมั่นคง* พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัย ระบบการเมืองที่มั่นคงจะนำไปสู่การบริการ การพัฒนาที่มีคุณภาพ สร้างสังคมให้ความปรองดองสามัคคี ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีรายได้ *การสร้างควมมั่งคั่ง* พัฒนาขยายตัวเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นจากพื้นที่และนอกพื้นที่ *การสร้างควมยั่งยืน* ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีรายได้ที่ยั่งยืน^{๗๔}

๓) จัดให้มีช่องทางที่ประชาชนจะเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารของเทศบาล

การสร้างควมมั่นคง ด้านสังคมเน้นย้ำให้พื้นที่มีส่วนร่วมในงานบริหาร เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง และมีส่วนร่วมในการบริหาร *การสร้างควมมั่งคั่ง* สร้างมาตรฐานให้กับคนในพื้นที่ ไม่ว่าจะป็นสินค้าและการบริการ เพื่อทำให้เกิดรายได้กลับคืนสู่พื้นที่^{๗๕}

๔.๓.๓ การพัฒนาด้านสาธารณสุข

๑) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระบบบริการสาธารณสุขปโภค

การสร้างควมมั่นคง สร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว สร้างอาชีพที่มั่นคง เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ตลอด การเมืองส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย *การสร้างควมมั่งคั่ง* ผลักดันให้แต่ละชุมชน สร้างสินค้า หรือบริการ อาทิ มี OTOP ประจำตำบล ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม เพื่อเป็นรายได้อีกทางของครอบครัว *การสร้างควมยั่งยืน* ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวม เพื่อทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชน และสร้างอาชีพอย่างมั่นคง^{๗๖}

๒) การจัดการบริการเชิงรุกในการป้องกันรักษาและส่งเสริมคุณภาพชีวิต

การสร้างควมมั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น สร้างงาน/สร้างอาชีพ ประชาชนมีรายได้มากขึ้นเพิ่มขึ้น มีบริการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา จัดกิจกรรม/สถานที่ให้กับพ่อค้า

^{๗๓} สัมภาษณ์วรรณดา ตีประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๔} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเต็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๕} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยูต, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๖} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

แม่ค้าในชุมชนให้เพียงพอ และเป็นประโยชน์ *การสร้างความมั่นคง* มีการฝึก/อบรมงานอาชีพให้กับคนในชุมชน อาจเป็นอาชีพที่ทำอยู่แล้วในท้องถิ่น หรือเป็นงานอาชีพอื่นเพื่อเสริมรายได้ มีกองทุนหรือตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนงานอาชีพ งานต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนด้านระบบสาธารณสุข/ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ สถานที่ต่างๆ ให้สะอาดสวยงามน่าเที่ยว *การสร้าง ความยั่งยืน* ประชาชนมีอาชีพมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนงานอาชีพ มีการฝึกอบรมให้ความรู้จากวิทยากร มีกองทุน/สหกรณ์สนับสนุน ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี เพราะมีบริการด้านสาธารณสุขที่ดี สิ่งแวดล้อมดี มีสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้กับบุตรหลานของคนในชุมชน^{๗๗}

๓) การบริการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน

การสร้างความมั่นคง มีสถานที่ องค์กรรับรองอาชีพเสริม เมื่อชุมชนนั้นๆ เกิดภาวะรายได้ตกต่ำ โดยหาทุนให้ชุมชน เงินทุน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีบทบาททำให้สังคม เศรษฐกิจดีขึ้น *การสร้างความมั่นคง* สร้างสหกรณ์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน *การสร้างความยั่งยืน* เน้นการพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยเน้นความต้องการของคนในชุมชนนั้นๆ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน^{๗๘}

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น สร้างงาน/สร้างอาชีพ ประชาชนมีรายได้มากขึ้นเพิ่มขึ้น มีบริการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา จัดกิจกรรม/สถานที่ให้กับพ่อค้าแม่ค้าในชุมชนให้เพียงพอ และเป็นประโยชน์ พัฒนานวัตกรรม เพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เตรียมพร้อมการกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ปรับระบบการผลิตทางการประมง ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ เพิ่มศักยภาพด้านการผลิตและการบริการเดิม และต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการโดยใช้เทคโนโลยี พัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยผ่านการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ทำงานตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำวิธีการพัฒนาที่ได้ผลมาใช้แก้ไขปัญหาที่สำคัญของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการลงมือทำ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพ ประชาชนมีอาชีพมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนงานอาชีพ มีการฝึกอบรมให้ความรู้จากวิทยากร มีกองทุน/สหกรณ์

^{๗๗} สัมภาษณ์อำนาจ พิชรานุกูลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๗๘} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

สนับสนุน ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี เพราะมีบริการด้านสาธารณสุขที่ดี สิ่งแวดล้อมดี มีสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้กับบุตรหลานของคนในชุมชน

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
๑	การสร้างความมั่นคง	<p>-ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต สนับสนุนการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ ส่งเสริมประชาชนและชุมชนมีความปรองดองสามัคคี และสนับสนุนระบบการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>-สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ รมรณรงค์และส่งเสริมภาคการผลิตและการบริการ ส่งเสริมการลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาด พัฒนาระบบวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์กรความรู้</p>	<p>-ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริมเมื่อประชาชนในชุมชนมีรายได้ตกต่ำ สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง</p> <p>-ส่งเสริมความปลอดภัยในพื้นที่ โดยใช้ความสามัคคีในชุมชน</p> <p>-การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้วยกระบวนการเชิงกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา</p> <p>-สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผนและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาของชุมชน</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>เกี่ยวกับการผลิตสินค้า ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่</p> <p>-พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น สร้างงาน/สร้างอาชีพ ประชาชนมีรายได้มากขึ้น เพิ่มขึ้น มีบริการให้บริการ ด้าน สาธารณะ สุข แก่ ประชาชน อย่างทั่วถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา จัดกิจกรรม/สถานที่ให้กับ พ่อแม่ค้าในชุมชนให้เพียงพอ และเป็นประโยชน์</p>	<p>ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น</p> <p>-รักษาผลประโยชน์ ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล</p> <p>-พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย</p> <p>-พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย มีระบบการเมืองมั่นคง การพัฒนามีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุข ภายใต้ระบบการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>-มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น</p>
๒	การสร้างความมั่งคั่ง	<p>- ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อาทิ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สนับสนุนการจำหน่ายสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และ ประชาสัมพันธ์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกพื้นที่</p> <p>กระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่</p>	<p>-ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกเพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่</p> <p>-ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุน</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>-พัฒนานวัตกรรม เพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เตรียมพร้อมการกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ปรับระบบการผลิตทางการประมง ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และศักยภาพของพื้นที่ เพิ่มศักยภาพด้านการผลิตและการบริการเดิม และต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการโดยใช้เทคโนโลยี</p> <p>-มีการฝึก/อบรมงานอาชีพให้กับคนในชุมชน อาจเป็นอาชีพที่ทำอยู่แล้วในท้องถิ่น หรือเป็นงานอาชีพอื่นเพื่อเสริมรายได้ มีกองทุนหรือตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนงานอาชีพ งานต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนด้านระบบสาธารณสุข สุข/ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของ</p>	<p>มนุษย์ ทูทางปัญญา ทูทางการเงิน ทูเครื่องมือ เครื่องจักร ทูทางสังคม และ ทูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสร้างความมั่งคั่ง</p> <p>-จัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการในรูปแบบ OTOP ประจำตำบล</p> <p>-การฝึกอบรมอาชีพประจำ และอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสามารถจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก</p> <p>-ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สวยงาม</p> <p>-วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพื่อรองรับผลประโยชน์ของประชาชนจากการพัฒนาที่เสมอภาค</p> <p>-มีการสำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ด้วยระบบตัวแทนประสานงานกับ</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		เจ้าหน้าที่ ปรึบ ปรุ ง สิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ สถานที่ ต่างๆ ให้สะอาดสวยงามน่า เที่ยว	ผู้บริหารท้องถิ่น
๓	การสร้างที่ยั่งยืน	<p>- ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ยึดถือและปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับผิดชอบต่อสังคม การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิต โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>- พัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยผ่านการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งทำงานตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำวิธีการพัฒนาที่ได้ผลมาใช้แก้ไขปัญหาที่สำคัญของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการลงมือทำ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพ</p> <p>- ประชาชนมีอาชีพมีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนงานอาชีพ มีการ</p>	<p>- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน</p> <p>- ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>- ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>- การรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>- การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส</p> <p>- การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย</p> <p>- พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร</p> <p>- หลานและชุมชนใช้ประโยชน์</p> <p>- ส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่สะท้อนความรักความสามัคคีของชุมชน</p> <p>- ประชาชนในพื้นที่ต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p> <p>- ที่พัก รีสอร์ท โรงแรม อาหารต้องได้มาตรฐาน และบริการ</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		ฝึกอบรมให้ความรู้จากวิทยากร มีกองทุน/สหกรณ์ สนับสนุน ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี เพราะมีบริการด้านสาธารณสุขที่ดี สิ่งแวดล้อมดี มีสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้กับบุตรหลานของคนในชุมชน	ตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน

๔.๔ การวิเคราะห์ภูมิรัฐศาสตร์เชิงพื้นที่

ภูมิศาสตร์ในด้านทำเลที่ตั้งของประเทศไทย แยกออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ๒) ที่ตั้งสัมพันธ์ ๓) ที่ตั้งเฉพาะโดยประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ ๕ องศา ๓๗ ลิปดา ถึง ๒๐ องศา ๒๗ ลิปดาเหนือ และลองจิจูด ๙๗ องศา ๒๒ ลิปดา ถึง ๑๐๕ องศา ๓๗ ลิปดา ตะวันออก และที่ตั้งสัมพันธ์อยู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร ปลอดภัยจากแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิด รวมถึงมีพื้นที่ตั้งติดทะเลและติดกับมหาสมุทรแปซิฟิกและอินเดีย ส่งผลให้ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบ ทั้งทางด้านอาชีพเกษตรกรรม วัฒนธรรมและการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ^{๗๙} การวิเคราะห์แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งมีที่ตั้งติดต่อกับทะเลอ่าวไทยจึงสามารถวิเคราะห์ตามหลักภูมิรัฐศาสตร์เชิงพื้นที่ เนื่องจากตามหลักภูมิรัฐศาสตร์ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการขยายอำนาจรัฐ ปัจจัยทางลักษณะที่เอื้ออำนาจให้บางประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจ และสามารถอธิบายการกำหนดนโยบายต่างประเทศ อาณาเขตพื้นที่ ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ แนวพรมแดน ฮาร์ดแลนด์ ริมแลนด์ และสมุทรานภาพ มีความน่าสนใจต่อการพัฒนาอย่างชัดเจนได้ดังนี้

^{๗๙} สมชาย เดชะพรหมพันธุ์, ประเทศไทย: มุมมองเชิงภูมิศาสตร์, วารสารเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๔๙.

๔.๔.๑ การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์

เส้นทางหลักควรจัดให้มีการพัฒนาดูแลอย่างสม่ำเสมอ ไฟส่องสว่างมีทุกจุด มีจุดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล^{๘๐} พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อทุกอาชีพ อาทิ การคมนาคม การขนส่ง เรื่องของความเป็นอยู่ทุกๆ ด้าน อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา^{๘๑} พื้นฐานของตำบลเทศบาลหาดเจ้า จะประกอบอาชีพประมง เนื่องจากมีพื้นที่ติดทะเล และอีกด้านจะประกอบอาชีพการเกษตร เสนอให้จัดสรรพื้นที่ทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวพร้อมๆ กัน^{๘๒} สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน เพียงแต่ปรับปรุงให้เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัยใหม่ อาทิ ความสะอาด ความสะดวก และปลอดภัย^{๘๓} ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ให้มีความรู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำมาหากิน ให้ใช้สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ชุมชนสะอาด แม่น้ำลำคลองสะอาด ชายทะเลสะอาด^{๘๔} หาดเจ้าสำราญมีพื้นที่และสังคม ๒ รูปแบบ ๑) พื้นที่ติดทะเล (ท่องเที่ยว) ๒) พื้นที่การเกษตร สามารถพัฒนาให้ ๒ พื้นที่ สามารถพัฒนาพึ่งพากันได้ทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว^{๘๕} ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดน่าเที่ยว ปรับปรุงเส้นทาง จัดระเบียบร้านค้า^{๘๖} ส่งเสริมสนับสนุนจัดให้มีสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในพื้นที่ชายฝั่ง ซึ่งมีอาชีพประมง พื้นที่การเกษตร ชุมชนเมือง และกลุ่มอาชีพค้าขาย^{๘๗} “หาดเจ้าสำราญ” ภูมิรัฐศาสตร์ก็ทำให้เรานึกถึงภาพทะเลสวยๆ น้ำทะเลสีฟ้าทรายขาวสะอาด พร้อมไปกับเก็บภาพการพัฒนาด้านสังคม ให้เกิดการเจริญเติบโตไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม^{๘๘} ทั้งนี้เพื่อ ๑) ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น นำไปสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการเตรียมดูแลและบริการ ๒) การศึกษาในเชิงปริมาณ และการกระจายโอกาสให้คนมีการศึกษา ได้พัฒนาก้าวหน้า

^{๘๐} สัมภาษณ์ทวิศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๑} สัมภาษณ์อำนาจ พัทธานุกุลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๒} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยูต, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๓} สัมภาษณ์สุบัน สวัสดิ์ประภา, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๔} สัมภาษณ์วรรณดา ทิประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๕} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเต็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๖} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๗} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๘} สัมภาษณ์ชัชชราวุธ กาญจนกิริติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ไปมาก แต่ในเชิงคุณภาพยังต้องการการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งคุณธรรมครูและนักเรียน ๓) ปัญหาความเสื่อมถอยในศีลธรรม จริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การละเมิดกฎหมาย ความเห็นต่างทางการเมือง ทำให้ขาดความสามัคคี หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความเสียหายให้กับบ้านเมือง จึงต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้คิดชอบทำชอบ และผู้รักษากฎหมายต้องทำหน้าที่ให้ประสิทธิภาพ จะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง^{๘๘} มีสวัสดิการต่างๆ ในชุมชน^{๘๙} ให้ความสำคัญในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะให้ชุมชนนั้นแข็งแกร่ง และสามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมที่ดีได้^{๙๐} เพิ่มและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ให้ความยุติธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม^{๙๑} ให้ความสำคัญในทุกด้าน เพื่อที่จะใช้ชุมชนนั้นเข้มแข็ง และสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้^{๙๒} ในปัจจุบันแผนที่ถูกนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ อย่างกว้างขวางตามความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี จากการทำจำนวนประชากรเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นในการวางผังเมืองให้เหมาะสมกับการขยายตัวของชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงเพิ่ม แผนที่มีความสำคัญต่อการนำข้อมูลไปคิดวิเคราะห์ เพื่อหาศักยภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนที่เป็นเครื่องมือสำคัญของนักภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อใช้ศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์และนำมาวางแผนดำเนินการเตรียมรับหรือแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นแนวพรมแดนระหว่างประเทศ สภาพภูมิศาสตร์ และตำแหน่งทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน^{๙๓}

๔.๔.๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์

สนับสนุนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว ส่งเสริมการมีอาชีพของคนในพื้นที่ โรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ได้รับการดูแลได้มาตรฐาน ระบบน้ำประปา ไฟฟ้าทั่วถึง และการซ่อมแซมอยู่เสมอ^{๙๔} พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล อาชีพส่วนใหญ่ก็จะเป็นอาชีพประมง และอาชีพการเกษตร นอกจากนี้ยังมีอาชีพค้าขาย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีการพัฒนาบริเวณ

^{๘๘} สัมภาษณ์ปุ่นยา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๘๙} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๐} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๑} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ๋นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๒} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่โจ้ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๓} อรรถพล สาตุ้ม, นวัตกรรมแผนที่กับความสำคัญต่อภูมิรัฐศาสตร์ : กรณีศึกษาเมืองข้าว-เมืองปลา (รังสิต-ธัญบุรี-มีนบุรี), วารสารวิชาการผลประโยชน์แห่งชาติ, ฉบับที่ ๓ (กุมภาพันธ์-เมษายน ๒๕๖๔) : ๕๘.

^{๙๔} สัมภาษณ์ทวีศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

พื้นที่ให้เหมาะกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติควบคู่ไปด้วย^{๙๖} สืบเนื่องจากมีพื้นที่ทางการเกษตร สามารถนำผลผลิตมาวางจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว^{๙๗} พื้นที่ให้ความรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชน เชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดและนอกจังหวัด จัดระเบียบธุรกิจจากการให้บริการให้ได้มาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว^{๙๘} พื้นที่การเกษตรนำผลผลิตแปรรูป/วางจำหน่าย ให้แก่นักท่องเที่ยวบริเวณหน้าหาด การท่องเที่ยว เพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นแบบผสมผสาน ๒ พื้นที่รวมกัน^{๙๙} ปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว ปรับปรุงร้านค้า^{๑๐๐} ส่งเสริมสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกรและชาวประมง สนับสนุนการจำหน่ายสินค้าชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ สำหรับ^{๑๐๑} พัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดความเป็นธรรม มีความสมดุลระหว่างเมืองและชนบท ถ่วงดุลจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองให้มากขึ้น สมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลอนุรักษ์ไม่ให้สิ้นเปลืองและหมดไป^{๑๐๒} ส่งเสริมการท่องเที่ยว สนับสนุนอาชีพประมงชายฝั่ง อนุรักษ์ท้องถิ่น^{๑๐๓} ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ^{๑๐๔} เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน^{๑๐๕}

^{๙๖} สัมภาษณ์อำนาจ พืชรานุกูลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๗} สัมภาษณ์วิชุดา สมุทรประยูต, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๘} สัมภาษณ์วรรณดา ทิประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๙๙} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเด็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ทิประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ปยุณา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์บุษบา รอดอัน, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ่ใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน โดยมีการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ^{๑๐๖} ยุทธศาสตร์เส้นทางคมนาคมทางบกในยุคโลกาภิวัตน์ ของประเทศไทยที่สำคัญ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๖ ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางแผนด้านการคมนาคมที่สอดคล้องกับจัดระบบ เมืองให้มีความสมดุล ยุทธศาสตร์ที่ ๒ วางระบบคมนาคมขนส่งที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินเมือง และชนบท ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และบริการ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบคมนาคมและการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดต้นทุนระบบจัดการการขนส่ง (โลจิสติกส์) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ควบคู่กับการดำรงรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ ที่ ๖ พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และปรับปรุง พื้นฟูพื้นที่แหล่งประวัติศาสตร์ ด้านภาวะผู้นำแบบโครงข่ายภูมิภาคของไทยในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า ภาพพจน์ในอดีตของผู้นำโครงข่ายคมนาคมเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ระบบขนส่งทางบกเป็นตัวนำความสำเร็จสู่ประเทศชาติและเชื่อมโยงเพื่อนบ้าน ในการขนส่งคนและสินค้า เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ แต่ยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบของ “The Logistic Crossroads” แปรเปลี่ยนรูปแบบมาสู่ภาวะผู้นำแบบโครงข่ายภูมิภาคของไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ในรูปแบบของ “ประตูสู่เส้นทางสายไหมแห่งองค์รวมในการเชื่อมโยง วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การค้า และการขนส่ง แบบต่อเนื่องหลายรูปแบบเพื่อความเป็นผู้นำในภูมิภาคอาเซียน หรือ The Holistic Silk Gateways” Model^{๑๐๗} หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมา เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายประกอบไปด้วย โครงการทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีจุดเด่นในเชิงยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเมียนมา อาเซียน เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันตก โดยจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเนื่องจากโครงการก่อสร้างทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีศักยภาพเป็นประตูการค้าในการเชื่อมเครือข่ายการขนส่งระดับภูมิภาคด้านตะวันตกของทวีปเอเชีย โดยสามารถขนส่งสินค้าไปเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาและยุโรป รวมทั้งหากสามารถขยายฐาน

^{๑๐๖} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่โจ้ว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๐๗} พรรณมณีนต์ แยมพลอย, ธีญธรณ์/กมลลา สุขพานิช-ขันทปราบ, ยุทธศาสตร์เส้นทางคมนาคมทางบกในยุคโลกาภิวัตน์ และความได้เปรียบเชิงภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อภาวะผู้นำแบบโครงข่ายภูมิภาค : ศึกษากรณีเส้นทาง สายเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย, วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย สวนดุสิต, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔) : ๑๖๕-๑๖๖.

การลงทุนและการผลิตของไทยตามโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายจะช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๑๐๘} การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่าง ไทย-เมียนมา เป็นการดำเนินงานระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคม ได้แก่ **ระดับมหภาค** แนวปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการติดตามและพัฒนานโยบายของรัฐบาลไทย ต่อโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ และ๒) ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ได้แก่ ไทย เมียนมา และญี่ปุ่น จะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือทั้งระดับภาครัฐและภาคเอกชน โดยประเทศไทยควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และ **ระดับจุลภาค** แนวปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนตามแนวชายแดน และ๒) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง หากมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามแนวชายแดนทั้ง ๒ ประเทศ ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างใกล้ชิด^{๑๐๙}

๔.๔.๓ การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์

นักการเมืองมีส่วนในการประสานงานกับประชาชนว่า ต้องการพัฒนาจุดใด ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม”^{๑๑๐} ด้านผู้นำต้องลงพื้นที่และเข้าใจถึงสภาพพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน^{๑๑๑} นักการเมืองผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงาน ควรมีความจริงใจ ให้ความสำคัญติดตามแก้ไขปัญหาสนับสนุนชุมชนอย่างจริงจังในทุกๆ ด้าน บนพื้นฐานความถูกต้อง พัฒนาการใช้เทคโนโลยีให้เข้าถึงชุมชนโดยง่ายไม่ยุ่งยาก สร้างแรงจูงใจให้ชุมชน อยากติดตามข่าวสาร

^{๑๐๘} ศศิประภา ใฝ่งาม, เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา, วารสารวิจัย มสศ, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๒๓-๒๔.

^{๑๐๙} อนุชาติ บุนนาค, เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา, Joint Conference on ACTIS & NCOBA, 25th January 2017, Bangkok, Thailand, pp. 485.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ทวีศักดิ์ จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์อำนาจ พัชรานุกุลการ, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

นโยบาย ผลการดำเนินงาน^{๑๑๒} ทำความเข้าใจและปรับเปลี่ยนแนวคิดของนักการเมืองในพื้นที่ให้ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ^{๑๑๓} ทำประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในเรื่องที่มีผลกระทบ (ต่อ) ชีวิตของประชาชนทุกคน^{๑๑๔} สร้างความเข้าใจในทิศทางการเมือง บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมต่างๆ^{๑๑๕} ในด้านการเมืองนั้น มุ่งเน้นไปที่ผู้นำท้องถิ่น จัดวางแผนงานแบบเชิงรุก เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป^{๑๑๖} ทั้งสามารถ ๑) สร้างชุมชนให้มีความสามัคคี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความเอื้ออาทร และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ๒) พัฒนาคนส่วนใหญ่ให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ คิดชอบ ทำชอบ มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดี มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี ๓) รมรงค้ให้มีการเมืองการปกครองที่มีธรรมาภิบาล ถือเป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต^{๑๑๗} บูรณาการร่วมกันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นและท้องถิ่น^{๑๑๘} จัดหางบประมาณมาปรับปรุง เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาเทศบาลในชุมชน^{๑๑๙} เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐ และส่งเสริมธรรมาภิบาล^{๑๒๐} จัดหางบประมาณมาปรับปรุง เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาในชุมชน^{๑๒๑} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ตามกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร งานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และการป้องกันการทุจริต งานด้านการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรในองค์กร งานด้านการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน งานด้านการส่งเสริมความรู้

^{๑๑๒} สัมภาษณ์วรรณดา ตีประดิษฐ์, ข้าราชการ, วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ณัฐนันท์ ไบมิเต็น, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ดาบตำรวจพนพ ตีประดิษฐ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ศิริรัตน์ ทรงความดี, นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ชัชราวาท กาญจนเกียรติศักดิ์, นักการเมืองท้องถิ่น, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ปณยา จารุแพทย์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕, วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์เฉลียว คชพันธ์, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔, วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์บุษบา รอดอ้น, ข้าราชการ, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์สุทัศน์ อุ้นใจ, ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์กัลย์กมล แซ่จ้าว, ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔.

ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการท้องถิ่น งานด้านการปรับปรุงและพัฒนารายได้ และงานด้านการส่งเสริม ค่านิยม ๑๒ ประการ โดยมีการเก็บข้อมูลจากแผนชุมชน ปัญหาความต้องการของประชาชนในการ ประชาคมท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ความเห็นจากคณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนา ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เป็นต้น ความเชื่อมโยงในภาพรวมของในระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น คือการมุ่งสร้างสังคมแห่งความสุข เกิดความมั่นคง ยั่งยืน สมดุล ด้วยหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ มี จุดมุ่งหมายการพัฒนาเพื่อให้การบริหารงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีความโปร่งใส ยุติธรรม มี ประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ วางแผนพัฒนาชุมชน ได้แก่ ๑) การพัฒนาระบบการบริการ คือ การพัฒนาและส่งเสริมการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเทศบาล ในการให้บริการประชาชน โดยเน้นการให้บริการที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม ๒) การพัฒนาระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ บริหารจัดการตามแนว ทางการบริหารจัดการที่ดี เน้นกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลของเทศบาล และ๓) การพัฒนาบุคลากร คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มา ใช้ในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในเทศบาลมีความรู้ ความสามารถและ มาตรฐาน คุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างทัศนคติของบุคลากรให้บริการ ประชาชนด้วยความรวดเร็ว ซื่อสัตย์ ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนและรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน^{๑๒๒}

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประชากรควรมีสภาพอนามัยดีขึ้น นำไปสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการ เตรียมดูแลและบริการ การศึกษาเชิงปริมาณ และการกระจายโอกาสให้คนมีการศึกษา ได้พัฒนา ก้าวหน้าไปมาก แต่ในเชิงคุณภาพยังต้องการการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งคุณธรรมครูและนักเรียน ปัญหาความเสื่อมถอยในศีลธรรม จริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การละเมิดกฎหมาย ความเห็นต่าง ทางการเมือง ทำให้ขาดความสามัคคี หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความเสียหาย ให้กับบ้านเมือง จึงต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้คิดชอบทำชอบ และผู้รักษากฎหมายต้องทำหน้าที่ให้ ประสิทธิภาพ จะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง พัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดความเป็นธรรม มีความสมดุลระหว่างเมืองและชนบท ถ่วงดุลจากเศรษฐกิจที่

^{๑๒๒} เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕), หน้า ๒๕, ๓๒-๓๓.

พึ่งพาตนเองให้มากขึ้น สมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแล อนุรักษ์ไม่ให้สิ้นเปลืองและหมดไป สร้างความเข้าใจในทิศทางการเมือง บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างชุมชนให้มีความสามัคคี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความเอื้ออาทร และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม พัฒนาคนส่วนใหญ่ให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ คิดชอบ ทำชอบ มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดี มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี รมรงศ์ให้มีการเมืองการปกครองที่มีธรรมาภิบาล ถือเป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ตารางที่ ๔.๑๘ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
๑	การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	<p>-ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น นำไปสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการเตรียมดูแลและบริการ</p> <p>-การศึกษาในเชิงปริมาณและการกระจายโอกาสให้คนมีการศึกษา ได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก แต่ในเชิงคุณภาพยังต้องการการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งคุณธรรมครูและนักเรียน</p> <p>-ปัญหาความเสื่อมถอยในศีลธรรม จริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การละเมิดกฎหมาย ความเห็นต่างทางการเมือง ทำให้ขาดความสามัคคี หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความเสียหายให้กับ</p>	<p>-ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือการมีพื้นที่ติดทะเล จึงนึกถึงภาพบรรยากาศทะเลสีฟ้าครามสวยงามทั้งยามเช้าและยามเย็น หาดทรายขาวสะอาดรับคลื่นทะเล</p> <p>-สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร อาทิ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชายฝั่งทะเล ส่งเสริมชุมชนเมืองชายทะเล ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด</p> <p>-พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</p> <p>-สร้างความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>บ้านเมือง จึงต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้คิดชอบทำชอบ และผู้รักษากฎหมายต้องทำหน้าที่ให้ประสิทธิภาพ จะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง</p> <p>-ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ให้มีความรู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำมาหากิน ให้ใช้สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ชุมชนสะอาด แม่น้ำลำคลอง สะอาด ชายทะเลสะอาด</p> <p>-หาดเจ้าสำราญมีพื้นที่และสังคม ๒ รูปแบบ คือ พื้นที่ติดทะเล (ท่องเที่ยว) และพื้นที่การเกษตร สามารถพัฒนาให้ ๒ พื้นที่ พัฒนาพึ่งพากันได้ ทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว</p>	<p>-ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้รู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน</p> <p>-บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด สอดคล้องต่อการประกอบอาชีพทั้งด้านการคมนาคมด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา</p> <p>-จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตามหลักทฤษฎีพึ่งพา</p> <p>-การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด</p> <p>-ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล</p> <p>-สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน แต่ควรเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย</p>
		<p>-พัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่การพัฒนาให้เกิดความเป็นธรรม มีความสมดุลระหว่างเมืองและชนบท ถ่วงดุลจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองให้</p>	<p>-พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบกิจการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการ</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
๒	การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	<p>มากขึ้น สมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแล อนุรักษ์ไม่ให้สิ้นเปลืองและหมดไป</p> <p>-ส่งเสริม ฟื้นฟูให้ความรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชน เชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดและนอกจังหวัด จัดระเบียบธุรกิจจากการให้บริการให้ได้มาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน และนักท่องเที่ยว</p> <p>-พื้นที่การเกษตรนำผลผลิตแปรรูป/วางจำหน่าย ให้แก่นักท่องเที่ยวบริเวณหน้าหาด การท่องเที่ยว เพิ่มรูปแบบ การท่องเที่ยวเป็นแบบผสมผสาน ๒ พื้นที่ร่วมกัน</p>	<p>ค้าขาย จึงควรพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายสินค้าของประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง</p> <p>-ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน โดยการจัดระเบียบร้านค้าและบริการให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอ</p> <p>-ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงชุมชน</p> <p>-สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>-พัฒนา ฟื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน ซึ่งอาจเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดและนอกเขตจังหวัด</p> <p>-จัดระเบียบธุรกิจให้บริการตามมาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
			<p>-ด้านพื้นที่การเกษตรนำผลผลิตมาแปรรูป และวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวหน้าหาด</p> <p>-ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างพื้นดินกับทะเล</p> <p>-พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว</p> <p>-ส่งเสริมอาชีพของคนในพื้นที่</p> <p>-กำกับและควบคุมมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจห้างร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์</p>
๓	การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	<p>-สร้างชุมชนให้มีความสามัคคี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความเอื้ออาทร และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม</p> <p>-พัฒนาคนส่วนใหญ่ให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ คิดชอบ ทำชอบ มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดี มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>-รณรงค์ให้มีการเมืองการปกครองที่มีธรรมาภิบาล ถือ</p>	<p>-สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน</p> <p>-บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน</p> <p>-เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ</p> <p>-การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล</p>

ที่	ประเด็นการศึกษา	สรุปผลการศึกษา	ข้อค้นพบ
		<p>ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>-นักการเมืองผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงาน ควรมีความจริงจังให้ความสำคัญติดตามแก้ไข ปัญหาสนับสนุนชุมชนอย่างจริงจังในทุกๆ ด้าน บนพื้นฐาน ความถูกต้อง พัฒนาการใช้เทคโนโลยีให้เข้าถึงชุมชนโดยง่ายไม่ยุ่งยาก สร้างแรงจูงใจให้ชุมชน อยากติดตามข่าวสาร นโยบาย ผลการดำเนินงาน</p> <p>-ทำ ความ เข้าใจ และปรับเปลี่ยนแนวคิดของนักการเมืองในพื้นที่ให้ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ</p>	<p>-จัด ท่าง บ ปร ะมา ณ มาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนเทศบาล</p> <p>-นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงจัง ติดตามและแก้ไข ปัญหา ทุกด้าน เพราะแต่ละชุมชนประสบปัญหาแตกต่างกัน จัดร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุก ด้วยการปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง บางโครงการอาจต้องทำ ประชา พิ จารณ์ เพื่อประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน</p> <p>-พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูลข่าวสาร นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล</p> <p>-ปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักการเมืองทุกระดับในพื้นที่ให้ตระหนักถึงการพัฒนามีเอกภาพ</p> <p>-ประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน</p> <p>- การปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง</p>

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา

๑. ประชาชนยังไม่เข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่สามารถดำเนินการได้
๒. การจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล มีบางโครงการ/กิจกรรม ไม่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์
 ๓. เทศบาลไม่สามารถบรรจุโครงการ/กิจกรรม ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายให้ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์การพัฒนา
 ๔. ความล่าช้าของปฏิบัติงานระบบราชการ เนื่องจากระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ
 ๕. การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และหน้าชายหาดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว การเผาไหม้ขยะตามบ้านเรือน การทิ้งสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำและทะเล ขยะที่พบส่วนใหญ่จะเป็นโฟม กล่องโฟม ถุงพลาสติกส่วนใหญ่
 ๖. ปัญหาที่เกิดจากคน ปัญหาที่เกิดจากพื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากงบประมาณ ปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบต่างๆ
 ๖. ในส่วนของการท่องเที่ยว การรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
 ๗. การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน
 ๘. ไฟฟ้าดับบ่อย
 ๙. น้ำประปารั่วแตกไม่ซ่อมแซมและน้ำใช้ไม่เพียงพอ
 ๑๐. ขาดการประชุมร่วมวางแผนการพัฒนาเชิงวิชาการ จากผู้มีความรู้จริงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
 ๑๑. ด้านเศรษฐกิจขาดการส่งเสริมการขาย
 ๑๒. ด้านสังคมขาดการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน
 ๑๓. แหล่งท่องเที่ยวมีที่จอดรถจำนวนน้อย
 ๑๔. ปัญหาด้านระเบียบ กฎหมาย ซึ่งขัดต่อความเป็นจริงในด้านการดำเนินชีวิต ปัญหาด้านงานบริหาร
 ๑๕. ถนนหมู่บ้านและท่อระบายตัน เวลาฝนตกน้ำไม่ไหล น้ำขัง ไม่ระบาย มีทรายในท่อระบายน้ำ ถนนพัง ชาวไร่ชาวสวนมีการเผาหญ้า ปัญหาควันไฟเข้าบ้าน ผู้ประกอบการให้เช่ามีการให้ใช้เครื่องเครื่อง และคาราโอเกะให้กับผู้เช่าเสี่ยงดังยามค่ำคืน
 ๑๖. ชุมชนไม่ค่อยทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดจนข้อมูลที่จำเป็นในครอบครัวนั้นๆ
 ๑๗. มีการทำงานที่ไม่รวดเร็ว
 ๑๘. ยุ้งเยอะไปหน่อย น่าจะหาวิธีกำจัดยุ้ง

อุปสรรค

๑. เทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของประชาชน
๒. เทศบาลดำเนินการได้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่
๓. เทศบาลตั้งงบประมาณบางรายการยังไม่เพียงพอ ทำให้ต้องโอนลดเพิ่ม
๔. การพัฒนาไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากขัดต่อระเบียบ ไม่มีกฎหมายรองรับ
๕. รถกักตุนขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอ และประชาชนยังมักง่ายในการทิ้งขยะอยู่มาก การขาดจิตสำนึกของผู้คนอีกด้วย
๖. แม่ค้าและประชาชนส่วนใหญ่ ขาดทักษะทางด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นอย่างมาก
๗. ระบบงานราชการที่ล่าช้า ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความพร้อมของพื้นที่ในการพัฒนางบประมาณที่จำกัด กฎระเบียบไม่สอดคล้องกับความต้องการ
๘. การจัดเก็บขยะของเจ้าหน้าที่ น้ำเสียจากรถเก็บขยะไหลเป็นทางตามถนน
๙. เมืองท่องเที่ยวมีปัญหาการใช้ไฟฟ้า น้ำประปาไม่เพียงพอ
๑๐. มีอาคารจัดแสดงผลิตภัณฑ์ร้านขายของแต่ไม่เปิดใช้งาน
๑๑. ขาดผู้นำที่มีความรู้ความสามารถและความเป็นผู้นำ และดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง
๑๒. ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเทศบาลมีชาวประมงจำนวนมากจะมีแม่ค้าคนกลางรับซื้ออาหารทะเลไปขายต่อในราคาที่สูงเกินจริง
๑๓. ด้านสังคม ให้ความสำคัญและประชาสัมพันธ์ให้กับหมู่บ้าน
๑๔. ความล่าช้าของระบบราชการ ความคิดเห็นต่างกันเกิดความขัดแย้ง
๑๕. ถนนหมู่บ้านยังไม่ได้ยกให้เทศบาล ผู้ประกอบการให้เช่าเห็นแก่ตัว ไม่นึกถึงชุมชนเกษตรกรรมมักง่าย ชอบสะตวง ควรไถ่กลับ
๑๖. ขาดคนประสานงานอย่างต่อเนื่อง
๑๗. อาจจะมีบุคลากรในการทำงานที่น้อย และไม่สอดคล้องกับหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์
๒. การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ควรเป็นไปตามแผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งไม่ควรบรรจุโครงการ/กิจกรรม ที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่
๓. ควรดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมากที่สุด
๔. การรณรงค์ใช้พลาสติกและโฟม หลีกเลียงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่สร้างปัญหาขยะ Refuse, Retill, Return, Recycle
๕. ควรจัดอบรมภาษาอังกฤษเบื้องต้นแก่ประชาชนทั่วไปด้วย

๖. สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ ปรับเปลี่ยนการพัฒนาตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ต้องพัฒนาทีละด้านตามความสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วน
๗. การพัฒนาจุดต่างๆ น่าจะเกิดจากการทำประชามติของคนในพื้นที่
๘. น่าจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในสถานที่สำคัญ เช่น ชายหาด
๙. จัดที่จอดรถให้เพียงพอ มีเจ้าหน้าที่จราจรปฏิบัติงาน
๑๐. ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นงานของผู้นำทุกองค์กรในพื้นที่
๑๑. ดำเนินการโครงการตามความเดือนร้อนของประชาชนเป็นหลัก
๑๒. พยายามกระจายข่าวสาร โดยให้บุคลากรของหน่วยงานของรัฐ สืบสานต่อไปให้กับชุมชน ได้ทราบอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน
๑๓. ปรับปรุงอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ
๑๔. เกี่ยวกับระบบท่อระบายน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ยังไม่มี อยากรู้อะไร
๑๕. อยากรู้ให้เทศบาลหาวัคซีนคุณภาพมาแต่ให้คนในชุมชน
๑๖. เห็นสมควรน่าจะสร้างความครึกครื้นในช่วงค่ำคืน
๑๗. มาตรการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้รู้ เสียตามสาย
๑๘. เห็นสมควรจัดการเรื่องสุนัขจวน (จร) จัด เพราะรบกวนคนออกกำลังกาย
๑๙. ด้านการท่องเที่ยวน่าจะมียะมีอะไรที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากกว่านี้

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ สามารถสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

๑. สังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๑.๑) นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พัฒนาขีดความสามารถทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของนโยบาย

๑.๒) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การบริหารจัดการขยะ การรณรงค์คัดแยกขยะและการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบ

๑.๓) นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ ได้แก่ สร้างระบบการบริหารงาน โดยเน้นหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต และโปร่งใสตรวจสอบได้ การบริหารงานเชิงรุกเข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล และเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ในการเสนอแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

๑.๔) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ควรสร้างความเข้มแข็งชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการค้าทางชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ

๒. พัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล

๒.๑) การสร้างความมั่นคง ได้แก่ สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ รมรงค์และส่งเสริมภาคการผลิตและการบริการ ส่งเสริมการลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้า และบริการที่มีโอกาสทางการตลาด พัฒนาระบบวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์กรความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้า ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

๒.๒) การสร้างความมั่นคง ได้แก่ พัฒนานวัตกรรม เพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เตรียมพร้อมการกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ปรับระบบการผลิตทางการประมง ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ และเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตและการบริการเดิม และต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการโดยใช้เทคโนโลยี

๒.๓) การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ พัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยผ่านการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ทำงานตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นำวิธีการพัฒนาที่ได้ผลมาใช้แก้ไขปัญหาที่สำคัญของชุมชน กระตุ้นให้เกิดการลงมือทำ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพ

๓. แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

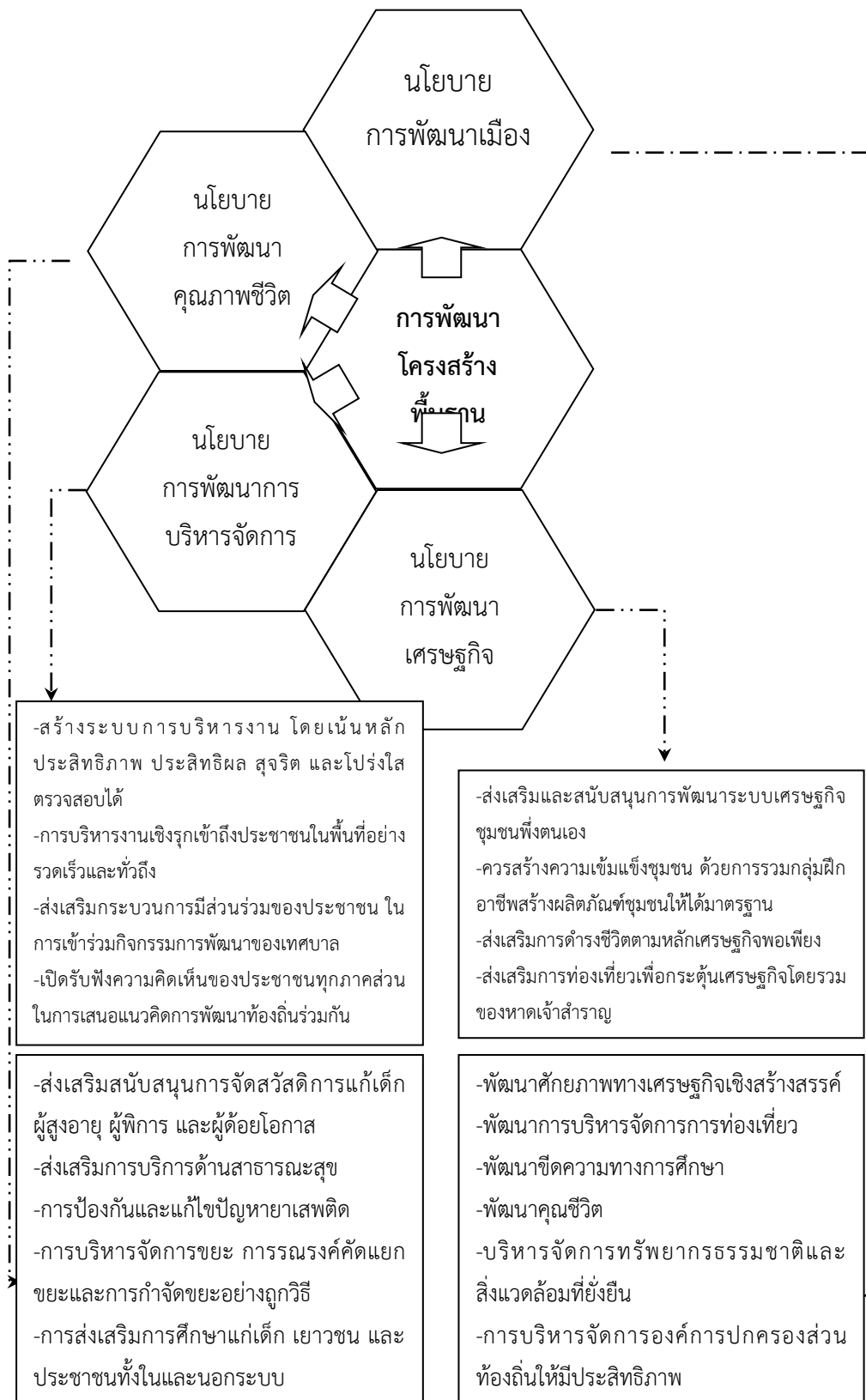
๓.๑) การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ จัดสร้างสวัสดิการให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น นำไปสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงต้องมีการเตรียมดูแลและบริการ การศึกษาในเชิงปริมาณ และการกระจายโอกาสให้คนมีการศึกษา ได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก แต่ในเชิงคุณภาพยังต้องการการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งคุณธรรมครูและนักเรียน ปัญหาความเสื่อมถอยในศีลธรรม จริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การละเมิดกฎหมาย ความเห็นต่างทางการเมือง ทำให้ขาดความสามัคคี หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดความเสียหายให้กับบ้านเมือง จึงต้องสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้คิดชอบทำชอบ และผู้รักษากฎหมายต้องทำหน้าที่ให้ประสิทธิภาพ จะเป็นหนทางแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง และส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ให้มีความรู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำมาหากิน ให้ใช้สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ชุมชนสะอาด แม่น้ำลำคลองสะอาด และชายทะเลสะอาด

๓.๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดความเป็นธรรม มีความสมดุลระหว่างเมืองและชนบท ถ่วงดุลจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองให้มากขึ้น สมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแล อนุรักษ์ไม่ให้สิ้นเปลืองและหมดไป ส่งเสริมและฟื้นฟูให้ความรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชน เชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดและนอกจังหวัด และจัดระเบียบธุรกิจจากการให้บริการให้ได้มาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว

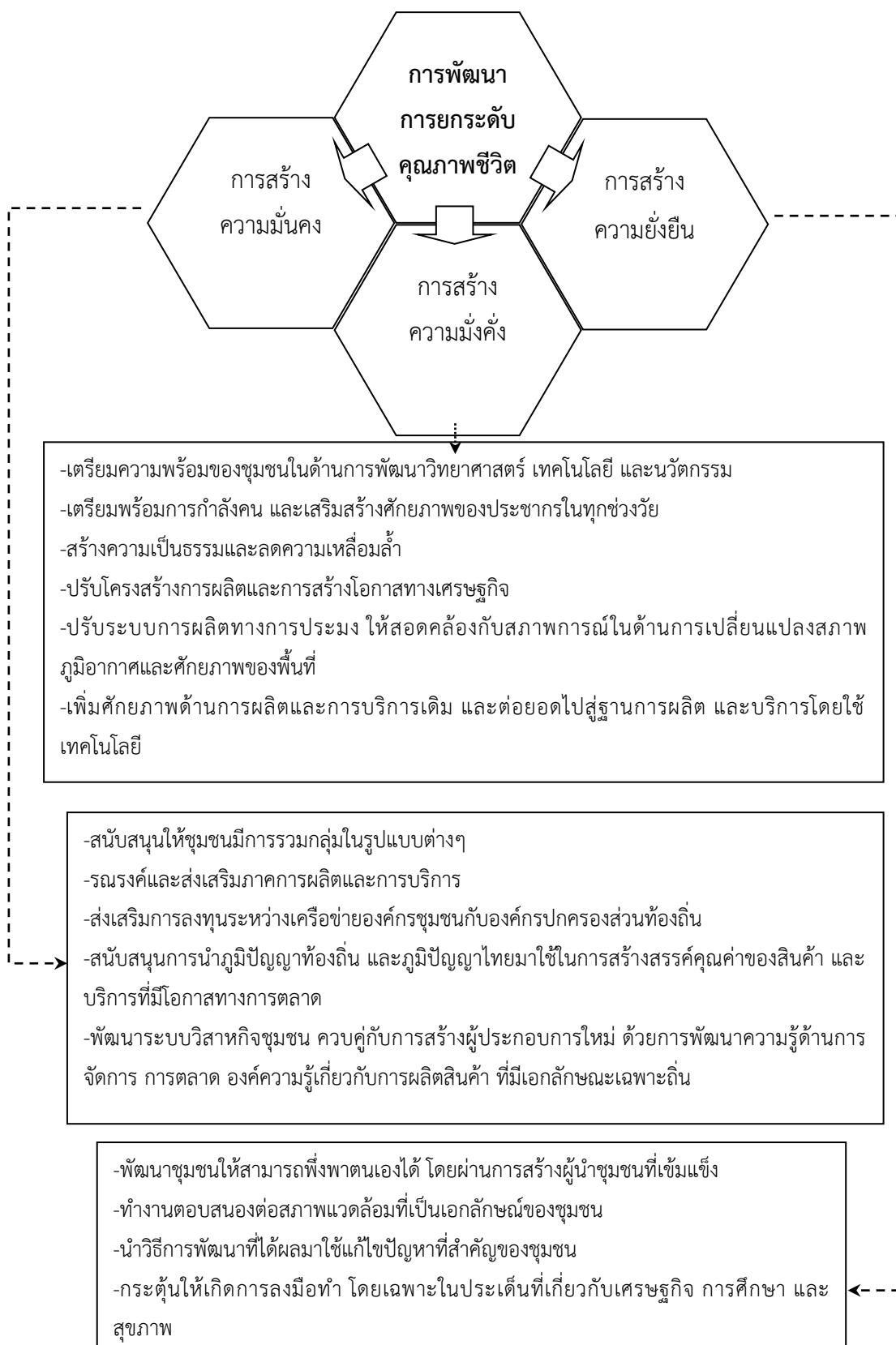
๓.๓) การพัฒนาด้านการเมือง ได้แก่ สร้างชุมชนให้มีความสามัคคี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความเอื้ออาทร และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม พัฒนาคนส่วนใหญ่ให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ คิดชอบ ทำชอบ มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดี มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี รณรงค์ให้มีการเมืองการปกครองที่มีธรรมาภิบาล ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นักการเมืองผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงาน ควรมีความจริงใจ ให้ความสำคัญติดตามแก้ไขปัญหาสนับสนุนชุมชนอย่างจริงจังในทุกๆ ด้าน บนพื้นฐานความถูกต้อง พัฒนาการใช้เทคโนโลยีให้เข้าถึงชุมชนโดยง่ายไม่ยุ่งยาก สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนติดตามข่าวสาร นโยบาย ผลการดำเนินงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

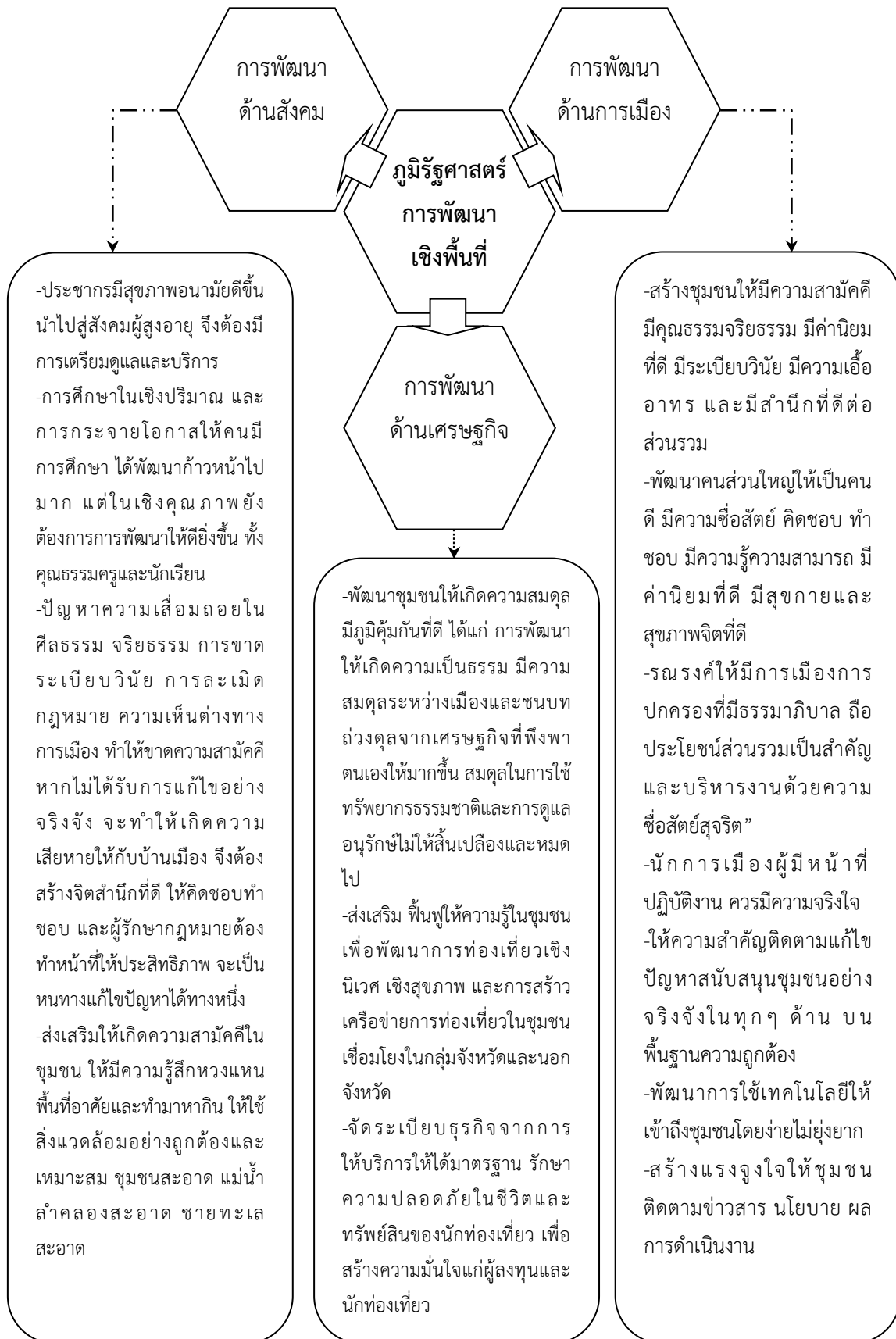
ตารางที่ ๔.๒๐ องค์ความรู้ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง

ตารางที่ ๔.๒๑ องค์ความรู้ด้านการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต

ตารางที่ ๔.๒๒ องค์ความรู้ภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ๒) พัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล และ ๓) พัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ การอภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน และผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศหญิง จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๐ และเพศชาย จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๐ ส่วนใหญ่อยู่อายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๐ รองลงมาอยู่ระหว่าง ๓๑ - ๓๕ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๐ อายุระหว่าง ๕๑ - ๕๕ ปี จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๐ อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๐ ปี จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ อายุระหว่าง ๔๑ - ๔๕ ปี จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๐ ปี จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๐ อายุระหว่าง ๓๖ - ๔๐ ปี จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๐ อายุไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๐ และอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๐ รองลงมาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๐ อื่นๆ จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๐ ปริญญา

โท จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๐ และปริญญาเอก จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๐ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐ รองลงมาทำเกษตรกรรม จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙๐ ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐ พนักงานร้านค้า จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐ อื่น จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๐ เจ้าของกิจการ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๐ ข้าราชการ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๐ พนักงานบริษัท จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๐ พนักงานของรัฐ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ และรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ ส่วนใหญ่รายได้ ๙,๐๐๑ - ๑,๕๐๐ บาท จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๐ รองลงมารายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๐ รายได้ ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ รายได้ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๐ และรายได้ต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙๐ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖๐ รองลงมาหมู่ที่ ๔ จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๐ หมู่ที่ ๖ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ หมู่ที่ ๓ จำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๐ หมู่ที่ ๑ จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๐ หมู่ที่ ๕ จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ และอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๐ โดยมีรายละเอียดผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

๕.๑.๑ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๕.๑.๑.๑ นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ ๑) โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม ๒) พัฒนาทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รัฐควรกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะท้องถิ่นใกล้กับประชาชนจึงทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถทางการศึกษา ๔) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ การสร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ ๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญดำเนินการตามนโยบายแผน และโครงการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับปรุงฝารางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นผิวถนนที่มีปัญหา ปรับปรุงคลองระบายน้ำ ๖) ส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้มแข็งในลักษณะประชาคมหมู่บ้าน ๗) ผู้นำท้องถิ่นพบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผน จัดการ สรุปผลการพัฒนาเพื่ออนาคต เป็นกระบวนการพัฒนาแบบประชาคมหมู่บ้านทั้ง ๗ หมู่ และ ๘) การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย

๕.๑.๑.๒ นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส ๒) การบริหารจัดการขยะด้วยการคัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี ๓) การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบ พัฒนาระบบการศึกษาและสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับเทศบาล จัดตั้งศูนย์การศึกษาประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคน ๔) บูรณาการทุกองค์กร ครอบคลุม ศาสนา และส่วนราชการ เพื่อการพัฒนา สุขภาพ ร่างกาย และจิตใจส่งผลต่อครอบครัวอบอุ่น ๕) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมด้านกีฬา สนามกีฬา นันทนาการ ปรับปรุงสวนสุขภาพ เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ๖) ผู้ประกอบการต้องตระหนักในระบบสาธารณสุขตามหลักสุขภาพและเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และ ๗) ส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง ธุรกิจบริการโรงแรม/รีสอร์ท ค่าขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนาเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การจัดตั้งกลุ่มระบบเงินลงทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ “คนหาเจ้าต้องไม่ตกงาน”

๕.๑.๑.๓ นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ ได้แก่ ๑) พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ๒) สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการรับฟัง เสนอความคิดเห็น และแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน พื้นที่การเกษตรต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ ๓) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ที่สะท้อนความจริงใจต่อการบริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงานและประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของพื้นที่ แต่พลวัตไปตามยุคสมัยการพัฒนา ๔) เทศบาลควรปรับปรุงการให้บริการประชาชน ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องเข้าถึงประชาชนทุกระดับ ๕) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร ๖) การอนุรักษ์ธรรมชาติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ๗) รักษาความสะอาดตามท้องถนนและฟุตบาท อาจห้ามการตั้งร้านค้า/หาบเร่ แต่มีการจัดสรรพื้นที่ค้าขายโดยเฉพาะ และ ๘) ประชาชนมีความรู้และซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๕.๑.๑.๔ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล จึงควรส่งเสริมการลงทุน เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด สร้างความเชื่อมั่นด้านความภัยปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ๒) ส่งเสริมและ

พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน อาทิ อาหารสด อาหารทะเล อาหารแปรรูป ที่ได้จากแพปลา/แพปลา/เรือประมง ๓) ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพัฒนาไปสู่การฝึกอาชีพ ๔) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ ถือเป็นกาารฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์หน้าหาด อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เฝ้าระวังความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวขณะเล่นน้ำ บริการเรือชูชีพ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนให้มีรายได้ ๕) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนระดับล่าง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้ทุพพลภาพ ผู้ชราภาพ ผู้ว่างงานผู้ประสบภัยต่างๆ ๖) การสร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจตั้งแต่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการ การประชุมสัมพันธ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ กลไกการตลาดที่เป็นธรรม และ ๗) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่ค้า ผู้ประกอบการ รักษามาตรฐานราคาสินค้าไม่เอาเปรียบผู้บริโภค อาจสร้างจุดแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนองต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ อาทิ การแปรรูปอาหารทะเล การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ การจัดระบบร้านค้า การกำจัดการราคาตามมาตรฐานและเงื่อนไขของชุมชน

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.557) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.544) รองลงมาด้านนโยบายการพัฒนาเมือง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.554) ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.616) และด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.550)

๕.๑.๒ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๕.๑.๒.๑ การสร้างความมั่นคง ได้แก่ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริมเมื่อประชาชนในชุมชนมีรายได้ตกต่ำ สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ๒) ส่งเสริมความปลอดภัยในพื้นที่ โดยใช้ความสามัคคีในชุมชน ๓) การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้วยกระบวนการเชิงกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ๔) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผนและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น ๕) รักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล ๖) พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา

คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย ๗) พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย มีระบบการเมืองมั่นคง การพัฒนามีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุข ภายใต้ระบบการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต และ ๘) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

๕.๑.๒.๒ การสร้างความมั่งคั่ง ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกเพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ๒) ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสร้างความมั่งคั่ง ๓) จัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการในรูปแบบ OTOP ประจำตำบล ๔) การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสามารถจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก ๕) ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม ๖) วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพื่อรองรับผลประโยชน์ของประชาชนจากการพัฒนาที่เสมอภาค และ ๗) มีการสำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ด้วยระบบตัวแทนประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่น

๕.๑.๒.๓ การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ๒) ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๓) ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔) การรับผิดชอบต่อสังคม ๕) การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ๖) การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย ๗) พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร-หลานและชุมชนใช้ประโยชน์ ๘) ส่งเสริมแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่สะท้อนความรักความสามัคคีของชุมชน ๙) ประชาชนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ๑๐) ที่พัก รีสอร์ท โรงแรม อาหาร ต้องได้มาตรฐาน และบริการตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๕๗๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความมั่นคง อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๕๕๙) รองลงมาด้านการสร้างความมั่งคั่ง ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = ๐.๖๐๓) และด้านการสร้างความยั่งยืน เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = ๐.๕๖๗)

๕.๑.๓ แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลเจ้าสำราญ

๕.๑.๓.๑ การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ๑) ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือ การมีพื้นที่ติดทะเล จึงนึกถึงภาพบรรยากาศทะเลสีฟ้าครามสวยงามทั้งยามเช้าและยามเย็น หาดทรายขาวสะอาดรับคลื่นทะเล ๒) สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร อาทิ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชายฝั่งทะเล ส่งเสริมชุมชนเมืองชายทะเล ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด ๓) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) สร้างความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๕) ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้รู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน ๖) บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด สอดคล้องต่อการประกอบอาชีพทั้งด้านการคมนาคม ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ๗) จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตามหลักทฤษฎีพึ่งพา ๘) การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด ๙) ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล และ ๑๐) สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน แต่ควรเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย

๕.๑.๓.๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ๑) พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการค้าขาย จึงควรพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายสินค้าของประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ๒) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน โดยการจัดระเบียบร้านค้าและบริการให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอ ๓) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงชุมชน ๔) สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๕) พัฒนา พื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน ซึ่งอาจเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดและนอกเขตจังหวัด ๖) จัดระเบียบธุรกิจให้บริการตามมาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว ๗) ด้านพื้นที่การเกษตรนำผลผลิตมาแปรรูป และวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวหน้าหาด ๘) ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างพื้นดินกับทะเล ๙) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว ๑๐) ส่งเสริมอาชีพของคนในพื้นที่ และ ๑๑) กำกับและควบคุมมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจ ห้างร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์

๕.๑.๓.๓ การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ๑) สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน ๒) บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน ๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ ๔) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ๕) จัดหางบประมาณมาปรับปรุงและ

พัฒนาชุมชนเทศบาล ๖) นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ติดตาม และแก้ไขปัญหาทุกด้าน เพราะแต่ละชุมชนประสบปัญหาแตกต่างกัน จัดวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุก บางโครงการอาจต้องทำประชาพิจารณ์ ๗) พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูลข่าวสาร นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล ๘) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักการเมืองทุกระดับในพื้นที่ให้ตระหนักถึงการพัฒนามีเอกภาพ ๙) ประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และ ๑๐) การปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๖๐๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาด้านสังคม อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๖๔๕) รองลงมาด้านการพัฒนาด้านการเมือง ($\bar{X} = ๔.๑๒$, S.D. = ๐.๖๓๐) และด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = ๐.๕๔๖)

๕.๒ การอภิปรายผล

๕.๒.๑ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๕.๒.๑.๑ นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ ๑) โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม ๒) พัฒนาทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รัฐควรกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะท้องถิ่นใกล้ชิดกับประชาชนจึงทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถทางการศึกษา ๔) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ การสร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ ๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญดำเนินการตามนโยบายแผน และโครงการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับปรุงฝารางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นผิวถนนที่มีปัญหา ปรับปรุงคลองระบายน้ำ ๖) ส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้มแข็งในลักษณะประชาคมหมู่บ้าน ๗) ผู้นำท้องถิ่นพบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผน จัดการ สรุปผลการพัฒนาเพื่ออนาคต เป็นกระบวนการพัฒนาแบบประชาคมหมู่บ้านทั้ง ๗ หมู่ และ ๘) การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย สอดคล้องกับ **ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ (๒๕๕๙)** วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์การปกครองท้องถิ่น บนฐานเครือข่ายความร่วมมือกรณีศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและวิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีการริเริ่มเครือข่ายความร่วมมือร่วมกัน มีตัวแสดงใน

เครือข่ายความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาททั้งในด้านการวางแผนตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร มีการจัดโครงสร้างการทำงานร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการและภาคีเครือข่าย มีการตัดสินใจร่วมกันแบบผสมผสานทั้งโดยผู้บริหารและโดยคณะกรรมการในเครือข่าย และมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดให้ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ คือ ความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับบุคคลและความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับองค์กร

๕.๒.๑.๒ นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส ๒) การบริหารจัดการขยะด้วยการคัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี ๓) การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและนอกระบบพัฒนาระบบการศึกษาและสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับเทศบาล จัดตั้งศูนย์การศึกษาประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคณะ ๔) บูรณาการทุกองค์กร ครอบคลุม ศาสนา และส่วนราชการ เพื่อการพัฒนา สุขภาพ ร่างกาย และจิตใจส่งผลต่อครอบครัวอบอุ่น ๕) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมด้านกีฬาสนามกีฬา นันทนาการ ปรับปรุงสวนสุขภาพ เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ๖) ผู้ประกอบการต้องตระหนักในระบบสาธารณสุขตามหลักสุขาภิบาลและเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และ ๗) ส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง ธุรกิจบริการโรงแรม/รีสอร์ท ค่าขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนาเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การจัดตั้งกลุ่มระบบเงินลงทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ “คนหาเช้าต้องไม่ตกงาน” ซึ่ง **อนรรฆ อิศเฮาะ (๒๕๖๒)** ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอมอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

๕.๒.๑.๓ นโยบายการบริหารจัดการ ได้แก่ ๑) พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ เพื่ออำนาจความสะดวกแก่ประชาชน ๒) สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้

เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการรับฟัง เสนอความคิดเห็น และแนวความคิดการพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน พื้นที่การเกษตรต้องมีแหล่งน้ำ เพียงพอ ๓) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ที่สะท้อนความจริงใจต่อการบริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงานและประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของพื้นที่ แต่ พลวัตไปตามยุคสมัยการพัฒนา ๔) เทศบาลควรปรับปรุงการให้บริการประชาชน ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องเข้าถึงประชาชนทุกระดับ ๕) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็น ระเบียบ อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษาความสะอาดบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร ๖) การอนุรักษ์ธรรมชาติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ๗) รักษา ความสะอาดตามท้องถนนและฟุตบาท อาจห้ามการตั้งร้านค้า/หาบเร่ แต่มีการจัดสรรพื้นที่ค้าขาย โดยเฉพาะ และ ๘) ประชาชนมีความรู้และซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ เสรี วรพงษ์ (๒๕๖๑) รายงานการประเมินผล ความพึงพอใจของ ประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการ เทศบาลเมืองนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สรุปผลสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการของเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า ประชาชนมี ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด คือ งานบริการจ่ายรายได้หรือภาษี (ชำระ ภาษีโรงเรือน) ร้อยละ ๙๗.๔๙ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้น ไป) รองลงมาคืองานบริการด้านโยธา การขออนุญาตปลูกสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ ๙๖.๓๓ มีคะแนน คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) งานบริการด้านการพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม (การบริการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้พิการ) ร้อยละ ๙๕.๘๐ มีคะแนนคุณภาพการ ให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป) และงานบริการด้านสาธารณสุข (ศูนย์บริการ สาธารณสุข) ร้อยละ ๙๕.๑๐ มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ ๕ (มากกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้น) ตามลำดับ

๕.๒.๑.๔ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือ สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล จึงควรส่งเสริมการลงทุน เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ๒) ส่งเสริมและ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพ สร้าง ผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน อาทิ อาหารสด อาหารทะเล อาหารแปรรูป ที่ได้จากแพปู/แพ ปลา/เรือประมง ๓) ส่งเสริมการค้าวิถีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพัฒนาไปสู่การฝึกอาชีพ ๔) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ ถือเป็นภารกิจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์ หน้าหาด อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เฝ้าระวังความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวขณะเล่นน้ำ

บริการเสื้อชูชีพ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนให้มีรายได้ ๕) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนระดับล่าง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้ทุพพลภาพ ผู้ชราภาพ ผู้ว่างงานผู้ประสบภัยต่างๆ ๖) การสร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจตั้งแต่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการ การประชุมสัมพันธ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ กลไกการตลาดที่เป็นธรรม และ ๗) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่ค้า ผู้ประกอบการ รักษามาตรฐานราคาสินค้าไม่เอาเปรียบผู้บริโภค อาจสร้างจุดแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนองต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ อาทิ การแปรรูปอาหารทะเล การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ การจัดระบบร้านค้า การกำจัดการราคาตามมาตรฐานและเงื่อนไขของชุมชน สอดคล้องกับ วิษณุ ปัญญาองค์ และสถาพร วิชัยรัมย์ (๒๕๖๐) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ มี ๖ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย และปัจจัยด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม

๕.๒.๒ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๕.๒.๒.๑ การสร้างความมั่นคง ได้แก่ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริมเมื่อประชาชนในชุมชนมีรายได้ตกต่ำ สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ๒) ส่งเสริมความปลอดภัยในพื้นที่ โดยใช้ความสามัคคีในชุมชน ๓) การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้วยกระบวนการเชิงกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ๔) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผนและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น ๕) รักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล ๖) พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย ๗) พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย มีระบบการเมืองมั่นคง การพัฒนามีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุข ภายใต้ระบบการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต และ ๘) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับบอภิชิต ดวงธิดาร ไพรซ์ บุญประกอบวงศ์ และสิทธิเดช วงศ์ปรัชญา (๒๕๖๔) วิจัยเรื่อง ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา ได้แก่ ๑) แนวทางด้าน การ

ปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ๒) แนวทางด้าน การดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ๓) แนวทางด้าน การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ ๔) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ชุมชน

๕.๒.๒.๒ การสร้างความมั่งคั่ง ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกเพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ๒) ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสร้างความมั่งคั่ง ๓) จัดตั้งสหกรณ์ เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการในรูปแบบ OTOP ประจำตำบล ๔) การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสามารถจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก ๕) ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม ๖) วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพื่อรองรับผลประโยชน์ของประชาชนจากการพัฒนาที่เสมอภาค และ ๗) การสำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ด้วยระบบตัวแทนประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่น สอดคล้องกับ ศรัญญา ราชรักษ์ (๒๕๖๓) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านนิติธรรมรองลงมา ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่า และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับข้อเสนอแนะคือพนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเล ควรพัฒนาหน้าที่ของตนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนควรกำหนดนโยบายในการบริหารเชิงบูรณาการ โดยนำจุดแข็งและจุดอ่อนของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านมาเชื่อมโยงกัน ควรจัดโครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการประสานงานเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดนโยบายให้พนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเลเป็นศูนย์กลางของประชาชน เพิ่มโอกาสให้แก่บุคลากร ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของเทศบาลมากขึ้น

๕.๒.๒.๓ การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ๒) ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๓) ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔) การรับผิดชอบต่อสังคม ๕) การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ๖) การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย ๗) พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร-หลานและชุมชนใช้ประโยชน์ ๘) ส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่สะท้อนความรักความสามัคคีของชุมชน ๙) ประชาชนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ๑๐) ที่พัก ริ

สปอร์ต โรงแรม อาหาร ต้องได้มาตรฐาน และบริการตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน สอดคล้องกับจรรยาบรรณ ทริพย์สิน และคณะ (๒๕๖๐) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาล ที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ด้วยความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม ๒) ด้านหลักคุณธรรม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่น ความถูกต้องเที่ยงตรง สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ๓) ด้านหลักความโปร่งใส คือ กระบวนการทำงานและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ ๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงานในการทำงานร่วมกัน ๕) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร และผู้บริหารใส่ใจ ต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และ ๗) ด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งทุกด้าน

๕.๒.๓ แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๕.๒.๓.๑ การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ๑) ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือ การมีพื้นที่ติดทะเล จึงนึกถึงภาพบรรยากาศทะเลสีฟ้าคราม สวยงามทั้งยามเช้าและยามเย็น หาดทรายขาวสะอาดรับคลื่นทะเล ๒) สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร อาทิ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชายฝั่งทะเล ส่งเสริมชุมชนเมืองชายทะเล ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด ๓) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) สร้างความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๕) ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้อารมณ์ดีแห่งพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน ๖) บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด สอดคล้องต่อการประกอบอาชีพทั้งด้านการคมนาคม ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ๗) จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตามหลักทฤษฎีพึ่งพา ๘) การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด ๙) ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล และ ๑๐) สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน แต่ควรเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑ (๒๕๖๐) วิจัยเรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่างไทย-เมียนมา ทำให้เกิดเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกันอาเซียนด้านโครงสร้างพื้นฐาน อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและความเชื่อมโยงด้านประชาชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์ครั้งใหม่ในภูมิภาคอาเซียน ส่วนผลการวิจัยเพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมา พบว่า เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค บนพื้นฐานความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบโดยการปรับปรุงดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายประกอบไปด้วย โครงการทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีจุดเด่นในเชิงยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเมียนมา อาเซียน เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันตก โดยจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเนื่องจากโครงการก่อสร้างทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีศักยภาพเป็นประตูการค้าในการเชื่อมเครือข่ายการขนส่งระดับภูมิภาคด้านตะวันตกของทวีปเอเชียโดยสามารถขนส่งสินค้าไปเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาและยุโรป รวมทั้งหากสามารถขยายฐานการลงทุนและการผลิตของไทยตามโครงการก่อสร้างทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายจะช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของไทย เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๕.๒.๓.๒ การพัฒนาตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ๑) พื้นที่ เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบกิจการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการค้าขาย จึงควรพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายสินค้าของประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ๒) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน โดยการจัดระเบียบร้านค้าและบริการให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอ ๓) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงชุมชน ๔) สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๕) พัฒนา พื้นที่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน ซึ่งอาจเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดและนอกเขตจังหวัด ๖) จัดระเบียบธุรกิจให้บริการตามมาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว ๗) ด้านพื้นที่การเกษตรนำผลผลิตมาแปรรูป และวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวหน้าหาด ๘) ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างพื้นดินกับทะเล ๙) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว ๑๐) ส่งเสริมอาชีพของคนในพื้นที่ และ ๑๑) กำกับและควบคุมมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจ ห้างร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ สอดคล้องกับวาระชัย เล่งสวีส์ตี สุรพล ราชภัฏวารักษ์ ทิพรัตน์ บุปผะศิริ และเกรียงชัย ปิงประวัตติ (๒๕๖๔) วิจัยเรื่อง บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ผลการวิจัยพบว่า ๑) สืบเนื่อง

จากอดีตจนถึงปัจจุบันพระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมในหมู่ประชาชนไทย-ลาว ซึ่งภาครัฐมีการใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ๒) การแข่งขันและการลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ขนาดตลาดเล็กทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้มการลงทุนคุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงานชาวลาวพิธีการและเอกสารทางการค้าที่สลับซับซ้อน และมีการลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน และ ๓) ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดัน ส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในสปป.ลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้าชายแดนและผ่านแดนตลอดจนผลักดันและเร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของสปป.ลาว อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด

๕.๒.๓.๓ การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ๑) สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน ๒) บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน ๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ ๔) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ๕) จัดหางบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนเทศบาล ๖) นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ติดตาม และแก้ไขปัญหาทุกด้าน เพราะแต่ละชุมชนประสบปัญหาแตกต่างกัน จัดร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุก บางโครงการอาจต้องทำประชาพิจารณ์ ๗) พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูลข่าวสาร นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล ๘) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักการเมืองทุกระดับในพื้นที่ให้ตระหนักถึงการพัฒนามีเอกภาพ ๙) ประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และ ๑๐) การปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (๒๕๕๘) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่าอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคมเจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้าโดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในแผนการดำเนินงาน การติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น ต้องออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียดถึงสาเหตุที่แผนพัฒนา ซึ่งประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนของชุมชน ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนา

ท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรปฏิรูประบบการบริหารจัดการ ให้รวดเร็วระหว่างปฏิบัติราชการ ตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ

๒) ควรสร้างรูปแบบการส่งเสริมประชาชนยังให้เข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่สามารถดำเนินการได้ สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน สร้างกิจกรรมรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน

๓) ควรจัดทำแผนพัฒนา โครงการ กิจกรรมของเทศบาล ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ อาจนำรูปแบบการมีส่วนร่วมมาวางแผนการพัฒนาเชิงวิชาการ โดยผู้มีเชี่ยวชาญทุกประเภท

๔) ควรวินิจฉัยกฎหมายและระเบียบต่างๆ เทศบาลให้สามารถบรรจุโครงการ/กิจกรรม ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ให้ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งไม่ขัดต่อความเป็นจริงในด้านการดำเนินชีวิต ชุมชนต้องทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดจนข้อมูลที่จำเป็นระดับครอบครัว

๕) ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และหน้าชายหาดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว ลดการเผาไหม้ขยะตามบ้านเรือน ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำและทะเล อาทิ โฟม กล่องโฟม ถุงพลาสติก

๖) ควรจัดระบบสาธารณสุขปโภคให้มีมาตรฐานการบริการสม่ำเสมอ อาทิ ไฟฟ้าดับบ่อย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ น้ำประปารั่วแตก น้ำใช้ไม่เพียงพอ ต้องซ่อมแซมและแก้ไขให้สมบูรณ์

๗) ควรพัฒนานโยบายการท่องเที่ยว จัดแหล่งท่องเที่ยว และที่จอดรถอย่างเพียงพอ

๘) ควรสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมถนนหมู่บ้านและท่อระบายน้ำ เวลาฝนตกน้ำไม่ไหล น้ำขัง ไม่ระบาย มีทรายในท่อระบายน้ำ ถนนพัง ชาวไร่ชาวนามีการเผาหญ้า ปัญหาควันไฟเข้าบ้าน ผู้ประกอบการให้เช่ามีการให้ใช้เครื่องเครื่อง และคาราโอเกะให้กับผู้เช่าส่งเสียงดังยามค่ำคืน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑) ควรพัฒนาระบบงานราชการที่ล่าช้า อาจเพราะความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งในองค์กรหรือระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ควรจัดสรรบุคลากรในการทำงานให้

สอดคล้องกับหน้าที่ เพื่อขจัดความล่าช้าของระบบราชการ และควรดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ พัฒนาภาวะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถและความเป็นผู้นำ และดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

๒) ควรอภิปรายหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระเบียบและกฎหมาย ให้เอื้อต่อการพัฒนาเทศบาลในทุกมิติ เพื่อวางแผนงบประมาณให้เหมาะสมต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างทั่วถึง

๓) ควรสร้างกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความพร้อมของพื้นที่ในการพัฒนา งบประมาณที่จำกัด กฎระเบียบไม่สอดคล้องกับความต้องการ ให้สามารถปฏิบัติได้ และมีผู้ประสานงานอย่างต่อเนื่อง

๔) ควรเปิดใช้อาคารจัดแสดงผลิตภัณฑ์ร้านจำหน่ายสินค้า เพื่อส่งเสริมอาชีพของประชาชนเขตเทศบาลซึ่งมีชาวประมงจำนวนมาก เพื่อยับยั้งแม่ค้า/พ่อค้าคนกลางที่รับซื้ออาหารทะเลไปจำหน่ายในราคาสูงเกินจริง

๕) เทศบาลควรจัดการกักตักขยะมูลฝอยเพิ่ม และส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและรับผิดชอบการทิ้งขยะ บางครั้งการจัดเก็บขยะของเจ้าหน้าที่ นำเสียจากรถเก็บขยะไหลเป็นทางตามถนน

๖) เทศบาลควรพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับแม่ค้าและประชาชนที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อการค้าขายหรือธุรกิจต่างๆ

๗) ควรพัฒนาเมืองท่องเที่ยวให้ไฟฟ้าและน้ำประปาเพียงพอ เพราะเกี่ยวข้องต่อการสร้างความเชื่อมั่นด้านเศรษฐกิจ

๘) ควรปรับปรุงถนนหมู่บ้านยังไม่ได้ยกให้เทศบาล ผู้ประกอบการให้เช่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน

๙) ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ระดับหมู่บ้าน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) กลยุทธ์การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์

๒) รูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรภาษาอังกฤษเบื้องต้นแก่ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่เทศบาลหาดเจ้าสำราญ

๓) รูปแบบการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมตามแผนพัฒนาเทศบาลที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกมิติ

๔) รูปแบบการแก้ไขปัญหาขยะแบบมีส่วนร่วมเขตเทศบาลตามแนวคิด Refuse, Retill, Return, Recycle

๕) รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวทางทะเล ภาคการเกษตร และความประทับใจยามค่ำคืน

- ๖) รูปแบบการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยระบบประชามติ
- ๗) แนวทางการบริหารเทศบาลยุคโควิด-19 : การกำจัดเชื้อเชิงรุกด้วยมาตรการครบวงจรและวัคซีนคุณภาพที่ได้มาตรฐานสากล
- ๘) รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญกับประชาชนเชิงพื้นที่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ตารางที่ ๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ			
นโยบายการพัฒนาเมือง	นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต	นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ	นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ
๑) โครงสร้างพื้นฐานคมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สะอาดสวยงาม	๑) ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้ด้อยโอกาส	๑) พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจและอำนาจหน้าที่เพื่ออำนาจความสะดวกรวดเร็วแก่ประชาชน	๑) หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล
๒) พัฒนาทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม	๒) การบริหารจัดการขยะด้วยการคัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี	๒) สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการรับฟัง เสนอความคิดเห็น และแนวความคิดพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน พื้นที่การเกษตรต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ	๒) ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

<p>๓) การพัฒนาเศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์ การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว เพิ่ม ขีดความสามารถทาง การศึกษา</p>	<p>๓) การส่งเสริมการศึกษา แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ทั้งใน และนอก ระบบ พัฒนาสถานศึกษาให้ได้ มาตรฐานระดับเทศบาล จัดตั้งศูนย์การศึกษา ประจำหมู่บ้าน</p>	<p>๓) การประชาสัมพันธ์ให้ ชุมชนทราบ ที่สะท้อน ความจริงใจต่อการ บริหารงาน สร้าง/ปรับ ปรุง/แก้ไข ติดตามการ ทำงานและประเมินผล ทั้งนี้ การพัฒนาต้อง สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ พื้นที่ แต่พลวัตไปตามยุค สมัยการพัฒนา</p>	<p>๓) ส่งเสริมการดำรงชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียง ซึ่งพัฒนาไปสู่การ ฝึกอาชีพ</p>
<p>๔) การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ การสร้างสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ</p>	<p>๔) บูรณาการทุกองค์กร ครอบครัว ศาสนา และ ส่วนราชการ เพื่อการ พัฒนา สุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ</p>	<p>๔) เทศบาลควรปรับปรุง การให้บริการประชาชน ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยี สมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องเข้าถึง ประชาชนทุกระดับ</p>	<p>๔) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐาน และ ปลอดภัย สร้างกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว</p>
<p>๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้า สำราญดำเนินการตาม นโยบาย แผน และ โครงการพัฒนาท้องถิ่น</p>	<p>๕) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ด้านกีฬา สนามกีฬา นันทนาการ ปรับปรุงสวน สุขภาพ เปิดพื้นที่ สาธารณะให้กับเยาวชนได้ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์</p>	<p>๕) พัฒนาระบบการมีส่วน ร่วมของชุมชนเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ เป็นระเบียบ อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บ ขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษา ความสะอาดบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวและเส้นทาง สัญจร</p>	<p>๕) พัฒนาคุณภาพชีวิต ของชุมชน ระดับล่าง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้ทุ พลาภาพ ผู้ชราภาพ ผู้ ว่างงานผู้ประสบภัยต่างๆ</p>
<p>๖) ส่งเสริมกิจกรรม วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการ มีส่วนร่วมของชุมชนที่ เข้มแข็งในลักษณะ ประชาคมหมู่บ้าน</p>	<p>๖) ผู้ประกอบการต้อง ตระหนักในระบบ สาธารณะสุขตามหลัก สุขาภิบาล และเพื่อ คุ้มครองผู้บริโภค และ</p>	<p>๖) การอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของชุมชน</p>	<p>๖) การสร้างระบบห่วงโซ่ เศรษฐกิจ ตั้งแต่ กระบวนการผลิตที่มี คุณภาพ ผู้ให้บริการ การ ประชุมสัมพันธ์ การ ส่งเสริมการตลาด การ พัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ กลไกการตลาดที่เป็นธรรม</p>

๗) ผู้นำท้องถิ่น พบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผนจัดการ สรุปผลการพัฒนาเพื่ออนาคต	๗) ส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง ธุรกิจบริการโรงแรม/รีสอร์ท ค้าขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น “คนหาดเจ้าต้องไม่ตกงาน”	๗) รักษาความสะอาดตามท้องถนนและพุดบาท อาจห้ามการตั้งร้านค้า/หาบเร่ แต่มีการจัดสรรพื้นที่ค้าขายโดยเฉพาะ	๗) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่ค้า ผู้ประกอบการรักษามาตรฐานราคาสินค้า ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค อาจสร้างจุดแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ
๘) การบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนต้องมีส่วนร่วม กำหนดนโยบาย		๘) ประชาชนมีความรู้และซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	

ตารางที่ ๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ		
การสร้างความมั่นคง	การสร้างความมั่งคั่ง	การสร้างความยั่งยืน
๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในเมือง	๑) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกเพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่	๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน
๒) ส่งเสริมความปลอดภัยในพื้นที่ โดยใช้ความสามัคคีในชุมชน	๒) ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒) ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๓) การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้วย	๓) จัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการใน	๓) ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระบวนการเชิงกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา	รูปแบบ OTOP ประจำตำบล	
๔) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผน	๔) การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสามารถจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก	๔) การรับผิดชอบต่อสังคม
๕) รักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทางบกและทางทะเล	๕) ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม	๕) การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส
๖) พัฒนาทรัพยากรบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย	๖) วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพื่อรองรับผลประโยชน์ของประชาชน	๖) การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย
๗) พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย มีระบบการเมืองมั่นคง การพัฒนามีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุข ภายใต้ระบบการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต	๗) มีการสำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ด้วยระบบตัวแทนประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่น	๗) พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร-หลานและชุมชนใช้ประโยชน์
๘) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย บริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น		๘) ส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่สะท้อนความรักความสามัคคีของชุมชน
		๙) ประชาชนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
		๑๐) ที่พัก รีสอร์ท โรงแรม อาหาร ต้องได้มาตรฐาน และบริการตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน

ตารางที่ ๕.๓ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัยด้านแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ		
การพัฒนาตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	การพัฒนาตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	การพัฒนาตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์
๑) ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือ การมีพื้นที่ติดทะเล	๑) พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบการเกษตร	๑) สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน
๒) สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร	๒) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน	๒) บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน
๓) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๓) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงชุมชน	๓) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ
๔) สร้างความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	๔) สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	๔) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล
๕) ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้รู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน	๕) พัฒนาพื้นที่ฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน	๕) จัดหางบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนเทศบาล
๖) บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชนแม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด	๖) จัดระเบียบธุรกิจให้บริการตามมาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว	๖) นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ติดตาม และแก้ไขปัญหาทุกด้าน
๗) จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตามหลักทฤษฎีพึ่งพา	๗) ด้านพื้นที่การเกษตรนำผลผลิตมาแปรรูป และวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวหน้าหาด	๗) พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูลข่าวสารนโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล

๘) การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด	๘) ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างพื้นดินกับทะเล	๘) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักการเมืองทุกระดับในพื้นที่ให้ตระหนักถึงการพัฒนาที่มีเอกภาพ
๙) ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติเทศบาล	๙) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว	๙) ประเมินผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และ
๑๐) สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน	๑๐) ส่งเสริมอาชีพของคนในพื้นที่	๑๐) การปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง
	๑๑) กำกับและควบคุมมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจ ห้างร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์	

บรรณานุกรม

- โกวิท วงศ์สุววัฒน์, (๒๕๔๕). **ภูมิรัฐศาสตร์**, นครปฐม: ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.
- กาญจนา เจริญชัย. (๒๕๕๙). **การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable Development (ESD)**. วารสารสมาคมวิจัย, ๒๑(๒), ๒๕๕๙: ๑๓-๑๘.
- กมลินทร์ พินิจภูวดล, กิตติภูมิ เนียมหอม และพันธ์รบ ราชพงศา. (๒๕๖๐). **รายงานการศึกษาวิจัย ฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)**. กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์กรมหาชน).
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (๒๕๔๙). **หน่วยที่ ๑๔ ดุลยภาพการพัฒนาระหว่างคน สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม**. ใน สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประมวลสาระชุดวิชา กระบวนการพัฒนาและทางเลือกสาธารณะ หน่วยที่ ๑๑-๑๕, หน้า ๑๔-๑ - ๑๔-๓๓. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กานดา เตชะชั้นหมาก กาสัก เตชะชั้นหมาก และปัญญา อนันตธนาชัย, (๒๕๕๙). **รูปแบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี**, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙: ๑๘๗-๑๘๘.
- กฤษฎากมล ชื่นอิม, (๒๕๕๕). **คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะเข่าเสื่อมในชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ข้อมูลเทศบาล, วันที่ปรับปรุงข้อมูลล่าสุด : ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒,
<http://www.hadchaosamran.go.th/about> ค้นวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๔
- คณะทำงานวิชาการ สมัชชาเกษตรกรกรรรมยั่งยืนครั้งที่ ๓. (๒๕๔๗). **เกษตรกรกรรรมยั่งยืน: วิถีเกษตรกรกรรรมเพื่อความ เป็นไท : ความเรียงว่าด้วยความหมาย หลักการและนโยบายเกษตรกรกรรรมยั่งยืน**. นนทบุรี: มูลนิธิเกษตรกรกรรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).
- คาร์ล เชกชไนเดอร์, (๒๕๔๕ ก). **๑๐ ปีหลังจากริโอ: วิพากษ์กรรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืน**. (มัทนา โกสุมภ์, เตชา ทองสูงเนิน และพิเชษฐ นันตา, แปล). เชียงใหม่: มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานประจำประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.

- คำสุกษะ ทាំมะวง, (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวเรือนให้พ้นความยากจน เมืองบัวละพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จักรี สว่างไพร, (๒๕๒๕). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรเดช มหารวรรณกิจ, (ม.ป.ป.). สหภาพยุโรปกับบทบาทต่อโลกปัจจุบัน, ใน สหภาพยุโรปโฉมใหม่
และ ๒๕ ประเทศสมาชิก, กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด.
- จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ, (๒๕๖๐). รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐาน
ของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน, วารสารธรรม
ทรรศน์ ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐: ๑๖-๑๗.
- ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม, (๒๕๕๒). หน่วยที่ ๗ แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา. ใน ชัชชนะ รุ่งปัจฉิม และคณะ,
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุมพร น้ำแสง และคณะ. (๒๕๕๕). รายงานการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่าย
การพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัด
นครนายก. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ, (๒๕๔๗). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครราชสีมา: เอเชียสาส์น.
- ชาย โพธิสิตา, (๒๕๕๐). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓,
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (๒๕๕๓). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐิติอลีนา ใจเพียร, (๒๕๕๘). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอ
เมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้งบระบุงการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, การค้นคว้า
อิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, ลำปาง: บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- दनัย กิติภรณ์. (๒๕๔๔). ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดาวนภา เกตุทอง และโชติ บดีรัฐ, (๒๕๖๓), การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง

- จังหวัดสุโขทัย, วารสารวรมัญฉงแหรทพุทธศตวรรษปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม -มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๑-๔๒.
- ดิณ ปรัชญพฤทธิ. (๒๕๕๑). การบริหารการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, (๒๕๖๑). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕).
- เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, (๒๕๖๔). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, (ออนไลน์), <https://bit.ly/35mrsAL> ค้นวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔, หน้า ๔.
- ทัศนีย์ เศรษฐบุญสร้าง, (๒๕๖๔). ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน, นวซีวัน, เข้าถึงได้จาก <https://1th.me/r1hpN> ค้นวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔
- ธงชัย สีฟ้า, (๒๕๕๓), การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการจัดการพื้นที่ชายฝั่งเฉพาะ: ชายฝั่ง ทะเลเพชรบุรี, วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม - ๒๕๕๓) : ๕๘.
- ธนิดา ชีรัตน์, (๒๕๕๔). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์, สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี.
- ธีรวิทย์ ทองนอก, (๒๕๖๑). การบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการของ เทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี, ดุขฎีนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎี บัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา, พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นรุตม์ เจริญศรี, (๒๕๕๖). ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, (พิมพ์ครั้งที่ ๒), เชียงใหม่: ป็บุก ก้อปปีปรินซ์,
- นวลศิริ เปาโรหิตย์, (๒๕๓๓). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. เอกสารชุดการสอนวิชาการแนะแนวกับการ พัฒนาคุณภาพชีวิต หน่วยที่ ๑. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจวรรณ คุณรัตน์ภรณ์. (๒๕๔๐). คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในเขตบางกอก น้อย กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปกรณ ปรียากร. (๒๕๒๘). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน อุทัย เลาหวิเชียร (บรรณาธิการ), การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเอเชีย.
- ปัญญา คล้ายเดช, ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์, ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๖๐.

- ประภาพร จินันทุยา, (๒๕๓๖). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง,** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสงค์ อุทัย และคณะ, (๒๕๖๑). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี,** วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ปี ที่ ๗ เล่มที่ ๑๔ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑: ๑๒.
- ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์, (๒๕๕๙). **การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ ๑๑ ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง,** สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณีต อินทรประสิทธิ์, (๒๕๕๓). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมบัญชีกลางใน ส่วนกลาง,** สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, (๒๕๕๘). **การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย,** วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี หล้าแหล่ง, (๒๕๕๖). **การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. รายงานการวิจัย,** มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร.
- พัฒน์ กิติพราภรณ์, (๒๕๓๑). **นานาทรรศนะธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต...ของใคร,** วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, ๒๕๓๑: ๔๒-๖๑.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, (๒๕๕๕). **CSR กับการพัฒนาที่ยั่งยืน,** วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมาธิราช ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๕, หน้า ๓.
- พิมพ์พา หิรัญกิตติ, (๒๕๕๒). **การวิจัยการตลาด,** กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- พรธรรมธนต์ แยมพลอย, ธัญยธรณ์/กนลา สุขพานิช-ชั้นทปราบ, (๒๕๕๔), **ยุทธศาสตร์เส้นทางคมนาคมทางบกในยุคโลกาภิวัตน์ และความได้เปรียบเชิงภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อภาวะผู้นำแบบโครงข่ายภูมิภาค : ศึกษากรณีเส้นทาง สายเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย,** วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย สวนดุสิต, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔) : ๑๖๕-๑๖๖.

- พระมหาสนอง ปจโจปการี (จำนิล), (๒๕๖๒). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน
ของเทศบาลตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม, วารสารปัญญาปณิธาน ปีที่
๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒): ๖๘.
- พวยัพ พยอมยนต์. (๒๕๕๐). **หน่วยที่ ๑ กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา**. ในสาขาวิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประมวลสาระชุดวิชา กระบวนการพัฒนา
และทางเลือกสาธารณะ หน่วยที่ ๑-๕, หน้า ๑ - ๓๓. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนู วัลยะเพ็ชร, (๒๕๓๒). **ภูมิศาสตร์การเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (๒๕๕๖). **ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก**. กรุงเทพฯ:
บุคคลพอยท์วิชาการ.
- ยุทธ ไกรวรรณ, (๒๕๕๒). **วิธีวิจัยทางธุรกิจ**, กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, (๒๕๕๘). **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา, **พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖**, เล่ม ๗๐/ตอนที่ ๑๔/หน้า ๒๒๒/๑๗
กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖, หน้า ๒-๙, ๓๘.
- ราชกิจจานุเบกษา, **ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)**, เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒
ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑, หน้า ๕
- ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐**,
๖ เมษายน ๒๕๖๐ หน้า ๗๔-๗๕.
- รัตนาวดี จุฑะยานนท์, (๒๕๔๕). **คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลนคร
ชัยศรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, (๒๕๖๔). **หาดเจ้าสำราญ**, (ออนไลน์), <http://1ab.in/KPv> ค้นวันที่ ๑๘
มกราคม ๒๕๖๔
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (๒๕๔๔). **วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต**, กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- วรวิมล โรมรัตนพันธ์. (๒๕๕๔). **ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชญ์ ปัญญาพงศ์ และสถาพร วิชัยรัมย์. (๒๕๖๐). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์**. รมยสาร ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒
(พฤษภาคม - สิงหาคม) ๒๕๖๐: ๒๗๒.

- วัชรลี เลอमानกุล, และ อารณีย์ มีแต้ม, (๒๕๔๓). **การพัฒนาแบบสอบถามคุณภาพชีวิต SF-๓๖ ฉบับภาษาไทย**, วารสารไทยเภสัชสาร, ๒๕๔๓: ๙๒-๑๑๑.
- วาระชัย เล่งสวัสดิ์ สุรพล ราชภัณฑารักษ์ ทิพรรัตน์ บุบผะศิริ และเกรียงชัย ปึงประวัตติ, (๒๕๖๔). **บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)**. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔): ๕๐.
- ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ, (๒๕๕๙). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น บนฐานเครือข่ายความร่วมมือกรณีศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด**, การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์, (๒๕๔๓). **ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**, กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง.
- ศรัญญา ราชรักษ์, (๒๕๖๓). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเลอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๓): ๑๙๒.
- ศรัณย์ เจริญศิริ และสรัญญา จุฑานิล, (๒๕๖๓). **การจัดการเครือข่ายความร่วมมือสาธารณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรธานี**, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๑๘-๑๑๙.
- เศรษฐศาสตร์ (เบื้องต้น)**, <https://bit.ly/3be8MGm> ค้นวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๔
- ศศิประภา ใฝ่งาม. (๒๕๖๐). **เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา**. วารสารวิจัย มสศ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ SDU Res. J. ๑๓ (๓): Sep-Dec ๒๕๖๐: ๒๓-๒๔.
- สมชาย เตชะพรหมพันธ์, (๒๕๖๐). **ภูมิศาสตร์ประเทศไทย : มุมมองเชิงภูมิศาสตร์**, ชลบุรี : คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย เตชะพรหมพันธ์, (๒๕๕๙). **ประเทศไทย: มุมมองเชิงภูมิศาสตร์**, วารสารเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๔๙.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ, (๒๕๖๐). **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางทรายใหญ่อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร**, วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ม.ป.น.

- สุกัญญา มาลาอี, (๒๕๔๗). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต ๒**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล และสีบตระกูล คำโมง, (๒๕๖๓), ยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาเทศบาลเพื่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืนของเทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี, **วารสารสิรินธรปริทรรศน์**, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๖.
- สุณี เวชประสิทธิ์ และสุณี เวชประสิทธิ์. (๒๕๔๐). **คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในภาคตะวันตก**, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลแม่และเด็ก, กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (๒๕๕๑). **การเรียนรู้ร่วมกันแบบมีเข็มมุ่งสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: ฟาอภัย.
- สุมิตร สุวรรณ. (๒๕๕๔). **รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา**. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์, (๒๕๕๙). **รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ**, วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (ฉบับพิเศษ) ก้าวสู่ทศวรรษที่ ๒ ของวิทยาลัยนครราชสีมา.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. (๒๕๔๐). **เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกทุก ๑๐๐ ตัวชี้วัด และ ๒๖ ตัวชี้วัด โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารกรมสุขภาพจิต, ๒๕๔๐, หน้า ๔-๑๕.
- สีสมพร สุกทิจัก. (๒๕๕๗). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติ หินหนามหน่อ : กรณีศึกษาถ้ำน้ำลอดเข้บั้งไฟ บ้านหนองปิง เมืองบัว ละพว แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ส่วนที่ ๓ ยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**, (ออนไลน์), <https://1th.me/eU52x> ค้นวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๔
- เสรี วรพงษ์, (๒๕๖๑). **รายงานการประเมินผล, ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการเทศบาลเมืองนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม**, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สามารถ ยิ่งกำแหง, (๒๕๕๓). **แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชาวบ้านหินหลง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา**, โครงการงานหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, (๒๕๕๗). **แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) ฉบับทบทวน**, หน้า ๔๖-๕๓.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒, (๒๕๕๗). **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ พ.ศ.๒๕๕๗ - พ.ศ. ๒๕๖๐**, จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์), หน้า ๑-๕
- โสภณ จิระเกียรติกุล เอมอร เจียรมาศ และนวิยา ยศวิไล, (๒๕๖๑), **การกำหนดภาพอนาคตการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตำบลคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา, วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๕๒ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๑๙.
- อัจฉรา นวจินดา และขจีรส ภิรมย์ธรรมศิริ, (๒๕๓๔). **ความพึงพอใจ:ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ**, เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ (หน้า ๑๕), สมาคมนักประชากร.
- อนรรฆ อีสเฮาะ, (๒๕๖๒). **คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา**, สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนุชาติ บุณนาค, (2017), **เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา**, Joint Conference on ACTIS & NCOBA, 25th January 2017, Bangkok, Thailand, pp. 485.
- อภิชาติ ดวงธิดา ไพรัช บุญประกอบวงศ์ และสิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, (๒๕๖๔). **ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดชัยภูมิ**. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๕๖ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔: ๘๖.
- อมรรัตน์ บุตรเจริญ, (๒๕๕๕). **การศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเทศบาลตำบลหนองแขง อำเภอนองแขง จังหวัดสระบุรี**, โครงการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อรนิษฐ์ แสงทองสุข, (๒๕๖๓). **รายงานการวิจัย**, การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนนทบุรี, กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรรคพล สาตุ้ม, (๒๕๖๔), **นวัตกรรมแผนที่กับความสำคัญต่อภูมิรัฐศาสตร์ : กรณีศึกษาเมืองข้าวมืองปลา (รังสิต-ธัญบุรี-มีนบุรี)**, **วารสารวิชาการผลประโยชน์แห่งชาติ**, ฉบับที่ ๓ (กุมภาพันธ์-เมษายน ๒๕๖๔) : ๕๘.

อ้อวดี สุนทรวิภาต, (๒๕๖๐). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาล
ในภาคตะวันออกเฉียงบนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.

Alfred Thayer Mahan, (1987). *The Influence of Seapower Upon History 1660-1783*.
Boston: Little, Brown.

Almond, G. A. & Powell, Jr., G. B. (1966). *Comparative politics: A developmental
approach*. Boston: Little Brown & Co,

Amin, S. (1976). *Unequal development: An essay on the social formations of
peripheral capitalism*. New York: Monthly Review Press.

Cardoso, F. H.; Faletto, E. (1979). *Dependency and Development in Latin America*.
Berkeley: University of California Press.

Chodak, S. (1973). *Social development: Five approaches with conclusions from
comparative analysis*. Oxford: Oxford University Press.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test**. 5th ed. New York: Harper
Collins.

Denzin, N. K. (1978). **Sociological Methods: A source Book**. Chicago: Aldine.

Frank, A. G. (1967). **Capitalism and underdevelopment in Latin America**. New York:
Monthly Review Press.

Gant, G. F. (1979). **Development administration: Concepts, goals, methods**.
Medison: University of Wisconsin Press.

George, V. (1988). **Wealth, poverty and starvation: A world perspective**. London:
Wheat sheaf Book.

Hicks, N. L. (1980). **Is there a tradeoff between growth and basic needs?**. *Finance
and Development*, 17 (2), 17-20.

Huntington, Huntington, S. P. (1968). **Political order in changing societies**. New
Haven: Yale University Press.

ILO. (1976). **Employment, Growth and Basic Needs**. Geneva: International Labour
Organization.

Kuznets, S. 1955. **Economic growth and income inequality**. *The American Economic
Review*, 45 (1), 1-28.

- Lipton, M. (1977). **Why poor people stay poor: A study of urban bias in world development.** Cambridge, MS: Harvard University Press
- Moor, M. E. (1963). **Social change.** Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall,
- Rostow, W. W. (1962). The stages of economic growth. London: Cambridge University Press.
- Sandbrook, R. (1982). The politics of basic needs: Urban aspects of assaulting poverty in Africa. London: Heinemann.
- Streenten, P. (1979). Basic needs: Premises and promises. Washington, D.C.: World Bank, 1979, pp. 28-31.
- Wallerstein. I. (1974). The modern world-system I: Capitalist agriculture and the origins of the European world-economy in the sixteenth century. New York: Academic Press. 1974, pp. 7-8.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์

ที่ / ๒๕๖๔

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖๕/๑ หมู่ ๖ ต.ช่องสะแก

อ.เมืองเพชรบุรี จ.เพชรบุรี

๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่นายอนุชา พละกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” โดยงบประมาณสนับสนุนจากสถาบัน วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

บัดนี้กระบวนการวิจัยดำเนินการถึงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ โดยสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยดังกล่าว จึงเจริญพรมมาเพื่อกรุณาให้สัมภาษณ์ โดยสามารถประสานงานกับคณะผู้วิจัยได้โดยตรง

เจริญพร

(พระวิสุทธีวรภิกข)

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน

นายอนุชา พละกุล โทรศัพท์ ๐๙๙-๙๖๙-๙๓๗๔

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์
การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม
เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สัมภาษณ์
๑	นางศิริรัตน์ ทรงความดี	นายกเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔
๒	นายสุทัศน์ อุ่นใจ	ปลัดเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔
๓	นางบุษบา รอดอัน	ข้าราชการ	๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔
๔	นางวรรณดา ตีประดิษฐ์	ข้าราชการ	๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔
๕	นายอำนาจ พืชรานุกูลการ	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔
๖	นางวิชุดา สมุทรประยุด	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔
๗	นายชัชวราวุธ กาญจนเกียรติศักดิ์	นักการเมืองท้องถิ่น	๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๔
๘	นางสาวณัฐนันท์ ไบมิเด็น	นักการเมืองท้องถิ่น	๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔
๙	นายทวีศักดิ์ จารุแพทย์	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๑	๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๐	นายสุบัน สวัสดิ์ประภา	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๒	๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๑	ด.ต. พนพ ตีประดิษฐ์	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๓	๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๒	นางเฉลียว คชพันธ์	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๔	๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๓	นางปณญา จารุแพทย์	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๕	๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๔	นางสาวกัลย์กมล แซ่ไฉ่	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๖	๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
๑๕	นางเนาวรัตน์ สวัสดิ์ประภา	ผู้แทนภาคประชาสังคมคนที่ ๗	๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบสอบถาม โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงได้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม

๒. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้จัดทำขึ้นจำนวน ๑ ชุด เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๕ กลุ่ม คือ

๑) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ	จำนวน ๒ ชุด
๒) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนักธุรกิจ	จำนวน ๒ ชุด
๓) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้ประกอบการ	จำนวน ๒ ชุด
๔) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนักการเมืองท้องถิ่น	จำนวน ๒ ชุด
๕) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้แทนภาคประชาสังคม	จำนวน ๗ ชุด

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่าน ในการให้สัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... นามสกุล.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

อาชีพ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี.....

ตอนที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบล
หาดเจ้าสำราญ

๑) นโยบายการพัฒนาเมืองเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

๒) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรดำเนินการอย่างไร?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓) นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญควรดำเนินการอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลหัดเจ้าสำราญ

๑) การสร้างความมั่นคงของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองควรมีวิธีการอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒) การสร้างความมั่งคั่งของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองควรมีวิธีการอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

๓) การสร้างความยั่งยืนของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองควรมีวิธีการ
อย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๔ แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้า
สำราญ

๑) การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการ
พัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร ?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓) การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจะสามารถปรับใช้ได้อย่างไร ?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประเด็นที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

๑) ปัญหา

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....

๒) อุปสรรค

คำตอบ.....

.....

.....

.....

๓) ข้อเสนอแนะ

คำตอบ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๕ ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามลักษณะปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง
เกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ไม่เกิน ๒๐ ปี

๒๑ - ๒๕ ปี

๒๖ - ๓๐ ปี

๓๑ - ๓๕ ปี

๓๖ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๔๕ ปี

๔๖ - ๕๐ ปี

๕๑ - ๕๕ ปี

๕๖ - ๖๐ ปี

๖๑ ปีขึ้นไป

๓. การศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ

๔. อาชีพ

ข้าราชการ

รัฐวิสาหกิจ

พนักงานของรัฐ

เจ้าของกิจการ

พนักงานบริษัท

พนักงานร้านค้า

ธุรกิจส่วนตัว

อาชีพอิสระ

เกษตรกรรม

อื่นๆ

๕. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท

๙,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

๓๐,๐๐๑ ขึ้นไป

๖. หมู่บ้านที่อาศัย

หมู่ที่ ๑

หมู่ที่ ๒

หมู่ที่ ๓

หมู่ที่ ๔

หมู่ที่ ๕

หมู่ที่ ๖

หมู่ที่ ๗

ตอนที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบล
หาดเจ้าสำราญ

นโยบายการพัฒนา		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
นโยบายการพัฒนาเมือง						
๑	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยอันเป็นแหล่งกำเนิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน					
๒	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการเร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม					
๓	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชายหาดเจ้าสำราญและชุมชน					
๔	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการจัดระบบการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว					
๕	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคให้เพียงพอทุกชุมชน					
นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต						
๖	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน					
๗	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษาทุกระดับ					
๘	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น					
๙	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการจัดความ					

	ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน					
๑๐	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการบริการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชน					
นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ						
๑๑	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม					
๑๒	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารจัดการที่ดี					
๑๓	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการเน้นกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน					
๑๔	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน					
๑๕	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการสร้างเสริมทัศนคติของบุคลากรให้บริการประชาชนด้วยความ ซื่อสัตย์ ไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน					
นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ						
๑๖	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาเพิ่มทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย					
๑๗	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว					
๑๘	ท่านทราบว่าเทศบาลได้ดำเนินการส่งเสริมการประมงชายฝั่งที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ ๓ การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
ระดับเทศบาลหัดเจ้าสำราญ

การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การสร้างความมั่นคง						
๑	เทศบาลได้สร้างความมั่นคงปลอดภัย ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอก ในทุกระดับ					
๒	เทศบาลได้สร้างระบบการเมืองที่มั่นคงเป็น กลไกนำไปสู่การบริหารที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล					
๓	เทศบาลได้สร้างสังคมที่มีความปรองดอง เพื่อพัฒนาครอบครัวและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง					
๔	เทศบาลได้สร้างเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย รายได้ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
๕	เทศบาลได้สร้างฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคงทุกด้าน					
การสร้างความมั่งคั่ง						
๖	เทศบาลมีการขยายตัวของเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียม					
๗	เทศบาลสามารถสร้างรายได้จากฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต					
๘	เทศบาลสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า					
การสร้างความยั่งยืน						
๙	เทศบาลสามารถพัฒนาความเจริญที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง					
๑๐	เทศบาลสามารถผลิตเครื่องบริโภคที่เป็นมิตร					

	กับสิ่งแวดล้อมตามกฎระเบียบของการพัฒนาเทศบาล					
๑๑	เทศบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ในการพัฒนาทุกระดับอย่างสมดุลยั่งยืน					
๑๒	เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					

ตอนที่ ๔ พัฒนากฎมีรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การพัฒนาด้านสังคม						
๑	ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส					
๒	ท่านมีส่วนร่วมสร้างชุมชนน่าอยู่ด้วยความเอื้ออาทร มีน้ำใจ มีคุณธรรม จริยธรรม					
๓	ท่านสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว					
การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ						
๔	เทศบาลเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้มีสินค้าและบริการทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อคนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
๕	เทศบาลมีสร้างระตลาดที่สมดุลในตลาดทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน					
๖	เทศบาลสร้างความยุติธรรมในการกระจายรายได้ การกำหนดราคา ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน					
๗	เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนมีอิสระในการ					

	เลือกอาชีพที่เอื้อต่อวิถีการดำรงชีวิตเพื่อ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน					
๘	เทศบาลสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงิน ของท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม					
การพัฒนาด้านการเมือง						
๙	เทศบาลส่งเสริมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น					
๑๐	เทศบาลส่งเสริมการเป็นคณะกรรมการใน ชุมชน					
๑๑	เทศบาลส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง					
๑๒	เทศบาลส่งเสริมการร่วมประชุมเพื่อ ผลประโยชน์ของชุมชน					
๑๓	ด้านการรับรู้ข่าวสารของเทศบาล					

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

ภาคผนวก ฉ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
A1	4.37	.767	367
A2	4.15	.717	367
A3	4.08	.854	367
A4	4.00	.838	367
A5	4.05	.854	367
B1	3.97	.809	367
B2	3.99	.791	367
B3	3.87	.833	367
B4	3.96	.819	367
B5	4.00	.882	367
C1	4.47	.712	367
C2	4.30	.734	367
C3	4.06	.767	367
C4	3.99	.773	367
C5	4.09	.765	367
D1	4.12	.772	367
D2	4.04	.794	367
D3	4.05	.756	367
E1	4.14	.798	367
E2	4.45	.726	367
E3	4.22	.752	367
E4	4.08	.771	367
E5	4.01	.777	367
F1	4.08	.768	367
F2	4.02	.804	367
F3	4.04	.780	367
G1	4.05	.781	367
G2	3.96	.769	367
G3	3.96	.774	367
G4	4.02	.806	367
H1	4.36	.850	367
H2	4.25	.795	367
H3	3.98	.761	367
I1	3.94	.766	367
I2	4.03	.773	367
I3	4.04	.787	367
I4	3.97	.760	367
I5	4.01	.810	367
J1	4.08	.847	367

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
J2	3.99	.852	367
J3	3.93	.840	367
J4	4.01	.800	367
J5	4.03	.819	367

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	170.81	372.512	.560	.952
A2	171.04	372.974	.585	.952
A3	171.10	371.443	.533	.952
A4	171.19	372.195	.520	.952
A5	171.13	371.537	.529	.952
B1	171.21	372.784	.520	.952
B2	171.19	373.209	.519	.952
B3	171.31	373.410	.484	.952
B4	171.23	372.301	.529	.952
B5	171.19	372.567	.480	.952
C1	170.71	371.060	.661	.951
C2	170.88	371.710	.617	.952
C3	171.12	372.685	.554	.952
C4	171.20	372.038	.572	.952
C5	171.09	373.817	.517	.952
D1	171.07	372.028	.573	.952
D2	171.15	373.645	.503	.952
D3	171.13	373.209	.545	.952
E1	171.04	370.725	.596	.952
E2	170.73	370.721	.660	.951
E3	170.96	370.026	.660	.951
E4	171.10	371.861	.580	.952
E5	171.17	372.806	.543	.952
F1	171.11	371.817	.584	.952
F2	171.16	371.603	.563	.952
F3	171.15	373.891	.504	.952
G1	171.13	372.996	.534	.952
G2	171.22	373.021	.542	.952
G3	171.22	373.172	.532	.952

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
G4	171.17	373.434	.501	.952
H1	170.83	370.341	.570	.952
H2	170.93	371.689	.567	.952
H3	171.20	374.070	.511	.952
I1	171.24	374.195	.503	.952
I2	171.15	372.468	.557	.952
I3	171.15	372.033	.562	.952
I4	171.22	372.328	.572	.952
I5	171.18	371.398	.565	.952
J1	171.10	370.902	.554	.952
J2	171.19	370.419	.565	.952
J3	171.25	371.034	.555	.952
J4	171.18	371.775	.560	.952
J5	171.15	370.647	.583	.952

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ค่าร้อยละ

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	147	40.1	40.1	40.1
	หญิง	220	59.9	59.9	100.0
	Total	367	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เกิน 20 ปี	17	4.6	4.6	4.6
	21-25 ปี	88	24.0	24.0	28.6
	26-30 ปี	25	6.8	6.8	35.4
	31-35 ปี	51	13.9	13.9	49.3
	36-40 ปี	29	7.9	7.9	57.2
	41-45 ปี	35	9.5	9.5	66.8
	46-50 ปี	33	9.0	9.0	75.7
	51-55 ปี	42	11.4	11.4	87.2
	56-60 ปี	37	10.1	10.1	97.3
	61 ปีขึ้นไป	10	2.7	2.7	100.0
	Total	367	100.0	100.0	

การศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่าปริญญาตรี	137	37.3	37.3	37.3
	ปริญญาตรี	120	32.7	32.7	70.0
	ปริญญาโท	17	4.6	4.6	74.7
	ปริญญาเอก	9	2.5	2.5	77.1
	อื่นๆ	84	22.9	22.9	100.0
	Total	367	100.0	100.0	

อาชีพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ข้าราชการ	20	5.4	5.4	5.4
	รัฐวิสาหกิจ	11	3.0	3.0	8.4
	พนักงานของรัฐ	12	3.3	3.3	11.7
	เจ้าของกิจการ	21	5.7	5.7	17.4
	พนักงานบริษัท	16	4.4	4.4	21.8
	พนักงานร้านค้า	32	8.7	8.7	30.5
	ธุรกิจส่วนตัว	35	9.5	9.5	40.1
	อาชีพอิสระ	154	42.0	42.0	82.0
	เกษตรกรรวม	40	10.9	10.9	92.9
	อื่นๆ	26	7.1	7.1	100.0
	Total	367	100.0	100.0	

รายได้

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	9000 บาท	51	13.9	13.9	13.9
	9001-1500 บาท	172	46.9	46.9	60.8
	15001-20000 บาท	72	19.6	19.6	80.4
	20001-30000 บาท	29	7.9	7.9	88.3
	30001 บาทขึ้นไป	43	11.7	11.7	100.0
	Total	367	100.0	100.0	

หมู่บ้านที่อาศัย

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	หมู่ที่ 1	31	8.4	8.4	8.4
	หมู่ที่ 2	105	28.6	28.6	37.1
	หมู่ที่ 3	45	12.3	12.3	49.3
	หมู่ที่ 4	99	27.0	27.0	76.3
	หมู่ที่ 5	29	7.9	7.9	84.2
	หมู่ที่ 6	46	12.5	12.5	96.7
	หมู่ที่ 7	12	3.3	3.3	100.0

หมู่บ้านท้อชัย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid หมู่ที่ 1	31	8.4	8.4	8.4
หมู่ที่ 2	105	28.6	28.6	37.1
หมู่ที่ 3	45	12.3	12.3	49.3
หมู่ที่ 4	99	27.0	27.0	76.3
หมู่ที่ 5	29	7.9	7.9	84.2
หมู่ที่ 6	46	12.5	12.5	96.7
หมู่ที่ 7	12	3.3	3.3	100.0
Total	367	100.0	100.0	

ค่า (x) เฉลี่ย และ (S.D.) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	367	2	5	4.37	.767
A2	367	1	5	4.15	.717
A3	367	1	5	4.08	.854
A4	367	1	5	4.00	.838
A5	367	1	5	4.05	.854
B1	367	1	5	3.97	.809
B2	367	1	5	3.99	.791
B3	367	1	5	3.87	.833
B4	367	1	5	3.96	.819
B5	367	1	5	4.00	.882
C1	367	2	5	4.47	.712
C2	367	2	5	4.30	.734
C3	367	2	5	4.06	.767
C4	367	2	5	3.99	.773
C5	367	2	5	4.09	.765
D1	367	2	5	4.12	.772
D2	367	2	5	4.04	.794
D3	367	2	5	4.05	.756
E1	367	2	5	4.14	.798
E2	367	2	5	4.45	.726
E3	367	3	5	4.22	.752
E4	367	2	5	4.08	.771
E5	367	2	5	4.01	.777
F1	367	2	5	4.08	.768

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
F2	367	1	5	4.02	.804
F3	367	1	5	4.04	.780
G1	367	2	5	4.05	.781
G2	367	2	5	3.96	.769
G3	367	2	5	3.96	.774
G4	367	2	5	4.02	.806
H1	367	1	5	4.36	.850
H2	367	3	5	4.25	.795
H3	367	3	5	3.98	.761
I1	367	3	5	3.94	.766
I2	367	1	5	4.03	.773
I3	367	1	5	4.04	.787
I4	367	1	5	3.97	.760
I5	367	1	5	4.01	.810
J1	367	1	5	4.08	.847
J2	367	1	5	3.99	.852
J3	367	1	5	3.93	.840
J4	367	1	5	4.01	.800
J5	367	1	5	4.03	.819
data1	367	1.40	5.00	4.1281	.59437
data2	367	1.00	5.00	3.9586	.59029
data3	367	2.60	5.00	4.1826	.54954
data4	367	3.00	5.00	4.0672	.61678
data5	367	2.80	5.00	4.1809	.55924
data6	367	1.67	5.00	4.0454	.60337
data7	367	2.75	5.00	3.9966	.56735
data8	367	2.67	5.00	4.1962	.64511
data9	367	1.60	5.00	3.9956	.54621
data10	367	1.00	5.00	4.0082	.62396
Valid N (listwise)	367				

ภาคผนวก ซ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ภาคผนวก ฅ

เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Patient/Participant Information Sheet)

ชื่อโครงการ การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

ชื่อผู้วิจัย นายอนุชา พลทะกุล และคณะ

สถานที่วิจัย จังหวัดเพชรบุรี

บุคคลและวิธีการติดต่อ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

พระวิสุทธิวงศาจารย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี โทรศัพท์ ๐๘๑-๙๙๖-๕๓๔๕
ที่ปรึกษาโครงการวิจัย พระครูวัชรสุวรรณาทร, ดร.

ความเป็นมาของโครงการ เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบันการปกครองรูปแบบเทศบาล เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ดำเนินการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยโดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๖ และได้ยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมา มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๓) ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้เจ็ดยุทธศาสตร์ ได้แก่ หนึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมืองรวม สองยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย สี่ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ห้ายุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หกยุทธศาสตร์การพัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเจ็ดยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน แม้แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ยังส่งผลกระทบต่อความสำคัญทั้งหมด ๕ ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ด้านราคา การให้บริการ และด้านทำเลที่ตั้ง ซึ่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากในจังหวัดเพชรบุรี คือ ในช่วงระยะเวลาและฤดูกาล อาทิ ช่วงปิดเปิดภาคเรียนของนักศึกษา ช่วงพักผ่อนวันหยุดยาวตามเทศกาล สถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ล้วนมีความสำคัญกับการอยู่รอดของธุรกิจร้านค้า

ของฝากท้องถิ่น ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนควรมีการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก หาดเจ้าสำราญ เป็นพื้นที่เทศบาลระดับตำบล ของอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งติดทะเลอ่าวไทยฝั่งตะวันตก โดยมีระยะทางจากอ่าวไทยฝั่งตะวันออกประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การพัฒนาหัวข้อวิจัย และนำเสนอต่อผู้อำนวยการวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เพื่อให้แนวทางวิจัยสอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของมหาวิทยาลัย กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม รัฐบาล และนโยบายเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จากนั้นผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิภาคแล้ว จึงสังเคราะห์เป็นหัวข้อวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองระดับเทศบาล และพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
๒. เพื่อพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
๓. เพื่อพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

รายละเอียดที่จะปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Respect for human dignity) ซึ่งเป็นหลักสำคัญของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยคณะผู้วิจัยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. เคารพในการขอความยินยอมโดยให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและให้อาสาสมัครตัดสินใจอย่างอิสระ ปราศจากการข่มขู่ บังคับ หรือให้สินจ้างรางวัล (Respect for free and informed consent และ Respect to autonomy of decision making)
๒. เคารพในความเป็นส่วนตัวของอาสาสมัคร (Respect for privacy) คือ ตัวบุคคล (person) ความเป็นส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคล พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมปกปิด การเคารพในความเป็นส่วนตัวของอาสาสมัคร ทำโดยจัดสถานที่ในการขอความยินยอมและการซักประวัติตรวจร่างกาย การไม่มีป้ายระบุชื่อคลินิก อาทิ “คลินิกโรคเอดส์” “คลินิกยาเสพติด”

๓. เคารพในการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนตัวของอาสาสมัคร (Respect for confidentiality) คือ การรักษาความลับของข้อมูลส่วนตัวของอาสาสมัคร โดยมีข้อจำกัดข้อมูลเหล่านั้นได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล (case report form) ใบยินยอม (consent form) การบันทึกเสียงหรือภาพ (tape, video and photo) มาตรการรักษาความลับ อาทิ ใช้รหัส เก็บในตู้มีกุญแจล็อก (locked cabinet) เก็บในคอมพิวเตอร์ (computer) ที่มีรหัสผ่าน (password) ข้อมูลส่งทางเมลอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) มีการทำให้เป็นรหัส (encrypted)

๔. เคารพในความเป็นผู้อ่อนด้อย เปราะบาง (Respect for vulnerable persons) คือ บุคคลที่ไม่สามารถปกป้องตัวเองได้อย่างเต็มที่ ไม่สามารถทำความเข้าใจกับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยที่ได้รับ ไม่สามารถตัดสินใจได้โดยอิสระ อาทิ ผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือทางจิต ผู้ป่วยโรคเอดส์ (HIV/AIDS) ผู้ป่วยหมดสติ (comatose) ผู้ป่วยพิการ (handicapped) นักโทษ (prisoners) นักเรียน นิสิต นักศึกษา (students) ทหาร (soldiers) กลุ่มคนที่มีพลังอำนาจน้อย (marginalized people) อาทิ ผู้อพยพ (immigrants) ชนกลุ่มน้อย (ethnic minority) กลุ่มเปราะบางทางเพศ หรือกลุ่มรักร่วมเพศ (homosexuality) กลุ่มเปราะบางทางสังคม (socially vulnerable) อาทิ ผู้ให้บริการทางเพศ (sex workers) ผู้ติดยาเสพติด (drug addicts)

ประโยชน์และผลข้างเคียงที่จะเกิดแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย การวิจัยนี้ใช้พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยอาศัยอยู่ การวิจัยมุ่งเสนอแนวทางการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามข้อเสนอ โดยสังเคราะห์เป็นวิธีการพัฒนาที่อาจสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตดังนี้

๑. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๒. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาล

๓. สามารถนำเสนอการพัฒนาภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

๔. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ไปปรับใช้กับการสัมมนา การบรรยาย และพัฒนาเทศบาลตำบลเชิงพื้นที่

การเก็บข้อมูลเป็นความลับ ผู้วิจัยสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ตอบประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีได้กล่าวถึงผู้ให้ข้อมูลในเชิงเป็นนิยมนรายใดๆ ไม่มีการระบุที่อยู่ผู้ให้สัมภาษณ์ และไม่นำผลการสัมภาษณ์ไปเผยแพร่ต่อสาธารณะไม่ว่าจะตามช่องทางใด

หนังสือรับรองความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า นายอนุชา พลทะกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอรับรองความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ดังต่อไปนี้

๑. ความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ขณะเข้าร่วมโครงการวิจัย หากเกิดการเจ็บไข้ ผู้วิจัยจะเป็นรับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ตามความเหมาะสม

๒. ความปลอดภัยในเกียรติยศ และชื่อเสียง ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยไปเผยแพร่ ซึ่งอาจจะกระทบต่อเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ร่วมโครงการวิจัยและผู้อื่น

๓. ความมั่นคงในอาชีพการงาน ผู้วิจัยขอรับรองว่าผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่จะยังคงมีความมั่นคงในอาชีพการงานของตน ไม่ว่าจะทำงานในองค์กรอย่างนี้ หรือในองค์กรอื่น โดยที่โครงการวิจัยชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และสันติขั้นทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับองค์กร

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสียที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ นายอนุชา พลทะกุล (ผู้วิจัย)

วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาคผนวก ญ

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว นาง สิริรัตน์ ทรงอุดม ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)

วันที่ 1๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒56๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... (ผู้วิจัย)

วันที่ ๑๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว พณสุวิมล อมโร ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลทะกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒5๕๙

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... (ผู้วิจัย)
นายอนุชา พลทะกุล
วันที่ ๑๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว วิภาดา พงษ์กุลกุล ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปแบบที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ ๒๐ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... (ผู้วิจัย)
วันที่ ๒๐ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว นางจิรา ศิมทรงเมือง ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ.....จิรา.....(ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒5๕๙

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ.....อนุชา พละกุล.....(ผู้วิจัย)
วันที่ ๑๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว นาย ชัยวุฒิ มงคลนึ่งเกิดดี ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ ชัยวุฒิ มงคลนึ่งเกิดดี (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๖๖๕

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ อนุชา พละกุล (ผู้วิจัย)
วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๖๖๕

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ดวงศรดา ใจจันทร์ ใจมิตร ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปแบบที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ..... Or.kir (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... นายอนุชา พละกุล (ผู้วิจัย)
วันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว นางณิชา ดะพันธ์ ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ นางณิชา ดะพันธ์ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒5๖๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

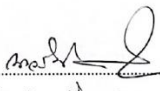
ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ นายอนุชา พลกุล (ผู้วิจัย)
วันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

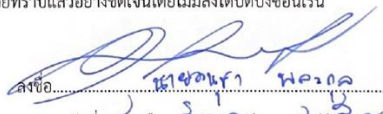
ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว สพ.พรวิมล ศรีสวัสดิ์ปิ่นเกล้า ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีข้อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 14 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒56๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

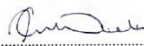
ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ (ผู้วิจัย)
วันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

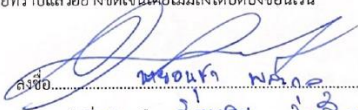
ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว นางสาวกัญญา ธรรมวิธ ได้ทราบ
รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว
อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้
ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วม
โครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัว
ข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปแบบที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัว
ข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาด
เจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิ
รัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ ๒๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่
อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... (ผู้วิจัย)
วันที่ ๒๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ณัฐมน ศรีสวัสดิ์/ภว ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดบดบังข้อริ้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)

วันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดบดบังข้อริ้น

ลงชื่อ (ผู้วิจัย)

วันที่ ๒๑ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ภพภพมา ๒๐๑๖ ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ..... [Signature] (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ ๒๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... [Signature] (ผู้วิจัย)
วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว วลงม/นศ อรุณพาศ ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีข้อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลลาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ..... Yomy(ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 256๕

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ..... อนุชา พลกุล(ผู้วิจัย)
วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 256๕

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว เอกวิไลย์ จรุงทรัพย์ ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบทต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่”

ลงชื่อ [ลายเซ็น] (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒56๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ [ลายเซ็น] (ผู้วิจัย)

วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ด.จ.พรม งามอินทร์ ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พละกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ ด.จ. พรม งามอินทร์ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 14 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒56๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ พ.ชอนญา นพ. 1๐ (ผู้วิจัย)
วันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หนังสือแสดงเจตนายินยอม

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ได้ทราบ รายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้ว อย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้นและยินยอมให้ทำการวิจัยในโครงการที่มีชื่อข้างต้น และข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อข้าพเจ้า นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กระทำได้เฉพาะกรณีจำเป็นด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

จึงยินยอมให้ นายอนุชา พลกุล นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำการเก็บข้อมูล ประกอบการทำงานโครงการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่"

ลงชื่อ (ผู้เข้าร่วมการวิจัย)
วันที่ 14 เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒56๔

คำอธิบายของผู้วิจัย

ข้าพเจ้าได้อธิบายรายละเอียดของโครงการ ตลอดจนประโยชน์ของการวิจัย รวมทั้งข้อเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบแล้วอย่างชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ลงชื่อ (ผู้วิจัย)
วันที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ – นามสกุล : นายอนุชา พลทะกุล
วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๙
ภูมิลำเนา : จังหวัดอุบลราชธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๖๕/๑ หมู่ ๖ ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๖ : นักธรรมชั้นเอก
พ.ศ. ๒๕๕๓ : เปรียญธรรม ๓ ประโยค
พ.ศ. ๒๕๕๑ : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) รัฐศาสตร์ (การเมืองการปกครอง),
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๗ : ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.)
การบริหารการพัฒนาสังคม (นโยบายและการวางแผนทางสังคม),
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึง ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

ผลงานทางวิชาการ

งานวิจัย

อนุชา พลทะกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๓). การศึกษาเปรียบเทียบละครชาตรีเมืองเพชรและละครชาตรี
กรมศิลปากร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
อนุชา พลทะกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๓). แนวทางการพัฒนากระบวนการเผยแพร่แนวพระราชดำริ
เศรษฐกิจพอเพียงของพระสงฆ์ ในจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม.
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
อนุชา พลทะกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๑). การเสริมสร้างความรู้และควมคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์
ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๑). **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ : องค์กรประกอบ ตัวบ่งชี้ และผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๐). **การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และแนวปฏิบัติกัมมัฏฐานตามสายพระมหาเถระของไทยและพม่า**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๙). **หลักสัญญาตาแนวคิด การตีความ และการวิเคราะห์ เพื่อบูรณาการกับการสร้างความสมดุลของชีวิตและสังคม**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๘). **ศึกษาวิเคราะห์หลักความเชื่อเรื่องพุทธ ผี และพราหมณ์ในสังคมไทย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๗). **การศึกษาวิเคราะห์รัฐศาสตร์เชิงพุทธในมุมมองของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ในประเทศไทย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทความวิจัย

- พระครูวัชรสุวรรณนทร, พระอาคม อาคมธีโร และอนุชา พละกุล. (๒๕๖๒). **การผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : คุณค่าอัตลักษณ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยวัฒนธรรมชุมชน**. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒ ISSN 1513-7287 หน้า ๑๓๙-๑๕๓.
- พระครูอุดมเจติยารักษ์, อนุชา พละกุล, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า, มะลิ ทิพย์ประจง และสุบัน สวัสดิ์ประภา. **การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี**. Journal of MCU Nakhondhat ISSN: 2586-923X (TCI 1) Vol.6 No.10 (December 2019): 4833-4851.
- นพ เพ็องฟู, พระครูสุนทรวัชรกิจ, พระครูอุดมเจติยารักษ์, พ.ต.อ.ณัฐพัชร์ โฆษิตเลิศ, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า, อนุชา พละกุล และมะลิ ทิพย์ประจง. **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: องค์กรประกอบ ตัวบ่งชี้และผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทยในจังหวัดเพชรบุรี**. Journal of Modern Learning Development. ISSN 2673-074X. (Tier 2). ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2020): มีนาคม - เมษายน 2563 ในหน้า 78-96

บทความวิชาการ

- พระวิสุทธีวรภิกขุ, พระครูอุดมเจติยารักษ์, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า และอนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **พุทธวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล**, Journal of Modern Learning Development, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖ ประจำเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๓: ๓๓๓-๓๔๘.
- อนุชา พละกุล. **ความคิดเห็นและพฤติกรรมชนชั้นกลางที่มีต่อประชาธิปไตยไทย**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ปริทัศน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ ๑๘. ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙ : ISSN 0859-869X ในหน้า ๕๙-๗๙.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **แนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่**. วารสารรัชต์ภาคย์ Rajapark Journal ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒๖ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๑ ISSN: 1905-2243 ในหน้า ๒๗๐-๒๘๗.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **พุทธรัฐศาสตร์ : ประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ และบัณฑิตของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในหนึ่งทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙)**. ใน รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ฉบับสมบูรณ์. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๙-๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ หน้า ๑๓๑-๑๔๕.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **ธรรมาภิบาล : ทางรอด ทางเลือก สู่การปกครองอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น**. งานประชุมวิชาการระดับนานาชาติภูมิศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสน์. นาน.๒๕๕๘ หน้า ๑๖๕๑-๑๖๖๓.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และผลกระทบต่อสังคมไทย**. งานประชุมวิชาการระดับนานาชาติภูมิศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสน์. นาน.๒๕๕๘ หน้า ๑๖๖๔-๑๖๗๕.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **อาเซียน : ความสัมพันธ์กระแสนิยมระหว่างประเทศสมัยใหม่**. งานประชุมวิชาการระดับนานาชาติภูมิศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสน์. นาน.๒๕๕๘ หน้า ๑๖๗๖-๑๖๙๐.
- อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). **การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี**. Journal of MCU

Nakhondhat ISSN: 2586-923X (TCI 1) Vol.6 No.10 (December 2019): 4833-4851.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: องค์กรประกอบ ตัวบ่งชี้และผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทยในจังหวัดเพชรบุรี. Journal of Modern Learning Development. ISSN 2673-074X. (Tier 2). ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2020): มีนาคม - เมษายน 2563 ในหน้า 78-96.

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นางสาวอภิขญา ฤชัย
 เกิดวัน/เดือน/ปี : วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖
 ภูมิลำเนา : จังหวัดเพชรบุรี

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๒ ศศ.ม. (ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา)
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 พ.ศ. ๒๕๔๘ อ.บ. (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประสบการณ์ทำงาน

การสอน

พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๓ อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการเชิงพุทธ-อาจารย์พิเศษ
 วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
 พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 พ.ศ. ๒๕๖๓-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

วิทยากร

พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นวิทยากรในรายวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้น สาขาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์
 ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นวิทยากร “โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประจำปีการศึกษา๒๕๕๙ เตรียม
 ความพร้อมสู่การพิชิตข้อสอบภาคก.(ก.พ.)” วิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษ
 วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย
 พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นวิทยากร “โครงการเตรียมความพร้อมนิสิตสู่สังคม” วิชาภาษาไทยและวิชา
 ภาษาอังกฤษ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลงานทางวิชาการ

- อภิขญา ฤชัย. (มิถุนายน ๒๕๕๕).เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ๐๐๐ ๑๑๕ ภาษาศาสตร์เบื้องต้น, เพชรบุรี:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
- อภิขญา ฤชัย, “ภาษาพระ... ภาษาใคร?,”ใน สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต Buddhist Graduates’ Dissertationประจำปี ๒๕๕๖(กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา,๒๕๕๖),๕๓๓-๕๔๔.
- อภิขญา ฤชัย, ““พระด็อกเตอร์” เป็นพระหรือเป็นด็อกเตอร์?,”.พุทธจักร ปีที่ ๖๙ ฉบับที่ ๓(๓ มีนาคม ๒๕๕๘):๒๙-๓๙.
- อภิขญา ฤชัย, “การฟังเชิงพุทธ : สันติวิธีเริ่มต้นที่ตัวเอง,”วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒.(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙),๑๓๘-๑๕๔.
- อภิขญา ฤชัย (นักวิจัยร่วม).(๒๕๖๑).การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ – นามสกุล : นางสาวนิรวรรณ ทองมี
วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๓
ภูมิลำเนา : จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๕ : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) (สาขาสารสนเทศศาสตร์)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๗ ถึง ปัจจุบัน : ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา แผนก ทะเบียนและวัดผล สำนักงานวิชาการ
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

ผลงานทางวิชาการ

พระวิสุทธิวงกิจ, พระพิพิธพัชรโรดม, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, อนุชา พละกุล, มะลิ ทิพย์ประจง และ
นิรวรรณ ทองมี. (๒๕๖๓). **หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) : แนวคิด
ปัญหา แนวทางแก้ไข และเทคนิคการแสดงบทบาทต่อสังคมของพระสงฆ์เชิงรุก.** การ
ประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 The 3rd National Conference MCU.RK.2020 จัด
โดย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นางสาวดาวนภา เกตุทอง
 เกิดวัน/เดือน/ปี : วันพุธที่ ๒๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗
 ที่อยู่ปัจจุบัน : จังหวัดสุโขทัย
 ภูมิลำเนา : จังหวัดสุโขทัย

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๕ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ ตำบลคลองตาล อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ. ๒๕๕๙ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (รัฐประศาสนศาสตร์) วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๖๑ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๙ คลินิกเวชกรรมอิสรินคลินิก ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน ธุรกิจส่วนตัว, ธุรกิจเฟอร์นิเจอร์

ผลงานทางวิชาการ (พ.ศ.๒๕๕๕-ปัจจุบัน)

อนุชา พละกุล, สุรพล สุขะพรหม, ยุทธนา ปราณีต, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, ดาวนภา เกตุทอง, ธรรมาธิปไตย : แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน, วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, ฉบับที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๐-๖๐.

ดาวนภา เกตุทอง และคณะ, ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในจังหวัดเพชรบุรี, วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, ฉบับที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๔๕-๕๘.

ดาวนภา เกตุทอง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๗ “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้ำนาในสังคมวิถีใหม่” วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ล าพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หน้า ๗๔๐-๗๔๗.